

大乘本生心地觀經

唐罽賓國三藏般若等譯

南無本師釋迦牟尼佛

說明

本繁體注音版《大乘本生心地觀經》電子書，根據《乾隆大藏經》宋元入藏諸大小乘經，第 0950，唐罽賓國三藏般若等譯《大乘本生心地觀經》原藏影印本校正注音，句讀及注音僅供參考。

本電子書是免費結緣品。特此說明。

仁慧草堂

二〇一八年八月

目錄

大乘本生心地觀經序	- 1 -
起誦儀	- 3 -
香讚	- 3 -
開經偈	- 3 -
大乘本生心地觀經卷第一	- 4 -
序品第一	- 4 -
大乘本生心地觀經卷第二	- 30 -
報恩品第二上	- 30 -
大乘本生心地觀經卷第三	- 51 -
報恩品第二下	- 51 -
大乘本生心地觀經卷第四	- 77 -
獸捨品第三	- 77 -
大乘本生心地觀經卷第五	- 107 -
無垢性品第四	- 107 -
阿蘭若品第五	- 122 -
大乘本生心地觀經卷第六	- 130 -
離世間品第六	- 130 -
獸身品第七	- 146 -
大乘本生心地觀經卷第七	- 152 -
波羅蜜多品第八	- 152 -
功德莊嚴品第九	- 163 -
大乘本生心地觀經卷第八	- 173 -
觀心品第十	- 173 -
發菩提心品第十一	- 181 -
成佛品第十二	- 186 -
囑累品第十三	- 192 -
結誦儀	- 198 -
補闕真言	- 198 -
發願文	- 198 -
迴向偈	- 199 -
迴向偈	- 199 -
三皈依	- 200 -

dà shèng běn shēng xīn dì guān jīng xù
大乘本生心地觀經序

táng xiàn zōng huáng dì zhì
唐憲宗皇帝製

yī fū wù wǒ jì shū shì yù fāng chì liù gēn xiān yīn yuán zhī
噫夫！物我既殊，嗜欲方熾。六根陷因緣之
jìng qī qíng bēn lì hài zhī chǎng gài chán qí zhēn zhí fù yú wàng
境，七情奔利害之場。蓋纏其真，執縛於妄
ài è gōng nèi fēn huá dàng qián xīn lèi téng yuán shēn ruò kuáng xiàng
愛，惡攻內紛華蕩前。心類騰猿，身若狂象，
qǐ fù wù pú tí zhī xìng xī chén āi yǐ zì míng liǎo zhēn rú zhī lǐ
豈復悟菩提之性？息塵埃以自明了。真如之理，
běn kōng jì ér wéi lè bù yǒu miào jué qí shú zhěng sī nì hū yóu
本空寂而爲樂。不有妙覺，其孰拯斯溺乎？由
shì zhì rén kāi fǎ dà shì chuán jiào jì qún mí yú bǐ àn sī zhū wàng
是至人開法大士傳教，濟羣迷於彼岸，漸諸妄
yú cǐ mén bú miè bù shēng shì sè kōng ér jù mǐn wú lái wú qù
於此門。不滅不生，視色空而俱泯；無來無去，
guān xìng xiàng yǐ jiē rú rán zé mǐn sè kōng zhě fēi yán wú yǐ jí qí
觀性相以皆如。然則泯色空者，非言無以極其
zhì rú xìng xiàng zhě fēi wén wú yǐ huì qí guī shè cǐ quán tí
致；如性相者，非文無以會其歸。設此筌蹄，
nà zhū kuí lù cǐ gài xī fāng shén rén zhī dà jiào yě
納諸達¹路，此蓋西方神人之大教也！

dà shèng běn shēng xīn dì guān jīng zhě shì jiā rú lái yú qí shé
大乘本生心地觀經者，釋迦如來於耆闍
jué shān yǔ wén shū shī lì mí lè děng zhū dà pú sà zhī suǒ shuō yě
崛山，與文殊師利、彌勒等諸大菩薩之所說也。
qí fàn jiā wǒ liè zǔ gāo zōng zhī dài shī zǐ guó zhī suǒ xiàn yě bǎo
其梵夾，我烈祖高宗之代，師子國之所獻也。寶
zhī lì nián mì yú zhōng jìn zhèn sì shǒu pī yè qián fèng chāng tú
之歷年，祕于中禁。朕嗣守丕業，虔奉昌圖，
tīng zhèng zhī xiá zǎo xīn yú cǐ yǐ wéi shè niàn zhī zhǐ yǒu fǔ yú shí
聽政之暇，澡心於此以爲攝念之旨，有輔於時

¹ 大正藏：達；永樂北藏：達；龍藏：達

qiándǎo zhī gōng huò bì yú lǐ qiě dà xióng yǐ cí bēi zhì huà ér
潛導之功，或裨於理。且大雄以慈悲致化，而
zhènshēng ér bù shāng fǎ wáng yǐ qīngjìng wéizōng ér zhèn ān ér bù
朕生而不傷；法王以清淨爲宗，而朕安而不
rǎo fū jiào yú xià yòng fú fāngbiàn zhī mén lì jīng yǐ sī shì
擾。敷教于下，用符方便之門，勵精以思；是
yè xiū xíng zhī dì wú wéi zhī yì bù qí zhì hū fū rú shì dé bù
叶修行之地，無爲之益，不其至乎？夫如是得不
yǎnchàngzhēnzōngchǎnhóng ào yì zhě yě nǎi chū qí fàn běn yú lǐ
演暢真宗闡弘奧義者也！乃出其梵本，於醴
quán sì zhào jīng shī yì xué dà dé lüè bīn sān zàng bō rě děng bā rén fān
泉寺詔京師義學大德闍賓三藏般若等八人翻
yì qí zhǐ mìngjiàn yì dà fū mèngjiǎnděng sì rén rùn sè qí wén liè
譯其旨，命諫議大夫孟簡等四人潤色其文，列
wéi bā juàn lè chéng yī bù rú lái mì zàng lì chén jié ér chū kāi dà
爲八卷勒成一部。如來祕藏歷塵劫而初開，大
shèngzhēn lǐ chāoshā jiè ér fāngzhèng zhú qí hūnmèi shì yǐ jīn liáng
乘真理超沙界而方證，燭其昏昧示以津梁。
bǐ pī yuè zhī zhě gān lù sǎ yú xīn tián xiǎo wù zhī zhě tí hú liú
俾披閱之者，甘露灑於心田；曉悟之者，醍醐流
yú xìngjìng jiē tàn bù zú pī wán qǐ wàng yì jì shū xiě liáo wéi xù
於性境。嗟嘆不足披翫，豈忘亦既書寫聊爲序
yǐn suī lí zhūwén zì jù jiǎ fā huī ér qǐ qí zōngyuán shì cún
引？雖離諸文字，詎假發揮而啓其宗源。式存
niándài shí wǒ táng yù tiān xià yī bǎi jiǔ shí yǒu sì nián yě
年代，時我唐御天下一百九十有四年也。

●起誦儀

xiāngzàn

香讚

(一編)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié
爐香乍爇.法界蒙薰.諸佛海會悉遙聞.隨處結

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiànuánshēn
祥雲.誠意方殷.諸佛現全身.

ná mó xiāng yún gài pú sà mó hē sà
南無香雲蓋菩薩摩訶薩 (合掌三稱)

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南無本師釋迦牟尼佛 (合掌三稱)

kāi jīng jì

開經偈

(一編)

wú shàngshēnshēnwēimiào fǎ bǎi qiānwàn jié nánzāo yù
無上甚深微妙法 百千萬劫難遭遇

wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí yuàn jiě rú lái zhēn shí yì
我今見聞得受持 願解如來真實義

dà shèng běn shēng xīn dì guān jīng juàn dì yī
大乘本生心地觀經卷第一

táng jì bīnguósānzàng bō rě děng yì
唐罽賓國三藏般若等譯²

xù pǐn dì yī
序品第一

rú shì wǒ wén
如是我聞：

yī shí fó zhù wáng shě chéng qí shé jué shān zhōng yǔ dà bǐ
一時，佛住王舍城耆闍崛山中，與大比

qiū zhòng sān wàn èr qiān rén jīe shì ā luó hàn xīn shàn jiě tuō huì
丘眾三萬二千人，皆是阿羅漢，心善解脫，慧

shàn jiě tuō suǒ zuò yǐ bàn lí zhū zhòng dàn dài dé jǐ lì jìn
善解脫，所作已辦，離諸重擔，逮得己利，盡

zhū yǒu jié dé dà zì zài zhù qīng jìng jiè shàn qiǎo fāng biàn zhì huì
諸有結，得大自在，住清淨戒，善巧方便智慧

zhuāng yán zhèng bā jiě tuō dào yú bǐ àn qí míng yuē jù shòu ā
莊嚴，證八解脫到於彼岸，其名曰：具壽阿

rě jiāo chén rú ā shǐ bǐ shì duō mó hē nà mó bō dì lì jiā
若憍陳如、阿史彼³室多、摩訶那摩、波帝利迦、

mó hē jiā shè jiāo fàn bō tí lí bō duō yōu lóu pín luó jiā shè
摩訶迦葉、憍梵波提、離波多、優樓頻螺迦葉、

nà tí jiā shè qié yē jiā shè shè lì fú dà mù qián lián mó hē
那提迦葉、伽耶迦葉、舍利弗、大目犍連、摩訶

jiā zhān yán mó hē jiā pí nà zhēn tí nà fù lóu nà mí duō luó ní
迦旃延、摩訶迦毗那、真提那、富樓那彌多羅尼

zǐ ā ní lóu tuó wēi miào bì xū pú tí bó jū luó sūn tuó
子、阿尼樓駄、微妙臂、須菩提、薄拘羅、孫陀

luó nán tuó luó hóu luó rú shì jù shòu ā luó hàn yǒu xué ā nán tuó
羅難陀、羅睺羅。如是具壽阿羅漢，有學阿難陀

děng gè yǔ ruò gān bǎi qiān juàn shǔ jù gè lǐ fó zú tuì zuò yī miàn
等，各與若干百千眷屬俱，各禮佛足退坐一面。

² 大正藏：大唐罽賓國三藏般若奉詔譯（後同）

³ 大正藏：波

fù yǒu pú sà mó hē sà bā wàn sì qiān rén jù jiē shì yī
復有菩薩摩訶薩，八萬四千人俱，皆是一
shēng bǔ chù dà fǎ wáng zǐ yǒu dà wēi dé rú dà lóng wáng bǎi fú
生補處大法王子，有大威德如大龍王，百福
yuán mǎn shēng guāng zhào yào yóu rú qiān rì pò zhū hūn àn zhì huì chéng
圓滿身光照曜，猶如千日破諸昏闇，智慧澄
chè yú yú dà hǎi liǎo dá zhū fó mì mì jìng jiè rán dà fǎ jù yǐn dǎo
徹⁴逾於大海，了達諸佛祕密境界。然大法炬引導
zhòng shēng yú shēng sǐ hǎi zuò dà chuán shī lián mǐn zhòng shēng yóu rú
眾生，於生死海作大船師，憐愍眾生猶如
chì zǐ yú yī qiè shí héng shī ān lè míng chēng pǔ wén shí fāng shì jiè
赤子，於一切時恒施安樂，名稱普聞十方世界，
zì zài yóu xì wēi miào shén tōng yǐ néng shàn dá zhū zǒng chí mén jù
自在遊戲微妙神通。已能善達諸總持門，具
sì wú ài biàn cái zì zài yǐ dé yuán mǎn dà yuàn zì zài miào shàn
四無礙辯才自在，已得圓滿大願自在，妙善
chéng jiù shì yè zì zài yǐ néng shàn rù sān mèi zì zài jù zú yuán
成就事業自在，已能善入三昧自在，具足圓
mǎn fú dé zì zài cháng wéi zhòng shēng bù qǐng zhī yǒu jīng wú liàng jié
滿福德自在，常為眾生不請之友。經無量劫
qín xiū liù dù lì shì zhū fó bú zhù niè pán duàn zhū fán nǎo jiǎng shuō
勤修六度，歷事諸佛不住涅槃，斷諸煩惱講說
miào fǎ wú liàng shì jiè huà lì qún shēng zhì zhū wài dào cuī fú xié xīn
妙法，無量世界化利群生，制諸外道摧伏邪心，
lí duàn cháng yīn lìng shēng zhèng jiàn ér wú wǎng lái dòng yáo zhī xiàng
離斷常因令生正見，而無往來動搖之相。
fēi yán ér yán shí fāng fó tǔ bù shuō ér shuō miào lǐ jì rán zhù wú
非嚴而嚴十方佛土，不說而說妙理寂然，住無
suǒ zhù dù rén tiān zhòng wú suǒ bú shòu guǎng dà fǎ lè pī jīng jìn
所住度人天眾，無所不⁵受廣大法樂，披精進
jiǎ zhí zhì huì jiàn pò mó jūn zhòng ér jī fǎ gǔ shēn héng biàn zuò
甲，執智慧劍，破魔軍眾而擊法鼓，身恒徧坐
yī qiè dào chǎng chuī dà fǎ luó jué wù qún pǐn yī qiè yǒu qíng xī méng
一切道場，吹大法螺覺悟群品，一切有情悉蒙
lì yì wén míng jiàn shēn wú kōng guò zhě jù sān dá zhì wù sān shì
利益，聞名見身無空過者。具三達智，悟三世

⁴ 大正藏：澈

⁵ 大正藏：受無所

fǎ shàn zhī zhòngshēngzhūgēn lì dùn yīngbìng yǔ yào wú fù yí huò
法，善知眾生諸根利鈍，應病與藥無復疑惑。

bù dà fǎ yún shùgān lù yǔ zhuàn bú tuì zhuǎn zhì yìn fǎ lún bì
布大法雲，澍甘露雨，轉不退轉智印法輪，閉

shēng sǐ yù kāi niè pánmén fā hóng shì yuàn jìn wèi lái jì dù tuō
生死獄，開涅槃門，發弘誓願，盡未來際度脫

qúnshēng cǐ zhū pú sà bú jiǔ dāng dé ā oushā duō luó sān miǎo sān pú
群生。此諸菩薩不久當得阿耨多羅三藐三菩

tí qí míngyuē wú gòu pú sà mí lè pú sà shī zǐ hǒu pú sà
提，其名曰：無垢菩薩⁶、彌勒菩薩、師子吼菩薩、

miào jí xiáng pú sà wéi mó jí pú sà guān zì zài pú sà dé dà
妙吉祥菩薩、維摩詰菩薩、觀自在菩薩、得大

shì pú sà jīn gāngzàngwáng pú sà dì zàngwáng pú sà xū kōng
勢菩薩、金剛藏王菩薩、地藏王菩薩、虛空

zàngwáng pú sà tuó luó ní zì zài wáng pú sà sān mèi zì zài wáng pú
藏王菩薩、陀羅尼自在王菩薩、三昧自在王菩

sà miào gāoshānwáng pú sà dà hǎi shēnwáng pú sà miào biàn yán
薩、妙高山王菩薩、大海深王菩薩、妙辯嚴

wáng pú sà huān xǐ gāowáng pú sà dà shén biàn wáng pú sà fǎ
王菩薩、歡喜高王菩薩、大神變王菩薩、法

zì zài wáng pú sà qīng jìng yǔ wáng pú sà yào wáng pú sà yào shàng
自在王菩薩、清淨雨王菩薩、藥王菩薩、藥上

pú sà liáo fán nǎo bìng pú sà bǎo shān pú sà bǎo cái pú sà
菩薩、療煩惱病菩薩、寶山菩薩、寶財菩薩、

bǎo shàng pú sà bǎo dé pú sà bǎo zàng pú sà bǎo jī pú sà
寶上菩薩、寶德菩薩、寶藏菩薩、寶積菩薩、

bǎo shǒu pú sà bǎo yìn shǒu pú sà bǎo guāng pú sà bǎo shī pú sà
寶手菩薩、寶印手菩薩、寶光菩薩、寶施菩薩、

bǎo chuáng pú sà dà bǎo chuáng pú sà bǎo yǔ pú sà bǎo dá pú
寶幢菩薩、大寶幢菩薩、寶雨菩薩、寶達菩

sà bǎo zhàng pú sà bǎo jì pú sà bǎo jí xiáng pú sà bǎo zì
薩、寶杖菩薩、寶髻菩薩、寶吉祥菩薩、寶自

zài pú sà zhān tán xiāng pú sà dà bǎo jù pú sà dà bǎo yán pú
在菩薩、栴檀香菩薩、大寶炬菩薩、大寶嚴菩

sà rì guāng pú sà yuè guāng pú sà xīng guāng pú sà huǒ guāng
薩、日光菩薩、月光菩薩、星光菩薩、火光

⁶ 大正藏：無垢

pú sà diànguāng pú sà néngniàn huì pú sà pò mó pú sà shèng
菩薩、電光菩薩、能念慧菩薩、破魔菩薩、勝
mó pú sà chángjīng jìn pú sà bù xiū xī pú sà bú duàn dà yuàn
魔菩薩、常精進菩薩、不休息菩薩、不斷大願
pú sà dà míngchēng pú sà wú ài biàn cái pú sà wú ài zhuàn
菩薩、大名稱菩薩、無礙辯才菩薩、無礙轉
fǎ lún pú sà rú shì wú gòu pú sà mó hē sà děng gè yǔ ruò gān bǎi
法輪菩薩，如是無垢菩薩摩訶薩等，各與若干百
qiānjuànshǔ jù
千眷屬俱。

fù yǒu yì wàn liù yù tiān zǐ qí míngyuē shànzhù tiān zǐ
復有億萬六欲天子，其名曰：善住天子、
wēi dé tiān zǐ pǔ guāngtiān zǐ qīngjìng huì tiān zǐ jí xiángtiān zǐ
威德天子、普光天子、清淨慧天子、吉祥天子、
dà jí xiángtiān zǐ zì zài tiān zǐ dà zì zài tiān zǐ rì guāngtiān
大吉祥天子、自在天子、大自在天子、日光天
zǐ yuèguāngtiān zǐ rú shì děngtiān zǐ shì tí huán yīn ér wéishàng
子、月光天子。如是等天子，釋提桓因而為上
shǒu xī jiē ài yào dà shèngmiào fǎ yuàn suí fèng shì sān shì rú lái
首，悉皆愛樂大乘妙法，願隨奉事三世如來，
rù bù sī yì mì mì jìng jiè zhuāngyánzhū fó zhòng huì dào chǎng gè
入不思議祕密境界，莊嚴諸佛眾會道場；各
yǔ ruò gān bǎi qiānjuànshǔ jù
與若干百千眷屬俱。

fù yǒu héng hé shā sè jiè tiān zǐ qí míngyuē dà guāng pǔ zhào
復有恒河沙色界天子，其名曰：大光普照
tiān zǐ wú gòuzhuāngyántiān zǐ shéntōngyóu xì tiān zǐ sānmèi zì
天子、無垢莊嚴天子、神通遊戲天子、三昧自
zài tiān zǐ tuó luó ní zì zài tiān zǐ dà nà luó yántiān zǐ yuánmǎn
在天子、陀羅尼自在天子、大那羅延天子、圓滿
shàngyuàntiān zǐ wú ài biàn cái tiān zǐ jí xiáng fú huì tiān zǐ
上願天子、無礙辯才天子、吉祥福慧天子、
cháng fā dà yuàntiān zǐ rú shì děngtiān zǐ guāngmíng dà fàn tiān
常發大願天子。如是等天子，光明大梵天
wáng ér wéishàngshǒu xī jiē jù zú sānmèishéntōngyào shuō biàn cái
王而為上首，悉皆具足三昧神通樂說辯才，
lì shì zhū fó sān shì rú lái pú tí shù xià zuò jīn gāngzuò pò mó jūn
歷事諸佛三世如來，菩提樹下坐金剛座，破魔軍

yǐ zhèng pú tí shí biàn zhì zhòng huì jiē yú zuì chū quàn qǐng rú
已證菩提時，徧至眾會，皆於最初，勸請如
lái zhuàn miào fǎ lún kāi gān lù mén dù rén tiān zhòng shàn wù zhū fó
來轉妙法輪，開甘露門度人天眾，善悟諸佛
mì mì yì qù yú dà pú tí bú fù tuì zhuǎn gè yǔ ruò gān bǎi qiān
祕密意趣，於大菩提不復退轉；各與若干百千
juàn shǔ jù
眷屬俱。

fù yǒu sì wàn bā qiān zhū dà lóng wáng mó nà sī lóng wáng dé
復有四萬八千諸大龍王：摩那斯龍王、德
chā jiā lóng wáng nán tuó lóng wáng bá nán tuó lóng wáng ā nòu dá
叉迦龍王、難陀龍王、跋難陀龍王、阿耨達
chí lóng wáng dà jīn miàn lóng wáng rú yì bǎo zhū lóng wáng yǔ miào
池龍王、大金面龍王、如意寶珠龍王、雨妙
zhēn bǎo lóng wáng cháng shù gān yǔ lóng wáng yǒu dà wēi dé lóng wáng
珍寶龍王、常澍甘雨龍王、有大威德龍王、
qiáng lì zì zài lóng wáng rú shì děng lóng wáng suǒ jié luó lóng wáng ér
彊力自在龍王。如是等龍王，娑竭羅龍王而
wéi shàng shǒu xī jiē ài yào dà shèng miào fǎ fā hóng shì yuàn gōng
為上首，悉皆愛樂大乘妙法，發弘誓願恭
jìng hù chí gè yǔ ruò gān bǎi qiān juàn shǔ jù
敬護持；各與若干百千眷屬俱。

fù yǒu wǔ wàn bā qiān zhū yào chā shén dà shī zǐ wáng yào chā
復有五萬八千諸藥叉神：大師子王藥叉
shén zhuàn lún guāng zhào yào chā shén miào nà luó yán yào chā shén
神、轉輪⁷光照藥叉神、妙那羅延藥叉神、
shèn kě bù wèi yào chā shén lián huā guāng sè yào chā shén zhū gēn měi
甚可怖畏藥叉神、蓮華光色藥叉神、諸根美
miào yào chā shén wài hù zhèng fǎ yào chā shén gòng yǎng sān bǎo yào chā
妙藥叉神、外護正法藥叉神、供養三寶藥叉
shén yǔ zhòng zhēn bǎo yào chā shén mó ní bō luó yào chā shén rú
神、雨眾珍寶藥叉神、摩尼鉢羅藥叉神。如
shì děng zhū yào chā shén sēng shèn ěr xié yào chā shén ér wéi shàng shǒu
是等諸藥叉神，僧慎爾邪藥叉神而為上首，
xī jiē jù zú nán sī zhì guāng nán sī zhì jù nán sī zhì xíng nán
悉皆具足難思智光，難思智炬，難思智行，難

⁷ 大正藏：日輪

sī zhì jù ér wèizhòngshēng zhì fú è guǐ shǐ dé ān lè néngyán fú
思智聚，而為眾生制伏惡鬼，使得安樂能延福
zhì shǒu hù dà shènglìng bú duànjué gè yǔ ruògānbǎiqiānjuànshǔ jù
智，守護大乘令不斷絕；各與若干百千眷屬俱。

fù yǒu bā wàn jiǔ qiānqián tà pó wáng dǐngshàngbǎoguàncián
復有八萬九千乾闥婆王：頂上寶冠乾

tà pó wáng pǔ fànguāngmíngqián tà pó wáng jīn gāngbǎochuáng
闥婆王、普放光明乾闥婆王、金剛寶幢

qián tà pó wáng miào yīn qīngjìng qián tà pó wáng biàn zhì zhòng huì
乾闥婆王、妙音清淨乾闥婆王、徧至眾會

qián tà pó wáng pǔ xiànzhūfāngqián tà pó wáng ài yào dà shèngqián
乾闥婆王、普現諸方乾闥婆王、愛樂大乘乾

tà pó wáng zhuàn bú tuì lún qián tà pó wáng rú shì děngqián tà pó
闥婆王、轉不退輪乾闥婆王。如是等乾闥婆

wáng zhūgēnqīngjìngqián tà pó wáng ér wéishàngshǒu jiē yú dà shèng
王，諸根清淨乾闥婆王而為上首，皆於大乘

shēnshēng ài jìng lì lè zhòngshēnghéng wú xiè juàn gè yǔ ruògānbǎi
深生愛敬，利樂眾生恒無懈倦；各與若干百

qiānjuànshǔ jù
千眷屬俱。

fù yǒuqiān yì ā xiū luó wáng luó hóu luó ā xiū luó wáng pí
復有千億阿脩羅王：羅睺羅阿脩羅王、毗

mó zhì duō luó ā xiū luó wáng chūxiànwēi dé ā xiū luó wáng dà jiān
摩質多羅阿脩羅王、出現威德阿脩羅王、大堅

gù lì ā xiū luó wáng měimiào yīn shēng ā xiū luó wáng guāngmíng
固力阿脩羅王、美妙音聲阿脩羅王、光明

biànzhào ā xiū luó wáng dòuzhàn héngshèng ā xiū luó wáng shànqiǎo
徧照阿脩羅王、鬪戰恒勝阿脩羅王、善巧

huàn huà ā xiū luó wáng rú shì děng ā xiū luó wáng guǎng dà miào
幻化阿脩羅王。如是等阿脩羅王，廣大妙

biàn ā xiū luó wáng ér wéishàngshǒu shànnéng xiū xí lí zhū wǒ màn
辯阿脩羅王而為上首，善能修習離諸我慢，

shòu chí dà shèngzūnzhòngsānbǎo gè yǔ ruògānbǎiqiānjuànshǔ jù
受持大乘尊重三寶；各與若干百千眷屬俱。

fù yǒu wǔ yì jiā lóu luó wáng bǎo jì jiā lóu luó wáng jīn gāng
復有五億迦樓羅王：寶髻迦樓羅王、金剛

jìngguāng jiā lóu luó wáng sù jí rú fēng jiā lóu luó wáng xū kōngjìng
淨光迦樓羅王、速疾如風迦樓羅王、虛空淨

huì jiā lóu luó wáng miàoshēnguǎng dà jiā lóu luó wáng xīn bú tuì
慧迦樓羅王、妙身廣大迦樓羅王、心不退
zhuǎn jiā lóu luó wáng guǎng mù qīng jìng jiā lóu luó wáng dà fù bǎo mǎn
轉迦樓羅王、廣目清淨迦樓羅王、大腹飽滿
jiā lóu luó wáng yǒu dà wēi dé jiā lóu luó wáng zhì huì guāng míng jiā
迦樓羅王、有大威德迦樓羅王、智慧光明迦
lóu luó wáng rú shì děng jiā lóu luó wáng bǎo guāng jiā lóu luó wáng ér
樓羅王。如是等迦樓羅王，寶光迦樓羅王而
wéi shàng shǒu xī jiē chéng jiù bù qǐ fǎ rěn shàn huò rǎo yì yī qiè
為上首，悉皆成就不起法忍，善獲⁸饒益一切
zhòng shēng gè yǔ ruò gān bǎi qiān juàn shǔ jù
眾生；各與若干百千眷屬俱。

fù yǒu jiǔ yì jīn nà luó wáng dòng dì jīn nà luó wáng miào
復有九億緊那羅王：動地緊那羅王、妙
bǎo huā chuáng jīn nà luó wáng bǎo shù guāng míng jīn nà luó wáng shàn
寶華幢緊那羅王、寶樹光明緊那羅王、善
fǎ guāng míng jīn nà luó wáng zuì shèng zhuāng yán jīn nà luó wáng huǒ
法光明緊那羅王、最勝莊嚴緊那羅王、火
fǎ guāng míng jīn nà luó wáng shòu chí miào fǎ jīn nà luó wáng miào
⁹法光明緊那羅王、受持妙法緊那羅王、妙
bǎo yán shì jīn nà luó wáng chéng jiù miào guān jīn nà luó wáng rú shì
寶嚴飾緊那羅王、成就妙觀緊那羅王。如是
děng jīn nà luó wáng yuè yì yuè shēng jīn nà luó wáng ér wéi shàng shǒu
等緊那羅王，悅意樂聲緊那羅王而為上首，
jiē xī jù yú qīng jìng miào huì shēn xīn kuài lè zì zài yóu xì gè yǔ
皆悉具於清淨妙慧，身心快樂自在遊戲；各與
ruò gān bǎi qiān juàn shǔ jù
若干百千眷屬俱。

fù yǒu jiǔ wàn bā qiān mó hóu luó qié wáng miào jì mó hóu luó
復有九萬八千摩睺羅伽王：妙髻摩睺羅
qié wáng jù dà wēi dé mó hóu luó qié wáng zhuāng yán bǎo jì mó hóu
伽王、具大威德摩睺羅伽王、莊嚴寶髻摩睺
luó qié wáng jìng yǎn wēi miào mó hóu luó qié wáng guāng míng bǎo chuáng
羅伽王、淨眼微妙摩睺羅伽王、光明寶幢
mó hóu luó qié wáng shī zǐ xiōng yì mó hóu luó qié wáng rú shān bú
摩睺羅伽王、師子胷臆摩睺羅伽王、如山不

⁸ 大正藏：權

⁹ 大正藏：大

dòng mó hóu luó qié wáng kě ài guāng míng mó hóu luó qié wáng rú shì
動摩睺羅伽王、可愛光明摩睺羅伽王。如是
děng mó hóu luó qié wáng yóu xì shén tōng mó hóu luó qié wáng ér wéi
等摩睺羅伽王，遊戲神通摩睺羅伽王而為
shàng shǒu yǐ néng xiū xí shàn qiǎo fāng biàn lìng zhū zhòng shēng yǒng lí
上首，已能修習善巧方便，令諸眾生永離
ài chán gè yǔ ruò gān bǎi qiān juàn shǔ jù
愛纏；各與若干百千眷屬俱。

fù yǒu tā fāng wàn yì guó tǔ zhuàn lún shèng wáng jīn lún zhuàn
復有他方萬億國土轉輪聖王：金輪轉
lún shèng wáng yín lún zhuàn lún shèng wáng tóng lún zhuàn lún shèng wáng
輪聖王、銀輪轉輪聖王、銅輪轉輪聖王、
tié lún zhuàn lún shèng wáng jí yǔ qī bǎo qiān zǐ juàn shǔ zhuāng yán
鐵輪轉輪聖王，及與七寶千子眷屬，莊嚴
wú liàng xiàng mǎ chē shèng wú shù bǎo chuáng xuán dà bǎo fān huā mán
無量象馬車乘，無數寶幢懸大寶旛，華鬘
bǎo gài zēng cǎi bái fú zhǒng zhǒng zhēn qí miào bǎo yīng luò tú xiāng mò
寶蓋繒綵白拂，種種珍奇妙寶瓔珞，塗香末
xiāng hé hé wàn zhǒng wēi miào shū xiāng gè zhí wú jià zhòng bǎo xiāng
香，和合萬種微妙殊香，各執無價眾寶香
lú shāo dà bǎo xiāng gòng yǎng shì zūn yǐ miào yán cí chēng zàn rú lái
鑪，燒大寶香供養世尊，以妙言詞稱讚如來
shēn shēn zhì hǎi ér bó fó yán shì zūn wǒ jīn bù qiú sān jiè yǒu
甚深智海，而白佛言：「世尊！我今不求三界有
lòu rén tiānguǒ bào wéi qiú chū shì ā nòu duō luó sān miào sān pú tí suǒ
漏人天果報，唯求出世阿耨多羅三藐三菩提。所
yǐ zhě hé sān jiè zhī zhōng rén tiān fú lè suī chǔ zūn wèi xiān shì
以者何？三界之中人天福樂，雖處尊位，先世
fú jìn huán shēng è qù shòu wú liàng kǔ shéi yǒu zhì zhě yào shì jiān
福盡還生惡趣受無量苦。誰有智者樂世間
lè zuò shì yǔ yī xīn hé zhǎng gè yǔ ruò gān bǎi qiān juàn shǔ jù
樂？」作是語已一心合掌，各與若干百千眷屬
俱。

fù yǒu shí liù zhū dà guó wáng jiā pí luó guó jìng fàn dà wáng
復有十六諸大國王：迦毗羅國淨飯大王、
mó qié tuó guó pín pó suō luó wáng bō luó nài guó jiā sī dà wáng yǒu
摩伽陀國頻婆娑羅王、波羅奈國迦斯大王、有

yú tuóguó yú chǎn dà wáng suō luó guózhǔ jiā pí nà wáng rú shì
于陀國于闐大王、娑羅國主迦毗那王。如是
děng shí liù dà wáng jí zhū xiǎowáng shè wèiguózhǔ bō sī nì wáng
等十六大王及諸小王，舍衛國主波斯匿王，
míng yuē yuè guāng ér wéi shàngshǒu xī jiē jù zú fú zhì shéntōng yǒu
名曰月光而為上首，悉皆具足福智神通，有
dà wēi dé rú zhuàn lún wáng yī qiè yuàn dí zì rán xiáng fú rén mín
大威德如轉輪王，一切怨敵自然降伏，人民
chì shèngguó tǔ fēng lè wú liàng fó suǒ zhòng zhū shàngēn cháng wéi zhū
熾盛國土豐樂，無量佛所種諸善根，常為諸
fó zhī suǒ hù niàn zhuāng yán jié zhōng qiān fó chū xiàn rú shì zhū wáng
佛之所護念。莊嚴劫中千佛出現，如是諸王
cháng wéi shī zhǔ xián jié zhī zhōng qiān fó chū xiàn rú shì zhū wáng yì
常為施主；賢劫之中千佛出現，如是諸王亦
wéi shī zhǔ yú dāng lái shì xīng xiù jié zhōng qiān fó chū xiàn dāng wéi shī
為施主；於當來世星宿劫中，千佛出現當為施
zhǔ nǎi zhì wèi lái yī qiè zhū fó chū xiàn shì jiān rú shì zhū wáng yǐ běn
主；乃至未來一切諸佛出現世間，如是諸王以本
yuàn lì cháng xíng tán shī ráo yì yǒu qíng suí yí shàn rù zhū fāng biàn
願力，常行檀施饒益有情，隨宜善入諸方便
mén suī zuò guó wáng bù tān shì lè yàn lí shēng sǐ xiū jiě tuō yīn
門，雖作國王不貪世樂，厭離生死修解脫因，
qín qiú fó dào ài yào dà shèng huà lì qún shēng bù zhuó zhū xiàng shào
勤求佛道愛樂大乘，化利群生不著諸相，紹
sān bǎo zhǒng shǐ bú duàn jué wèi tīng fǎ gù gòng yǎng rú lái guǎng xiū
三寶種使不斷絕。為聽法故供養如來，廣修
zhēn shàn yán chí xiāng huā lái zhì fó suǒ gè yǔ yī wàn èr wàn nǎi zhì
珍膳嚴持香華，來至佛所，各與一萬二萬乃至
qiān wàn zhū juàn shǔ jù
千萬諸眷屬俱。

fù yǒu shí liù dà guó wáng fū rén wéi tí xī fū rén miào shèng
復有十六大國王夫人：韋提希夫人、妙勝
mán fū rén shèn kě ài lè fū rén sān jiè wú bǐ fū rén fú bào
鬘夫人、甚可愛樂夫人、三界無比夫人、福報
guāng míng fū rén rú yì bǎo guāng fū rén mò lì fū rén miào dé
光明夫人、如意寶光夫人、末利夫人、妙德
fū rén rú shì děng fū rén shū shèng miào yán fū rén ér wéi shàngshǒu
夫人。如是等夫人，殊勝妙顏夫人而為上首，

yǐ néngshàn rù wú liàngzhèngdìng wèi dù zhòngshēng shì xiàn nǚ shēn
已能善入無量正定，為度眾生示現女身，
yǐ sān jiě tuō xiū xí qí xīn yǒu dà zhì huì fú dé yuánmǎn wú yuán
以三解脫修習其心，有大智慧福德圓滿，無緣
dà cí wú ài dà bēi liánmǐnzhòngshēngyóu rú chì zǐ yǐ běnyuàn lì
大慈無礙大悲，憐愍眾生猶如赤子，以本願力
dé zhí shì zūn wèi yù tīng fǎ lái zhī fó suǒ zhānyǎngzūnyán mù bú zàn
得值世尊。為欲聽法來詣佛所，瞻仰尊顏目不暫
shě yǐ wú liàngzhǒngrénzhōngshànggòng fèngxiàn shì zūn jí yǐ wú
捨，以無量種人中上供，奉獻世尊，及以無
shù miào bǎo yīng luò gòngyǎng rú lái gè yǔ ruò gān bǎi qiānjuànshǔ jù
數妙寶瓔珞，供養如來，各與若干百千眷屬俱。

fù yǒu bǎi qiān wú yāngshù rén bǐ qiū bǐ qiū ní yōu pó sè
復有百千無央數人，比丘、比丘尼，優婆塞、
yōu pó yí zhū pó luó mén chà dì lì bì shè shù dá luó
優婆夷，諸婆羅門、刹帝利、辟舍、戍¹⁰達羅，
jí zhū guó jiè zhǎngzhě jū shì yī qiè rén mín shì zhū dà zhòng fā
及諸國界長者居士，一切人民。是諸大眾，發
qīngjìng xìn qǐ yīn zhòng xīn sù zhòngshàngēn shēng zhí fó fǎ wèi
清淨信起殷重心，宿種善根，生值佛法，為
qiú chū shì qǐ nánzāoxiǎng lái zhī fó suǒ yī xīn hé zhǎng gè yǔ ruò
求出世起難遭想，來詣佛所一心合掌，各與若
gān bǎi qiānjuànshǔ jù
干百千眷屬俱。

fù yǒu wú shù zhū wàidào zhòng kǔ xíng wàidào duō wén wàidào
復有無數諸外道眾：苦行外道、多聞外道、
shì zhì wàidào yào yuǎn lí wàidào lù qié yē tuó wàidào lù qié
世智外道、樂遠離外道、路伽耶¹¹陀外道，路伽
yē zhì jiā nǐ wàidào ér wéishàngshǒu chéng jiù wǔ tōng fēi xíng zì zài
耶治迦爾外道而為上首，成就五通飛行自在，
fā xī yǒu xīn wèi tīng fǎ gù lái zhī fó suǒ gè yǔ ruò gān bǎi qiānjuàn
發希有心，為聽法故來詣佛所，各與若干百千眷
shǔ jù
屬俱。

fù yǒu wú liàng wú shù fēi rén è guǐ wèi wú cái guǐ shí rén
復有無量無數非人餓鬼，謂：無財鬼、食人

¹⁰ 大正藏：戍

¹¹ 大正藏：邪

tù guǐ nǎozhòngshēng guǐ shí fì tuò guǐ shí bù bǎo guǐ pí shè
吐鬼、惱眾生鬼、食洩唾鬼、食不飽鬼、毗舍
shé guǐ chòu jí chòu guǐ shí fèn huì guǐ shí rén tāi guǐ shí shēng
闍鬼、臭極臭鬼、食糞穢鬼、食人胎鬼、食生
zǐ guǐ shí bú jìng guǐ shēng jí xiáng guǐ rú shì zhū guǐ pí lú
子鬼、食不淨鬼、生吉祥鬼。如是諸鬼，毗盧
tuó qié dà guǐ shén wáng ér wéi shàng shǒu shě lí dú xīn guī fó fǎ sēng
陀伽大鬼神王而為上首，捨離毒心歸佛法僧，
xī jiē wèi hù rú lái zhèng fǎ wèi tīng fǎ gù lái yì fó suǒ wǔ tǐ tóu
悉皆衛護如來正法，為聽法故來詣佛所，五體投
dì kě yǎng shì zūn gè yǔ ruò gān bǎi qiān juàn shǔ jù
地渴仰世尊，各與若干百千眷屬俱。

fù yǒu wú liàng wú shù qín shòu zhū wáng mìng mìng niǎo wáng yīng
復有無量無數禽獸諸王：命命鳥王、鸚
wǔ niǎo wáng jí shī zǐ wáng xiàng wáng lù wáng rú shì yī qiè
鵝鳥王，及師子王、象王、鹿王。如是一切
zhū qín shòu wáng jīn sè shī zǐ wáng ér wéi shàng shǒu xī jiē guī mìng
諸禽獸王，金色師子王而為上首，悉皆歸命
rú lái dà shī wèi yù tīng fǎ lái yì fó suǒ gè suí yuàn lì gòng yǎng
如來大師，為欲聽法來詣佛所，各隨願力供養
shì zūn ér bó fó yán wéi yuàn rú lái āi shòu wǒ děng wēi shǎo gòng
世尊，而白佛言：「惟願如來哀受我等微少供
yǎng yǒng lí sān tú è yè zhǒng zǐ dé shòu rén tiān fú lè guǒ bào
養，永離三塗惡業種子，得受人天福樂果報，
kāi chǎn dà shèng gān lù fǎ mén sù duàn yú chī dāng dé jiě tuō。」時
開闡大乘甘露法門，速斷愚癡當得解脫。」時
zhū niǎo wáng zuò shì yǔ yǐ yī xīn hé zhǎng zhān yǎng rú lái gè yǔ
諸鳥王作是語已，一心合掌瞻仰如來，各與
ruò gān bǎi qiān juàn shǔ jù
若干百千眷屬俱。

fù yǒu bǎi qiān tān mó luó wáng yǔ wú yāng shù zhū dà luó chà
復有百千琰魔羅王，與無央數諸大羅刹，
zhǒng zhǒng xíng lèi jí zhū è wáng yōu míng guān shǔ jiào jì zuì fú yù
種種形類及諸惡王，幽冥官屬，校計罪福獄
lì xíng sī chéng fó wēi lì shě lí è xīn yǔ tān mó luó wáng tóng lái
吏刑司，承佛威力捨離惡心，與琰魔羅王同來
tīng fǎ ér bó fó yán yī qiè zhòng shēng yǐ yú chī gù tān wǔ yù
聽法，而白佛言：「一切眾生以愚癡故，貪五欲

lè zào wǔ nì zuì rù zhū dì yù lún zhuǎn wú qióng zì yè suǒ yīn shòu
樂造五逆罪，入諸地獄輪轉無窮，自業所因受
dà kǔ nǎo rú shì cánjiǎn zì wéiyíngchán wéi yuàn rú lái yù dà
大苦惱，如世蠶繭自為縈纏。惟¹²願如來！雨大
fǎ yǔ miè dì yù huǒ shī qīngliángfēng kāi jiě tuō mén bì sān
法雨，滅地獄火，施清涼風，開解脫門，閉三
è qù shí yǎn mó luó wáng zuò shì yǔ yǐ zhǒngzhǒngzhēnbǎogòng
惡趣。」時琰魔羅王，作是語已，種種珍寶供
yǎng rú lái yī xīn gōngjìng rào bǎi qiān zā yǔ ruò gān bǎi qiān juàn shǔ
養如來，一心恭敬遶百千匝，與若干百千眷屬
jù gè lǐ fó zú tuì zuò yī miàn
俱，各禮佛足退坐一面。

ěr shí shì zūn zuò bǎoliánhuā shī zǐ zuò shàng qí shī zǐ zuò
爾時，世尊坐寶蓮華師子座上，其師子座
sè gàn liú lí zhǒngzhǒngzhēn qí jiàn cuò yán shì bō lí bǎozhū yǐ
色紺瑠璃，種種珍奇間錯嚴飾，玻瓈¹³寶珠以
wéi qí jīng zǐ mó huáng jīn zuò lián huā yè qí lián huā tái yǐ mó ní
為其莖，紫磨黃金作蓮華葉，其蓮華臺以摩尼
bǎo ér wéi huā xū bā wàn sì qiān yán fú tán jīn dà bǎolián huā ér wéi
寶而為華鬚，八萬四千閻浮檀金大寶蓮華而為
juàn shǔ wéi zhū dà zhòng qian hòu wéi rào gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn
眷屬，為諸大眾前後圍遶，供養恭敬尊重讚
tàn shí bó qié fàn yú shī zǐ zuò jié jiā fū zuò wēi yí shū tè
歎。時，薄伽梵於師子座結跏趺坐，威儀殊特，
yóu rú sì bǎo sū mí lú shān chǔ yú dà hǎi zì rán jiǒng chū rú bǎi qiān
猶如四寶蘇迷盧山處于大海自然迥出，如百千
rì zhào yào xū kōng fàng wú liàng guāng pò zhū hūn àn yì rú jù zhī
日照曜虛空，放無量光破諸昏暗，亦如俱胝
yuán mǎn yuè lún dú chǔ zhòng xīng fàng qīng liáng guāng míng lǎng shì jiè
圓滿月輪獨處眾星，放清涼光明朗世界。

rù yǒu dǐng tiān jí shàn sān mèi míng xīn yīng luò bǎo zhuāng yán wáng zhù
入有頂天極善三昧，名心瓔珞寶莊嚴王，住
cǐ dìng yǐ shēn xīn bú dòng shí wú sè jiè yī qiè tiān zǐ yǔ
此定已，身心不動。時，無色界一切天子，雨
wú liàng zhǒng wēi miào huā xiāng yú xū kōng zhōng rú yún ér xià sè jiè
無量種微妙華香，於虛空中如雲而下。色界

¹² 大正藏：唯

¹³ 大正藏：頗梨

zhūtiān shí bā fàn wáng yù zhòng zá sè wú shù tiān huā bǎi qiān wàn zhǒng
諸天十八梵王，雨眾雜色無數天華百千萬種，
fàn tiān miào xiāng biàn mǎn xū kōng rú yún ér xià liù yù zhū tiān jí tiān
梵天妙香徧滿虛空如雲而下。六欲諸天及天
zǐ zhòng yǐ tiān fú lì yù zhǒng zhǒng huā yōu bō luó huā bō tóu
子眾，以天福力雨種種華，優鉢羅華、波頭
mó huā jū wù tóu huā fēn tuó lì huā zhān bo jiā huā ā tí mù
摩華、拘物頭華、芬陀利華、瞻蔔迦華、阿提目
duō huā bō lì shī jiā huā sū mó nà huā màn tuó luó huā mó hē
多華、波利尸迦華、蘇摩那華、曼陀羅華、摩訶
màn tuó luó huā màn shū shā huā mó hē màn shū shā huā yú xū kōng
曼陀羅華、曼殊沙華、摩訶曼殊沙華，於虛空
zhōng bīn fēn luàn zhuì ér gòng yǎng fó jí zhòng fǎ bǎo yòu yù tiān shàng
中繽紛亂墜，而供養佛及眾法寶。又雨天上
wú jià bǎo xiāng qí xiāng rú yún zuò bǎi bǎo sè yǐ tiān shén lì xiāng qì
無價寶香，其香如雲作百寶色，以天神力香氣
biàn mǎn cǐ zhū shì jiè gòng yǎng dà huì
徧滿此諸世界，供養大會。

ěr shí shì zūn cóng sān mèi qǐ jí yú běn zuò fù rù shī zǐ
爾時，世尊從三昧起，即於本座，復入師子
fèn xùn sān mèi xiàn dà shéntōng lìng cǐ sān qiān dà qiān shì jiè liù zhǒng
奮迅三昧，現大神通，令此三千大千世界六種
zhèndòng wèi dòng jí dòng biàn jí dòng yǒng jí yǒng
震動，謂：動、極動、徧極動；涌、極涌、
biàn jí yǒng zhèn jí zhèn biàn jí zhèn jī jí jī biàn jí
徧極涌；振、極振、徧極振；擊、極擊、徧極
jī hǒu jí hǒu biàn jí hǒu bào jí bào biàn jí bào
擊；吼、極吼、徧極吼；爆、極爆、徧極爆。
yòu cǐ shì jiè dōng yǒng xī mò xī yǒng dōng mò nán yǒng běi mò
又此世界，東涌西沒，西涌東沒，南涌北沒，
běi yǒng nán mò zhōng yǒng biān mò biān yǒng zhōng mò qí dì yán jìng
北涌南沒，中涌邊沒，邊涌中沒，其地嚴淨
xī jiē róu ruǎn zī zhǎng huì mù lì yì qún shēng lìng sān qiān jiè wú
悉皆柔輦，滋長卉木，利益群生，令三千界無
yǒu dì yù è guǐ chù shēng jí yú wú xiá è qù zhòng shēng jiē
有地獄、餓鬼、畜生，及餘無暇惡趣眾生皆
dé lí kǔ shě cǐ shēn yǐ shēng yú rén dào jí liù yù tiān jiē shí
得離苦，捨此身已，生於人道及六欲天，皆識

sù mìng huān xǐ yǒng yuè tóng yì fó suǒ yǐ yīn zhòng xīn dǐng lǐ fó
宿命歡喜踊躍，同詣佛所，以殷重心頂禮佛

zú chí zhū zhēn bǎo wú shù yīng luò wù sān lún kōng yǐ bào fó ēn
足，持諸珍寶無數瓔珞，悟三輪空以報佛恩。

ěr shí rú lái yú xiōng yì jiān jí zhū máo kǒng fàng dà guāng míng
爾時，如來於胷臆間及諸毛孔放大光明，

míng zhū pú sà yóu xì shén tōng shǐ bú tuì zhuǎn ā nòu duō luó sān miǎo
名諸菩薩遊戲神通使不退轉阿耨多羅三藐

sān pú tí qí guāng míng sè rú yán fú tán jīn cǐ jīn sè guāng pǔ
三菩提。其光明色如閻浮檀金，此金色光普

zhào sān qiān dà qiān shì jiè jí yú tā jiè nǎi zhì bǎi yì miào gāo shān
照三千大千世界及餘他界，乃至百億妙高山

wáng yī qiè xuě shān xiāng shān hēi shān jīn shān bǎo shān
王，一切雪山、香山、黑山、金山、寶山，

jí mí lóu shān dà mí lóu shān mù zhēn líng tuó shān mó hē mù zhēn
及彌樓山、大彌樓山、目真隣陀山、摩訶目真

líng tuó shān xiǎo tié wéi shān dà tié wéi shān jiāng hé dà hǎi liú quán
隣陀山、小鐵圍山、大鐵圍山，江河大海流泉

yù chí jí yǐ bǎi yì sì dà zhōu jiè rì yuè xīng chén tiān gōng lóng
浴池，及以百億四大洲界，日月星辰，天宮龍

gōng zhū zūn shén gōng bìng zhū guó yì wáng gōng jù luò yǎn mó luó jiè
宮諸尊神宮，并諸國邑王宮聚落，琰魔羅界，

suǒ yǒu yī qiè bā hán bā rè zhū dì yù zhōng zuì yè zhòng shēng shòu kǔ
所有一切八寒八熱諸地獄中罪業眾生受苦

zhī xiàng nǎi zhì shí fāng chù shēng è guǐ shòu kǔ zhī xiàng yī qiè
之相，乃至十方畜生、餓鬼受苦之相，一切

shì jiān wǔ qù zhòng shēng shòu kǔ lè xiàng rú shì jiē xiàn yú cǐ jīn sè
世間五趣眾生受苦樂相，如是皆現於此金色

dà guāng míng zhōng yòu cǐ guāng zhōng yǐng xiàn pú sà xiū xíng fó dào
大光明中。又此光中，影現菩薩修行佛道

zhǒng zhǒng xiàng mào shì jiā pú sà yú wǎng xī shí zuò guāng míng wáng
種種相貌，釋迦菩薩於往昔時作光明王，

zuì chū fā yú ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí xīn nǎi zhì pú tí shù
最初發於阿耨多羅三藐三菩提心，乃至菩提樹

xià dé chéng fó dào suō luó lín zhōng rù yú niè pán yú qí zhōng jiān
下得成佛道，娑羅林中入於涅槃。於其中間

sān sēng qǐ xié bǎi wàn jié zhōng suǒ yǒu yī qiè cí bēi xǐ shě bā wàn
三僧企邪百萬劫中，所有一切慈悲喜捨，八萬

sì qiān bō luó mì nǎi yú guò qù zuò jīn lún wáng wàng sì tiān xià
四千波羅蜜，乃於過去作金輪王，王四天下，
jìn dà hǎi jì rén mín chì shèng guó tǔ fēng lè zhèng fǎ huà shì jīng
盡大海際，人民熾盛，國土豐樂，正法化世經
wú liàng jié yī qiè zhēn bǎo chōng mǎn guó jiè shí bǐ lún wáng guān
無量劫，一切珍寶充滿國界。時，彼輪王觀
zhū shì jiān jiē xī wú cháng yàn wǔ yù lè shě lún wáng wèi chū jiā xué
諸世間皆悉無常，厭五欲樂，捨輪王位出家學
dào huò yú dà guó wéi wáng ài zǐ qì shě shēn mìng tóu yú è hǔ
道。或於大國為王愛子，棄捨身命投於餓虎；
huò zuò shī pí wáng gē shēn jiù gē huò jiù yùn lù shě lù wáng shēn huò
或作尸毗王割身救鴿；或救孕鹿捨鹿王身；或
yú xuě shān wéi qiú bàn jì ér shě quán shēn huò xiàn shòu shēng yú jìng fàn
於雪山為求半偈而捨全身；或現受生於淨飯
wáng jiā shě hòu gōng liù wàn cǎi nǚ jí shě zhǒng zhǒng shàng miào jì
王家，捨後宮六萬婁女，及捨種種上妙妓
yuè yú chéng chū jiā liù nián kǔ xíng rì shí má mài xiáng zhū wài
¹⁴樂，踰城出家，六年苦行，日食麻麥降諸外
dào pú tí shù xià pò mó jūn yǐ dé ā nòu duō luó sān miào sān pú tí
道，菩提樹下破魔軍已，得阿耨多羅三藐三菩提。
yǒu rú shì děng bǎi qiān héng shān nán sī xíng yuàn yī qiè xiàng mào xī jiē
有如是等百千恒沙難思行願一切相貌，悉皆
dùn xiàn yú cǐ jīn sè dà guāng míng zhōng
頓現於此金色大光明中。

yòu cǐ guāng zhōng yǐng xiàn rú lái bù kě sī yì bā dà bǎo tǎ
又此光中，影現如來不可思議八大寶塔：
jū suō luó guó jìng fàn wáng gōng shēng chǔ bǎo tǎ mó qié tuó guó qié yē
拘娑羅國淨飯王宮，生處寶塔；摩伽陀國伽耶
chéng biān pú tí shù xià chéng fó bǎo tǎ bō luó nài guó lù yě yuán
城邊菩提樹下，成佛寶塔；波羅柰國鹿野園
zhōng chū zhuàn fǎ lún dù rén bǎo tǎ shè wèi guó zhōng jī gū dú yuán
中，初轉法輪度人寶塔；舍衛國中給孤獨園，
yǔ zhū wài dào liù yuè lùn yì dé yī qiè zhì shēng míng bǎo tǎ ān dá
與諸外道六月論議，得一切智聲名寶塔；安達
luó guó qū nǚ chéng biān shēng dāo lì tiān wèi mǔ shuō fǎ gòng fàn tiān
羅國曲女城邊，昇忉利天為母說法，共梵天

¹⁴ 大正藏：伎

wáng jí tiān dì shì shí èr wànzhòng cóngsān shí sāntiānxiànsāndàoobǎo
王及天帝釋十二萬眾，從三十三天現三道寶
jiē xià yán fú shí shén yì bǎo tǎ mó jié tuóguówángshèchéngbiān
階，下閻浮時神異寶塔；摩竭陀國王舍城邊
qí shé jué shān shuō dà bō rě fǎ huā yī shèng xīn dì
耆闍崛山，說《大般若》、《法華》、《一乘心地
jīng dǎng dà shèngbǎo tǎ pí shè lí guó ān luó wèi lín wéi mó zhǎng
經》等大乘寶塔；毗舍離國菴羅衛林，維摩長
zhě bù kě sī yì xiàn jí bǎo tǎ jū shī nà guó bá tí hé biān suō luó
者不可思議現疾寶塔；拘尸那國跋提河邊，娑羅
lín zhōngyuán jì bǎo tǎ rú shì bā tǎ dà shèng huà yí rén tiān yǒu
林中圓寂寶塔。如是八塔大聖化儀，人天有
qíngsuǒ guī yī chù gòngyǎnggōngjìng wéi chéng fó yīn rú shì yīn shēng
情所歸依處，供養恭敬為成佛因。如是音聲
jí zhū yǐngxiàng ér yú sān shì nán sī yì shì xī jiē yǐngxiàn dà
及諸影像¹⁵，而於三世難思議事，悉皆影現大
guāngmíngzhōng
光明中。

yòu shí fāng jiè sān shì zhū fó jí dà pú sà dào chǎng zhòng huì
又十方界三世諸佛，及大菩薩道場眾會，
shéntōngbiànhuà xī yǒu zhī shì jí zhū rú lái suǒ shuō miào fǎ jiē rú
神通變化希有之事，及諸如來所說妙法，皆如
xiǎngyīng yú cǐ jīn sè dà guāngmíngzhōng wú bú jiàn wén yī qiè zhòng
響應，於此金色大光明中無不見聞。一切眾
shēng yù cǐ guāngmíng jiàn bǐ ruì xiàng jiē fā wú děngděng ā nòuduō
生遇此光明、見彼瑞相，皆發無等等阿耨多
luó sānmiǎosān pú tí xīn shí zhū dà zhòng dū fó shén lì bù kě sī
羅三藐三菩提心。時，諸大眾覩佛神力不可思
yì tàn wèi céng yǒu gè xiāng wèi yán rú lái jīn rì rù yú sān mèi
議，歎未曾有，各相謂言：「如來今日入於三昧，
fàng dà guāngmíng zhào shí fāng jiè dé jiàn rú lái wǎng xī suǒ yǒu nán sī
放大光明照十方界，得見如來往昔所有難思
yì shì tiáo fú è shì xié jiàn zhòng shēng lìng shēng xìn jiě qù xiàng pú
議事，調伏惡世邪見眾生，令生信¹⁶解趣向菩
tí xī yǒu rú lái néng wéi yī qiè shì jiān zhī fù wú liàng jié zhōng
提。希有如來！能為一切世間之父，無量劫中

¹⁵ 大正藏：塔影

¹⁶ 大正藏：正

nán kě dé jiàn wǒ děng léi jié xiū zhū xíng yuàn dé yù sān jiè rén tiān
難可得見，我等累劫修諸行願，得遇三界人天
dà shī wéi yuàn cí zūn āi mǐn shì jiān cóng dìng ér qǐ shuō shèn
大師。惟¹⁷願慈尊，哀愍世間，從定而起，說甚
shēn fǎ shì jiào lì xǐ yī qiè zhòng shēng zuò shì yǔ yǐ zhān yǎng
深法，示教利喜一切眾生。」作是語已，瞻仰
zūn yán mò rán ér zhù
尊顏，默然而住。

ěr shí huì zhōng yǒu yī pú sà míng shī zǐ hǒu sān sēng qǐ yē
爾時，會中有一菩薩名師子吼，三僧企耶
xiū xíng fú zhì yú xián jié zhōng cì bǔ fó chù shòu guān dǐng wèi zuò dà
修行福智，於賢劫中次補佛處，受灌頂位作大
fǎ wáng sì xiàng guān shì hǎi huì dà zhòng fā dà yīn shēng ér zuò
法王，四向觀視海會大眾，發大音聲，而作
shì yán wǒ yú wǎng xī wú liàng jié zhōng yǐ fā ā nòu duō luó sān
是言：「我於往昔無量劫中，已發阿耨多羅三
miǎo sān pú tí xīn lì shì héng shā yī qiè zhū fó céng yú dì yī
藐三菩提心，歷事恒沙一切諸佛，曾於第一
zhòng huì dào chǎng jiàn bù sī yì shéntōng biàn huà wèi cháng dū cǐ
眾會道場，見不思議神通變化，未嘗覩此
jīn sè guāng míng yǐng xiàn yī qiè pú sà xíng yuàn jí xiàn rú lái zhǒng
金色光明，影現一切菩薩行願，及現如來種
zhǒng xiàng mào lìng jiàn sān shì nán sī yì shì wéi yuàn rén zhě yī xīn
種相貌，令見三世難思議事。惟願仁者，一心
hé zhǎng zhān yǎng zūn yán cóng dìng ér qǐ shòu gān lù yào chú
合掌，瞻仰尊顏，從定而起，授甘露藥，除
rè nǎo bìng lìng zhèng fǎ shēn cháng lè wǒ jìng shì zhū rú lái yǒu
熱惱病，令證法身，常樂我淨。是諸如來有
èr zhǒng fǎ yú sān mèi zhōng bù fù jiǔ zhù yī zhě dà cí èr zhě
二種法，於三昧中不復久住：一者大慈，二者
dà bēi yī dà cí gù yǔ zhòng shēng lè yī dà bēi gù bá zhòng shēng
大悲。依大慈故與眾生樂，依大悲故拔眾生
kǔ yǐ shì èr fǎ yú wú shù jié xūn xiū qí xīn ér chéng zhèng jué shì
苦，以是二法於無數劫熏修其心而成正覺。世
jiān zhòng shēng duō zhū kǔ nǎo yǐ shì yīn yuán rú lái bù jiǔ cóng sān
間眾生多諸苦惱，以是因緣，如來不久從三

¹⁷ 大正藏：唯

mèi qǐ dāng wèi yǎn shuō xīn dì guān mén dà shèng miào fǎ gào zhū dà
昧起，當為演說心地觀門大乘妙法。」告諸大
zhòng wú qiú yī qiè rén tiān fú lè sù qiú chū shì ā nòu duō luó sān
眾：「無求一切人天福樂，速求出世阿耨多羅三
miǎo sān pú tí suǒ yǐ zhě hé jīn rì shì zūn cóng xiōng yì zhōng
藐三菩提。所以者何？今日世尊，從胷臆中
fàng jīn sè guāng suǒ zhào zhī chù jiē rú jīn sè fó suǒ xiǎn shì yì qù
放金色光，所照之處皆如金色，佛所顯示意趣
shèn shēn yī qiē shì jiān shēng wén yuán jué jìn sī duó liáng suǒ bù
甚深，一切世間聲聞、緣覺，盡思度量所不
néng zhī rǔ děng fán fū bù guān zì xīn shì gù piāo liú shēng sǐ hǎi
能知。汝等凡夫不觀自心，是故漂流生死海
zhōng zhū fó pú sà néng guān xīn gù dù shēng sǐ hǎi dào yú bǐ àn
中；諸佛菩薩能觀心故，度生死海到於彼岸。
sān shì rú lái fǎ jiē rú shì fàng cǐ guāng míng fēi wú yīn yuán shì
三世如來法皆如是，放此光明非無因緣。」是
zhū zhòng huì wén dà shì yán xīn huái yǒng yuè dé wèi céng yǒu
諸眾會聞大士言，心懷踊躍，得未曾有。

ěr shí shī zǐ hǒu pú sà mó hē sà yù chóng xuān cǐ yì
爾時，師子吼菩薩摩訶薩，欲重宣此義，

ér shuō jì yán
而說偈言：

jìng lǐ tiān rén dà jué zūn	héng shā fú zhì jiē yuán mǎn
敬禮天人大覺尊	恒沙福智皆圓滿
jīn guāng bǎi fú zhuāng yán xiàng	fā qǐ zhòng shēng ài yào xīn
金光百福莊嚴相	發起眾生愛樂心
chāo guò sān jiè dú jū zūn	gōng dé zuì shèng wú lún pǐ
超過三界獨居尊	功德最勝無倫匹
pǔ yòng shén tōng zì zài lì	suí suǒ zào yè xiàn qí qián
普用神通自在力	隨所造業現其前
wǒ yǐ tiān yǎn guān shì jiān	yī qiè wú yǒu rú fó zhě
我以天眼觀世間	一切無有如佛者
xī yǒu jīn róng rú mǎn yuè	xī yǒu guò yú yōu tán huā
希有金容如滿月	希有過於優曇華
wú biān fú zhì lì qún shēng	dà guāng pǔ zhào rú qiān rì
無邊福智利群生	大光普照如千日
yú chī zhòng shēng cháng yè kǔ	méng guāng suǒ zhào xī jiē chú
愚癡眾生長夜苦	蒙光所照悉皆除

wǒ guān rú lái xī suǒ xíng qīn jìn gòng yǎng wú shù fó
我 觀 如 來 昔 所 行 親 近 供 養 無 數 佛
jīng lì sēng qí wú liàng jié wèi zhòng shēng gù qù pú tí
經 歷 僧 祇 無 量 劫 為 眾 生 故 趣 菩 提
cháng yú shēng sǐ kǔ hǎi zhōng zuò dà chuán shī jì qún pǐn
常 於 生 死 苦 海 中 作 大 船 師 濟 群 品
yǎn shuō gān lù zhēn jìng fǎ lìng rù wú wéi jiě tuō mén
演 說 甘 露 真 淨 法 令 入 無 為 解 脫 門
sān sēng qí jié dù zhòng shēng qín xiū bā wàn bō luó mì
三 僧 祇 劫 度 眾 生 勤 修 八 萬 波 羅 蜜
yīn yuán guǒ mǎn chéng zhèng jué zhù shòu níng rán wú qù lái
因 圓 果 滿 成 正 覺 住 壽 凝 然 無 去 來
yī yī xiàng hǎo zhōu fǎ jiè shí fāng zhū fó xiàng jiē rán
一 一 相 好 周 法 界 十 方 諸 佛 相 皆 然
shèn shēn jìng jiè nán sī yì yī qiè rén tiān mò néng cè
甚 深 境 界 難 思 議 一 切 人 天 莫 能 測
zhū fó tǐ yòng wú chā bié rú qiān dēng zhào hù zēng míng
諸 佛 體 用 無 差 別 如 千 燈 照 互 增 明
zhì huì rú kōng wú yǒu biān yìng wù xiàn xíng rú shuǐ yuè
智 慧 如 空 無 有 邊 應 物 現 形 如 水 月
wú biān fǎ jiè cháng jì rán rú rú bú dòng děng xū kōng
無 邊 法 界 常 寂 然 如 如 不 動 等 虛 空
rú lái qīng jìng miào fǎ shēn zì rán jù zú héng shā dé
如 來 清 淨 妙 法 身 自 然 具 足 恒 沙 德
zhōu biàn fǎ jiè wú qióng jìn bù shēng bú miè wú qù lái
周 徧 法 界 無 窮 盡 不 生 不 滅 無 去 來
fǎ wáng cháng zhù miào fǎ gōng fǎ shēn guāng míng mǐ bú zhào
法 王 常 住 妙 法 宮 法 身 光 明 靡 不 照
rú lái fǎ xìng wú guà ài suí yuán pǔ yìng lì qún shēng
如 來 法 性 無 罣 礙 隨 緣 普 應 利 群 生
zhòng shēng gè jiàn zài qí qián wèi wǒ xuān shuō gān lù fǎ
眾 生 各 見 在 其 前 為 我 宣 說 甘 露 法
suí xīn néng miè zhū fán nǎo rén tiān zhòng kǔ xī jiē chú
隨 心 能 滅 諸 煩 惱 人 天 眾 苦 悉 皆 除
pò yǒu fǎ wáng shèn qí tè guāng míng zhào yào rú jīn shān
破 有 法 王 甚 奇 特 光 明 照 曜 如 金 山
wèi dù zhòng shēng chū shì jiān néng rán fǎ jù pò hūn àn
為 度 眾 生 出 世 間 能 然 法 炬 破 昏 暗

zhòng shēng mò zài shēng sǐ hǎi lún huí wǔ qù wú chū qī
眾 生 沒 在 生 死 海 輪 迴 五 趣 無 出 期

shàn shì héng wéi miào fǎ chuán néng jié ài liú chāo bǐ àn
善 逝 恒 為 妙 法 船 能 截 愛 流 超 彼 岸

dà zhì fāng biàn bù kě liáng héng yǔ zhòng shēng wú jìn lè
大 智 方 便 不 可 量 恒 與 眾 生 無 盡 樂

néng wéi shì jiān dà cí fù lián mǐn yī qiè zhū yǒu qíng
能 為 世 間 大 慈 父 憐 愍 一 切 諸 有 情

rú lái chū shì shèn nán zhí wú shù yì jié shí yī xiàn
如 來 出 世 甚 難 值 無 數 億 劫 時 一 現

pì rú yōu tán miào ruì huā yī qiè rén tiān suǒ xī yǒu
譬 如 優 曇 妙 瑞 華 一 切 人 天 所 希 有

yú wú liàng jié shí yī xiàn dǔ fó chū shì yì tóng rán
於 無 量 劫 時 一 現 覩 佛 出 世 亦 同 然

shì zhū zhòng shēng wú fú huì héng chǔ chén lún shēng sǐ hǎi
是 諸 眾 生 無 福 慧 恒 處 沈 淪 生 死 海

yì jié bú jiàn zhū rú lái suí zhū è yè héng shòu kǔ
億 劫 不 見 諸 如 來 隨 諸 惡 業 恒 受 苦

wǒ děng wú shù bǎi qiān jié xiū sì wú liàng sān jiě tuō
我 等 無 數 百 千 劫 修 四 無 量 三 解 脫

jīn jiàn dà shèng móu ní zūn yóu rú máng guī zhí fú mù
今 見 大 聖 牟 尼 尊 猶 如 盲 龜 值 浮 木

yuàn yú lái shì héng shā jié niàn niàn bù shě tiān rén shī
願 於 來 世 恒 沙 劫 念 念 不 捨 天 人 師

rú yǐng suí xíng bú zàn lí zhòu yè qín xiū yú zhǒng zhì
如 影 隨 形 不 暫 離 晝 夜 勤 修 於 種 智

wéi yuàn shì zūn āi mǐn wǒ cháng lìng dé jiàn dà cí zūn
惟 願 世 尊 哀 愍 我 常 令 得 見 大 慈 尊

sān yè wú juàn cháng fèng chí yuàngòngzhòngshēngchéngzhèngjué
三 業 無 倦 常 奉 持 願 共 眾 生 成 正 覺

jīn zhě sān jiè dà dǎo shī zuò shàng jiā fū rù sān mèi
今 者 三 界 大 導 師 座 上 跏 趺 入 三 昧

dú chǔ níng rán kōng jì shè shēn xīn bú dòng rú xū mí
獨 處 凝 然 空 寂 舍 身 心 不 動 如 須 彌

shì jiān yī qiè fàn tiān mó mò néng jǐng jué rú lái dìng
世 間 一 切 梵 天 魔 莫 能 警 覺 如 來 定

cǐ jiè tā fāng fán shèng zhòng xī zhī tiáo yù zhù yú chán
此 界 他 方 凡 聖 眾 悉 知 調 御 住 於 禪

guǎng shè wú biān wēi miào gòng fèng xiàn néng rén zuì shèng dé
廣設無邊微妙供奉獻能仁最勝德
liù yù zhū tiān lái gòng yǎng tiān huā luàn zhuì biàn xū kōng
六欲諸天來供養天華亂墜徧虛空
shí shàn bào yìng wú jià xiāng biàn huà xiāng yún bǎi bǎo sè
十善報應無價香變化香雲百寶色
biàn fù rén tiān wú liàng zhòng yù zá miào bǎo xiàn rú lái
徧覆人天無量眾雨雜妙寶獻如來
xiāng qì fēn yūn sān bǎo qián bǎi qiān jì¹⁸ yuè lín kōng jiè
香氣氤氳三寶前百千妓樂臨空界
bù gǔ zì míng chéng miào qū gòng yǎng rén zhōng liǎng zú zūn
不鼓自鳴成妙曲供養人中兩足尊
shí bā fàn zhòng yù tiān huā jí yù zá bǎo qiān wàn zhǒng
十八梵眾雨天華及雨雜寶千萬種
fàn mó ní zhū miào yīng luò zhòng bǎo yán shì tiān miào yī
梵摩尼珠妙瓔珞眾寶嚴飾天妙衣
dà bǎo huā chuáng xuán shèng fān¹⁹ chí yǐ gòng yǎng móu ní zūn
大寶華幢懸勝旛持以供養牟尼尊
wú sè jiè tiān yù bǎo huā qí huā guǎng dà rú chē lún
無色界天雨寶華其華廣大如車輪
yù wēi xì xiāng mǎn shì jiè gòng yǎng sān mèi nán sī yì
雨微細香滿世界供養三昧難思議
lóng wáng xiū luó rén fēi rén fèng xiàn suǒ gǎn zhēn miào bǎo
龍王脩羅人非人奉獻所感珍妙寶
gè yǐ gòng yǎng tiān zhōng rén²⁰ yào wén zuì shèng pú tí dào
各以供養天中人樂聞最勝菩提道
shí bó qié fàn dà yī wáng shàn zhì shì jiān fán nǎo kǔ
時薄伽梵大醫王善治世間煩惱苦
shī zǐ pín shēn sān mèi lì liù zhǒng zhèn dòng biàn sān qiān
師子頻伸三昧力六種震動徧三千
yǐ cǐ jué wù zhū yǒu yuán yú cǐ wú yuán liǎo bù jué
以此覺悟諸有緣於此無緣了不覺
suí bǐ rén tiān yīng kě dù jiàn fó zhǒng zhǒng zhū shén tōng
隨彼人天應可度見佛種種諸神通

¹⁸ 大正藏：伎

¹⁹ 大正藏：旛

²⁰ 大正藏：天

zhān yǎng yuè miàn móu ní zūn 瞻 仰 月 面 牟 尼 尊	yǐ jìng sān yè jiē yún jí 以 淨 三 業 皆 雲 集
rú lái néng yǐ wú yuán cí 如 來 能 以 無 緣 慈	ráo yì zhòng shēng chéng shèng dé 饒 益 眾 生 成 勝 德
xiōng yì fàng cǐ dà guāng míng 胸 臆 放 此 大 光 明	míng zhū pú sà bú tuì zhuǎn 名 諸 菩 薩 不 退 轉
rú jié jìn shí qī rì xiàn 如 劫 盡 時 七 日 現	chì rán zhào yào fàng qiān guāng 熾 然 照 曜 放 千 光
shì jiān suǒ yǒu zhū guāng míng 世 間 所 有 諸 光 明	bù jí yī fó máo kǒng guāng 不 及 一 佛 毛 孔 光
wú liàng wú ài dà shén guāng 無 量 無 礙 大 神 光	biàn zhào shí fāng zhū fó chà 徧 照 十 方 諸 佛 刹
rú lái fú zhì jiē yuán mǎn 如 來 福 智 皆 圓 滿	suǒ fàng shén guāng yì wú bǐ 所 放 神 光 亦 無 比
qí guāng hè yì rú jīn sè 其 光 赫 奕 如 金 色	biàn zhào shí fāng zhū guó tǔ 徧 照 十 方 諸 國 土
dà shèng jīn guāng yǐng xiàn zhōng 大 聖 金 光 影 現 中	xī xiàn shì jiān zhū sè xiàng 悉 見 世 間 諸 色 像
sān qiān dà qiān zhū shì jiè 三 千 大 千 諸 世 界	suǒ yǒu yī qiè zhū shān wáng 所 有 一 切 諸 山 王
sì bǎo suǒ chéng miào gāo shān 四 寶 所 成 妙 高 山	xuě shān xiāng shān qī jīn shān 雪 山 香 山 七 金 山
mù zhēn lín tuó mí lóu shān 目 真 隣 陀 彌 樓 山	dà tié wéi shān xiǎo shān děng 大 鐵 圍 山 小 山 等
dà hǎi jiāng hé jí yù chí 大 海 江 河 及 浴 池	wú shù bǎi yì sì dà zhōu 無 數 百 億 四 大 洲
rì yuè xīng chén zhòng bǎo gōng 日 月 星 辰 眾 寶 宮	tiān gōng lóng gōng zhū shén gōng 天 宮 龍 宮 諸 神 宮
guó yì wáng gōng zhū jù luò 國 邑 王 宮 諸 聚 落	rú shì guāng zhōng xī xiǎn xiàn 如 是 光 中 悉 顯 現
yòu xiàn rú lái wǎng xī yīn 又 現 如 來 往 昔 因	jī gōng lěi dé qiú fó dào 積 功 累 德 求 佛 道
rú lái xī zài shī pí guó 如 來 昔 在 尸 毗 國	céng jū zūn wèi zuò rén wáng 曾 居 尊 位 作 人 王
guó jiè zhēn bǎo jiē chōng yíng 國 界 珍 寶 皆 充 盈	cháng yǐ zhèng fǎ huà yú shì 常 以 正 法 化 於 世
cí bēi xǐ shě héng wú juàn 慈 悲 喜 捨 恒 無 倦	néng shě nán shě qù pú tí 能 捨 難 捨 趣 菩 提

gē shēn jiù gē cháng wú huǐ shēn xīn bēi mǐn jiù zhòng shēng
割身救鴿嘗無悔 深心悲愍救眾生

shí fó wǎng xī zài fán fū rù yú xuě shān qiú fó dào
時佛往昔在凡夫 入於雪山求佛道

shè xīn yǒng měng qín jīng jìn wèi qiú bàn jì shě quán shēn
攝心勇猛勤精進 為求半偈捨全身

yǐ qiú zhèng fǎ yīn yuán gù shí èr jié chāo shēng sǐ kǔ
以求正法因緣故 十二劫超生死苦

xī wéi mó nà xiān rén shí bù fà gòng yǎng rán dēng fó
昔為摩納仙人時 布髮供養然燈佛

yǐ shì jīng jìn yīn yuán gù bā jié chāo yú shēng sǐ hǎi
以是精進因緣故 八劫超於生死海

xī wéi sà duǒ wáng zǐ shí shě suǒ ài shēn tóu è hǔ
昔為薩埵王子時 捨所愛身投餓虎

zì lì lì tā yīn yuán gù shí yī jié chāo shēng sǐ yīn
自利利他因緣故 十一劫超生死因

liú shuǐ zhǎng zhě dà yī wáng píng děng jiù hù zhòng shēng gù
流水長者大醫王 平等救護眾生故

jì yú gè dé shēng tiān shàng tiān yǔ yīng luò lái bào ēn
濟魚各得生天上 天雨瓔珞來報恩

qī rì qiào zú zàn rú lái yǐ jīng jìn gù chāo jiǔ jié
七日翹足讚如來 以精進故超九劫

xī wéi liù yá bái xiàng wáng qí yá shū miào wú néng bǐ
昔為六牙白象王 其牙殊妙無能比

shě shēn mìng gù tóu liè zhě qiú fó wú shàng dà pú tí
捨身命故投獵者 求佛無上大菩提

huò zuò yuán mǎn fú zhì wáng shī yǎn jīng jìn qiú fó dào
或作圓滿福智王 施眼精進求佛道

yòu zuò jīn sè dà lù wáng shě shēn jīng jìn qiú fó dào
又作金色大鹿王 捨身精進求佛道

wéi jiā shī guó cí lì wáng quán shēn shī yǔ wǔ yè chā
為迦尸國慈力王 全身施與五夜叉

yòu zuò dà guó zhuāng yán wáng yǐ qī zǐ shī wú lìn xī
又作大國莊嚴王 以妻子施無吝惜

huò wéi zuì shàng shēn pú sà tóu mù suǐ nǎo shī zhòng shēng
或為最上身菩薩 頭目髓腦施眾生

rú shì pú sà xíng cí bēi jiē yuàn qiú zhèng pú tí dào
如是菩薩行慈悲 皆願求證菩提道

fó xī céng zuò zhuàn lún wáng sì zhōu zhēn bǎo jiē chōng mǎn
佛昔曾作轉輪王 四洲珍寶皆充滿
jù zú qiān zǐ zhū juàn shǔ shí shàn huà rén bǎi qiān jié
具足千子諸眷屬 十善化人百千劫
guó tǔ ān wěn rú tiān gōng shòu wǔ yù lè wú qióng jìn
國土安隱如天宮 受五欲樂無窮盡
shí bǐ lún wáng jué zì shēn jí yǐ shì jiān bù láo gù
時彼輪王覺自身 及以世間不牢固
wú xiǎng zhū tiān bā wàn suì fú jìn huán guī zhū è dào
無想諸天八萬歲 福盡還歸諸惡道
yóu rú mèng huàn yǔ pāo yǐng yì rú zhāo lù jí diàn guāng
猶如夢幻與泡影 亦如朝露及電光
liǎo dá sān jiè rú huǒ zhái bā kǔ chōng mǎn nán kě chū
了達三界如火宅 八苦充滿難可出
wèi dé jiě tuō chāo bǐ àn shéi yǒu zhì zhě yào lún huí
未得解脫超彼岸 誰有智者樂輪迴
wéi yǒu chū shì rú lái shēn bù shēng bú miè cháng ān lè
唯有出世如來身 不生不滅常安樂
rú shì nán xíng pú sà xíng yī qiè xī xiàn jīn guāng nèi
如是難行菩薩行 一切悉現金光內
yòu cǐ guāng zhōng xiàn bā tǎ jiē shì zhòng shēng liáng fú yīn²¹
又此光中現八塔 皆是眾生良福田
jìng fàn wáng gōng shēng chǔ tǎ pú tí shù xià chéng fó tǎ
淨飯王宮生處塔 菩提樹下成佛塔
lù yě yuán zhōng fǎ lún tǎ jǐ gū dú yuán míng chēng tǎ
鹿野園中法輪塔 給孤獨園名稱塔
qū nǚ chéng biān bǎo jiē tǎ qí shé jué shān bō rě tǎ
曲女城邊寶堦塔 耆闍崛山般若塔
ān luó wèi lín wéi mó tǎ suō luó lín zhōng yuán jì tǎ
菴羅衛林維摩塔 娑羅林中圓寂塔
rú shì shì zūn bā bǎo tǎ zhū tiān lóng shén cháng gòng yǎng
如是世尊八寶塔 諸天龍神常供養
jīn gāng mì jì sì tiān wáng zhòu yè hù chí héng bù lí
金剛密跡四天王 晝夜護持恒不離
ruò zào bā tǎ ér gòng yǎng xiàn shēn fú shòu zì yán cháng
若造八塔而供養 現身福壽自延長

²¹ 大正藏：田

zēng zhǎng zhì huì zhòng suǒ zūn shì chū shì yuàn jiē yuán mǎn
增長智慧眾所尊 世出世願皆圓滿
ruò rén lǐ bài jí xīn niàn rú shì bā tǎ bù sī yì
若人禮拜及心念 如是八塔不思議
èr rén huò fú děng wú chā sù zhèng wú shàng pú tí dào
二人獲福等無差 速證無上菩提道
rú shì sān shì lì yì shì yú cǐ guāng zhōng wú bú jiàn
如是三世利益事 於此光中無不見
shí fāng fó tǔ zhū pú sà shén tōng yóu xì zhòng líng xiān
十方佛土諸菩薩 神通遊戲眾靈仙
wàn yì guó tǔ zhuàn lún wáng xún cǐ guāng míng pǔ yún jí
萬億國土轉輪王 尋此光明普雲集
gè yǐ shén lì lái gòng yǎng yù rú yì bǎo fèng cí zūn
各以神力來供養 雨如意寶奉慈尊
zhū tiān jì²² yuè bǎi qiān zhǒng bù gǔ zì rán chū miào yīn
諸天妓²²樂百千種 不鼓自然出妙音
tiān huā luàn zhuì mǎn xū kōng zhòng xiāng pǔ xūn yú dà huì
天華亂墜滿虛空 眾香普熏於大會
bǎo chuáng wú shù zhū yīng luò chí yǐ gòng yǎng rén zhōng zūn
寶幢無數諸瓔珞 持以供養人中尊
wēi miào qié tuó zàn rú lái shàn zāi néng rù yú sān mèi
微妙伽陀讚如來 善哉能入於三昧
xiàn bù sī yì dà shén lì tiáo fú nán huà zhū yǒu qíng
現不思議大神力 調伏難化諸有情
wéi yuàn shì zūn cóng dìng qǐ wèi zhū zhòng shēng zhuàn fǎ lún
惟願世尊從定起 為諸眾生轉法輪
yǒng duàn yī qiè zhū fán nǎo lìng zhù wú zhù dà niè pán
永斷一切諸煩惱 令住無住大涅槃
rú wǒ děng lèi xīn qīng jìng cóng wàn yì guó lái tīng fǎ
如我等類心清淨 從萬億國來聽法
yǐ sān mèi lì cháng dì guān yú wǒ wēi gòng āi nà shòu
以三昧力常諦觀 於我微供哀納受
néng shī suǒ shī jí shī wù yú sān shì zhōng wú suǒ dé
能施所施及施物 於三世中無所得
wǒ děng ān zhù zuì shèng xīn gòng yǎng yī qiè shí fāng fó
我等安住最勝心 供養一切十方佛

²² 大正藏：伎

shì shì qīn jìn dà bēi zhǔ héng cháng fèng shì dà cí zūn
世 世 親 近 大 悲 主 恒 常 奉 事 大 慈 尊
yǐ wú suǒ dé miào shàn gēn yuán róng fǎ jiè qù zhēn jué
以 無 所 得 妙 善 根 圓 融 法 界 趣 真 覺
guò qù rú lái rù jì dìng xiàn dà shén tōng zhuàn fǎ lún
過 去 如 來 入 寂 定 現 大 神 通 轉 法 輪
jīn fó shì zūn yì fù rán rù dìng fàng guāng tóng bǐ fó
今 佛 世 尊 亦 復 然 入 定 放 光 同 彼 佛
shì gù wéi cǔn shì shī zǐ jué dìng yù shuō xīn dì mén
是 故 惟 忖 釋 師 子 決 定 欲 說 心 地 門
ruò yù yuǎn lí shēng sǐ yīn bì huò sān shì zhēn cháng guǒ
若 欲 遠 離 生 死 因 必 獲 三 世 真 常 果
zhū rén hé zhǎng yī xīn dài dāng rù rú lái ān lè gōng²³
諸 人 合 掌 一 心 待 當 入 如 來 安 樂 宮

大乘本生心地觀經卷第一

²³ 從“世世親近大悲主”至“當入如來安樂宮”，大正藏及麗藏本有，永樂北藏與龍藏則無。

dà shèng běn shēng xīn dì guān jīng juàn dì èr
大乘本生心地觀經卷第二

táng jì bīnguósānzàng bō rě děng yì
唐罽賓國三藏般若等譯

bào ēn pǐn dì èr shàng
報恩品第二上²⁴

ěr shí shì zūn cóng sān mèi ān xiáng ér qǐ gào mí lè pú sà
爾時，世尊從三昧安詳而起，告彌勒菩薩
mó hē sà yán shàn zāi shàn zāi rǔ děng dà shì zhū shàn nán zǐ
摩訶薩言：「善哉善哉！汝等大士，諸善男子，
wèi yù qīn jìn shì jiān zhī fù wèi yù tīng wén chū shì zhī fǎ wèi yù sī
為欲親近世間之父，為欲聽聞出世之法，為欲思
wéi rú rú zhī lǐ wèi yù xiū xí rú rú zhī zhì lái yì fó suǒ gòng
惟如如之理，為欲修習如如之智，來詣佛所供
yǎng gōng jìng wǒ jīn yǎn shuō xīn dì miào fǎ yǐn dǎo zhòng shēng lìng rù
養恭敬。我今演說心地妙法，引導眾生令入
fó zhì rú shì miào fǎ zhū fó rú lái guò wú liàng jié shí nǎi shuō zhī
佛智。如是妙法，諸佛如來過無量劫時乃說之。
rú lái shì zūn chū xīng yú shì shèn nán zhí yù rú yōu tán huā jiǎ shǐ rú
如來世尊出興於世，甚難值遇如優曇華，假使如
lái chū xiàn yú shì shuō cǐ miào fǎ yì fù wéi nán suǒ yǐ zhě hé
來出現於世，說此妙法亦復為難。所以者何？
yī qiè zhòng shēng yuǎn lí dà shèng pú sà xíng yuàn qù xiàng shēng wén
一切眾生遠離大乘菩薩行願，趣向聲聞、
yuán jué pú tí yàn lí shēng sǐ yǒng rù niè pán bú yào dà shèng cháng
緣覺菩提，厭離生死永入涅槃，不樂大乘常
lè miào guǒ rán zhū rú lái zhuàn yú fǎ lún yuǎn lí sì shī shuō xiāng
樂妙果。然諸如來轉於法輪，遠離四失說相
yìng fǎ yī wú fēi chù èr wú fēi shí sān wú fēi qì sì wú fēi
應法，一無非處，二無非時，三無非器，四無非
fǎ yìng bìng yǔ yào lìng dé fù chú jí shì rú lái bú gòng zhī dé shēng
法。應病與藥令得復除，即是如來不共之德。聲

²⁴ 大正藏：報恩品第二之上

wén yuán jué wèi dé zì zài zhū pú sà zhòng bú gòng zhī jìng yǐ shì
聞、緣覺未得自在，諸菩薩眾不共之境，以是
yīn yuán nán jiàn nán wén pú tí zhèng dào xīn dì fǎ mén ruò yǒu shàn
因緣，難見難聞菩提正道心地法門。若有善
nán zǐ shàn nǚ rén wén shì miào fǎ yī jīng yú ěr xū yú zhī qǐng
男子、善女人，聞是妙法一經於耳，須臾之頃
shè niàn guān xīn xūn chéng wú shàng dà pú tí zhǒng bù jiǔ dāng zuò
攝念觀心，熏成無上大菩提種，不久當坐
pú tí shù wáng jīn gāng bǎo zuò dé chéng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú
菩提樹王金剛寶座，得成阿耨多羅三藐三菩
tí
提。」

ěr shí wáng shè dà chéng yǒu wǔ bǎi zhǎng zhě qí míng yuē
爾時，王舍大城，有五百長者，其名曰：

miào dé zhǎng zhě yǒng měng zhǎng zhě shàn fǎ zhǎng zhě niàn fó zhǎng
妙德長者、勇猛長者、善法長者、念佛長
zhě miào zhì zhǎng zhě pú tí zhǎng zhě miào biàn zhǎng zhě fǎ yǎn
者、妙智長者、菩提長者、妙辯長者、法眼
zhǎng zhě guāng míng zhǎng zhě mǎn yuàn zhǎng zhě rú shì děng dà fù
長者、光明長者、滿願長者。如是等大富
zhǎng zhě chéng jiù zhèng jiàn gòng yǎng rú lái jí zhū shèng zhòng shì zhū
長者成就正見，供養如來及諸聖眾。是諸
zhǎng zhě wén shì shì zūn zàn tàn dà shèng xīn dì fǎ mén ér zuò shì niàn
長者，聞是世尊讚歎大乘心地法門，而作是念：

wǒ jiàn rú lái fàng jīn sè guāng yǐng xiàn pú sà nán xíng kǔ xíng wǒ
「我見如來放金色光，影現菩薩難行苦行，我
bú ài yào xíng kǔ xíng xīn shéi néng yǒng jié zhù yú shēng sǐ ér wèi
不愛樂行苦行心，誰能永劫住於生死，而為
zhòng shēng shòu zhū kǔ nǎo zuò shì niàn yǐ jí cóng zuò qǐ piān
眾生受諸苦惱？」作是念已，即從座起，偏
tǎn yòu jiān yòu xī zhuó dì hé zhǎng gōng jìng yì kǒu tóng yīn qián
袒右肩，右膝著地，合掌恭敬，異口同音，前
bó fó yán shì zūn wǒ děng bú yào dà shèng zhū pú sà xíng yì bù
白佛言：「世尊！我等不樂大乘諸菩薩行，亦不
xǐ wén kǔ xíng yīn shēng suǒ yǐ zhě hé yī qiè pú sà suǒ xiū xíng yuàn
喜聞苦行音聲。所以者何？一切菩薩所修行願，
jiē xī bú shì zhī ēn bào ēn hé yǐ gù yuǎn lí fù mǔ qù yú chū
皆悉不是知恩報恩。何以故？遠離父母趣於出

jiā yǐ zì qī zǐ shī yú suǒ yù tóu mù sǔ nǎo suí qí yuàn qiú xī
家，以自妻子施於所欲，頭目髓腦隨其願求，悉
jiē bù shī shòuzhū bī nǎo sānsēng qí jié jù xiū zhū dù bā wàn sì qiān
皆布施受諸逼惱，三僧祇劫具修諸度八萬四千
bō luó mì xíng yuèshēng sǐ liú fāng zhì pú tí dà ān lè chù bù
波羅蜜行，越生死流，方至菩提大安樂處。不
rú qù xiàng èr shèng dàoguǒ sānshēng bǎi jié xiū jí zī liáng duàn
如趣向二乘道果，三生百劫修集資糧，斷
shēng sǐ yīn zhèng niè pánguǒ sù zhì ān lè fāng míng bào ēn
生死因證涅槃果，速至安樂，方名報恩。」

ěr shí fó gào wǔ bǎi zhǎng zhě shàn zāi shàn zāi rǔ děng
爾時，佛告五百長者：「善哉善哉！汝等

wén yú zàn tàn dà shèng xīn shēng tuì zhuǎn fā qǐ miào yì lì yì ān
聞於讚歎大乘，心生退轉發起妙義，利益安
lè wèi lái shì zhōng bù zhī ēn dé yī qiè zhòng shēng dì tīng dì tīng
樂未來世中，不知恩德一切眾生。諦聽諦聽，
shàn sī niàn zhī wǒ jīn wèi rǔ fēn bié yǎnshuō shì chū shì jiānyǒu ēn zhī
善思念之，我今為汝分別演說世出世間有恩之
chù shànán zǐ rǔ děngsuǒ yán wèi kě zhèng lǐ hé yǐ gù shì
處。善男子！汝等所言未可正理。何以故？世
jiān zhī ēn yǒu qí sì zhǒng yī fù mǔ ēn èr zhòng shēng ēn sān
間之²⁵恩有其四種：一父母恩，二眾生恩，三
guó wáng ēn sì sān bǎo ēn rú shì sì ēn yī qiè zhòng shēng píng
國王恩，四三寶恩。如是四恩，一切眾生平
děng hè fù shànán zǐ fù mǔ ēn zhě fù yǒu cí ēn mǔ yǒu
等荷負。善男子！父母恩者，父有慈恩，母有
bēi ēn mǔ bēi ēn zhě ruò wǒ zhù shì yú yī jié zhōngshuō bù néng jìn
悲恩。母悲恩者，若我住世於一劫中說不能盡，
wǒ jīn wèi rǔ xuānshuō shǎo fēn jiǎ shǐ yǒu rén wèi fú dé gù gōng jìng
我今為汝宣說少分。假使有人為福德故，恭敬
gòng yǎng yī bǎi jìng xíng dà pó luó mén yī bǎi wǔ tōng zhū dà shén xiān
供養一百淨行大婆羅門、一百五通諸大神仙、
yī bǎi shàn yǒu ān zhì qī bǎo shàng miào táng nèi yǐ bǎi qiān zhǒng
一百善友，安置七寶上妙堂內，以百千種
shàng miào zhēn shàn chuí zhū yīng luò zhòng bǎo yī fú zhān tán chén xiāng
上妙珍膳，垂諸瓔珞眾寶衣服，梅檀沈香

²⁵ 大正藏：出世

lì zhū fáng shè bǎi bǎo zhuāng yán chuáng wò fū jù liáo zhì zhòng bìng
立諸房舍，百寶莊嚴床卧敷具，療治眾病
bǎi zhǒng tāng yào yī xīn gòng yǎng mǎn bǎi qiān jié bù rú yī niàn zhù
百種湯藥，一心供養滿百千劫；不如一念住
xiào shùn xīn yǐ wēi shǎo wù sè yǎng bēi mǔ suí suǒ gòng shì bǐ qián
孝順心，以微少物色養悲母，隨所供侍，比前
gōng dé bǎi qiān wàn fēn bù kě jiào liàng
功德，百千萬分不可校量。

shì jiān bēi mǔ niàn zǐ wú bǐ ēn jí wèi xíng shǐ zì shòu tāi
「世間悲母念子無比，恩及未形，始自受胎

jīng²⁶ yú shí yuè xíng zhù zuò wò shòu zhū kǔ nǎo fēi kǒu suǒ xuān suī dé
經²⁶於十月，行住坐卧受諸苦惱非口所宣，雖得

yù lè yǐn shí yī fú ér bù shēng ài yōu niàn zhī xīn héng wú xiū
欲樂、飲食、衣服而不生愛，憂念之心恒無休

xī dàn zì sī wéi jiāng yù shēng chǎn jiàn shòu zhū kǔ zhòu yè chóu nǎo
息，但自思惟將欲生產，漸受諸苦晝夜愁惱；

ruò chǎn nán shí rú bǎi qiān rèn jìng lái tú gē suì²⁷ zhì wú cháng
若產難時，如百千刃競來屠割，遂²⁷致無常。

ruò wú kǔ nǎo zhū qīn juàn shǔ xǐ lè wú jìn yóu rú pín nǚ dé rú yì
若無苦惱，諸親眷屬喜樂無盡。猶如貧女得如意

zhū qí zǐ fā shēng rú wén yīn yuè yǐ mǔ xiōng yì ér wéi qīn chù
珠，其子發聲如聞音樂，以母胷臆而為寢處，

zuǒ yòu xī shàng cháng wéi yóu lǚ yú xiōng yì zhōng chū gān lù quán
左右膝上常為遊履，於胷臆中出甘露泉，

zhǎng yǎng zhī ēn mí yú pǔ tiān lián mǐn zhī dé guǎng dà wú bǐ shì jiān
長養之恩彌於普天，憐愍之德廣大無比。世間

suǒ gāo mò guò shān yuè bēi mǔ zhī ēn yú yú xū mí shì jiān zhī zhòng
所高莫過山岳，悲母之恩逾於須彌；世間之重

dà dì wéi xiān bēi mǔ zhī ēn yì guò yú bǐ ruò yǒu nán nǚ bèi ēn bú
大地為先，悲母之恩亦過於彼。若有男女背恩不

shùn lìng qí fù mǔ shēng yuàn niàn xīn mǔ fā è yán zǐ jí suí duò
順，令其父母生怨念心，母發惡言子即隨墮，

huò zài dì yù è guǐ chù shēng shì jiān zhī jí mò guò měng fēng
或在地獄、餓鬼、畜生。世間之疾莫過猛風，

²⁶ 大正藏：終

²⁷ 大正藏：或

yuànniàn zhī wēi²⁸ fù sù yú bǐ yī qiè rú lái jīn gāng tiānděng
怨念之微²⁸復速於彼；一切如來、金剛、天等，
jí wǔ tōng xiān bù néng jiù hù ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén yī
及五通仙，不能救護。若善男子、善女人，依
bēi mǔ jiào chéng shùn wú wéi zhū tiān hù niàn fú lè wú jìn rú shì nán
悲母教承順無違，諸天護念福樂無盡。如是男
nǚ jí míng zūn guì tiān rén zhǒng lèi huò shì pú sà wèi dù zhòng shēng
女即名尊貴天人種類，或是菩薩為度眾生，
xiàn wéi nán nǚ ráo yì fù mǔ
現為男女饒益父母。

ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén wèi bào mǔ ēn jīng yú yī jié
「若善男子、善女人，為報母恩經於一劫，
měi rì sān shí gē zì shēn ròu yǐ yǎng fù mǔ ér wèi néng bào yī rì zhī
每日三時割自身肉以養父母，而未能報一日之
ēn suǒ yǐ zhě hé yī qiè nán nǚ chǔ yú tāi zhōng kǒu ǎn rǔ gēn
恩。所以者何？一切男女處于胎中，口吮乳根
yǐn dàn mǔ xuè jí chū tāi yǐ yòu zhì zhī qián suǒ yǐn mǔ rǔ bǎi bā shí
飲噉母血，及出胎已幼稚之前，所飲母乳百八十
hú mǔ dé shàng wèi jiē yǔ qí zǐ zhēn miào yī fú yì fù rú shì
斛，母得上味皆²⁹與其子，珍妙衣服亦復如是，
yú chī bǐ lòu qíng ài wú èr xī yǒu nǚ rén yuǎn yóu tā guó bào suǒ
愚癡鄙陋，情愛無二。昔有女人遠遊佗國，抱所
shēng zǐ dù jīng qié hé qí shuǐ bào zhǎng lì bù néng qián ài niàn bù
生子渡殞伽河，其水暴漲力不能前，愛念不
shě mǔ zǐ jù mò yǐ shì cí xīn shàngēn lì gù jí dé shàng shēng
捨，母子俱沒。以是慈心善根力故，即得上生
sè jiū jìng tiān zuò dà fàn wáng yǐ shì yīn yuán mǔ yǒu shí dé yī
色究竟天作大梵王。以是因緣，母有十德：一
míng dà dì yú mǔ tāi zhōng wéi suǒ yī gù èr míng néng shēng jīng
名大地，於母胎中為所依故。二名能生，經
lì zhòng kǔ ér néng shēng gù sān míng néng zhèng héng yǐ mǔ shǒu lǐ
歷眾苦而能生故。三名能正，恒以母手理
wǔ gēn gù sì míng yǎng yù suí sì shí yí néng zhǎng yǎng gù wǔ
五根故。四名養育，隨四時宜能長養故。五
míng zhì zhě néng yǐ fāng biàn shēng zhì huì gù liù míng zhuāng yán
名智者，能以方便生智慧故。六名莊嚴，

²⁸ 大正藏：微

²⁹ 大正藏：先

yǐ miào yīng luò ér yán shì gù qī míng ān wěn yǐ mǔ huái bào wéi zhǐ
以妙瓔珞而嚴飾故。七名安隱，以母懷抱為止
xī gù bā míng jiào shòu shàn qiǎo fāng biàn dǎo yǐn zǐ gù jiǔ míng
息故。八名教授，善巧方便導引子故。九名
jiào jiè yǐ shàn yán cí lí zhòng è gù shí míng yǔ yè néng yǐ jiā
教誡，以善言辭離眾惡故。十名與業，能以家
yè fù zhǔ zǐ gù
業付囑子故。

shàn nán zǐ yú zhū shì jiān hé zhě zuì fù hé zhě zuì pín
「善男子！於諸世間何者最富？何者最貧？

bēi mǔ zài táng míng zhī wéi fù bēi mǔ bú zài míng zhī wéi pín bēi mǔ
悲母在堂名之為富，悲母不在名之為貧；悲母
zài shí míng wéi rì zhōng bēi mǔ sǐ shí míng wéi rì mò bēi mǔ zài shí
在時名為日中，悲母死時名為日沒；悲母在時
míng wéi yuè míng bēi mǔ wáng shí míng wéi àn yè shì gù rǔ děng qín
名為月明，悲母亡時名為闇夜。是故汝等，勤
jiā xiū xí xiào yǎng fù mǔ ruò rén gòng fó fú děng wú yì yīng dāng rú
加修習孝養父母，若人供佛福等無異。應當如
shì bào fù mǔ ēn
是報父母恩。

shàn nán zǐ zhòng shēng ēn zhě jí wú shǐ lái yī qiè zhòng
「善男子！眾生恩者，即無始來，一切眾

shēng lún zhuǎn wǔ dào jīng bǎi qiān jié yú duō shēng zhōng hù wéi fù mǔ
生輪轉五道經百千劫，於多生中互為父母；
yǐ hù wéi fù mǔ gù yī qiè nán zǐ jí shì cí fù yī qiè nǚ rén jí
以互為父母故，一切男子即是慈父，一切女人即
shì bēi mǔ xī shēng shēng zhōng yǒu dà bēi³⁰ gù yóu rú xiàn zài fù mǔ
是悲母，昔生生中有大悲³⁰故，猶如現在父母
zhī ēn děng wú chā bié rú shì xī ēn yóu wèi néng bào huò yīn wàng yè
之恩等無差別。如是昔恩猶未能報，或因妄業
shēng zhū wéi shùn yǐ zhí zhuó gù fǎn wéi qí yuàn hé yǐ gù wú míng
生諸違順，以執著故反為其怨。何以故？無明
fù zhàng sù zhù zhì míng bù liǎo qián shēng céng wéi fù mǔ suǒ kě bào
覆障宿住智明，不了前生曾為父母，所可報
ēn hù wéi ráo yì wú ráo yì zhě míng wéi bú xiào yǐ shì yīn yuán
恩互為饒益，無饒益者名為不孝。以是因緣。

³⁰ 大正藏：恩

zhūzhòngshēng lèi yú yī qiè shí yì yǒu dà ēn shí wéinánbào rú shì
諸眾 生類於一切時亦有大恩，實為難報。如是
zhī shì míngzhòngshēng ēn
之事名眾生恩。

guówáng ēn zhě fú dé zuì shèng suī shēngrén jiān dé zì zài
「國王恩者，福德最勝，雖生人間得自在
gù sān shí sāntiānzhūtiān zǐ děng héng yǔ qí lì cháng hù chí gù
故，三十三天諸天子等，恒與其力常護持故，
yú qí guó jiè shān hé dà dì jìn dà hǎi jì shǔ yú guówáng yī rén
於其國界山河大地，盡大海際屬於國王，一人
fú dé shèngguò yī qiè zhòngshēng fú gù shì dà shèngwáng yǐ zhèng
福德勝過一切眾生福故。是大聖王以正
fǎ huà néng shǐ zhòngshēng xī jiē ān lè pì rú shì jiān yī qiè táng
法化，能使眾生悉皆安樂。譬如世間一切堂
diàn zhù wéigēnběn rén mínfēng lè wángwéigēnběn yī wángyǒu
殿，柱為根本；人民豐樂，王為根本，依王有
gù yì rú fàn wáng néng shēng wàn wù shèngwáng néng shēng zhì guó zhī
故。亦如梵王能生萬物，聖王能生治國之
fǎ lì zhòngshēng gù rú rì tiān zǐ néng zhào shì jiān shèngwáng yì
法利眾生故。如日天子能照世間，聖王亦
néng guān chá tiān xià rén ān lè gù wáng shī zhèng zhì rén wú suǒ yī
能觀察天下人安樂故。王失正治，人無所依。
ruò yǐ zhèng huà bā dà kǒng bù bú rù qí guó suǒ wèi tā guó qīn bī
若以正化，八大恐怖不入其國，所謂佗國侵逼，
zì jiè pàn nì è guǐ jí bìng guó tǔ jī jīn fēi shí fēng yǔ guò
自界叛逆，惡鬼疾病，國土飢饉，非時風雨，過
shí fēng yǔ rì yuè bó shí xīng xiù biànguài rén wáng zhèng huà lì yì
時風雨，日月薄蝕，星宿變怪。人王正化利益
rén mín rú shì bā nán bù néng qīn gù pì rú zhǎng zhě wéi yǒu yī
人民，如是八難不能侵故。譬如長者，唯有一
zǐ ài niàn wú bǐ lián mǐn rǎo yì cháng yǔ ān lè zhòu yè bù
子，愛念無比，憐愍饒益，常與安樂，晝夜不
shě guó dà shèngwáng yì fù rú shì děng shì qúnshēng rú tóng
捨。國大聖王，亦復如是，等示羣生，如同
yī zǐ yōng hù zhī xīn zhòu yè wú shě rú shì rén wáng lìng xiū shí
一子，擁護之心晝夜無捨。如是人王，令修十

shàn míng fú dé wáng ruò bú lìng xiū míng fēi fú zhǔ suǒ yǐ
善，名福德王³¹；若不令修，名非福主³²。所以
zhě hé ruò wángguó nèi yī rén xiū shàn qí suǒ zuò fú jiē wéi qī fēn
者何？若王國內一人修善，其所作福皆為七分，
zào shàn zhī rén dé qí wǔ fēn yú bǐ guó wáng cháng huò èr fēn shàn
造善之人得其五分，於彼國王常獲二分，善
yīn wáng xiū tóng fú lì gù zào shí è yè yì fù rú shì tóng
因王修，同福利故。造十惡業，亦復如是，同
qí shì gù yī qiè guó nèi tián dì yuán lín suǒ shēng zhī wù jiē wéi qī
其事故。一切國內田地園林所生之物，皆為七
fēn yì fù rú shì ruò yǒu rén wáng chéng jiù zhèng jiàn rú fǎ huà
分，亦復如是。若有人王成就正見，如法化
shì míng wéi tiān zhǔ yǐ tiān shàn fǎ huà shì jiān gù zhū tiān shàn shén
世，名為天主。以天善法化世間故，諸天善神
jí hù shì wáng cháng lái jiā hù shǒu wáng gōng gù suī chǔ rén jiān xiū
及護世王，常來加護守王宮故。雖處人間修
xíng tiān yè shǎng fá zhī xīn wú piān dǎng gù yī qiè shèng wáng fǎ jiē
行天業，賞罰之心無偏黨故。一切聖王法皆
rú shì rú shì shèng zhǔ míng zhèng fǎ wáng yǐ shì yīn yuán chéng
如是，如是聖主名正法王。以是因緣，成
jiù shí dé yī míng néng zhào yǐ zhì huì yǎn zhào shì jiān gù èr míng
就十德：一名能照，以智慧眼照世間故。二名
zhuāng yán yǐ dà fú zhì zhuāng yán guó gù sān míng yǔ lè yǐ dà
莊嚴，以大福智莊嚴國故。三名與樂，以大
ān lè yǔ rén mín gù sì míng fú yuàn yī qiè yuàn dí zì rán fú gù
安樂與人民故。四名伏怨，一切怨敵自然伏故。
wǔ míng lí bù néng què bā nán lí kǒng bù gù liù míng zhù xián
五名離怖，能卻八難離恐怖故。六名住³³賢，
jí zhū xián rén píng guó shì gù qī míng fǎ běn wàn xìng ān zhù yī guó
集諸賢人評國事故。七名法本，萬姓安住依國
wáng gù bā míng chí shì yǐ tiān wáng fǎ chí shì jiān gù jiǔ míng yè
王故。八名持世，以天王法持世間故。九名業
zhǔ shàn è zhū yè shǔ guó wáng gù shí míng rén zhǔ yī qiè rén mín
主，善惡諸業屬國王故。十名人主，一切人民

³¹ 大正藏：主

³² 大正藏：主；永樂北藏：主；龍藏：王

³³ 大正藏：任

wángwéizhǔ gù yī qièguówáng yǐ xiān shì fú chéng jiù rú shì shí
王為主故。一切國王以先世福，成就如是十
zhǒngshèng dé dà fàn tiānwáng jí dāo lì tiān chángzhù rén wángshòu
種勝德。大梵天王及忉利天，常助人王受
shèngmiào lè zhū luó chàwáng jí zhūshénděng suī bú xiànsēn qián
勝妙樂，諸羅刹王及諸神等，雖不現身，潛
lái wèi hù wáng jí juànshǔ wángjiàn rén mínzào zhū bú shàn bù néng zhì
來衛護王及眷屬。王見人民造諸不善不能制
zhǐ zhūtiānshénděng xī jiē yuǎn lí ruò jiàn xiū shàn huān xǐ zàn tàn
止，諸天神等悉皆遠離。若見修善歡喜讚歎，
jìn jiē chàngyán wǒ zhī shèngwáng lóngtiān xǐ yuè shùgān lù
盡皆唱言：『我之聖王。』龍天喜悅，澍甘露
yǔ wǔ gǔ chéngshú rén mínfēng lè ruò bù qīn jìn zhū è rén děng
雨，五穀成熟，人民豐樂。若不親近諸惡人等，
pǔ lì shì jiānxiáncóngzhèng huà rú yì bǎozhū bì xiànwángguó yú
普利世間咸從正化，如意寶珠必現王國，於
wánglíng guóxián lái guī fú rén yǔ fēi rén wú bù chēng tàn
王隣國咸來歸服，人與非人無不稱歎。

ruò yǒu è rén yú wángguó nèi ér shēng nì xīn yú xū yú
「若有惡人於王國內，而生逆心，於須臾

qǐng rú shì zhī rén fú zì shuāimiè mìngzhōngdāng duò dì yù zhī zhōng
頃，如是之人福自衰滅，命終當墮地獄之中，
jīng lì chùshēng bèi shòuzhū kǔ suǒ yǐ zhě hé yóu yú shèngwáng bù
經歷畜生備受諸苦。所以者何？由於聖王不
zhī ēn gù qǐ zhū è nì dé rú shì bào ruò yǒu rén mínnéng xíng shàn
知恩故，起諸惡逆得如是報。若有人民能行善
xīn jìng fǔ rén wángzūnzhòng rú fó shì rén xiàn shì ān wēnfēng lè
心，敬輔仁王尊重如佛，是人現世安隱豐樂，
yǒu suǒ yuàn qiú wú bù chèn xīn suǒ yǐ zhě hé yī qiè guówáng yú
有所願求無不稱心。所以者何？一切國王於
guò qù shí céngshòu rú lái qīngjìng jìn jiè chángwéi rén wáng ān wēn
過去時，曾受如來清淨禁戒，常為人王安隱
kuài lè yǐ shì yīn yuán wéishùnguǒbào jiē rú xiǎng yìng shèngwáng
快樂。以是因緣，違順果報皆如響應。聖王
ēn dé guǎng dà rú shì
恩德廣大如是。

shànnán zǐ sānbǎo ēn zhě míng bù sī yì lì lè zhòng
「善男子，三寶恩者，名不思議利樂眾

shēng wú yǒu xiū xī shì zhū fó shēnzhēnshàn wú lòu wú shù dà jié xiū
生無有休息。是諸佛身真善無漏，無數大劫修
yīn suǒzhèng sānyǒu yè guǒyǒng jìn wú yú gōng dé bǎoshānwēi wēi wú
因所證，三有業果永盡無餘，功德寶山巍巍無
bǐ yī qiè yǒuqíngsuǒ bù néng zhī fú dé shēnshēnyóu rú dà hǎi
比，一切有情所不能知；福德甚深猶如大海，
zhì huì wú ài dēng yú xū kōng shéntōngbiànhuà chōngmǎn shì jiān
智慧無礙等於虛空，神通變化充滿世間，
guāngmíngbiànzhào shí fāngsān shì yī qiè zhòngshēng fán nǎo yè zhàng
光明遍照十方三世。一切眾生煩惱業障
dōu bù jué zhī chénlún kǔ hǎishēng sǐ wú qióng sānbǎochū shì zuò
都不覺知，沈淪苦海生死無窮，三寶出世作
dà chuán shī néng jié ài liú chāoshēng bǐ àn zhū yǒu zhì zhě xī jiē
大船師，能截愛流超昇彼岸，諸有智者悉皆
zhānyǎng
瞻仰。

shànnán zǐ dēng wéi yī fó bǎo jù sānzhǒngshēn yī zì xìng
「善男子等，唯一佛寶具三種身：一自性
shēn èr shòuyòngshēn sānbiànhuàshēn dì yī fó shēnyǒu dà duàn
身，二受用身，三變化身。第一佛身有大斷
dé èr kōngsuǒxiǎn yī qiè zhū fó xī jiē píngděng dì èr fó shēn
德，二空所顯，一切諸佛悉皆平等。第二佛身
yǒu dà zhì dé zhēncháng wú lòu yī qiè zhū fó xī jiē tóng yì dì
有大智德，真常無漏，一切諸佛悉皆同意。第
sān fó shēnyǒu dà ēn dé dìngtōngbiànxiàn yī qiè zhū fó xī jiē tóng
三佛身有大恩德，定通變現，一切諸佛悉皆同
shì shànnán zǐ qí zì xìngshēn wú shǐ wú zhōng lí yī qiè xiāng jué
事。善男子！其自性身無始無終，離一切相絕
zhū xì lùn zhōuyuán wú jì níng rán cháng zhù qí shòuyòngshēn yǒu
諸戲論，周圓無際凝然常住。其受用身，有
èr zhǒngxiàng yī zì shòuyòng èr tā shòuyòng zì shòuyòngshēn
二種相，一自受用，二他受用。自受用身，
sānsēng qí jié suǒ xiū wàn xíng lì yì ān lè zhū zhòngshēng yǐ shí dì
三僧祇劫所修萬行，利益安樂諸眾生已，十地
mǎn xīn yùnshēn zhí wǎng sè jiū jìng tiān chūguò sān jiè jìng miào guó
滿心，運身直往色究竟天，出過三界，淨妙國
tǔ zuò wú shù liàng dà bǎo lián huā ér bù kě shuō hǎi huì pú sà qián hòu
土坐無數量大寶蓮華，而不可說海會菩薩前後

wéirào yǐ wú gòuzēng xì yú dǐngshàng gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn
圍遶，以無垢繒繫於頂上，供養恭敬尊重讚
tàn rú shì míngwéihòubào lì yì ěr shí pú sà rù jīn gāngdìng
歎，如是名為後報利益。爾時，菩薩入金剛定，
duànchú yī qiè wēi xì suǒ zhī zhū fánǎozhàng zhèng dé ā nòuduō luó
斷除一切微細所知諸煩惱障，證得阿耨多羅
sānmiǎosān pú tí rú shì miàoguǒmíngxiàn lì yì shì zhēnbàoshēnyǒu
三藐三菩提，如是妙果名現利益。是真報身有
shǐ wú zhōng shòu yù jié shù wú yǒuxiànlìàng chūchéngzhèng jué qióng
始無終，壽欲³⁴劫數無有限量，初成正覺窮
wèi lái jì zhū gēn xiāng hǎo biàn zhōu fǎ jiè sì zhì yuán mǎn shì zhēn
未來際，諸根相好徧周法界，四智圓滿。是真
bàoshēnshòuyòng fǎ lè yī dà yuán jìng zhì zhuǎn yì shú shí dé
報身受用法樂：一、大圓鏡智，轉異熟識得
cǐ zhì huì rú dà yuán jìng xiàn zhū sè xiàng rú shì rú lái jìng zhì zhī
此智慧，如大圓鏡現諸色像。如是如來鏡智之
zhōng néng xiàn zhòng shēng zhū shàn è yè yǐ shì yīn yuán cǐ zhì míng
中，能現眾生諸善惡業，以是因緣，此智名
wéi dà yuán jìng zhì yī dà bēi gù héng yuán zhòng shēng yī dà zhì gù
為大圓鏡智。依大悲故恒緣眾生，依大智故
cháng rú fǎ xìng shuāngguānzhēn sù wú yǒujiànduàn chángnéng zhí
常如法性，雙觀真俗無有間斷，常能執
chí wú lòu gēnshēn yī qiè gōng dé wéi suǒ yī zhǐ èr píngděng xìng
持無漏根身，一切功德為所依止。二、平等性
zhì zhuǎn wǒ jiàn shí dé cǐ zhì huì shì yǐ néng zhèng zì tā píngděng
智，轉我見識得此智慧，是以能證自他平等
wú èr³⁵ wǒ xìng rú shì míng wéi píngděng xìng zhì sān miàoguānchá
無二³⁵我性，如是名為平等性智。三、妙觀察
zhì zhuǎn fēn bié shí dé cǐ zhì huì néngguānzhū fǎ zì xiāng gòngxiāng
智，轉分別識得此智慧，能觀諸法自相共相，
yú zhòng huì qiánshuō zhū miào fǎ néng lìng zhòng shēng dé bú tuì zhuǎn
於眾會前說諸妙法，能令眾生得不退轉，
yǐ shì míng wéi miàoguānchá zhì sì chéngsuǒ zuò zhì zhuǎn wǔ zhǒng
以是名為妙觀察智。四、成所作智，轉五種
shí dé cǐ zhì huì néng xiàn yī qiè zhǒng zhǒng huà shēn lìng zhū zhòng
識得此智慧，能現一切種種化身，令諸眾

³⁴ 大正藏：命

³⁵ 大正藏：二無

shēngchéng shú shàn yè yǐ shì yīn yuán míngwéi chéngsuǒ zuò zhì
生成熟善業，以是因緣，名為成所作智。

rú shì sì zhì ér wéishàngshǒu jù zú bā wàn sì qiān zhì mén rú shì
如是四智而為上首，具足八萬四千智門，如是

yī qiè zhū gōng dé fǎ míngwéi rú lái zì shòuyòngshēn
一切諸功德法，名為如來自受用身。

zhūshànnán zǐ èr zhě rú lái tā shòuyòngshēn jù zú bā
「諸善男子，二者如來他受用身，具足八

wàn sì qiānxiànghǎo jū zhēnjìng tǔ shuō yī shèng fǎ lìng zhū pú sà
萬四千相好，居真淨土說一乘法，令諸菩薩

shòuyòng dà shèng wēi miào fǎ lè yī qiè rú lái wèi huà shí dì zhū pú
受用大乘微妙法樂。一切如來為化十地諸菩

sà zhòng xiàn yú shí zhǒng tā shòuyòngshēn dì yī fó shēn zuò bǎi
薩眾，現於十種他受用身。第一佛身，坐百

yè lián huā wèi chū dì pú sà shuō bǎi fǎ míng mén pú sà wù yǐ qǐ
葉蓮華，為初地菩薩說百法明門，菩薩悟已起

dà shéntōng biàn huà mǎn yú bǎi fó shì jiè lì yì ān lè wú shù zhòng
大神通，變化滿於百佛世界，利益安樂無數眾

shēng dì èr fó shēn zuò qiān yè lián huā wèi èr dì pú sà shuō qiān
生。第二佛身，坐千葉蓮華，為二地菩薩說千

fǎ míng mén pú sà wù yǐ qǐ dà shéntōng biàn huà mǎn yú qiān fó shì
法明門，菩薩悟已起大神通，變化滿於千佛世

jiè lì yì ān lè wú liàng zhòng shēng dì sān fó shēn zuò wàn yè
界，利益安樂無量眾生。第三佛身，坐萬葉

lián huā wèi sān dì pú sà shuō wàn fǎ míng mén pú sà wù yǐ qǐ dà
蓮華，為三地菩薩說萬法明門，菩薩悟已起大

shéntōng biàn huà mǎn yú wàn fó guó tǔ lì yì ān lè wú shù zhòng
神通，變化滿於萬佛國土，利益安樂無數眾

shēng rú shì rú lái jiàn jiàn zēng zhǎng nǎi zhì shí dì tā shòuyòngshēn
生。如是如來漸漸增長，乃至十地他受用身，

zuò bù kě shuō miào bǎo lián huā wèi shí dì pú sà shuō bù kě shuō zhū
坐不可說妙寶蓮華，為十地菩薩說不可說諸

fǎ míng mén pú sà wù yǐ qǐ dà shéntōng biàn huà mǎn yú bù kě shuō
法明門，菩薩悟已起大神通，變化滿於不可說

fó wēi miào guó tǔ lì yì ān lè bù kě xuān shuō bù kě xuān shuō wú
佛微妙國土，利益安樂不可宣說不可宣說無

liàng wú biān zhǒng lèi zhòng shēng
量無邊種類眾生。

rú shì shí shēn jiē zuò qī bǎo pú tí shùwáng zhèng dé ā
「如是十身，皆坐七寶菩提樹王，證得阿

nòuduō luó sānmiǎosān pú tí zhūshànnán zǐ yī yī huā yè gè gè
耨多羅三藐三菩提。諸善男子，一一華葉各各

wéi yī sānqiān shì jiè gè yǒubǎi yì miào gāoshānwáng jí sì dàzhōu
為一三千世界，各有百億妙高山王，及四大洲、

rì yuèxīngchén sān jiè zhūtiān wú bú jù zú yī yī yè shàngzhūshàn
日月星辰，三界諸天無不具足。一一葉上諸瞻

bù zhōu yǒu jīn gāngzuò pú tí shùwáng qí bǎiqiānwàn zhì bù kě shuō
部洲，有金剛座菩提樹王，其百千萬至不可說

dà xiǎohuà fó gè yú shù xià pò mó jūn yǐ yī shí zhèng dé ā nòu
大小化佛，各於樹下破魔軍已，一時證得阿耨

duō luó sānmiǎosān pú tí rú shì dà xiǎozhūhuà fó shēn gè gè jù
多羅三藐三菩提。如是大小諸化佛身，各各具

zú sān shí èr xiàng bā shí zhǒnghǎo wèizhū zī liáng jí sì shàngēnzhū
足三十二相、八十種好，為諸資糧及四善根諸

pú sà děng èr shèng fán fū suí yí wèishuō sānshèngmiào fǎ
菩薩等、二乘、凡夫，隨宜為說三乘妙法。

wèizhū pú sà shuōyìng liù bō luó mì lìng dé ā nòuduō luó sānmiǎosān
為諸菩薩說應六波羅蜜，令得阿耨多羅三藐三

pú tí jiū jìng fó huì wèiqiú pì zhī fó zhě shuōyìng shí èr yīn yuán fǎ
菩提究竟佛慧。為求辟支佛者，說應十二因緣法；

wèiqiú shēngwénzhě shuōyìng sì dì fǎ dù shēng lǎo bìng sǐ jiū jìng niè
為求聲聞者，說應四諦法，度生老病死究竟涅

pán wèi yú zhòngshēngshuō rén tiānjiào lìng dé rén tiān ān lè miào guǒ
槃。為餘眾生說人天教，令得人天安樂妙果。

zhū rú shì děng dà xiǎohuà fó jiē xī míngwéi fó biànhuàshēn shànnán
諸如是等大小化佛，皆悉名為佛變化身。善男

zǐ rú shì èr zhǒng yìng huàshēn fó suī xiànmìe dù ér cǐ fó shēn
子！如是二種應化身佛，雖現滅度，而此佛身

xiāng xù chángzhù
相續常住。

zhūshànnán zǐ rú yī fó bǎo yǒu rú shì děng wú liàng wú
「諸善男子，如一佛寶，有如是等無量無

biān bù kě sī yì lì lè zhòngshēngguāng dà ēn dé yǐ shì yīn yuán
邊不可思議利樂眾生廣大恩德，以是因緣，

míngwéi rú lái yīng zhèngbiàn zhī míngxíngyuánmǎn shàn shì
名為如來、應、正遍知、明行圓滿、善逝、

shì jiān jiě wú shàng shì tiáo yù zhàng fū tiānrén shī fó shì
世間解、無上士、調御丈夫、天人師、佛、世
zūn shànnán zǐ yī fó bǎozhōng jù zú liù zhǒngwēimiào gōng dé
尊。善男子！一佛寶中具足六種微妙功德：
yī zhě wú shàng dà gōng dé tián èr zhě wú shàng yǒu dà ēn dé
一者，無上大功德田；二者，無上有大恩德；
sān zhě wú zú èr zú jí yǐ duō zú zhòngshēng zhōng zūn sì zhě
三者，無足二足及以多足眾生中尊；四者，
jí nán zhí yù rú yōu tán huā wǔ zhě dú yī chū xiàn sān qiān dà qiān shì
極難值遇如優曇華；五者，獨一出現三千大千世
jiè liù zhě shì chū shì jiāngōng dé mǎn yī qiè yì yī jù rú shì děng
界；六者，世出世間功德滿一切義依。具如是等
liù zhǒng gōng dé cháng néng lì lè yī qiè zhòngshēng shì míng fó bǎo
六種功德，常能利樂一切眾生，是名佛寶
bù sī yì ēn
不思議恩。」

ěr shí wǔ bǎi zhǎng zhě bó fó yán shì zūn rú fó suǒ shuō
爾時，五百長者白佛言：「世尊！如佛所說，
yī fó bǎozhōng wú liàng huà fó chōng mǎn shì jiè lì lè zhòngshēng
一佛寶中，無量化佛充滿世界利樂眾生。
yǐ hé yīn yuán shì jiān zhòngshēng duō bú jiàn fó shòu zhū kǔ nǎo
以何因緣，世間眾生多不見佛，受諸苦惱？」

fó gào wǔ bǎi zhǎng zhě pì rú rì guāng tiān zǐ fàng bǎi qiān
佛告五百長者：「譬如日光天子放百千
guāng zhào míng shì jiè ér yǒu máng zhě bú jiàn guāng míng rǔ shànnán
光照明世界，而有盲者不見光明。汝善男
zǐ yú yì yún hé rì guāng tiān zǐ ér yǒu guò fǒu
子，於意云何？日光天子而有過否？」

shí zhǎng zhě yán fú yě shì zūn
時長者言：「不也。世尊！」

fó yán shànnán zǐ zhū fó rú lái cháng yǎn zhèng fǎ lì lè
佛言：「善男子，諸佛如來常演正法利樂
yǒu qíng shì zhū zhòngshēng cháng zào è yè dōu bù jué zhī wú
有情，是諸眾生，常造惡業，都不覺知，無
cán kuì xīn yú fó fǎ sēng bú yào qīn jìn rú shì zhòngshēng zuì
慚愧心，於佛法僧，不樂親近。如是眾生，罪
gēn shēn zhòng jīng wú liàng jié bù dé jiàn wén sān bǎo míng zì rú bǐ
根深重，經無量劫，不得見聞三寶名字，如彼

mángzhě bù dǔ rì guāng ruò yǒu zhòngshēng gōngjìng rú lái ài yào
盲者不覩日光。若有眾生，恭敬如來，愛樂
dà shèng zūnzhòng sānbǎo dāng zhī shì rén yè zhàng xiāochú fú
大乘，尊重三寶，當知是人，業障消除，福
zhì zēngzhǎng chéng jiù shàngēn sù dé jiàn fó yǒng lí shēng sǐ
智增長，成就善根，速得見佛，永離生死，
dāngzhèng pú tí
當證菩提。

zhūshànnán zǐ rú yī fó bǎoyǒu wú liàng fó rú lái suǒ
「諸善男子，如一佛寶有無量佛，如來所
shuō fǎ bǎo yì rán yī fǎ bǎo zhōng yǒu wú liàng yì shànnán zǐ yú
說法寶亦然，一法寶中有無量義。善男子，於
fǎ bǎo zhōng yǒu qí sì zhǒng yī zhě jiào fǎ èr zhě lǐ fǎ
法寶中有其四種：一者，教法；二者，理法；
sānzhě xíng fǎ sì zhě guǒ fǎ yī qiè wú lòu néng pò wú míng fán
三者，行法；四者，果法。一切無漏能破無明煩
nǎo yè zhàng shēng míng jù wén míng wéi jiào fǎ yǒu wú zhū
惱業障，聲、名、句、文名為教法；有無諸
fǎ míng wéi lǐ fǎ jiè dìng huì xíng míng wéi xíng fǎ wú wéi miào
法名為理法；戒、定、慧行名為行法；無為妙
guǒ míng wéi guǒ fǎ rú shì sì zhǒng míng wéi fǎ bǎo yǐn dǎo zhòng
果³⁶名為果法。如是四種名為法寶，引導眾
shēng chūshēng sǐ hǎi dào yú bǐ àn shànnán zǐ zhū fó suǒ shī
生，出生死海，到於彼岸。善男子，諸佛所師
jí shì fǎ bǎo suǒ yǐ zhě hé sān shì zhū fó yī fǎ xiū xíng duàn
即是法寶。所以者何？三世諸佛，依法修行，斷
yī qiè zhàng dé chéng pú tí jìn wèi lái jì lì yì zhòngshēng
一切障，得成菩提，盡未來際，利益眾生，
yǐ shì yīn yuán sān shì rú lái cháng néng gòng yǎng zhū bō luó mì wēi
以是因緣，三世如來，常能供養諸波羅蜜微
miào fǎ bǎo hé kuàng sān jiè yī qiè zhòngshēng wèi dé jiě tuō ér bù
妙法寶，何況三界一切眾生未得解脫，而不
néng jìng wēi miào fǎ bǎo
能敬微妙法寶？

shànnán zǐ wǒ xī céng wéi qiú fǎ rén wáng rù dà huǒ kēng
「善男子，我昔曾為求法人王，入大火坑

³⁶ 大正藏：為無為果

ér qiú zhèng fǎ yǒng duàn shēng sǐ dé dà pú tí shì gù fǎ bǎo néng
而求正法，永斷生死得大菩提。是故法寶能
pò yī qiè shēng sǐ láo yù yóu rú jīn gāng néng huài wàn wù fǎ bǎo
破一切生死牢獄，猶如金剛能壞萬物；法寶
néng zhào chí àn zhòng shēng rú rì tiān zǐ néng zhào shì jiè fǎ bǎo
能照癡闇眾生，如日天子能照世界；法寶
néng jiù pín fá zhòng shēng rú mó ní zhū yǔ zhòng bǎo gù fǎ bǎo néng
能救貧乏眾生，如摩尼珠雨眾寶故；法寶能
yǔ zhòng shēng xǐ lè yóu rú tiān gǔ lè zhū tiān gù fǎ bǎo néng wéi zhū
與眾生喜樂，猶如天鼓樂諸天故；法寶能為諸
tiān bǎo jiē tīng wén zhèng fǎ dé shēng tiān gù fǎ bǎo néng wéi jiān láo
天寶階，聽聞正法得生天故；法寶能為堅牢
dà chuán dù shēng sǐ hǎi dào bǐ àn gù fǎ bǎo yóu rú zhuàn lún shèng
大船，渡生死海到彼岸故；法寶猶如轉輪聖
wáng néng chú sān dú fán nǎo zéi gù fǎ bǎo néng wéi zhēn miào yī fú
王，能除三毒煩惱賊故；法寶能為珍妙衣服，
fù gài wú cán zhū zhòng shēng gù fǎ bǎo yóu rú jīn gāng jiǎ zhòu néng
覆蓋無慚諸眾生故；法寶猶如金剛甲冑，能
pò sì mó zhèng pú tí gù fǎ bǎo yóu rú zhì huì lì jiàn gē duàn shēng
破四魔證菩提故；法寶猶如智慧利劍，割斷生
sǐ lí xì fù gù fǎ bǎo zhèng shì sān shèng bǎo chē yùn zài zhòng shēng
死離繫縛故；法寶正是三乘寶車，運載眾生
chū huǒ zhái gù fǎ bǎo yóu rú yī qiè míng dēng néng zhào sān tú hēi àn
出火宅故；法寶猶如一切明燈，能照三塗黑闇
chù gù fǎ bǎo yóu rú gōng jiàn máo shuò néng zhèn guó jiè cuī yuàn dí
處故；法寶猶如弓箭矛稍，能鎮國界摧怨敵
gù fǎ bǎo yóu rú xiǎn lù dǎo shī shàn yòu zhòng shēng dá bǎo suǒ gù
故；法寶猶如險路導師，善誘眾生達寶所故。
shàn nán zǐ sān shì rú lái suǒ shuō miào fǎ yǒu rú shì dēng nán sī yì
善男子，三世如來所說妙法，有如是等難思議
shì shì míng fǎ bǎo bù sī yì ēn
事，是名法寶不思議恩。

shàn nán zǐ shì chū shì jiān yǒu sān zhǒng sēng yī pú sà
「善男子，世出世間有三種僧：一、菩薩
sēng èr shēng wén sēng sān fán fū sēng wén shū shī lì jí mí
僧，二、聲聞僧，三、凡夫僧。文殊師利及彌
lè dēng shì pú sà sēng rú shè lì fú mù qián lián dēng shì shēng
勒等，是菩薩僧；如舍利弗、目犍連等，是聲

wénsēng ruòyǒuchéng jiù bié jiě tuō jiè zhēnshàn fán fū nǎi zhì jù zú
聞僧；若有成就別解脫戒真善凡夫，乃至具足
yī qiè zhèngjiàn néngguǎngwèi tā yǎnshuō kāi shì zhòngshèngdào fǎ lì
一切正見，能廣為他演說開示眾聖道法利
lè zhòngshēng míngfán fū sēng suī wèinéng dé wú lòu jiè dìng jí huì
樂眾生，名凡夫僧；雖未能得無漏戒定及慧
jiě tuō ér gòngyǎngzhě huò wú liàng fú rú shì sānzhǒng míngzhēn fú
解脫，而供養者獲無量福。如是三種名真福
tiánsēng fù yǒu yī lèi míng fú tiánsēng yú fó shè lì jí fó xíngxiàng
田僧。復有一類名福田僧，於佛舍利及佛形像，
bìngzhū fǎ sēngshèngsuǒ zhì jiè shēnshēngjìng xìn zì wú xié jiàn lìng tā
并諸法僧聖所制戒深生敬信，自無邪見令他
yì rán néngxuānzhèng fǎ zàn tàn yī shèng shēn xìn yīn guǒcháng fā
亦然，能宣正法讚歎一乘，深信因果常發
shànyuàn suí qí guò fàn huǐ chú yè zhàng dāng zhī shì rén xìn sānbǎo
善願，隨其過犯悔除業障。當知是人信三寶
lì shèngzhū wàidào bǎiqiānwàn bèi yì shèng sì zhǒngzhuàn lún shèng
力，勝諸外道百千萬倍，亦勝四種轉輪聖
wáng hé kuàng yú lèi yī qiè zhòngshēng rú yù jīn huā suī rán wēi
王，何況餘類一切眾生？如鬱金華雖然萎
cuì yóushèng yī qiè zhū zá lèi huā zhèngjiàn bǐ qiū yì fù rú shì
悴，猶勝一切諸雜類華。正見比丘亦復如是，
shèng yú zhòngshēng bǎiqiānwàn bèi suī huǐ jìn jiè bú huàizhèngjiàn
勝餘眾生百千萬倍，雖毀禁戒不壞正見，
yǐ shì yīn yuán míng fú tiánsēng ruò shànánán zǐ shàn nǚ rén děng
以是因緣名福田僧。若善男子、善女人等，
gòngyǎng rú shì fú tiánsēngzhě suǒ dé fú dé wú yǒuqióng jìn gòng
供養如是福田僧者，所得福德無有窮盡，供
yǎngqiánsānzhēn shí sēngbǎo suǒ huò gōng dé zhèngděng wú yì rú shì
養前三真實僧寶，所獲功德正等無異。如是
sì lèi shèngfán sēngbǎo lì lè yǒuqíng héng wú zàn shě shì míngsēng
四類聖凡僧寶，利樂有情恒無暫捨，是名僧
bǎo bù sī yì ēn
寶不思議恩。」

ěr shí wǔ bǎizhǎngzhě bó fó yán shì zūn wǒ děng jīn rì
爾時，五百長者白佛言：「世尊！我等今日

wén fó fǎ yīn dé wù sānbǎo lì yì shì jiān rán jīn bù zhī yǐ hé yì
聞佛法音，得悟三寶利益世間。然今不知以何義

gù shuō fó fǎ sēng dé míngwéibǎo yuàn fó jiě shuō xiǎn shì zhòng
故，說佛法僧得名為寶？願佛解說，顯示眾
huì jí wèi lái shì jìng xìn sānbǎo yī qiè yǒuqíng yǒngduàn yí wǎng dé
會及未來世敬信三寶一切有情，永斷疑網，得
bú huài xìn lìng rù sānbǎo bù sī yì hǎi
不壞信，令入三寶不思議海。」

ěr shí fó gào zhū zhǎng zhě yán shàn zāi shàn zāi rǔ shàn
爾時，佛告諸長者言：「善哉，善哉！汝善
nán zǐ néng wèn rú lái shēn miào fǎ yú wèi lái shì lì yì ān lè
男子，能問如來甚深妙法，於未來世利益安樂
yī qiè zhòng shēng pì rú shì jiān dì yī zhēn bǎo jù zú shí yì zhuāng
一切眾生。譬如世間第一珍寶具足十義，莊
yánguó jiè rǎo yì yǒuqíng fó fǎ sēng bǎo yì fù rú shì yī zhě jiān lǎo
嚴國界饒益有情，佛法僧寶亦復如是。一者堅牢，
rú mó ní bǎo wú rén néng pò fó fǎ sēng bǎo yì fù rú shì wài dào
如摩尼寶無人能破，佛法僧寶亦復如是，外道
tiān mó bù néng pò gù èr zhě wú gòu shì jiān shèng bǎo qīng jìng guāng
天魔不能破故。二者無垢，世間勝寶清淨光
jié bù zá chén huì fó fǎ sēng bǎo yì fù rú shì xī néng yuǎn lí fán
潔不雜塵穢，佛法僧寶亦復如是，悉能遠離煩
nǎo chén gòu sān zhě yǔ lè rú tiān dé píng néng yǔ ān lè fó fǎ
惱塵垢。三者與樂，如天德瓶能與安樂，佛法
sēng bǎo yì fù rú shì néng yǔ zhòng shēng shì chū shì lè sì zhě nán
僧寶亦復如是，能與眾生世出世樂。四者難
yù rú jí xiáng bǎo xī yǒu nán dé fó fǎ sēng bǎo yì fù rú shì
遇，如吉祥寶希有難得，佛法僧寶亦復如是，
yè zhàng yǒuqíng yì jié nán yù wǔ zhě néng pò rú rú yì bǎo néng pò
業障有情億劫難遇。五者能破，如如意寶能破
pín qióng fó fǎ sēng bǎo yì fù rú shì néng pò shì jiān zhū pín kǔ gù
貧窮，佛法僧寶亦復如是，能破世間諸貧苦故。
liù zhě wēi dé rú zhuàn lún wáng suǒ yǒu lún bǎo néng fú zhū yuàn fó
六者威德，如轉輪王所有輪寶能伏諸怨，佛
fǎ sēng bǎo yì fù rú shì jù liù shén tōng xiáng fú sì mó qī zhě mǎn
法僧寶亦復如是，具六神通降伏四魔。七者滿
yuàn rú mó ní zhū suí xīn suǒ qiú néng yǔ zhòng bǎo fó fǎ sēng bǎo yì
願，如摩尼珠隨心所求能雨眾寶，佛法僧寶亦
fù rú shì néng mǎn zhòng shēng suǒ xiū shàn yuàn bā zhě zhuāng yán
復如是，能滿眾生所修善願。八者莊嚴，

rú shì zhēnbǎozhuāngyánwánggōng fó fǎ sēngbǎo yì fù rú shì
如世珍寶莊嚴王宮，佛法僧寶亦復如是，
zhuāngyán fǎ wáng pú tí bǎogōng jiǔ zhě zuì miào rú tiānmiàobǎo
莊嚴法王菩提寶宮。九者最妙，如天妙寶
zuì wéiwēimiào fó fǎ sēngbǎo yì fù rú shì chāozhū shì jiān zuì shèng
最為微妙，佛法僧寶亦復如是，超諸世間最勝
miàobǎo shí zhě bú biàn pì rú zhēn jīn rù huǒ bú biàn fó fǎ sēng
妙寶。十者不變，譬如真金入火不變，佛法僧
bǎo yì fù rú shì shì jiān bā fēng bù néng qīng dòng fó fǎ sēngbǎo jù
寶亦復如是，世間八風不能傾動。佛法僧寶具
zú wú liàngshéntōngbiànhuà lì lè yǒuqíngzàn wú xiū xī yǐ shì yì
足無量神通變化，利樂有情暫無休息。以是義
gù zhū fó fǎ sēngshuō míng wéi bǎo shàn nán zǐ wǒ wèi rǔ děng lüè
故，諸佛法僧說名為寶。善男子！我為汝等略
shuō sì zhǒng shì chū shì jiānyǒu ēn zhī chù rǔ děng dāng zhī xiū pú sà
說四種世出世間有恩之處，汝等當知，修菩薩
xíng yīng bào rú shì sì zhǒng zhī ēn
行應報如是四種之恩。」

ěr shí wǔ bǎi zhǎng zhě bó fó yán shì zūn rú shì sì ēn
爾時，五百長者白佛言：「世尊！如是四恩
shèn wéi nán bào dāng xiū hé xíng ér bào shì ēn
甚為難報，當修何行而報是恩？」

fó gào zhū zhǎng zhě yán shàn nán zǐ wèi qiú pú tí yǒu qí
佛告諸長者言：「善男子，為求菩提，有其
sān zhǒng shí bō luó mì yī zhě shí zhǒng bù shī bō luó mì duō èr
三種十波羅蜜：一者，十種布施波羅蜜多；二
zhě shí zhǒng qīn jìn bō luó mì duō sān zhě shí zhǒng zhēn shí bō luó
者，十種親近波羅蜜多；三者，十種真實波羅
mì duō ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén fā ā nòng duō luó sān miǎo
蜜多。若有善男子、善女人，發阿耨多羅三藐
sān pú tí xīn néng yǐ qī bǎo mǎn yú sān qiān dà qiān shì jiè bù shī
三菩提心，能以七寶滿於三千大千世界，布施
wú liàng pín qióng zhòng shēng rú shì bù shī dàn míng bù shī bō luó mì
無量貧窮眾生，如是布施但名布施波羅蜜
duō bù míng zhēn shí bō luó mì duō ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén
多，不名真實波羅蜜多。若有善男子、善女人，
fā dà bēi xīn wèi qiú wú shàng zhèng děng pú tí yǐ zì qī zǐ shī yǔ
發大悲心為求無上正等菩提，以自妻子施與

tā rén xīn wú lìn xī shēnròu shǒu zú tóu mù suǐ nǎo nǎi zhì
他人心無憫惜，身肉、手足、頭目、髓腦，乃至

shēnmìng shī lái qiú zhě rú shì bù shī dàn míng qīn jìn bō luó mì duō
身命施來求者，如是布施但名親近波羅蜜多，

wèi míng zhēn shí bō luó mì duō ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén fā qǐ
未名真實波羅蜜多。若善男子、善女人，發起

wú shàng dà pú tí xīn zhù wú suǒ dé quàn zhū zhòng shēng tóng fā cǐ
無上大菩提心，住無所得，勸諸眾生同發此

xīn yǐ zhēn shí fǎ yī sì jù jì shī yī zhòng shēng shǐ xiàng wú
心，以真實法一四句偈，施一眾生，使向無

shàng zhèng děng pú tí shì míng zhēn shí bō luó mì duō qián èr bù shī
上正等菩提，是名真實波羅蜜多。前二布施

wèi míng bào ēn ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén néng xiū rú shì dì sān zhēn
未名報恩，若善男子、善女人能修如是第三真

shí bō luó mì duō nǎi míng zhēn shí néng bào sì ēn suǒ yǐ zhě hé
實波羅蜜多，乃名真實能報四恩。所以者何？

qián èr bù shī yǒu suǒ dé xīn dì sān shī zhě wú suǒ dé xīn yǐ zhēn fǎ
前二布施有所得心，第三施者無所得心。以真法

shī yī qiè yǒu qíng lìng fā wú shàng dà pú tí xīn shì rén dāng dé
施一切³⁷有情，令發無上大菩提心，是人當得

zhèng pú tí shí guǎng dù zhòng shēng wú yǒu qióng jìn shào sān bǎo
證菩提時，廣度眾生無有窮盡，紹三寶

zhǒng shǐ bú duàn jué yǐ shì yīn yuán míng wéi bào ēn
種使不斷絕，以是因緣名為報恩。」

ěr shí wǔ bǎi zhǎng zhě cóng fó wén shì xī suǒ wèi wén bào ēn
爾時，五百長者，從佛聞是昔所未聞報恩

zhī fǎ xīn huái yǒng yuè dé wèi céng yǒu fā xīn qiú qù wú shàng pú
之法，心懷踊躍，得未曾有，發心求趣無上菩

tí dé rěn rǔ sān mèi rù bù sī yì zhì yǒng bú tuì zhuǎn
提，得忍辱三昧，入不思議智，永不退轉。

ěr shí huì zhōng bā wàn sì qiān zhòng shēng fā pú tí xīn
爾時，會中八萬四千眾生，發菩提心，

dé jiān gù xìn jí cǐ sān mèi hǎi huì dà zhòng xī dé jīn gāng rěn rǔ
得堅固信，及此三昧海會大眾，悉得金剛忍辱

sān mèi wú wú shēng rěn jí róu shùn rěn huò zhèng chū dì dé bù qǐ rěn
三昧，悟無生忍及柔順忍，或證初地得不起忍，

³⁷ 大正藏：一

wú liàngzhòngshēng fā pú tí xīn zhù bú tuì wèi
無量眾生發菩提心，住不退位。

ěr shí fó gào wǔ bǎizhǎngzhě wèi lái shì zhōng yī qièzhòng
爾時，佛告五百長者：「未來世中一切眾

shēng ruò yǒu dé wén cǐ xīn dì guānbào sì ēn pǐn shòu chí dú xí
生，若有得聞此心地觀報四恩品，受持讀習，

jiě shuōshū xiě guǎng lìng liú bù rú shì rén děng fú zhì zēngzhǎng
解說書寫，廣令流布，如是人等，福智增長，

zhūtiānwèi hù xiànrshēn wú jí shòumìngyáncháng ruò mìngzhōng shí
諸天衛護，現身無疾，壽命延長；若命終時，

jí dé wǎngshēng mí lè nèigōng dǔ bái háoxiàng chāoyuèshēng sǐ
即得往生彌勒內宮，覩白毫相，超越生死，

lónghuāsān huì dāng dé jiě tuō shí fāng jìng tǔ suí yì wǎngshēng jiàn
龍華三會當得解脫，十方淨土隨意往生，見

fó wén fǎ rù zhèngdìng jù sù chéng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
佛聞法入正定聚，速成阿耨多羅三藐三菩提

rú lái zhì huì
如來智慧。」

大乘本生心地觀經卷第二

dà shèng běn shēng xīn dì guān jīng juàn dì sān
大乘本生心地觀經卷第三

táng jì bīnguósānzàng bō rě děng yì
唐罽賓國三藏般若等譯

bào ēn pǐn dì èr xià
報恩品第二³⁸下

ěr shí wángshè dà chéngdōngběi bā shí yóuxún yǒu yī xiǎoguó
爾時，王舍大城東北八十由旬，有一小國

míngzēngzhǎng fú yú bǐ guózhōng yǒu yī zhǎngzhě míngyuē zhì guāng
名增長福。於彼國中，有一長者名曰智光，

qí niánshuāimài wéiyǒu yī zǐ qí zǐ è xìng bú shùn fù mǔ suǒ
其年衰邁，唯有一子，其子惡性不順父母，所

yǒujiào huì jiē bù néngcóng yáowén shì jiā móu ní rú lái zài wángshè
有教誨皆不能從。遙聞釋迦牟尼如來在王舍

chéng qí shé jué shān wèizhuó è shì wú liàngzhòngshēng xuānshuō dà
城耆闍崛山，為濁惡世無量眾生，宣說大

shèngbào ēn zhī fǎ fù mǔ jí zǐ bìngzhūjuànshǔ wèitīng fǎ gù
乘報恩之法，父母及子并諸眷屬，為聽法故，

jī chígòng jù lái yì fó suǒ gòngyǎnggōngjìng ér bó fó yán wǒ
齋持供具來詣佛所，供養恭敬而白佛言：「我

yǒu yī zǐ qí xìng bì è bú shòu fù mǔ suǒyǒujiào huì jīn wén fó shuō
有一子其性弊惡，不受父母所有教誨，今聞佛說

bào sì zhǒng ēn wèitīng fǎ gù lái yì fó suǒ wéi yuàn shì zūn wèi
報四種恩，為聽法故來詣佛所。惟³⁹願世尊！為

wǒ děng lèi jí zhūjuànshǔ xuānshuō sì ēn shènsēnmào yì lìng bǐ
我等類及諸眷屬，宣說四恩甚深妙義，令彼

è zǐ shēngxiàoshùn xīn cǐ shì dāngshēng lìng dé ān lè
惡子生孝順心，此世當生令得安樂。」

ěr shí fó gào zhì guāng shàn zāi shàn zāi rǔ wèi fǎ
爾時，佛告智光：「善哉！善哉！汝為法

gù lái zhì wǒ suǒ gòngyǎnggōngjìng yàowén shì fǎ rǔ děng dì tīng
故來至我所，供養恭敬樂聞是法。汝等諦聽，

³⁸ 大正藏：第二之

³⁹ 大正藏：唯

shàn sī niàn zhī ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén fā pú tí xīn wèi
善思念之。若有善男子、善女人，發菩提心為
wén fǎ yào jǔ zú xià zú suí qí yuǎn jìn suǒ jiàn zhī dì wēi chén shù
聞法要，舉足下足，隨其遠近所踐之地微塵數
liàng yǐ shì yīn yuán gǎn dé jīn lún zhuàn lún shèng wáng shèng wáng
量，以是因緣，感得金輪轉輪聖王；聖王
bào jìn zuò yù tiān wáng yù tiān bào jìn zuò fàn tiān wáng jiàn fó wén fǎ
報盡作欲天王，欲天報盡作梵天王，見佛聞法
sù zhèng miào guǒ rǔ dà zhǎng zhě jí yú zhòng děng wèi yú fǎ gù lái
速證妙果。汝大長者及餘眾等，為於法故來
zhì wǒ suǒ rú shì jīng guò bā shí yóu xún dà dì wēi chén yī yī chén
至我所，如是經過八十由旬，大地微塵一一塵
shù néng gǎn rén tiān lún wáng guǒ bào jì wén fǎ yǐ dāng lái zhèng
數，能感人天輪王果報。既聞法已，當來證
dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí wǒ suī xiān shuō shēn sì ēn
得阿耨多羅三藐三菩提。我雖先說甚深四恩
wēi miào yì qù jīn fù wèi rǔ chóng xuān cǐ yì ér shuō jì yán
微妙義趣，今復為汝重宣此義。」而說偈言：

zuì shèng fǎ wáng dà shèng zhǔ 最勝法王大聖主	yī qiè rén tiān fēi ⁴⁰ děng lún 一切人天非等倫
jù zhū xiàng hǎo yǐ yán shēn 具諸相好以嚴身	zhì hǎi rú kōng wú yǒu liàng 智海如空無有量
zì tā lì xíng jiē yuán mǎn 自他利行皆圓滿	míng chēng pǔ wén zhū guó tǔ 名稱普聞諸國土
yǒng duàn fán nǎo yú xí qì 永斷煩惱餘習氣	shàn chí mì xíng hù zhū gēn 善持密行護諸根
bǎi sì shí zhǒng bú gòng dé 百四十種不共德	guǎng dà fú hǎi xī yuán mǎn 廣大福海悉圓滿
sān mèi shén tōng jiē jù zú 三昧神通皆具足	bā zì zài gōng cháng yóu lè 八自在宮常遊樂
shí fāng rén tiān jí wài dào 十方人天及外道	wú yǒu néng nán tiáo yù shī 無有能難調御師
jīn kǒu néng xuān wú ài biàn 金口能宣無礙辯	suī wú néng wèn ér zì shuō 雖無能問而自說
rú dà hǎi cháo shí bù shī 如大海潮時不失	yì rú tiān gǔ chèn tiān xīn 亦如天鼓稱天心

⁴⁰ 大正藏：無

rú shì zì zài wéi fó yǒu fēi wǔ tōng xiān mó fàn děng
如 是 自 在 唯 佛 有 非 五 通 仙 魔 梵 等
nán sī jié hǎi xiū xíng yuàn zhèng huò rú shì dà shén tōng
難 思 劫 海 修 行 願 證 獲 如 是 大 神 通
wǒ rù sān mèi dà jì shì guān chá zhū gēn jí yào bìng
我 入 三 昧 大 寂 室 觀 察 諸 根 及 藥 病
zì chū chán dìng ér zàn tàn sān shì fó fǎ xīn dì mén
自 出 禪 定 而 讚 歎 三 世 佛 法 心 地 門
shí zhū zhǎng zhě tuì dà xīn yào zhù èr shèng zì lì xíng
時 諸 長 者 退 大 心 樂 住 二 乘 自 利 行
wǒ kāi dà zhì fāng biàn jiào yǐn rù sān kōng jiě tuō mén
我 開 大 智 方 便 教 引 入 三 空 解 脫 門
rú lái yì qù mò néng liáng wéi fó néng zhī zhēn mì mì
如 來 意 趣 莫 能 量 唯 佛 能 知 真 祕 密
lì gēn shēng wén jí dú jué qín qiú bú tuì zhū pú sà
利 根 聲 聞 及 獨 覺 勤 求 不 退 諸 菩 薩
shí èr jié shù gòng dúo liáng wú yǒu néng zhī qí shǎo fēn
十 二 劫 數 共 度 量 無 有 能 知 其 少 分
jiǎ shǐ shí fāng fán shèng zhì shòu yǔ yī rén wéi zhì zhě
假 使 十 方 凡 聖 智 受⁴¹ 與 一 人 為 智 者
rú shì zhì zhě rú zhú lín bù néng cè liáng qí shǎo fēn
如 是 智 者 如 竹 林 不 能 測 量 其 少 分
shì jiān fán fū wú huì yǎn mí yú ēn chù shī miào guǒ
世 間 凡 夫 無 慧 眼 迷 於 恩 處 失 妙 果
wǔ zhuó è shì zhū zhòng shēng bú wù shēn ēn héng bèi dé
五 濁 惡 世 諸 眾 生 不 悟 深 恩 恒 背 德
wǒ wéi kāi shì yú sì ēn lìng rù zhèng jiàn pú tí dào
我 為 開 示 於 四 恩 令 入 正 見 菩 提 道
cí fù bēi mǔ zhǎng yǎng ēn yī qiè nán nǚ jiē ān lè
慈 父 悲 母 長 養 恩 一 切 男 女 皆 安 樂
cí fù ēn gāo rú shān wáng bēi mǔ ēn shēn rú dà hǎi
慈 父 恩 高 如 山 王 悲 母 恩 深 如 大 海
ruò wǒ zhù shì yú yī jié shuō bēi mǔ ēn bù néng jìn
若 我 住 世 於 一 劫 說 悲 母 恩 不 能 盡
wǒ jīn lüè shuō yú shǎo fēn yóu rú wén méng yǐn dà hǎi
我 今 略 說 於 少 分 猶 如 蚊 虻 飲 大 海

⁴¹ 大正藏：授

jiǎ shǐ yǒu rén wèi fú dé gòng yǎng jìng xíng pó luó mén
假使有人為福德 供養淨行婆羅門
wǔ tōng shén xiān zì zài zhě dà zhì shī zhǎng jí shàn yǒu
五通神仙自在者 大智師長及善友
ān zhì qī zhēn wéi táng diàn jí yǐ niú tóu zhān tán fáng
安置七珍為堂殿 及以牛頭栴檀房
bǎi bǎo wò jù gè fū chén shì jiān měi wèi rú gān lù⁴²
百寶卧具各敷陳 世間美味如甘露⁴²
liáo zhì wàn bìng zhū tāng yào chéng mǎn jīn yín qì wù zhōng
療治萬病諸湯藥 盛滿金銀器物中
rú shì gòng yǎng rì sān shí nǎi zhì shù yíng yú bǎi jié
如是供養日三時 乃至數盈於百劫
bù rú yī niàn shēn shǎo fēn gòng yǎng bēi mǔ dà ēn tián
不如一念申少分 供養悲母大恩田
fú dé wú biān bù kě liáng suàn fēn yù fēn jiē wú bǐ
福德無邊不可量 筭分喻分皆無比
shì jiān bēi mǔ yùn qí zǐ shí yuè huái tāi cháng shòu kǔ
世間悲母孕其子 十月懷胎長受苦
yú wǔ yù lè qíng bù zhuó suí shí yǐn shí yì tóng rán
於五欲樂情不著 隨時飲食亦同然
zhòu yè cháng huái bēi mǐn xīn xíng zhù zuò wò shòu zhū kǔ
晝夜常懷悲愍心 行住坐卧受諸苦
ruò zhèng dàn qí tāi zàng zǐ rú cuán fēng rèn jiě zhī jié
若正誕其胎藏子 如攢鋒刃解肢節
mí huò dōng xī bù néng biàn biàn shēn téng tòng wú suǒ kān
迷惑東西不能辯 遍身疼痛無所堪
huò yīn cǐ nán ér mìng zhōng liù qīn juàn shǔ xián bēi nǎo
或因此難而命終 六親眷屬咸悲惱
rú shì zhòng kǔ jiē yóu zǐ yōu bēi tòng qiè fēi kǒu xuān
如是眾苦皆由子 憂悲痛切非口宣
ruò dé píng fù shēn ān lè rú pín huò bǎo xǐ nán liáng
若得平復身安樂 如貧獲寶喜難量
gù shì róng yán wú yàn zú lián niàn zhī xīn bú zàn shě
顧視容顏無厭足 憐念之心不暫捨
mǔ zǐ ēn qíng cháng ruò shì chū rù bù lí xiōng yì qián
母子恩情常若是 出入不離胷臆前

⁴² 「百寶卧具各敷陳，世間美味如甘露」大正藏及麗藏本有，永樂北藏及龍藏本則無。

mǔ rǔ yóu rú gān lù quán zhǎng yǎng jí shí céng wú jié
母乳猶如甘露泉 長養及時曾無竭

cí niàn zhī ēn shí nán bǐ jū yù zhī dé yì nán liáng
慈念之恩實難比 鞠育之德亦難量

shì jiān dà dì chēng wéi zhòng bēi mǔ ēn zhòng guò yú bǐ
世間大地稱為重 悲母恩重過於彼

shì jiān xū mí chēng wéi gāo bēi mǔ ēn gāo guò yú bǐ
世間須彌稱為高 悲母恩高過於彼

shì jiān sù jí wéi měng fēng jǔ⁴³ xīn yī niàn guò yú bǐ
世間速疾唯猛風 舉⁴³心一念過於彼

ruò yǒu zhòng shēng xíng bú xiào lìng mǔ zàn shí qǐ hèn xīn
若有眾生行不孝 令母暫時起恨心

yuàn niàn zhī cí shǎo fēn shēng zǐ nǎi suí yán zāo kǔ nàn
怨念之辭少分生 子乃隨言遭苦難

yī qiè fó yǔ jīn gāng tiān shén xiān mì fǎ wú néng jiù
一切佛與金剛天 神仙祕法無能救

ruò yǒu nán nǚ yī mǔ jiào chéng shùn yán sè bù xiāng wéi
若有男女依母教 承順顏色不相違

yī qiè zāi nàn jìn xiāo chú zhū tiān yōng hù cháng ān lè
一切災難盡消除 諸天擁護常安樂

ruò néng chéng shùn yú bēi mǔ rú shì nán nǚ xī fēi fán
若能承順於悲母 如是男女悉非凡

dà bēi pú sà huà rén jiān shì xiàn bào ēn zhū fāng biàn
大悲菩薩化人間 示現報恩諸方便

ruò yǒu nán zǐ jí nǚ rén wéi bào mǔ ēn xíng xiào yǎng
若有男子及女人 為報母恩行孝養

gē ròu cì xuè cháng gòng jǐ rú shì shù yíng yú yī jié
割肉刺血常供給 如是數盈於一劫

zhǒng zhǒng qín xiū yú xiào dào yóu wèi néng bào zàn shí ēn
種種勤修於孝道 猶未能報暫時恩

shí yuè chǔ yú tāi zàng zhōng cháng xián rǔ gēn yǐn tāi⁴⁴ xuè
十月處於胎藏中 常銜乳根飲胎⁴⁴血

zì wéi yīng hái jí tóng zǐ suǒ yǐn mǔ rǔ bǎi hú yú
自為嬰孩及童子 所飲母乳百斛餘

yǐn shí tāng yào miào yī fú zǐ xiān mǔ hòu wéi cháng zé
飲食湯藥妙衣服 子先母後為常則

⁴³ 大正藏：母

⁴⁴ 大正藏：脂

zǐ ruò yú chī rén suǒ è mǔ yì ēn lián bú qì yí
子若愚癡人所惡 母亦恩憐不棄遺
xī yǒu nǚ rén bào qí zǐ dù yú héng hé shuǐ bào liú
昔有女人抱其子 渡於恒河水瀑流
yǐ chén⁴⁵ shuǐ gù lì nán qián yǔ zǐ jù mò wú néng shě
以沈⁴⁵水故力難前 與子俱沒無能捨
wèi shì cí niàn shàn gēn lì mìng zhōng shàng shēng yú fàn tiān
為是慈念善根力 命終上生於梵天
cháng shòu fàn tiān sān mèi lè dé yù rú lái shòu fó jì
長受梵天三昧樂 得遇如來受佛記
shì gù bēi mǔ yǒu shí dé suí yìng yì lì lì qí míng⁴⁶
是故悲母有十德 隨應義利立其名⁴⁶
yī míng dà dì èr néng shēng sān néng zhèng zhě sì yǎng yù
一名大地二能生 三能正者四養育
wǔ yǔ zhì zhě liù zhuāng yán qī míng ān wěn bā jiào shòu
五與智者六莊嚴 七名安隱八教授
jiǔ jiào jiè zhě shí yǔ yè yú ēn bú guò yú mǔ ēn
九教誡者十與業 餘恩不過於母恩
hé fǎ shì jiān zuì fù yǒu hé fǎ shì jiān zuì pín wú
何法世間最富有 何法世間最貧無
mǔ zài táng shí wéi zuì fù mǔ bú zài shí wéi zuì pín
母在堂時為最富 母不在時為最貧
mǔ zài zhī shí wéi rì zhōng bēi mǔ wáng shí wéi rì mò
母在之時為日中 悲母亡時為日沒
mǔ zài zhī shí jiē yuán mǎn bēi mǔ wáng shí xī kōng xū
母在之時皆圓滿 悲母亡時悉空虛
shì jiān yī qiè shàn nán zǐ⁴⁷ ēn zhòng fù mǔ rú qiū shān
世間一切善男子⁴⁷ 恩重父母如丘山
yīng dāng xiào jìng héng zài xīn zhī ēn bào ēn shì shèng dào
應當孝敬恒在心 知恩報恩是聖道
bù xī shēn mìng fèng gān zhǐ wèi céng yī niàn kuī sè yǎng
不惜身命奉甘旨 未曾一念虧色養
rú qí fù mǔ yǎn sàng shí jiāng yù bào ēn chéng bù jí
如其父母奄喪時 將欲報恩誠不及

⁴⁵ 大正藏：汎

⁴⁶ 「是故悲母有十德，隨應義利立其名」大正藏及麗藏本有，永樂北藏及龍藏本則無。

⁴⁷ 大正藏：女

fó xī xiū xíng wèi cí mǔ gǎn dé xiàng hǎo jīn sè shēn
佛昔修行為慈母 感得相好金色身

míng wén guǎng dà biàn shí fāng yī qiè rén tiān xián qǐ shǒu
名聞廣大遍十方 一切人天咸稽首

rén yǔ fēi rén jiē gōng jìng zì yuán wǎng xī bào cí ēn
人與非人皆恭敬 自緣往昔報慈恩

wǒ shēng sān shí sān tiān gōng sān yuè wèi mǔ shuō zhēn fǎ
我昇三十三天宮 三月為母說真法

lìng mǔ tīng wén guī zhèng dào wù wú shēng rěn cháng bú tuì
令母聽聞歸正道 悟無生忍常不退

rú shì jiē wèi bào bēi ēn suī bào ēn shēn yóu wèi zú
如是皆為報悲恩 雖報恩深猶未足

shén tōng dì yī mù qián lián yǐ duàn sān jiè zhū fán nǎo
神通第一目犍連 已斷三界諸煩惱

yǐ shén tōng lì guān cí mǔ jiàn zài shòu kǔ è guǐ zhōng
以神通力觀慈母 見在受苦餓鬼中

mù lián zì wǎng bào mǔ ēn jiù miǎn cí qīn suǒ shòu kǔ
目連自往報母恩 救免慈親所受苦

shàngshēng tā huà zhū tiān zhòng gòng wéi yóu lè chǔ tiān gōng
上生他化諸天眾 共為遊樂處天宮

dāng zhī fù mǔ ēn zuì shēn zhū fó shèng xián xián bào dé
當知父母恩最深 諸佛聖賢咸報德

ruò rén zhì xīn gòng yǎng fó fù yǒu jīng qín xiū xiào yǎng
若人至心供養佛 復有精勤修孝養

rú shì èr rén fú wú yì sān shì shòu bào yì wú qióng
如是二人福無異 三世受報亦無窮

shì rén wéi zǐ zào zhū zuì duò zài sān tú cháng shòu kǔ
世人為子造諸罪 墮在三塗長受苦

nán nǚ fēi shèng wú shén tōng bú jiàn lún huí nán kě bào
男女非聖無神通 不見輪迴難可報

āi zāi shì rén wú shèng lì bù néng bá jì yú cí mǔ
哀哉世人無聖力 不能拔濟於慈母

yǐ shì yīn yuán rǔ dāng zhī qín xiū fú lì zhū gōng dé
以是因緣汝當知 勤修福利諸功德

yǐ qí nán nǚ zhuī shèng fú yǒu dà jīn guāng zhào dì yù
以其男女追勝福 有大金光照地獄

guāngzhōng yǎnshuō shēnmiào yīn kāi wù fù mǔ lìng fā yì
光中演說深妙音 開悟父母令發意

yì xī suǒ shēng cháng zào zuì
憶昔所生常造罪

kǒu chēng nán mó sān shì fó
口稱南無三世佛

wǎngshēng rén tiān cháng shòu lè
往生人天長受樂

huò shēng shí fāng jìng tǔ zhōng
或生十方淨土中

huā kāi jiàn fó wù wú shēng
華開見佛悟無生

huò liù shén tōng zì zài lì
獲六神通自在力

jiē shì pú sà wéi nán nǚ
皆是菩薩為男女

shì míng zhēn bào fù mǔ ēn
是名真報父母恩

yǒu qíng lún huí shēng liù dào
有情輪迴生六道

huò wéi fù mǔ wéi nán nǚ
或為父母為男女

rú jiàn fù mǔ děng wú chā
如見父母等無差

yī qiè nán zǐ jiē shì fù
一切男子皆是父

rú hé wèi bào qián shì ēn
如何未報前世恩

cháng xū bào ēn hù ráo yì
常須報恩互饒益

ruò yù zēng xiū fú zhì mén
若欲增修福智門

yuàn wǒ shēng shēng wú liàng jié
願我生生無量劫

néng zhī guò qù bǎi qiān shēng
能知過去百千生

xún huán liù qù sì shēng zhōng
循環六趣四生中

wèi shuō miào fǎ lí kǔ yīn
為說妙法離苦因

yī niàn huǐ xīn xī chú miè
一念悔心悉除滅

dé tuō wú xiá kǔ nàn shēn
得脫無暇苦難身

jiàn fó wén fǎ dāng chéng fó
見佛聞法當成佛

qī bǎo lián huā wéi fù mǔ
七寶蓮華為父母

bú tuì pú sà wéi tóng xué
不退菩薩為同學

dé rù pú tí wēi miào gōng
得入菩提微妙宮

chéng dà yuàn lì huà rén jiān
乘大願力化人間

rǔ děng zhòng shēng gòng xiū xué
汝等眾生共修學

yóu rú chē lún wú shǐ zhōng
猶如車輪無始終

shì shì shēng shēng hù yǒu ēn
世世生生互有恩

bú zhèng shèng zhì wú yóu shí
不證聖智無由識

yī qiè nǚ rén jiē shì mǔ
一切女人皆是母

què shēng yì niàn chéng yuàn jí
却生異念成怨嫉

bù yīng dǎ mà zhì yuàn xián
不應打罵致怨嫌

zhòu yè liù shí dāng fā yuàn
晝夜六時當發願

dé sù zhù zhì dà shén tōng
得宿住智大神通

gèng xiāng yì shí wéi fù mǔ
更相憶識為父母

lǐng wǒ yī niàn cháng zhì bǐ
令我一念常至彼

shǐ dé rén tiān cháng shòu lè
使得人天長受樂

quàn fā jiān gù pú tí yuàn
勸發堅固菩提願

yǒng duàn èr zhǒng shēng sǐ yīn
永斷二種生死因

shí fāng yī qiè zhū guó wáng
十方一切諸國王

guó wáng fú dé wéi zuì shèng
國王福德為最勝

sān shí sān tiān jí yú tiān
三十三天及餘天

zhū tiān yōng hù rú yī zǐ
諸天擁護如一子

shì jiān yǐ wáng wéi gēn běn
世間以王為根本

yóu rú shì jiān zhū shè zhái
猶如世間諸舍宅

wáng yǐ zhèng fǎ huà rén mín
王以正法化人民

wáng xíng fēi fǎ wú zhèng lǐ
王行非法無政理

wáng suǒ róng shòu jiān xié rén
王所容受姦邪人

wù wèi shí féng zhuó è shì
勿謂時逢濁惡世

rú rì tiān zǐ zhào shì jiān
如日天子照世間

rì guāng yè fēn suī bú zhào
日光夜分雖不照

wáng yǐ fēi fǎ huà yú shì
王以非法化於世

shì jiān suǒ yǒu zhū kǒng bù
世間所有諸恐怖

rén mín suǒ chéng ān wēn lè
人民所成安隱樂

shì jiān suǒ yǒu shèng miào huā
世間所有勝妙華

xiū xíng pú sà liù dù mén
修行菩薩六度門

jí zhèng niè pán wú shàng dào
疾證涅槃無上道

zhèng fǎ huà rén wéi shèng zhǔ
正法化人為聖主

suǒ zuò zì zài míng wéi tiān
所作自在名為天

héng jiāng fú lì zhù wáng huà
恒將福力助王化

yǐ shì dé chēng tiān zǐ míng
以是得稱天子名

yī qiè rén mín wéi suǒ yī
一切人民為所依

zhù wéi gēn běn ér chéng lì
柱為根本而成立

rú dà fàn wáng shēng wàn wù
如大梵王生萬物

rú yǎn mó wáng miè shì jiān
如琰魔王滅世間

xiàng tà huā chí děng wú yì
象蹋華池等無異

dāng zhī shàn è shì wáng xiū⁴⁸
當知善惡是王修

guó wáng huà shì yì rú shì
國王化世亦如是

néng shǐ yǒu qíng dé ān lè
能使有情得安樂

yī qiè rén mín wú suǒ yī
一切人民無所依

yī wáng fú lì bù néng shēng
依王福力不能生

dāng zhī shì wáng fú suǒ jí
當知是王福所及

yī wáng fú lì ér kāi fū
依王福力而開敷

⁴⁸ 「勿謂時逢濁惡世，當知善惡是王修」大正藏及麗藏本有，永樂北藏及龍藏本則無。

shì jiān suǒ yǒu miào yuán lín 世間所有妙園林	yī wáng fú lì jiē zī mào 依王福力皆滋茂
shì jiān suǒ yǒu zhū yào cǎo 世間所有諸藥草	yī wáng fú lì chāi zhū jí 依王福力差諸疾
shì jiān bǎi gǔ jí miáo jià 世間百穀及苗稼	yī wáng fú lì jiē chéng shí 依王福力皆成實
shì jiān rén mín shòu fēng lè 世間人民受豐樂	yī wáng fú lì cháng zì rán 依王福力常自然
pì rú zhǎng zhě yǒu yī zǐ 譬如長者有一子	zhì huì duān yán shì wú bǐ 智慧端嚴世無比
fù mǔ ēn ài rú yǎn mù 父母恩愛如眼目	zhòu yè chángshēng hù niàn xīn 晝夜常生護念心
guó dà shèng wáng yì rú shì 國大聖王亦如是	ài niàn zhòng shēng rú yī zǐ 愛念眾生如一子
yǎng yù qī nián zhěng gū dú 養育耆年拯孤獨	shǎng fá zhī xīn cháng bú èr 賞罰之心常不二
rú shì rén wáng wéi shèng zhǔ 如是仁王為聖主	qún shēng jìng yǎng děng rú lái 羣生敬仰等如來
rén wáng huà zhì guó wú zāi 仁王化治國無災	wàn xìng gōng qín cháng ān wēn 萬姓恭勤常安隱
guó wáng wú fǎ huà yú shì 國王無法化於世	jí yì liú xíng zāi yǒu qíng 疾疫流行災有情
rú shì yī qiè rén fēi rén 如是一切人非人	zuì fú zhāo rán wú suǒ fù 罪福昭然無所覆
shàn è fǎ zhōng fēn qī fēn 善惡法中分七分	zào zhě huò wǔ wáng dé èr 造者獲五王得二
yuán lín tián zhái xī jiē rán 園林田宅悉皆然	suǒ shuì děng fēn yì rú shì 所稅等分亦如是
zhuàn lún shèng wáng chū xiàn shí 轉輪聖王出現時	fēn zuò liù fēn wáng dé yī 分作六分王得一
shí zhū rén mín dé wǔ fēn 時諸人民得五分	shàn è yè bào yì jiē rán 善惡業報亦皆然
ruò yǒu rén wáng xiū zhèng jiàn 若有人王修正見	rú fǎ huà shì míng tiān zhǔ 如法化世名天主
yī yī tiān fǎ huà shì jiān 以依天法化世間	pí shā mén wáng cháng yōng hù 毗沙門王常擁護
jí yú sān tiān luó chà zhòng 及餘三天羅刹眾	jiē dāng shǒu hù shèng wáng gōng 皆當守護聖王宮

shèng wáng chū shì lǐ guó shí
聖王出世理國時

yī míng néng zhào yú guó jiè
一名能照於國界

sān míng néng yǔ zhū ān lè
三名能與諸安樂

wǔ míng néng zhē zhū kǒng bù
五名能遮諸恐怖

qī míng zhū fǎ wéi gēn běn
七名諸法為根本

jiǔ míng néng zuò zào huà gōng
九名能作造化功

ruò wáng chéng jiù shí shèng dé
若王成就十勝德

yè chā luó chà guǐ shén wáng
夜叉羅刹鬼神王

lóng wáng huān xǐ jiàng gān yǔ
龍王歡喜降甘雨

guó zhōng chù chù shēng zhēn bǎo
國中處處生珍寶

rú yì bǎo zhū xiàn wáng qián
如意寶珠現王前

ruò shēng bú shàn yú wáng guó
若生不善於王國

shì rén mìng zhōng duò dì yù
是人命終墮地獄

ruò yǒu qín shén⁴⁹ zhù guó wáng
若有勤神⁴⁹助國王

zhì guāng zhǎng zhě rǔ yīng zhī
智光長者汝應知

zhū fǎ wú bù yīn yuán chéng
諸法無不因緣成

shuō wú shēng tiān jí è qù
說無生天及惡趣

wú yīn wú guǒ dà xié jiàn
無因無果大邪見

ráo yì zhòngshēng chéng shí dé
饒益眾生成十德

èr míng zhuāng yán yú guó tǔ
二名莊嚴於國土

sì míng néng fú zhū yuàn dí
四名能伏諸怨敵

liù míng xiū jí zhū shèng xián
六名修集諸聖賢

bā míng hù chí yú shì jiān
八名護持於世間

shí míng guó jiè rén mín zhǔ
十名國界人民主

fàn wáng dì shì jí zhū tiān
梵王帝釋及諸天

yīn shēn cháng lái hù guó jiè
隱身常來護國界

wǔ gǔ chéng shú wàn xìng ān
五穀成熟萬姓安

rén mǎ qiáng lì wú yuàn dí
人馬彊力無怨敵

jìng wài zhū wáng zì bīn fú
境外諸王自賓伏

yī niàn qǐ xīn chéng zhòng è
一念起心成眾惡

shòu kǔ yǒng jié wú chū qī
受苦永劫無出期

zhū tiān hù niàn zēng róng lù
諸天護念增榮祿

yī qiè rén wáng yè suǒ gǎn
一切人王業所感

ruò wú yīn yuán wú zhū fǎ
若無因緣無諸法

rú shì zhī rén bù liǎo yīn
如是之人不了因

bù zhī zuì fú shēng wàng jì
不知罪福生妄計

⁴⁹ 大正藏：誠

wáng jīn suǒ shòu zhū fú lè
王 今 所 受 諸 福 樂

jiè dé xūn xiū suǒ zhāo gǎn
戒 德 熏 修 所 招 感

ruò rén fā qǐ pú tí xīn
若 人 發 起 菩 提 心

jiān chí shàng pǐn qīng jìng jiè
堅 持 上 品 清 淨 戒

shén tōng biàn huà mǎn shí fāng
神 通 變 化 滿 十 方

zhōng pǐn shòu chí pú sà jiè
中 品 受 持 菩 薩 戒

suí xīn suǒ zuò jìn jiē chéng
隨 心 所 作 盡 皆 成

xià shàng pǐn chí dà guǐ wáng
下 上 品 持 大 鬼 王

shòu chí jiè pǐn suī quē fàn
受 持 戒 品 雖 缺 犯

xià zhōng pǐn chí qín shòu wáng
下 中 品 持 禽 獸 王

yú qīng jìng jiè yǒu quē fàn
於 清 淨 戒 有 缺 犯

xià xià pǐn chí yǎn mó wáng
下 下 品 持 琰 魔 王

suī huǐ jìn jiè shēng è dào
雖 毀 禁 戒 生 惡 道

yǐ shì yì gù zhū zhòng shēng
以 是 義 故 諸 眾 生

shàn néng hù chí wú quē fàn
善 能 護 持 無 缺 犯

ruò yǒu bú shòu rú lái jiè
若 有 不 受 如 來 戒

hé kuàng néng gǎn rén tiān zhōng
何 況 能 感 人 天 中

shì gù wáng zhě fēi wú yīn
是 故 王 者 非 無 因

wǎng xī céng chí sān jìng jiè
往 昔 曾 持 三 淨 戒

rén tiān miào guǒ huò wáng shēn
人 天 妙 果 獲 王 身

yuàn lì zī chéng wú shàng guǒ
願 力 資 成 無 上 果

qǐ jū zì zài wéi fǎ wáng
起 居 自 在 為 法 王

suí yuán pǔ jì zhū qún pǐn
隨 緣 普 濟 諸 羣 品

fú dé zì zài zhuàn lún wáng
福 得 自 在 轉 輪 王

wú liàng rén tiān xī zūn fèng
無 量 人 天 悉 遵 奉

yī qiè fēi rén xián shuài fú
一 切 非 人 咸 率 伏

yóu jiè shèng gù dé wéi wáng
由 戒 勝 故 得 為 王

yī qiè fēi zǒu jīe guī fú
一 切 飛 走 皆 歸 伏

yóu jiè shèng gù dé wéi wáng
由 戒 勝 故 得 為 王

chǔ dì yù zhōng cháng zì zài
處 地 獄 中 常 自 在

yóu jiè shèng gù dé wéi wáng
由 戒 勝 故 得 為 王

yīng shòu pú sà qīng jìng jiè
應 受 菩 薩 清 淨 戒

suí suǒ shēng chù zuò rén wáng
隨 所 生 處 作 人 王

shàng⁵⁰ bù néng dé yě gānshēn
尚 不 能 得 野 干 身

zuì shèng kuài lè jū wáng wèi
最 勝 快 樂 居 王 位

jiè yè jīng qín chéng miào guǒ
戒 業 精 勤 成 妙 果

guó wáng zì shì rén mín zhǔ
國王自是人民主

rú shì rén wáng yǒu dà ēn
如是人王有大恩

yǐ shì yīn yuán zhū yǒu qíng
以是因緣諸有情

yú zhū zhòng shēng qǐ dà bēi
於諸眾生起大悲

ruò yù rú fǎ shòu jiè zhě
若欲如法受戒者

qǐ zuì zhī yīn yǒu shí yuán
起罪之因有十緣

shēng sǐ wú shǐ zuì wú qióng
生死無始罪無窮

yè zhàng jùn jí rú xū mí
業障峻極如須彌

suǒ wèi xiàn xíng jí zhǒng zǐ
所謂現行及種子

rú yǐng suí xíng bù lí shēn
如影隨形不離身

jìn zhàng rén tiān miào lè guǒ
近障人天妙樂果

zài jiā néng zhāo fán nǎo yīn
在家能招煩惱因

ruò néng rú fǎ chàn huǐ zhě
若能如法懺悔者

yóu rú jié huǒ huài shì jiān
猶如劫火壞世間

chàn huǐ néng shāo fán nǎo xīn
懺悔能燒煩惱薪

chàn huǐ néng dé sì chán lè
懺悔能得四禪樂

chàn huǐ néng yán jīn gāng shòu
懺悔能延金剛壽

chàn huǐ néng chū sān jiè yù
懺悔能出三界獄

chàn huǐ jiàn fó dà yuán jìng
懺悔見佛大圓鏡

cí xù rú mǔ yǎng yīng ér
慈恤如母養嬰兒

fū yù zhī xīn nán kě bào
撫育之心難可報

ruò néng xiū zhèng dà pú tí
若能修證大菩提

yīng shòu rú lái sān jù jiè
應受如來三聚戒

yīng dāng chàn zuì lìng xiāo miè
應當懺罪令消滅

shēn sān kǒu sì jí yì sān
身三口四及意三

fán nǎo dà hǎi shēn wú dǐ
煩惱大海深無底

zào yè yóu yīn èr zhǒng qǐ
造業由因二種起

zàng shí chí yuán yī qiè zhǒng
藏識持緣一切種

yī qiè shí zhōngzhàngshèngdào
一切時中障聖道

yuǎnzhàng wú shàng pú tí guǒ
遠障無上菩提果

chū jiā yì pò qīng jìng jiè
出家亦破清淨戒

suǒ yǒu fán nǎo xī jiē chú
所有煩惱悉皆除

shāo jìn xū mí bìng jù hǎi
燒盡須彌并巨海

chàn huǐ néng wǎng shēng tiān lù
懺悔能往生天路

chàn huǐ yù bǎo mó ní zhū
懺悔雨寶摩尼珠

chàn huǐ néng rù cháng lè gōng
懺悔能入常樂宮

chàn huǐ néng kāi pú tí huā
懺悔能開菩提華

chàn huǐ néng zhì yú bǎo suǒ
懺悔能至於寶所

ruò néng rú fǎ chàn huǐ zhě
若能如法懺悔者

yī zhě guān shì miè zuì mén
一者觀事滅罪門

guān shì miè zuì yǒu qí sān
觀事滅罪有其三

ruò yǒu shàng gēn qiú jìng jiè
若有上根求淨戒

bēi lèi qì xuè cháng jīng kěn
悲淚泣血常精懇

xì niàn shí fāng sān bǎo suǒ
繫念十方三寶所

cháng guì hé zhǎng xīn bú luàn
長跪合掌心不亂

wéi⁵¹ yuàn shí fāng sān shì fó
惟願十方三世佛

wǒ chǔ lún huí wú suǒ yī
我處輪迴無所依

wǒ zài fán fū jù zhū fù
我在凡夫具諸縛

wǒ chǔ sān jiè huǒ zhái zhōng
我處三界火宅中

wǒ shēng pín qióng xià jiàn jiā
我生貧窮下賤家

wǒ shēng xié jiàn fù mǔ jiā
我生邪見父母家

wéi yuàn zhū fó dà cí zūn
唯願諸佛大慈尊

yī chàn bú fù zào zhū zuì
一懺不復造諸罪

rú shì yǒng měng chàn huǐ zhě
如是勇猛懺悔者

ruò yǒu zhōng gēn qiú jìng jiè zhě
若有中根求戒者

ruò⁵³ lèi jiāo héng bù jué zhī
若淚交橫不覺知

dāng yī èr zhǒng guān mén xiū
當依二種觀門修

èr zhě guān lǐ miè zuì mén
二者觀理滅罪門

shàng zhōng xià gēn wéi sān pǐn
上中下根為三品

fā dà jīng jìn xīn wú tuì
發大精進心無退

āi gǎn biàn shēn jiē xuè xiàn
哀感徧身皆血現

bìng yú liù dào zhū zhòng shēng
并餘六道諸眾生

fā lù xǐ xīn qiú chàn huǐ
發露洗心求懺悔

yǐ dà cí bēi āi mǐn wǒ
以大慈悲哀愍我

shēng sǐ cháng yè cháng bù jué
生死長夜常不覺

kuáng xīn diān dǎo biàn pān yuán
狂心顛倒徧攀緣

wàng rǎn liù chén wú jiù hù
妄染六塵無救護

bù dé zì zài cháng shòu kǔ
不得自在常受苦

zào zuì yī yú è juàn shǔ
造罪依於惡眷屬

āi mǐn hù niàn rú yī zǐ
哀愍護念如一子

sān shì rú lái dāng zhèng míng
三世如來當證明

míng wéi shàng pǐn qiú jìng jiè
名為上品求淨戒

yī xīn yǒng měng chàn zhū zuì⁵²
一心勇猛懺諸罪

biàn shēn liú hàn āi qiú fó
徧身流汗哀求佛

⁵¹ 大正藏：唯

⁵² 「若有中根求戒者，一心勇猛懺諸罪」大正藏及麗藏本有，永樂北藏及龍藏本則無。

fā lù wú shǐ shēng sǐ yè yuàn dà bēi shuǐ xǐ chén láo
發露無始生死業 願大悲水洗塵勞

dí chú zuì zhàng jìng liù gēn shī wǒ pú sà sān jù jiè
滌除罪障淨六根 施我菩薩三聚戒

wǒ yuàn jiān chí bú tuì zhuǎn jīng xiū dù tuō kǔ zhòng shēng
我願堅持不退轉 精修度脫苦眾生

zì wèi dé dù xiān dù tā jìn wèi lái jì cháng wú duàn
自未得度先度他 盡未來際常無斷

rú shì jīng qín yǒng měng zhě bù xī shēn mìng qiú pú tí
如是精勤勇猛者 不惜身命求菩提

néng gǎn sān bǎo líng yì xiàng shì míng zhōng pǐn dà chàn huǐ⁵⁴
能感三寶靈異相 是名中品大懺悔

ruò yǒu xià gēn qiú jìng jiè fā shì⁵⁵ wú shàng pú tí xīn
若有下根求淨戒 發是無上菩提心

tì lèi bēi qì shēn máo shù yú suǒ zào zuì shēn cán kuì
涕淚悲泣身毛豎 於所造罪深慚愧

duì yú shí fāng sān bǎo suǒ jí yǐ liù dào zhòng shēng qián
對於十方三寶所 及以六道眾生前

zhì chéng fā lù wú shǐ lái suǒ yǒu nǎo luàn zhū zhòng shēng
至誠發露無始來 所有惱亂諸眾生

qǐ yú wú ài dà bēi xīn bù xī shēn mìng huǐ sān yè
起於無礙大悲心 不惜身命悔三業

yǐ zuò zhī zuì jiē fā lù wèi zuò zhī è gèng bú zào
已作之罪皆發露 未作之惡更不造

rú shì sān pǐn chàn zhū zuì jiē míng dì yī qīng jìng jiè
如是三品懺諸罪 皆名第一清淨戒

yǐ cán kuì shuǐ xǐ chén láo shēn xīn jù wéi qīng jìng pǐn⁵⁶
以慚愧水洗塵勞 身心俱為清淨品

zhū shàn nán zǐ rǔ dāng zhī yǐ shuō jìng guān zhū chàn huǐ
諸善男子汝當知 已說淨觀諸懺悔

yú qí shì lǐ wú chā bié dàn yǐ gēn yuán yīng bù tóng
於其事理無差別 但以根緣應不同

ruò yú⁵⁷ xiū xí guān zhèng lǐ yuǎn lí yī qiè zhū sǎn luàn
若於修習觀正理 遠離一切諸散亂

⁵³ 大正藏：涕

⁵⁴ 「能感三寶靈異相，是名中品大懺悔」大正藏及麗藏本有，永樂北藏及龍藏本則無。

⁵⁵ 大正藏：起

⁵⁶ 大正藏：器

zhuó xīn jìng yī jiā fū zuò shè xīn zhèng niàn lí zhū yuán
著新淨衣跏趺坐攝心正念離諸緣
chángguānzhū fó miào fǎ shēn tǐ xìng rú kōng bù kě dé
常觀諸佛妙法身體性如空不可得
yī qiè zhū zuì xìng jiē rú diān dǎo yīn yuán wàng xīn qǐ
一切諸罪性皆如顛倒因緣妄心起
rú shì zuì xiàng běn lái kōng sān shì zhī zhōng wú suǒ dé
如是罪相本來空三世之中無所得
fēi fēi fēi wài fēi zhōng jiān xìng xiàng rú rú jù bú dòng
非內非外非中間性相如如俱不動
zhēn rú miào lǐ jué míng yán wéi yǒu shèng zhì néng tōng dá
真如妙理絕名言唯有聖智能通達
fēi yǒu fēi wú fēi yǒu wú fēi bù yǒu wú lí míng xiàng
非有非無非有無非不有無離名相
zhōubiàn⁵⁸ fǎ jiè wú shēng miè zhū fó běn lái tóng yī tǐ
周徧⁵⁸法界無生滅諸佛本來同一體
wéi yuàn zhū fó chuí jiā hù néng miè yī qiè diān dǎo xīn
惟願諸佛垂加護能滅一切顛倒心
yuàn wǒ zǎo wù zhēn xìng yuán sù zhèng rú lái wú shàng dào
願我早悟真性源速證如來無上道
ruò yǒu qīng xìn shàn nán zǐ rì yè néng guān miào lǐ kōng
若有清信善男子日夜能觀妙理空
yī qiè zuì zhàng zì xiāo chú shì míng zuì shàng chí jìng jiè
一切罪障自消除是名最上持淨戒
ruò rén guān zhī shí xiàng kōng néng miè yī qiè zhū zhòng zuì
若人觀知實相空能滅一切諸重罪
yóu rú dà fēng chuī měng huǒ néng shāo wú liàng zhū cǎo mù
猶如大風吹猛火能燒無量諸草木
zhū shàn nán zǐ zhēn shí guān míng wéi zhū fó mì yào mén
諸善男子真實觀名為諸佛祕要門
ruò yù wèi tā guǎng fēn bié wú zhì rén zhōng wù xuān shuō
若欲為他廣分別無智人中勿宣說
yī qiè fán yú zhòng shēng lèi wén bì shēng yí xīn bú xìn
一切凡愚眾生類聞必生疑心不信
ruò yǒu zhì zhě shēng xìn jiě niàn niàn guān chá wù zhēn rú
若有智者生信解念念觀察悟真如

57 大正藏：欲

58 大正藏：徧

shí fāng zhū fó jiē xiàn qián pú tí miào guǒ zì rán zhèng
十方諸佛皆現前 菩提妙果自然證
shàn nán zǐ děng wǒ miè hòu wèi lái shì zhōng jìng xìn zhě
善男子等我滅後 未來世中淨信者
yú èr guān mén cháng chán huǐ dāng shòu pú sà sān jù jiè
於二觀門常懺悔 當受菩薩三聚戒
ruò yù shòu chí shàng pǐn jiè yīng qǐng jiè shī fó pú sà
若欲受持上品戒 應請戒師佛菩薩
qǐng wǒ shì jiā móu ní fó dāng wéi pú sà jiè hé shàng⁵⁹
請我釋迦牟尼佛 當為菩薩戒和尚⁵⁹
lóng zhǒng jìng zhì zūn wáng fó dāng wéi jìng jiè ā shé lí
龍種淨智尊王佛 當為淨戒阿闍梨
wèi lái dǎo shī mí lè fó dāng wéi qīng jìng jiào shòu shī
未來導師彌勒佛 當為清淨教授師
xiàn zài shí fāng liǎng zú zūn dāng wéi qīng jìng zhèng jiè shī
現在十方兩足尊 當為清淨證戒師
shí fāng yī qiè zhū pú sà dāng wéi xiū xué jiè bàn lǚ
十方一切諸菩薩 當為修學戒伴侶
shì fàn sì wáng jīn gāng tiān dāng wéi xué jiè wài hù zhòng
釋梵四王金剛天 當為學戒外護眾
fèng qǐng rú shì fó pú sà jí yǐ xiàn qián chuán jiè shī
奉請如是佛菩薩 及以現前傳戒師
pǔ wéi bào yú sì ēn gù fā qǐ qīng jìng pú tí xīn
普為報於四恩故 發起清淨菩提心
yīng shòu pú sà sān jù jiè ráo yì yī qiè yǒu qíng jiè
應受菩薩三聚戒 饒益一切有情戒
xiū shè yī qiè shàn fǎ jiè xiū shè yī qiè lǜ yí jiè
修攝一切善法戒 修攝一切律儀戒
rú shì sān jù qīng jìng jiè sān shì rú lái suǒ hù niàn
如是三聚清淨戒 三世如來所護念
wú wén fēi fǎ zhū yǒu qíng wú liàng jié zhōng wèi wén jiàn
無聞非法諸有情 無量劫中未聞見
wéi yǒu guò qù shí fāng fó yǐ shòu jìng jiè cháng hù chí
唯有過去十方佛 已受淨戒常護持
èr zhàng fán nǎo yǒng duàn chú huò zhèng wú shàng pú tí guǒ
二障煩惱永斷除 獲證無上菩提果

⁵⁹ 大正藏：上

wèi lái yī qiè zhū shì zūn shǒu hù sān jù jìng jiè bǎo
未 來 一 切 諸 世 尊 守 護 三 聚 淨 戒 寶
duàn chú sān zhàng bìng xí qì dāng zhèng zhèng děng dà pú tí
斷 除 三 障 并 習 氣 當 證 正 等 大 菩 提
xiàn zài shí fāng zhū shàn shì jù⁶⁰ xiū sān jù jìng jiè yīn
現 在 十 方 諸 善 逝 俱 修 三 聚 淨 戒 因
yǒng duàn shēng sǐ kǔ lún huí dé zhèng sān shēn pú tí guǒ
永 斷 生 死 苦 輪 迴 得 證 三 身 菩 提 果
chāo yuè shēng sǐ shēn dà hǎi pú sà jìng jiè wéi chuán fá
超 越 生 死 深 大 海 菩 薩 淨 戒 為 船 筏
yǒng duàn tān chēn chí xì fù pú sà jìng jiè wéi lì jiàn
永 斷 貪 瞋 癡 繫 縛 菩 薩 淨 戒 為 利 劍
shēng sǐ xiǎn dào zhū bù wèi pú sà jìng jiè wéi shè zhái
生 死 嶮 道 諸 怖 畏 菩 薩 淨 戒 為 舍 宅
xī chú pín jiàn zhū kǔ yīn jìng jiè néng wéi rú yì bǎo
息 除 貧 賤 諸 苦 因 淨 戒 能 為 如 意 寶
guǐ mèi suǒ zhuó zhū jí bìng pú sà jìng jiè wéi liáng yào
鬼 魅 所 著 諸 疾 病 菩 薩 淨 戒 為 良 藥
rén tiān wéi wáng dé zì zài sān jù jìng jiè zuò liáng yuán
人 天 為 王 得 自 在 三 聚 淨 戒 作 良 緣
jí yú sì qù zhū wáng shēn jìng jiè wéi yuán huò shèng guǒ
及 餘 四 趣 諸 王 身 淨 戒 為 緣 獲 勝 果
shì gù néng xiū zì zài yīn dāng dé wéi wáng shòu zūn guì
是 故 能 修 自 在 因 當 得 為 王 受 尊 貴
yīng xiān lǐ jìng shí fāng fó rì yè zēng xiū qīng jìng jiè
應 先 禮 敬 十 方 佛 日 夜 增 修 清 淨 戒
zhū fó hù niàn dāng⁶¹ shòu chí jiè děng jīn gāng wú pò huài
諸 佛 護 念 當 受 持 戒 等 金 剛 無 破 壞
sān jiè zhū tiān zhū shàn shén wèi hù wáng shēn jí juàn shǔ
三 界 諸 天 諸 善 神 衛 護 王 身 及 眷 屬
yī qiè yuàn dí jiē guī fú wàn xìng huān yú gǎn wáng huà
一 切 怨 敵 皆 歸 伏 萬 姓 歡 娛 感 王 化
shì gù shòu chí pú sà jiè gǎn shì chū shì wú wéi guǒ
是 故 受 持 菩 薩 戒 感 世 出 世 無 為 果
sān bǎo cháng zhù huà yú shì ēn dé guǎng dà bù sī yì
三 寶 常 住 化 於 世 恩 德 廣 大 不 思 議

⁶⁰ 大正藏：具

⁶¹ 大正藏：常

guò wèi jí xiàn jié hǎi zhōng gōng dé lì shēng wú xiū xī
過未及現劫海中 功德利生無休息

fó rì qiān guāng héng zhào shì lì yì qún shēng dù yǒu yuán
佛日千光恒照世 利益羣生度有緣

wú yuán bù dǔ fó cí guāng yóu rú máng zhě wú suǒ jiàn
無緣不覩佛慈光 猶如盲者無所見

fǎ bǎo yī wèi wú biàn yì qián fó hòu fó shuō jiē tóng
法寶一味無變易 前佛後佛說皆同

rú yǔ yī wèi pǔ néng zhān cǎo mù zī róng dà xiǎo bié
如雨一味普能霑 草木滋榮大小別

zhòng shēng suí gēn gè dé jiě cǎo mù bǐng rùn yì chā shū
眾生隨根各得解 草木稟潤亦差殊

pú sà shēng wén huà zhòng shēng rú dà hé shuǐ liú bù jié
菩薩聲聞化眾生 如大河水流不竭

zhòng shēng wú xìn huà bú bèi rú chǔ yōu míng rì nán zhào
眾生無信化不被 如處幽冥日難照

rú lái yuè guāng shèn qīng liáng néng chú zhòng àn yì rú shì
如來月光甚清涼 能除眾暗亦如是

yóu rú fù pén yuè bú zhào mí huò zhòng shēng yì rú shì
猶如覆盆月不照 迷惑眾生亦如是

fǎ bǎo gān lù miào liáng yào néng zhì yī qiè fán nǎo bìng
法寶甘露妙良藥 能治一切煩惱病

yǒu xìn fú yào zhèng pú tí wú xìn suí yuán duò è dào
有信服藥證菩提 無信隨緣墮惡道

pú sà shēng wén cháng zài shì wú shù fāng biàn dù zhòng shēng
菩薩聲聞常在世 無數方便度眾生

ruò yǒu zhòng shēng xìn yào xīn gè rù sān shèng ān lè wèi
若有眾生信樂心 各入三乘安樂位

rú lái bù chū yú shì jiān yī qiè zhòng shēng rù xié dào
如來不出於世間 一切眾生入邪道

yǒng lí gān lù yǐn dú yào cháng nì kǔ hǎi wú chū qī
永離甘露飲毒藥 長溺苦海無出期

fó rì chū xiàn sān qiān jiè fàng dà guāng míng zhào cháng yè
佛日出現三千界 放大光明照長夜

zhòng shēng rú shuì bù jué zhī méng guāng dé rù wú wéi shì
眾生如睡不覺知 蒙光得入無為室

rú lái wèi shuō yī shèng fǎ shí fāng guó tǔ xī kōng xū
如來未說一乘法 十方國土悉空虛

fā xīn xiū xíng chéng zhèng jué
發心修行成正覺

yī shèng fǎ bǎo zhū fó mǔ
一乘法寶諸佛母

bō rě fāng biàn wú jiàn xiū
般若方便無間修

rě fó pú sà bù chū xiàn
若佛菩薩不出現

shēng sǐ xiǎn nán wú yóu guò
生死嶮難無由過

yǐ dà yuàn lì wéi shàn yǒu
以大願力為善友

qù xiàng shí dì zhèng pú tí
趣向十地證菩提

dà bēi pú sà huà shì jiān
大悲菩薩化世間

nèi mì yī shèng zhēn shí xíng
內祕一乘真實行

dùn gēn xiǎo zhì wén yī shèng
鈍根小智聞一乘

bù zhī shēn yǒu rú lái zàng
不知身有如來藏

zhòngshēngběnyǒu pú tí zhǒng
眾生本有菩提種

ruò yù shàn yǒu fā dà xīn
若遇善友發大心

yǒng duàn fán nǎo suǒ zhī zhàng
永斷煩惱所知障

pú tí miào guǒ bù nán chéng
菩提妙果不難成

yī qiè pú sà xiū shèng dào
一切菩薩修勝道

qīn jìn shàn yǒu wéi dì yī
親近善友為第一

rú lǐ sī liáng wéi dì sān
如理思量為第三

shí fāng yī qiè dà shèng zhǔ
十方一切大聖主

yī qiè fó tǔ jiē yán jìng
一切佛土皆嚴淨

sān shì rú lái cóng cǐ shēng
三世如來從此生

jiě tuō dào chéng dēng miào jué
解脫道成登妙覺

shì jiān zhòng shēng wú dǎo shī
世間眾生無導師

rú hé dé zhì yú bǎo suǒ
如何得至於寶所

cháng shuō miào fǎ lìng xiū xíng
常說妙法令修行

shàn rù niè pán ān lè chù
善入涅槃安樂處

fāng biàn yǐn dǎo zhòng shēng gù
方便引導眾生故

wài xiàn yuán jué jí shēng wén
外現緣覺及聲聞

bù wèi fā xīn jīng duō jié
怖畏發心經多劫

wéi xīn jì miè yàn chén láo
唯欣寂滅厭塵勞

xī zài lài yē zàng shí zhōng
悉在賴耶藏識中

sān zhǒng jiàn mó xiū miào xíng
三種鍊磨修妙行

zhèng dé rú lái cháng zhù shēn
證得如來常住身

zhēn shàn zhī shí shí nán yù
真善知識實難遇

sì zhǒng fǎ yào yīng dāng zhī
四種法要應當知

tīng wén zhèng fǎ wéi dì èr
聽聞正法為第二

rú fǎ xiū zhèng wéi dì sì
如法修證為第四

xiū shì sì fǎ zhèng pú tí
修是四法證菩提

rǔ zhū zhǎng zhě dà huì zhòng jí wèi lái shì qīng xìn shì
汝諸長者大會眾 及未來世清信士
rú shì sì fǎ pú sà dì yào dāng xiū xí chéng fó dào
如是四法菩薩地 要當修習成佛道
shàn nán zǐ děng yīng dì tīng rú lái suǒ shuō sì ēn zhě
善男子等應諦聽 如來所說四恩者
fó bǎo zhī ēn zuì wéi shàng wèi dù zhòng shēng fā dà xīn
佛寶之恩最為上 為度眾生發大心
sān sēng qǐ yē⁶² dà jié zhōng jù xiū bǎi qiān zhū kǔ xíng
三僧企耶⁶²大劫中 具修百千諸苦行
gōng dé yuán mǎn biàn fǎ jiè shí dì jiū jìng zhèng sān shēn
功德圓滿遍法界 十地究竟證三身
fǎ shēn tǐ biàn zhū zhòng shēng wàn dé níng rán xìng cháng zhù
法身體遍諸眾生 萬德凝然性常住
bù shēng bú miè wú lái qù bù yī bú yì fēi cháng duàn
不生不滅無來去 不一不異非常斷
fǎ jiè biàn mǎn rú xū kōng yī qiè rú lái gòng xiū zhèng
法界遍滿如虛空 一切如來共修證
yǒu wéi wú wéi zhū gōng dé yī zhǐ fǎ shēn cháng qīng jìng
有為無為諸功德 依止法身常清淨
fǎ shēn běn xìng rú xū kōng yuǎn lí liù chén wú suǒ rǎn
法身本性如虛空 遠離六塵無所染
fǎ shēn wú xíng lí zhū xiàng néng xiàng suǒ xiàng xī jiē kōng
法身無形離諸相 能相所相悉皆空
rú shì zhū fó miào fǎ shēn xì lùn yán cí xiàng jì miè
如是諸佛妙法身 戲論言辭相寂滅
yuǎn lí yī qiè zhū fēn bié xīn xíng chù miè tǐ jiē rú
遠離一切諸分別 心行處滅體皆如
wèi yù zhèng dé rú lái shēn pú sà shàn xiū yú wàn xíng
為欲證得如來身 菩薩善修於萬行
zhì tǐ wú wéi zhēn fǎ xìng sè xīn yī qiè zhū fó tóng
智體無為真法性 色心一切諸佛同
pì rú fēi niǎo zhì jīn shān néng shǐ niǎo shēn tóng bǐ sè
譬如飛鳥至金山 能使鳥身同彼色
yī qiè pú sà rú fēi niǎo fǎ shēn fó tǐ lèi jīn shān
一切菩薩如飛鳥 法身佛體類金山

⁶² 大正藏：邪

zì shòu yòng shēn zhū xiàng hǎo yī yī biàn mǎn shí fāng chà
自受用身諸相好 一一遍滿十方刹
sì zhì yuán míng shòu fǎ lè qián fó hòu fó tǐ jiē tóng
四智圓明受法樂 前佛後佛體皆同
suī biàn fǎ jiè wú zhàng ài rú shì miào jìng bù sī yì
雖遍法界無障礙 如是妙境不思議
shì shēn cháng zhù bào fó tǔ zì shòu fǎ lè wú jiàn duàn
是身常住報佛土 自受法樂無間斷
tā shòu yòng shēn zhū xiàng hǎo suí jī yìng xiàn wú zēng jiǎn
他受用身諸相好 隨機應現無增減
wèi huà dì shàng zhū pú sà yī fó xiàn yú shí zhǒng shēn
為化地上諸菩薩 一佛現於十種身
suí suǒ yìng xiàn gè bù tóng zhǎn zhuǎn bèi zēng zhì wú jí
隨所應現各不同 展轉倍增至無極
chēng gēn wèi shuō zhū fǎ yào lìng shòu fǎ lè rù yī shèng
稱根為說諸法要 令受法樂入一乘
bǐ huò shén tōng jiàn zēng zhǎng suǒ wù fǎ mén yì rú shì
彼獲神通漸增長 所悟法門亦如是
xià dì pú sà qǐ zhì huì bù néng liǎo dá yú shàng dì
下地菩薩起智慧 不能了達於上地
néng huà suǒ huà suí dì zēng gè suí běn yuán wéi suǒ shǔ
能化所化隨地增 各隨本緣為所屬
huò yī pú sà duō fó huà huò duō pú sà yī fó huà
或一菩薩多佛化 或多菩薩一佛化
rú shì shí fó chéng zhèng jué gè zuò qī bǎo pú tí shù
如是十佛成正覺 各坐七寶菩提樹
qián fó rù miè hòu fó chéng bù tóng huà fó jīng jié xiàn
前佛入滅後佛成 不同化佛經劫現
shí fó suǒ zuò lián huā tái zhōu biàn gè yǒu bǎi qiān yè
十佛所坐蓮華臺 周遍各有百千葉
yī yī yè zhōng yī fó tǔ jí shì sān qiān dà qiān jiè
一一葉中一佛土 即是三千大千界
yī yī jiè zhōng yǒu bǎi yì rì yuè xīng chén sì dà zhōu
一一界中有百億 日月星辰四大洲
liù yù zhū tiān jí sì chán kōng chù shí chù fēi xiǎng děng
六欲諸天及四禪 空處識處非想等
qí sì zhōu zhōng nán shàn bù yī yī gè yǒu jīn gāng zuò
其四洲中南贍部 一一各有金剛座

jǐ yǐ pú tí dà shù wáng ěr suǒ biàn huà zhū fó shēn
及以菩提大樹王 爾所變化諸佛身

yī shí zhèng dé pú tí dào zhuàn miào fǎ lún yú dà qiān
一時證得菩提道 轉妙法輪於大千

pú sà yuán jué jí shēng wén suí suǒ gēn yí chéng shèng guǒ
菩薩緣覺及聲聞 隨所根宜成聖果

rú shì suǒ shuō sān shēn fó zuì shàng wú bǐ míng wéi bǎo
如是所說三身佛 最上無比名為寶

yīng huà èr shēn suǒ shuō fǎ jiào lǐ xíng guǒ wéi fǎ bǎo
應化二身所說法 教理行果為法寶

zhū fó yǐ fǎ wéi dà shī xiū xīn suǒ zhèng pú tí dào
諸佛以法為大師 修心所證菩提道

fǎ bǎo sān shì wú biàn yì yī qiè zhū fó jiē guī xué
法寶三世無變易 一切諸佛皆歸學

wǒ jīn dǐng lǐ sà pó rě gù shuō fǎ bǎo wéi fó shī
我今頂禮薩婆若 故說法寶為佛師

huò rù měng huǒ bù néng shāo yīng shí jí dé zhēn jiě tuō
或入猛火不能燒 應時即得真解脫

fǎ bǎo néng cuī shēng sǐ yù yóu rú jīn gāng suì wàn wù
法寶能摧生死獄 猶如金剛碎萬物

fǎ bǎo néng zhào zhòng shēng xīn rú rì tiān zǐ lín kōng jiè⁶³
法寶能照眾生心 如日天子臨空界

fǎ bǎo néng zuò jiān láo chuán néng dù ài hé chāo bǐ àn
法寶能作堅牢船 能渡愛河超彼岸

fǎ bǎo néng yǔ zhòng shēng lè pì rú tiān gǔ yīng tiān xīn
法寶能與眾生樂 譬如天鼓應天心

fǎ bǎo néng jì zhòng shēng pín rú mó ní zhū yǔ zhòng bǎo
法寶能濟眾生貧 如摩尼珠雨眾寶

fǎ bǎo néng wéi sān bǎo jiē wén fǎ xiū yīn shēng shàng jiè
法寶能為三寶階 聞法修因生上界

fǎ bǎo jīn lún dà shèng wáng yǐ dà fǎ lì pò sì mó
法寶金輪大聖王 以大法力破四魔

fǎ bǎo néng wéi dà bǎo chē néng yùn zhòng shēng chū huǒ zhái
法寶能為大寶車 能運眾生出火宅

fǎ bǎo néng wéi dà dǎo shī néng yǐn zhòng shēng zhì bǎo suǒ
法寶能為大導師 能引眾生至寶所

⁶³ 「法寶能照眾生心，如日天子臨空界」大正藏及麗藏本有，永樂北藏及龍藏本則無。

fǎ bǎo néng chuī dà fǎ luó
法寶能吹大法螺

fǎ bǎo néng wéi dà fǎ dēng
法寶能為大法燈

fǎ bǎo néng wéi jīn gāng jiàn
法寶能為金剛箭

sān shì rú lái suǒ shuō fǎ
三世如來所說法

yǐn rù niè pán ān lè chéng
引入涅槃安樂城

zhì guāng zhǎng zhě rǔ dì tīng
智光長者汝諦聽

pú sà shēng wén shèng fán zhòng
菩薩聲聞聖凡眾

wén shū shī lì dà shèng zūn
文殊師利大聖尊

shí fāng rú lái chū fā xīn
十方如來初發心

yī qiè shì jiè zhū yǒu qíng
一切世界諸有情

bìng jiàn suí lèi zhū huà xiàn
并見隨類諸化現

mí lè pú sà fǎ wáng zǐ
彌勒菩薩法王子

yǐ shì yīn yuán míng cí shì
以是因緣名慈氏

chǔ yú dì sì dōu shuài tiān
處於第四兜率天

zhòu yè héng shuō bú tuì xíng
晝夜恒說不退行

bā gōng dé shuǐ miào huā chí
八功德水妙華池

wǒ jīn dì zǐ fù mí lè
我今弟子付彌勒

yú mò fǎ zhōng shàn nán zǐ
於末法中善男子

jué wù zhòngshēng chéng fó dào
覺悟眾生成佛道

néng zhào shēng sǐ zhū hēi àn
能照生死諸黑闇

néng zhèn guó jiè fú zhū yuàn
能鎮國界伏諸怨

néng lì zhòngshēng tuō kǔ fù
能利眾生脫苦縛

shì míng fǎ bǎo ēn nán bào
是名法寶恩難報

shì chū shì sēng yǒu sān chēng⁶⁴
世出世僧有三稱

néng yì zhòngshēng wéi fú tián
能益眾生為福田

sān shì zhū fó yǐ wéi mǔ
三世諸佛以為母

jiē shì wén shū jiào huà lì
皆是文殊教化力

wén míng jiàn shēn jí guāng xiàng
聞名見身及光相

jiē chéng fó dào nán sī yì
皆成佛道難思議

cóng chū fā xīn bù shí ròu
從初發心不食肉

wèi yù chéng shú zhū zhòngshēng
為欲成熟諸眾生

sì shí jiǔ chóng rú yì diàn
四十九重如意殿

wú shù fāng biàn dù rén tiān
無數方便度人天

zhū yǒu yuán zhě xī tóng shēng
諸有緣者悉同生

lóng huā huì zhōng dé jiě tuō
龍華會中得解脫

yī tuán zhī shí shī zhòngshēng
一搏之食施眾生

⁶⁴ 大正藏：種

yǐ shì shàn gēn jiàn mí lè dāng dé pú tí jiū jìng dào
以是善根見彌勒 當得菩提究竟道
shè lì fú děng dà shēng wén zhì huì shén tōng huà qún shēng
舍利弗等大聲聞 智慧神通化羣生
ruò néng chéng jiù jiě tuō jiè zhēn shì xiū xíng zhèng jiàn rén
若能成就解脫戒 真是修行正見人
wèi tā shuō fǎ chuán dà shèng rú shì fú tián wéi dì yī
為他說法傳大乘 如是福田為第一
huò yǒu yī lèi fán fū sēng jiè pǐn bù quán shēng zhèng jiàn
或有一類凡夫僧 戒品不全生正見
zàn yǒng yī shèng wēi miào fǎ suí fàn suí huǐ zhàng xiāo chú⁶⁵
讚詠一乘微妙法 隨犯隨悔障消除⁶⁵
wéi zhū zhòng shēng chéng fó yīn rú shì fán fū yì sēng bǎo
為諸眾生成佛因 如是凡夫亦僧寶
rú yù jīn huā suī wěi cuì yóu shèng yī qiè zhū miào huā
如鬱金華雖萎悴 猶勝一切諸妙華
zhèng jiàn bǐ qiū yì rú shì sì zhǒng lún wáng suǒ bù jí
正見比丘亦如是 四種輪王所不及
rú shì sì lèi shèng fán sēng lì lè yǒu qíng wú zàn xiē
如是四類聖凡僧 利樂有情無暫歇
chēng wéi shì jiān liáng fú tián shì míng sēng bǎo dà ēn dé
稱為世間良福田 是名僧寶大恩德
rú wǒ suǒ shuō sì ēn yì shì míng néng zào shì jiān tián⁶⁶
如我所說四恩義 是名能造世間田⁶⁶
yī qiè wàn wù cóng shì shēng ruò lí sì ēn bù kě dé
一切萬物從是生 若離四恩不可得
pì rú shì jiān zhū sè chén néng zào sì dà ér dé shēng
譬如世間諸色塵 能造四大而得生
yǒu qíng shì jiān yì fù rán yóu bǐ sì ēn dé ān lì
有情世間亦復然 由彼四恩得安立

ěr shí zhì guāng zhǎng zhě jí zhū zǐ děng wén fó suǒ shuō sì
爾時，智光長者及諸子等，聞佛所說四
zhǒng dà ēn dé wèi céng yǒu huān xǐ hé zhǎng ér bó fó yán
種大恩，得未曾有，歡喜合掌，而白佛言：

shàn zāi shàn zāi dà cí shì zūn wèi zhuó è shì bú xìn yīn guǒ
「善哉！善哉！大慈世尊！為濁惡世不信因果、

⁶⁵ 大正藏：銷

⁶⁶ 大正藏：因

bú xiào fù mǔ xié jiànzhòngshēng shuōzhēnmiào fǎ lì lè shì jiān
不孝父母、邪見眾生，說真妙法利樂世間。

wéiyuàn shì zūn shuōbào ēn yì wǒděng jì wùshènsēn sì ēn ér
惟願世尊！說報恩義，我等既悟甚深四恩，而

jīn wèi zhī xiū hé shàn yè ér bào shì ēn
今未知修何善業而報是恩？」

fó gào zhǎngzhě shànnán zǐ děng wǒ wèi wǔ bǎizhǎngzhěxiān
佛告長者：「善男子等，我為五百長者先

yǐ guǎngshuō ér jīn wèi rǔ lüè shuōshǎo fēn ruò shànnán zǐ shàn
已廣說，而今為汝略說少分。若善男子、善

nǚ rén wèi dé ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí jīng qín xiū xíng shí bō
女人，為得阿耨多羅三藐三菩提，精勤修行十波

luó mì ruò yǒusuǒ dé wèimíngbào ēn ruò rén xū yú néng xíng yī shàn
羅蜜，若有所得未名報恩；若人須臾能行一善，

xīn wú suǒ dé nǎi míngbào ēn suǒ yǐ zhě hé yī qiè rú lái chù wú
心無所得，乃名報恩。所以者何？一切如來觸無

suǒ dé nǎi chéng fó dào huàzhūzhòngshēng ruò yǒu jìng xìn shànnán
所得，乃成佛道，化諸眾生。若有淨信善男

zǐ děng dé wén shì jīng xìn jiě shòu chí jiě shuōshū xiě yǐ wú
子等，得聞是經，信解受持，解說書寫，以無

suǒ dé sān lún tǐ kōng qiè wèi yī rén shuō sì jù fǎ chú xié jiàn xīn
所得三輪體空，竊為一人說四句法，除邪見心，

qù xiàng pú tí shì jí míngwéibào yú sì ēn hé yǐ gù shì rén
趣向菩提，是即名為報於四恩。何以故？是人

dāng dé wú shàng pú tí zhǎnzhuǎnjiàohuà wú liàngzhòngshēng lìng rù
當得無上菩提，展轉教化無量眾生，令入

fó dào sānbǎozhǒng zǐ yǒng bú duàn jué
佛道，三寶種子永不斷絕。」

ěr shí zhì guāngzhǎngzhěwén shì jì yǐ dé rěn rǔ sānmèi
爾時，智光長者聞是偈已，得忍辱三昧，

yàn lí shì jiān dé bú tuì zhuǎn shí zhū zǐ děng bā qiānrén jù dé
厭離世間，得不退轉。時，諸子等八千人俱得

cǐ sānmèi jīe fā wú děngděng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn
此三昧，皆發無等等阿耨多羅三藐三菩提心。

sì wàn bā qiānrén yì zhèng sānmèi yuǎn chén lí gòu dé fǎ yǎnjìng
四萬八千人亦證三昧，遠塵離垢，得法眼淨。

dà shèng běn shēng xīn dì guān jīng juàn dì sì
大乘本生心地觀經卷第四

táng jì bīn guó sān zàng bō rě děng yì
唐闍賓國三藏般若等譯

yàn shě pǐn dì sān
獸捨品第三

ěr shí zhì guāng zhǎng zhě chéng fó wēi shén jí cóng zuò qǐ dǐng
爾時，智光長者承佛威神即從座起，頂
lǐ fó zú gōng jìng hé zhǎng ér bó fó yán shì zūn wǒ jīn cóng
禮佛足恭敬合掌，而白佛言：「世尊！我今從
fó wén shì bào ēn shèn shēn miào fǎ xīn huái yǒng yuè dé wèi céng yǒu
佛聞是報恩甚深妙法，心懷踊躍，得未曾有，
rú jī kě rén yù gān lù shí wǒ jīn yào yù chóu bào sì ēn tóu fó
如飢⁶⁷渴人遇甘露食。我今樂欲酬報四恩，投佛
fǎ sēng chū jiā xiū dào cháng qín jīng jìn xī zhèng pú tí fó dà
法僧，出家修道，常勤精進，希證菩提。佛大
cí bēi yú yī shí zhōng zài pí shè lí chéng wèi wú gòu chēng shuō shèn
慈悲，於一時中在毗舍離城，為無垢稱說甚
shēn fǎ rǔ wú gòu chēng yǐ qīng jìng xīn wéi shàn yè gēn yǐ bù
深法：『汝無垢稱，以清淨心為善業根，以不
shàn xīn wéi è yè gēn xīn qīng jìng gù shì jiè qīng jìng xīn zá huì gù shì
善心為惡業根，心清淨故世界清淨，心雜穢故世
jiè zá huì wǒ fó fǎ zhōng yǐ xīn wéi zhǔ yī qiè zhū fǎ wú bù yóu
界雜穢。我佛法中，以心為主，一切諸法無不由
xīn rǔ jīn zài jiā yǒu dà fú dé zhòng bǎo yīng luò wú bù chōng zú
心。汝今在家有大福德，眾寶瓔珞無不充足，
nán nǚ juàn shǔ ān wěn kuài lè chéng jiù zhèng jiàn bú bàng sān bǎo yǐ
男女眷屬安隱快樂，成就正見不謗三寶，以
xiào yǎng xīn gōng jìng zūn qīn qǐ dà cí bēi jǐ shī gū dú nǎi zhì lóu
孝養心恭敬尊親，起大慈悲給施孤獨，乃至螻
yǐ shàng bù jiā hài rěn rǔ wéi yī cí bēi wéi shì zūn jìng yǒu dé
蟻尚不加害，忍辱為衣，慈悲為室，尊敬有德，

⁶⁷ 大正藏：饑

xīn wú jiāomàn liánmǐn yī qiè yóu rú chì zǐ bù tān cái lì cháng xiū
心無憍慢，憐愍一切猶如赤子，不貪財利常修

shàn shě gòngyǎng sānbǎo xīn wú yàn zú wèi fǎ shěshēn ér wú lìn
善⁶⁸捨，供養三寶心無厭足，為法捨身而無悋

xī rú shì bái yī suī bù chū jiā yǐ jù wú liàng wú biāngōng dé
惜。如是白衣雖不出家，已具無量無邊功德。

rǔ yú lái shì wàn xíng yuán mǎn chāo guò sān jiè zhèng dà pú tí rǔ
汝於來世萬行圓滿，超過三界證大菩提，汝

suǒ xiū xīn jí zhēn shā mén yì pó luó mén shì zhēn bǐ qiū shì zhēn chū
所修心即真沙門亦婆羅門，是真比丘是真出

jiā rú shì zhī rén cǐ zé míng wéi zài jiā chū jiā shì zūn huò yǒu
家。如是之人，此則名為在家出家。』世尊或有

yī shí yú jiā lán tuó zhú lín jīng shè wèi qí è xìng liù qún bǐ qiū shuō
一時於迦蘭陀竹林精舍，為其惡性六羣比丘說

jiào jiè fǎ ér gào zhī yán rǔ děng bǐ qiū dì tīng dì tīng rù
教誡法，而告之言：『汝等比丘，諦聽諦聽！入

fó fǎ hǎi xìn wéi gēn běn dù shēng sǐ hé jiè wéi chuán fá ruò rén chū
佛法海信為根本，渡生死河戒為船筏。若人出

jiā bú hù jìn jiè tān zhuó shì lè huǐ fó jiè bǎo huò shī zhèng jiàn rù
家不護禁戒，貪著世樂毀佛戒寶，或失正見入

xié jiàn lín yǐn wú liàng rén duò dà shēn kēng rú shì bǐ qiū bù míng chū
邪見林，引無量人墮大深坑。如是比丘不名出

jiā fēi shì shā mén fēi pó luó mén xíng sì shā mén xīn cháng zài jiā
家，非是沙門非婆羅門，形似沙門心常在家，

rú shì shā mén wú yuǎn lí xíng yuǎn lí zhī xíng yǒu qí èr zhǒng yī
如是沙門無遠離行。遠離之行有其二種：一、

shēnyuǎn lí èr xīn yuǎn lí shēnyuǎn lí zhě ruò rén chū jiā shēn
身遠離。二、心遠離。身遠離者，若人出家身

chǔ kōng xián bù rǎn yù jìng míng shēnyuǎn lí shēn suī lí gù xīn tān
處空閑，不染欲境名身遠離。身雖離故心⁶⁹貪

yù jìng rú shì zhī rén bù míng yuǎn lí ruò jìng xìn nán jí jìng xìn nǚ
欲境，如是之人不名遠離。若淨信男及淨信女，

shēn jū jù luò fā wú shàng xīn yǐ dà cí bēi ráo yì yī qiè rú shì
身居聚落發無上心，以大慈悲饒益一切，如是

xiū xíng míng zhēn yuǎn lí yú shì liù qún è xìng bǐ qiū wén shì fǎ yīn
修行名真遠離。』於是六羣惡性比丘，聞是法音

⁶⁸ 大正藏：喜

⁶⁹ 大正藏：若有出家修清淨心，不染欲境名心遠離。身雖出家，心

dé róu shùn rěn
得柔順忍。

rán jīn wǒ děng suī xìn fó shuō gè gè huái yí yì wèi jué dìng
「然今我等雖信佛說，各各懷疑意未決定。

shàn zāi shì zūn néng duàn shì jiān yī qiè yí zhě yú yī qiè fǎ dé
善哉！世尊！能斷世間一切疑者、於一切法得

zì zài zhě zhēn shí yǔ zhě wú èr yǔ zhě shì zhī dào zhě shì kāi
自在者、真實語者、無二語者、是知道者、是開

dào zhě wéi yuàn rú lái wèi wǒ děng bèi jí wèi lái shì yī qiè yǒu qíng
道者，惟願如來，為我等輩及未來世一切有情，

shě yú fāng biàn shuō zhēn shí fǎ yǒng lí yí huǐ lìng rù fó dào jīn
捨於方便說真實法，永離疑悔，令入佛道。今

cǐ huì zhōng yǒu èr pú sà yī zhě chū jiā èr zhě zài jiā shì èr pú
此會中有二菩薩，一者出家，二者在家，是二菩

sà shàn néng lì lè yī qiè yǒu qíng ér wú xiū xī rú wǒ wéi cùn
薩，善能利樂一切有情而無休息，如我惟忖，

chū jiā pú sà bù jí zài jiā xiū pú sà xíng suǒ yǐ zhě hé xī yǒu jīn
出家菩薩不及在家修菩薩行。所以者何？昔有金

lún zhuàn lún wáng fā ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí xīn yàn lí shì
輪轉輪王，發阿耨多羅三藐三菩提心，厭離世

jiān wú cháng kǔ kōng shě lún wáng wèi rú qì tì tuò qīng jìng chū jiā rù
間無常苦空，捨輪王位如棄洩唾，清淨出家入

yú fó dào shì shí hòu gōng fū rén cǎi nǚ bā wàn sì qiān jiàn wáng chū
於佛道。是時後宮夫人嫫女八萬四千，見王出

jiā gè huái liàn mù xīn shēng háo dòng shēng dà bī nǎo qǐ ài bié lí
家各懷戀慕，心生⁷⁰號慟生大逼惱，起愛別離

rú dì yù kǔ jīn lún shèng wáng chū shòu wèi shí suǒ gǎn bǎo nǚ jí
如地獄苦。金輪聖王初受位時，所感寶女及

wáng qiān zǐ dà chén juàn shǔ gòng shāng lí bié shě wèi chū jiā
王千子、大臣、眷屬，共傷離別捨位出家，

háo qì zhī shēng mǎn sì tiān xià cǐ zhū juàn shǔ gè zuò shì yán wǒ
號泣之聲滿四天下。此諸眷屬各作是言：『我

wáng fú zhì wú liàng wú biān rú hé jiàn qì shě wǒ chū jiā āi zāi kǔ
王福智無量無邊，如何見棄捨我出家？哀哉苦

zāi shì jiè kōng xū cóng jīn yǐ qù wú yī wú wù ruò yǒu jìng xìn shàn
哉世界空虛，從今已去無依無怙。』若有淨信善

⁷⁰ 大正藏：拊心

nán zǐ shàn nǚ rén guī fó fǎ sēng fā pú tí xīn shě lí fù mǔ chū
男子、善女人，歸佛法僧發菩提心，捨離父母出
jiā rù dào fù mǔ lián mǐn ēn niàn qíng shēn lí bié bēi āi gǎn dòng tiān
家入道，父母憐愍恩念情深，離別悲哀感動天
dì rú hé zhé yú wǎn zhuǎn yú dì ài bié lí kǔ yì fù rú shì
地，如涸轍魚宛轉于地，愛別離苦亦復如是，
rú bǐ lún wáng juàn shǔ zhī xīn chū jiā pú sà ráo yì zhòng shēng yún
如彼輪王眷屬之心。出家菩薩饒益眾生，云
hé rǎo hài fù mǔ qī zǐ lìng wú liàng rén shòu dà kǔ nǎo yǐ shì yīn
何饒害父母、妻子，令無量人受大苦惱？以是因
yuán chū jiā pú sà wú cí wú bēi bú lì zhòng shēng shì gù fēi rú zài
緣，出家菩薩無慈無悲不利眾生，是故非如在
jiā pú sà jù dà cí bēi lián mǐn zhòng shēng lì yì yī qiè
家菩薩具大慈悲，憐愍眾生利益一切。」

ěr shí fó gào zhì guāng zhǎng zhě shàn zāi shàn zāi rǔ
爾時，佛告智光長者：「善哉！善哉！汝
dà cí bēi quàn qǐng wǒ shuō chū jiā zài jiā èr zhǒng shèng liè rǔ jīn
大慈悲勸請我說出家、在家二種勝劣。汝今
suǒ wèn chū jiā pú sà bù rú zài jiā shì yì bù rán suǒ yǐ zhě hé
所問，出家菩薩不如在家。是義不然，所以者何？
chū jiā pú sà shèng yú zài jiā wú liàng wú biān bù kě wéi bǐ hé yǐ
出家菩薩勝於在家，無量無邊不可為比。何以
gù chū jiā pú sà yǐ zhèng huì lì wēi xì guān chá zài jiā suǒ yǒu
故？出家菩薩以正慧力，微細觀察在家所有
zhǒng zhǒng guò shī suǒ wèi shì jiān yī qiè shè zhái jī jù qí zhōng bù
種種過失，所謂世間一切舍宅，積聚其中不
zhī mǎn zú yóu rú dà hǎi róng shòu yī qiè dà xiǎo hé shuǐ wèi céng mǎn
知滿足，猶如大海容受一切大小河水未曾滿
zú shàn nán zǐ xiāng shān zhī nán xuě shān zhī běi yǒu ā nòu chí sì
足。善男子，香山之南雪山之北有阿耨池，四
dà lóng wáng gè jū yī jiǎo dōng nán lóng wáng bái xiàng tóu xī nán lóng
大龍王各居一角，東南龍王白象頭，西南龍
wáng shuǐ niú tóu xī běi lóng wáng shī zǐ tóu dōng běi lóng wáng dà mǎ
王水⁷¹牛頭，西北龍王師子頭，東北龍王大馬
tóu gè cóng sì jiǎo yǒng chū dà hé yī jìng qié hé qí shuǐ suǒ
頭，各從四角涌出大河：一、殑伽河，其水所

⁷¹ 大正藏：大

zhì bái xiàng suí chū èr xìn dù hé qí shuǐ suǒ zhì shuǐ niú suí chū
至白象隨出；二、信渡河，其水所至水牛隨出；

sān fù chú hé qí shuǐ suǒ zhì shī zǐ suí chū sì sī tuó hé
三、縛⁷²芻河，其水所至師子隨出；四、私陀河，

qí shuǐ suǒ zhì dà mǎ suí chū rú shì dà hé yī yī hé gè yǒu wǔ bǎi
其水所至大馬隨出。如是大河，一一河⁷³各有五百

zhōng hé zhōng hé gè yǒu wú liàng xiǎo hé shì dà zhōng xiǎo yī qiè
中河，中河各有無量小河，是大中小一切

zhòng shuǐ jiē rù dà hǎi rán cǐ dà hǎi wèi céng mǎn zú shì jiān zhòng
眾水皆入大海，然此大海未曾滿足。世間眾

shēng suǒ yǒu yī qiè jū chù shè zhái yì fù rú shì jù zhū zhēn bǎo cóng
生所有一切居處舍宅，亦復如是，聚諸珍寶從

sì fāng lái xī rù zhái zhōng wèi céng mǎn zú duō qiú jī jù zào zhǒng
四方來，悉入宅中未曾滿足，多求積聚造種

zhǒng zuì wú cháng hū zhì qì shě gù zhái shì shí zhái zhǔ suí yè shòu
種罪，無常忽至棄捨故宅，是時宅主隨業受

bào jīng wú liàng jié zhōng wú suǒ guī shàn nán zǐ suǒ wéi zhái zhě jí
報，經無量劫終無所歸。善男子，所為宅者即

wǔ yùn shēn qí zhái zhǔ zhě shì rǔ běn shí shéi yǒu zhì zhě lè yǒu wéi zhái
五蘊身，其宅主者是汝本識。誰有智者樂有為宅？

wéi yǒu pú tí ān lè bǎo gōng lí lǎo bìng sǐ yōu bēi kǔ nǎo ruò yǒu lì
唯有菩提安樂寶宮，離老病死憂悲苦惱。若有利

gēn jìng xìn shēn hòu shàn nán zǐ děng yù dù fù mǔ qī zǐ juàn shǔ
根淨信深厚善男子等，欲度父母、妻子、眷屬

lìng rù wú wéi gān lù zhái zhě xū guī sān bǎo chū jiā xué dào
令入無為甘露宅者，須歸三寶出家學道。」

ěr shí rú lái zhòng shuō gē yán
爾時，如來重說偈言：

chū jiā pú sà shèng zài jiā suàn fēn yù fēn mò néng bǐ
出家菩薩勝在家 算分喻分莫能比

zài jiā bī pò rú láo yù yù qiú jiě tuō shèn wéi nán
在家逼迫如牢獄 欲求解脫甚為難

chū jiā xián kuàng ruò xū kōng zì zài wú wéi lí xì zhuó
出家閑曠若虛空 自在無為離繫著

dì guān zài jiā duō guò shī zào zhū zuì yè wú yǒu biān
諦觀在家多過失 造諸罪業無有邊

⁷² 大正藏：薄

⁷³ 大正藏：一

yíngshēng huì qiú héng bù zú yóu rú dà hǎi nán kě mǎn
營生會⁷⁴求恒不足 猶如大海難可滿
ā nòu dá chí lóng wáng děng sì jiǎo yǒng chū sì dà hǎi⁷⁵
阿耨達池龍王等 四角涌出四大海⁷⁵
dà zhōng xiǎo hé suǒ yǒu shuǐ zhòu yè liú zhù wú zàn xiē
大 中 小 河 所 有 水 晝 夜 流 注 無 暫 歇
rán bǐ dà hǎi wèi cháng mǎn suǒ fān shè zhái yì rú shì
然 彼 大 海 未 嘗 滿 所 貪 舍 宅 亦 如 是
zài jiā duō qǐ zhū è yè wèi cháng xǐ chàn lìng miè chú
在 家 多 起 諸 惡 業 未 嘗 洗 懺 令 滅 除
kōng zhī ài niàn wēi cuī shēn bù jué mìng suí zhāo lù jìn
空 知 愛 念 危 脆 身 不 覺 命 隨 朝 露 盡
yǎn mó shǐ zhě xiāng cuī bī qī zǐ wū zhái wú suǒ suí
琰⁷⁶ 魔 使 者 相 催 逼 妻 子 屋 宅 無 所 隨
yōumíng hēi àn cháng yè zhōng dú wǎng sǐ mén suí yè shòu
幽 冥 黑 闇 長 夜 中 獨 往 死 門 隨 業 受
zhū fó chū xiàn qǐ bēi mǐn yù lìng zhòngshēng yàn shì jiān
諸 佛 出 現 起 悲 愍 欲 令 眾 生 厭 世 間
rǔ jīn yǐ huò nán dé shēn dāng qín jīng jìn wù fàng yì
汝 今 已 獲 難 得 身 當 勤 精 進 勿 放 逸
zài jiā wū zhái shēn kě yàn kōng jì bǎo shè nán sī yì
在 家 屋 宅 深 可 厭 空 寂 寶 舍 難 思 議
yǒng lí bìng kǔ jí yōu nǎo zhū yǒu zhì zhě shàn guān chá
永 離 病 苦 及 憂 惱 諸 有 智 者 善 觀 察
dāng lái jìng xìn shàn nán nǚ yù dù fù mǔ jí juàn shǔ
當 來 淨 信 善 男 女 欲 度 父 母 及 眷 屬
lìng rù wú wéi gān lù chéng yuàn qiú chū jiā xiū miào dào
令 入 無 為 甘 露 城 願 求 出 家 修 妙 道
jiàn jiàn xiū xíng chéng zhèng jué dāng zhuàn wú shàng dà fǎ lún
漸 漸 修 行 成 正 覺 當 轉 無 上 大 法 輪

fù cì shàn nán zǐ chū jiā pú sà guān shì shè zhái yóu
「復次，善男子，出家菩薩觀世舍宅，猶

rú shí huǒ shēn shēng yàn huàn hé yǐ gù pì rú wēi huǒ néng shāo yī
如石火深生厭患。何以故？譬如微火能燒一

⁷⁴ 大正藏：貪

⁷⁵ 大正藏：河

⁷⁶ 大正藏：焰

qiè zhū cǎo mù děng shì jiān shè zhái yì fù rú shì tān xīn qiú mì chí zǒu
切諸草木等，世間舍宅亦復如是，貪心求覓馳走

sì fāng ruò yǒu suǒ dé shòu yòng bù zú yú yī qiè shí zhuī qiú wú
四方。若有所得，受用不足，於一切時追求無

yàn ruò wú suǒ dé xīn shēng rè nǎo rì yè zhuī qiú shì gù shì jiān yī
厭；若無所得，心生熱惱日夜追求。是故世間一

qiè shè zhái néng shēng wú liàng fán nǎo zhī huǒ wéi qǐ tān xīn héng wú zhī
切舍宅，能生無量煩惱之火，為起貪心恒無知

zú shì jiān cái bǎo yóu rú cǎo mù tān yù zhī xīn rú shì shè zhái yǐ
足。世間財寶猶如草木，貪欲之心如世舍宅，以

shì yīn yuán yī qiè zhū fó shuō yú sān jiè míng wéi huǒ zhái shàn nán zǐ
是因緣，一切諸佛說於三界名為火宅。善男子！

chū jiā pú sà néng rú shì guān yàn lí shì jiān míng zhēn chū jiā
出家菩薩能如⁷⁷是觀，厭離世間，名真出家。」

ěr shí rú lái chóng shuō jì yán
爾時，如來重說偈言：

chū jiā pú sà guān shì zhái yóu rú rén jiān wēi shǎo huǒ
出家菩薩觀世宅猶如人間微少火

yī qiè cǎo mù jiàn néng shāo shì zhái dāng zhī yì rú shì
一切草木漸能燒世宅當知亦如是

zhòng shēng suǒ yǒu zhòng cái bǎo gèng hù zhuī qiú cháng bù zú
眾生所有眾財寶更互追求常不足

qiú bù dé kǔ héng zài xīn lǎo bìng sǐ huǒ wú shí miè
求不得苦恒在心老病死火無時滅

yī shì yīn yuán zhū shì zūn shuō yú sān jiè wéi huǒ zhái
以是因緣諸世尊說於三界為火宅

ruò yù chāo guò sān jiè kǔ yīng xiū fàn xíng zuò shā mén
若欲超過三界苦應修梵行作沙門

sān mèi shén tōng dé xiàn qián zì lì lì tā xī yuán mǎn
三昧神通得現前自利利他悉圓滿

fù cì shàn nán zǐ ài yào chū jiā dāng guān shè zhái rú
「復次，善男子，愛樂出家當觀舍宅，如

bǐ shēn shān shí kū zhī zhōng yǒu dà bǎo zàng pì rú cháng zhě wéi yǒu
彼深山石窟之中有大寶藏。譬如長者，唯有

yī zǐ qí jiā dà fù cái bǎo wú liàng nú bì pú cóng xiàng
一子，其家大富，財寶無量，奴婢、僕從、象

⁷⁷ 大正藏：作

mǎ wú shù qí fù yú hòu hū zāozhòngbìng míng yī liángyào bù néng jiù
馬無數。其父於後忽遭重病，名醫良藥不能救

liáo zhǎngzhě zì zhī jiāng sǐ bù jiǔ jí mìng qí zǐ ér gào zhī yán
療。長者自知將死不久，即命其子而告之言：

fán wǒ suǒ yǒu yī qiè cái bǎo fù zhǔ yú rǔ qín jiā shǒu hù wù lìng
『凡我所有一切財寶付囑於汝，勤加守護勿令

lòu shī jì fù zhǔ yǐ jí biànmìngzhōng
漏失。』既付囑已即便命終。

shí zhǎngzhě zǐ bú shùn qí mìng zì xíngfàng yì jì sǔn
「時，長者子不順其命，恣行放逸，既損

jiā yè cái wù sàn shī tóng pú táo shì ér wú suǒ yī shí bǐ
家業，財物散失，僮僕逃逝，而無所依。時，彼

lǎo mǔ xīn huáiyōunǎo suì dé zhòngbìng jí biànzōngmò qí zǐ pín
老母心懷憂惱，遂得重病，即便終歿。其子貧

qióng wú suǒ shì hù suì tóushān gǔ shè xīn cǎiguǒ huò yù zì
窮，無所恃怙，遂投山谷，拾薪採菓，貨鬻自

jǐ bǐ shí yù xuě rù shí kū zhōng quán zì qì xī rán cǐ kū
給。彼時遇雪，入石窟中，權自憩息。然此窟

zhōng shì xī guó wáng cáng qī bǎo suǒ wú néng zhī zhě jīng shù bǎi
中，是昔國王藏七寶所，無能知者，經數百

qiānnián jiǒng jué rén jì shí bǐ pín rén yè yīn yuán gù ǒu rù
千年，迥絕人跡。時，彼貧人業因緣故，偶入

kū zhōng jiàn wú liàng jīn xīn dà huān xǐ dé wèi céng yǒu yīn ér
窟中，見無量金，心大歡喜，得未曾有。因而

fēn gē ruò gān fēn jīn zào lì shè zhái ruò gān fēn jīn wéi qǔ qī cái
分割若干分金，造立舍宅；若干分金，為娶妻財；

rú shì nú bì rú shì xiàng mǎ suí xīn suǒ yù jiē rú qí yì zuò
如是奴婢，如是象馬，隨心所欲，皆如其意。作

shì jì shí yǒuzhū qún zéi wèi chèn zǒu lù dào yú kū qián jiàn
是計時，有諸羣賊，為趁走鹿，到於窟前，見

cǐ pín rén yǐ jīn fēn pèi suì shě qí lù shā rén qǔ jīn yú chī
此貧人，以金分配，遂捨其鹿，殺人取金。愚癡

fán fū yì fù rú shì shēn zhuó shì lè bú yào chū lí shēn shān shí
凡夫亦復如是，深著世樂，不樂出離，深山石

kū rú shì shè zhái fú zàng jīn bǎo yóu rú shàn gēn tǎn mó shǐ zhě jí
窟如世舍宅，伏藏金寶猶如善根，琰魔使者即

shì qún zéi suí yè shòu bào duò sān è dào bù wén fù mǔ sān bǎo míng
是羣賊，隨業受報墮三惡道，不聞父母三寶名

zì sàng shī shàngēn yǐ shì yīn yuán yīngdāngyàn lí fā yú wú shàng
字喪失善根，以是因緣，應當厭離，發於無上

dà pú tí xīn chū jiā xiū dào xī chéngmiàojué
大菩提心，出家修道，希成妙覺。」

ěr shí rú lái chóngshuō jì yán
爾時，如來重說偈言：

ài yào zài jiā zhū pú sà guān yú shè zhái rú bǎo zàng
愛樂在家諸菩薩 觀於舍宅如寶藏

pì rú zhǎng zhě yǒu yī zǐ qí jiā dà fù ráo cái bǎo
譬如長者有一子 其家大富饒財寶

nú bì pú cóng jí xiàng mǎ yī qiè suǒ xū wú bù fēng
奴婢僕從及象馬 一切所須無不豐

yú hòu zhǎng zhě shēn yǒu bìng jǔ shì liáng yī jiē gōng shǒu
於後長者身有病 舉世良醫皆拱手

lín zhōng gào mìng zhū qīn zú fù zhǔ jiā cái yǔ qí zǐ
臨終告命諸親族 付囑家財與其子

jiào huì lìng cún xiào yǎng xīn dāng qín xiǎng sì wú duàn jué
教誨令存孝養心 當勤享祀無斷絕

shì shí qí zǐ wéi fù mìng guǎngzòng yú chī duō fàng yì
是時其子違父命 廣縱愚癡多放逸

lǎo mǔ huái yōu jí bìng shēn yòu yīn è zǐ xún sàng shì
老母懷憂疾病身 又因惡子尋喪逝

juàn shǔ guāi lí wú suǒ tuō shí xīn huò yù yǐ wéi cháng
眷屬乖離無所託 拾薪貨鬻以為常

wǎng bǐ shānzhōng yù fēng xuě rù yú shí kū ér zàn xī
往彼山中遇風雪 入於石窟而暫息

kū zhōngwǎng xī cángmiào bǎo yǐ jīng jiǔ yuǎn wú rén zhī
窟中往昔藏妙寶 已經久遠無人知

qiáo rén dé yù zhēn jīn zàng xīn huáiyǒng yuè shēng xī yǒu
樵人得遇真金藏 心懷踊躍生希有

xún shí fēn pèi zhēn jīn bǎo suí yì suǒ yù xī yòng zhī
尋時分配真金寶 隨意所欲悉用之

huò yǐ zào shè huò qī cái nú bì xiàng mǎ bìng chē shèng
或以造舍或妻財 奴婢象馬并車乘

jiào jì wèi lái wú néng shě qún zéi yīn lù dào qí qián
校計未來無能捨 羣賊因鹿到其前

shì bǐ yuàn jiā huì yù shí suì shā pín rén qǔ jīn qù
是彼怨家會遇時 遂殺貧人取金去

yú chī zhòng shēng yì rú shì shí kū yóu rú shì jiān zhái
愚癡眾生亦如是 石窟猶如世間宅
fú zàng zhēn jīn bǐ shàn gēn yǎn mó guǐ shǐ rú jié zéi
伏藏真金比善根 琰魔鬼使如劫賊
yǐ shì yīn yuán zhū fó zǐ zǎo qù chū jiā xiū shàn pǐn
以是因緣諸佛子 早趣出家修善品
yīng guān shēn mìng lèi fú pào qín xiū jiè rěn bō luó mì
應觀身命類浮泡 勤修戒忍波羅蜜
dāng yì qī bǎo pú tí shù jīn gāng zuò shàng zhèng rú rú
當詣七寶菩提樹 金剛座上證如如
cháng zhù bú miè nán sī yì zhuǎn zhèng fǎ lún huà qún pǐn
常住不滅難思議 轉正法輪化羣品

fù cì shànánán zǐ shì jiān suǒ yǒu yī qiè shè zhái yóu rú
「復次，善男子，世間所有一切舍宅，猶如

zá dú gān lù yǐn shí pì rú zhǎngzhě wéiyǒu yī zǐ cōng huì lì
雜毒甘露⁷⁸飲食。譬如長者，唯有一子，聰慧利

gēn dá jiā lóu luó mì mì guānmén néngbiàn dú yào shànqiǎofāng
根，達迦樓羅祕密觀門，能辯毒藥，善巧方

biàn fù mǔ ēn lián ài niàn wú bǐ shí zhǎngzhě zǐ wèiyǒu shì
便，父母恩憐，愛念無比。時，長者子為有事

yuán wǎng zhì chán sì wèi jí guī jiā ěr shí fù mǔ yǔ zhū qīn
緣，往至鄽肆，未及歸家。爾時，父母與諸親

zú huān xǐ yàn lè jù shè gānshàn shí yǒuyuàn jiā mì yǐ dú
族，歡喜宴樂，具設甘饈。時有怨家，密以毒

yào zhì yǐn shí zhōng wú rén jué zhī shì shí fù mǔ bù zhī shí zhōng
藥致飲食中，無人覺知。是時，父母不知食中

yǒu zá dú yào suì lìng zhǎng yòu fú zá dú shí qí zǐ hòu lái fù mǔ
有雜毒藥，遂令長幼服雜毒食；其子後來，父母

huān xǐ suǒ liú yǐn shí cì yǔ qí zǐ shì zhǎngzhě zǐ wèi xū
歡喜，所留飲食，賜與其子。是長者⁷⁹子，未須

yǐn shí niàn jiā lóu luó mì mì guānmén biàn zhī shí zhōng yǒu zá dú yào
飲食，念迦樓羅祕密觀門，便知食中有雜毒藥。

qí zǐ suī zhī fù mǔ fú dú ér bù wèishuō wù fú dú yào suǒ yǐ zhě
其子雖知父母服毒，而不為說悞服毒藥。所以者

hé ruò jué fú dú gèng jiā mènluàn dú qì sù fā bì lìng rén
何？若覺服毒，更加悶亂，毒氣速發，必令人

⁷⁸ 大正藏：味

⁷⁹ 大正藏：時其

sǐ jí shèfāngbiàn bó fù mǔyán wǒ qiě bù shí rú shì yǐn shí
死。即設方便白父母言：『我且不食如是飲食，
zànwǎng shì zhōng què lái dāng shí hé yǐ gù wǒ xiānmǎi dé wú jià
暫往市中，却來當食。何以故？我先買得無價
bǎozhū liú zài guì zhōng ér wàngfēng bì yú shì fù mǔwénshuō
寶珠，留在櫃中，而忘封閉。』於是父母聞說
bǎozhū shēnghuān xǐ xīn rèn zǐ suǒwǎng zǐ suì chí zǒu yì yī
寶珠，生歡喜心，任子所往。子遂馳走，詣醫
wáng jiā qiú ā qié tuó jiě dú miào yào jì dé cǐ yào jí zǒuhuán
王家，求阿伽陀解毒妙藥。既得此藥，疾走還
jiā rǔ sū shā táng sān wèi hé jiān huò ā qié tuó zuò shì yào
家，乳、酥、粿糖三味合煎，和阿伽陀，作是藥
yǐ bó fù mǔyán wéiyuàn fù mǔ fú shì gān lù cǐ shì xuěshān
已，白父母言：『惟願父母服是甘露，此是雪山
ā qié tuó yào suǒ yǐ zhě hé fù mǔ xiàng lái wù fú dú yào wǒ suǒ
阿伽陀藥。所以者何？父母向來悞服毒藥，我所
zànchū běnwèi fù mǔ jí zhū rén děng qiú dé rú shì bù sǐ miào yào
暫出，本為父母及諸人等，求得如是不死妙藥。』
yú shì fù mǔ jí zhòng rén děng xīn dà huān xǐ dé wèi céng yǒu
於是父母及眾人等，心大歡喜，得未曾有，
jí fú miào yào tǔ zhū dú qì biàn dé bù sǐ gèng yán shòu mìng
即服妙藥，吐諸毒氣，便得不死，更延壽命。
chū jiā pú sà yì fù rú shì guò qù fù mǔ chén lún shēng sǐ xiàn zài
出家菩薩亦復如是，過去父母沈淪生死，現在
fù mǔ bù néng chū lí wèi lái shēng sǐ nán kě duàn jìn xiàn zài fán nǎo
父母不能出離，未來生死難可斷盡，現在煩惱
nán kě fú chú yǐ shì yīn yuán wèi dù fù mǔ jí zhū zhòng shēng jī
難可伏除，以是因緣，為度父母及諸眾生，激
fā tóng tǐ dà cí bēi xīn qiú dà pú tí chū jiā rù dào shàn nán zǐ
發同體大慈悲心，求大菩提出家入道。善男子！
shì míng shè zhái rú zá dú yào rù gān měi shí
是名舍宅如雜毒藥入甘美食。」

ěr shí rú lái zhòng shuō gē yán
爾時，如來重說偈言：

shì jiān suǒ yǒu zhū shè zhái shuō míng zá dú gān měi shí
世間所有諸舍宅 說名雜毒甘美食

pì rú zhǎng zhě yǒu yī zǐ cōng míng lì zhì fù duō cái
譬如長者有一子 聰明利智復多才

shàn jiā lóu luó mì mì mén néng biàn dú yào qiǎo fāng biàn
善迦樓羅祕密門 能辯毒藥巧方便
zǐ yǒu shì yuán wǎng chán sì zàn shí huò yì wèi huán jiā
子有事緣往鄜肆 暫時貨易未還家
fù mǔ yàn lè huì zhū qīn bǎi wèi zhēn xiū jiē jù zú
父母宴樂會諸親 百味珍羞皆具足
yǒu yī è rén chí dú yào mì lái zhì zhī yú yǐn shí
有一惡人持毒藥 密來致之於飲食
qí zǐ shì shí bú zài jiā fù mǔ wèi ér liú yī fēn
其子是時不在家 父母為兒留一分
jǔ jiā wù fú zá dú yào zǐ niàn guān mén zhī yǒu dú
舉家悞服雜毒藥 子念觀門知有毒
jí biàn bēn chí dào yī suǒ qiú dé qié tuó bù sǐ yào
即便奔馳到醫所 求得伽陀不死藥
sān wèi huò jiān yào yǐ chéng suì bó zhū qīn sù lìng fú
三味和煎藥已成 遂白諸親速令服
rú shì suǒ fú rú gān lù chāi zhū zá dú jiē ān lè
如是所服如甘露 差諸雜毒皆安樂
yī qiè xìn xīn shàn nán zǐ chū jiā xiū dào yì rú shì
一切信心善男子 出家修道亦如是
wèi jì fù mǔ jí zhòng shēng suǒ fú fán nǎo zhū dú yào
為濟父母及眾生 所服煩惱諸毒藥
kuáng xīn diān dǎo zào zhū zuì yǒng chén shēng sǐ yōu bēi hǎi
狂心顛倒造諸罪 永沈生死憂悲海
gē ài cí qīn rù fó dào dé jìn tiáo yù dà yī wáng
割愛辭親入佛道 得近調御大醫王
suǒ xiū wú lòu ā qié tuó huán shēng fù mǔ sān jiè zhái
所修無漏阿伽陀 還生父母三界宅
lìng fú fǎ yào duàn sān zhàng dāng zhèng wú shàng pú tí guǒ
令服法藥斷三障 當證無上菩提果
jìn wèi lái jì cháng bú miè néng dù zhòng shēng zuò guī yī
盡未來際常不滅 能度眾生作歸依
bì jìng chǔ yú dà niè pán jí fó pú tí yuán jìng zhì
畢竟處於大涅槃 及佛菩提圓鏡智

fù cì shàn nán zǐ chū jiā pú sà cháng guān shì jiān yī qiè
「復次，善男子！出家菩薩常觀世間一切

shè zhái yóu rú dà fēng bù néng zàn zhù hé yǐ gù shàn nán zǐ
舍宅，猶如大風不能暫住。何以故？善男子，

zài jiā zhī xīn héng qǐ wàngxiǎng zhí zhuó wài jìng bù néng liǎo zhēn wú
在家之心恒起妄想，執著外境不能了真，無
míng hūn zuì diān dǎo chù jìng yì cháng bú zhù è jué yì qǐ shàn
明昏醉，顛倒觸境，亦常不住，惡覺易起，善
xīn nán shēng yóu wàng xiǎng yuán qǐ zhū fán nǎo yīn zhòng fán nǎo zào
心難生。由妄想緣，起諸煩惱，因眾煩惱造
shàn è yè yī shàn è yè gǎn wǔ qù guǒ rú shì rú shì shēng sǐ bú
善惡業，依善惡業感五趣果，如是如是生死不
duàn wéi yǒu zhèng jiàn bù diān dǎo xīn zuò zhū shàn yè yīn sān shàn
斷。唯有正見不顛倒心，作諸善業，因三善
gēn jí yǐ xìn děng zēng zhǎng wú lòu fǎ ěr zhǒng zǐ néng qǐ wú lòu
根及以信等，增長無漏法爾種子，能起無漏
sān mèi shén tōng rú shì rú shì zhèng shèng xiāng xù ruò fú wàng xiǎng
三昧神通。如是如是證聖相續，若伏妄想
xiū xí zhèng guān yī qiè fán nǎo yǒng jìn wú yú
修習正觀，一切煩惱永盡無餘。」

ěr shí zhì guāng zhǎng zhě bó fó yán shì zūn xiū xí zhèng
爾時，智光長者白佛言：「世尊！修習正
guān yǒu wú liàng mén xiū hé děng guān néng fú wàng xiǎng
觀有無量門，修何等觀能伏妄想？」

ěr shí shì zūn gào zhǎng zhě yán shàn nán zǐ yīng dāng xiū
爾時，世尊告長者言：「善男子，應當修
xí wú xiàng zhèng guān wú xiàng néng fú wàng xiǎng wéi guān shí xìng bú
習無相正觀。無相能伏妄想，唯觀實性不
jiàn shí xiàng yī qiè zhū fǎ tǐ běn kōng jì wú jiàn wú zhī shì míng
見實⁸⁰相。一切諸法體本空寂，無見無知是名
zhèng guān ruò yǒu fó zǐ ān zhù zhèng niàn rú shì guān chá cháng
正觀。若有佛子安住正念，如是觀察，長
shí xiū xí wú wéi wàng xiǎng měng fēng jì rán bú dòng shèng zhì xiàn
時修習無為，妄想猛風，寂然不動，聖智現
guān zhèng lǐ yuán chéng shàn nán zǐ shì míng xián shèng shì míng
觀，證理圓成。善男子，是名賢聖，是名
pú sà shì míng rú lái ā nù duō luó sān miǎo sān pú tí yǐ shì yīn
菩薩，是名如來阿耨多羅三藐三菩提。以是因
yuán yī qiè pú sà wéi fú wàng xiǎng yǒng bù qǐ gù wéi bào sì ēn
緣，一切菩薩為伏妄想永不起故，為報四恩

⁸⁰ 大正藏：十

chéng jiù sì dé chū jiā xiū xué xī wàngxiǎng xīn jīng wú liàng jié chéng
成就四德，出家修學息妄想心，經無量劫成就
jiù fó dào
就佛道。」

ěr shí rú lái chóngshuō jì yán
爾時，如來重說偈言：

chū jiā pú sà guān zài jiā	yóu rú bào fēng bú zàn zhù
出家菩薩觀在家	猶如暴風不暫住
yì rú wàng zhí shuǐzhōng yuè	fēn bié jì duó yǐ wéi shí
亦如妄執水中月	分別計度以為實
shuǐ zhōng běn lái yuè yǐng wú	jìng shuǐ wéi yuán jiàn běn yuè
水中本來月影無	淨水為緣見本月
zhū fǎ yuán shēng jiē shì jiǎ	fán yú wàng jì yǐ wéi wǒ
諸法緣生皆是假	凡愚妄計以為我
jí cǐ cóng yuán fǎ fēi zhēn	wàng xiǎng fēn bié jì wéi yǒu
即此從緣法非真	妄想分別計為有
ruò néng duàn chú yú èr zhí	dāng zhèng wú shàng dà pú tí
若能斷除於二執	當證無上大菩提
fán qíng wàng xiǎng rú hēi fēng	chuī shēng sǐ lín niàn niàn qǐ
凡情妄想如黑風	吹生死林念念起
sì diān dǎo guǐ cháng suí zhú	lìng zào wǔ zhǒng wú jiàn yīn
四顛倒鬼常隨逐	令造五種無間因
sān bú shàn gēn xiàn wéi chán	shēng sǐ lún huí zhèn xiāng xù
三不善根現為纏	生死輪迴鎮相續
ruò rén wén jīng shēn xìn jiě	zhèng jiàn néng chú diān dǎo xīn
若人聞經深信解	正見能除顛倒心
pú tí zhǒng zǐ niàn niàn shēng	dà zhì shén tōng sān mèi qǐ
菩提種子念念生	大智神通三昧起
ruò néng xiū xí shēn miào guān	huò yè kǔ guǒ wú yóu qǐ
若能修習深妙觀	惑業苦果無由起
wéi guān shí xiàng zhēn xìng rú	néng suǒ jù wáng lí zhū jiàn
唯觀實相真性如	能所俱亡離諸見
nán nǚ xìng xiàng běn lái kōng	wàng zhí suí yuán shēng èr xiàng
男女性相本來空	妄執隨緣生二相
rú lái yǒng duàn wàng xiǎng yīn	zhēn xìng běn wú nán nǚ xiàng
如來永斷妄想因	真性本無男女相
pú tí miào guǒ zhèng jiē tóng	wàng jì fán fū shēng yì xiàng
菩提妙果證皆同	妄計凡夫生異相

sān shí èr xiàng běn fēi xiàng liǎo xiàng fēi xiàng wéi shí xiàng
三十二相本非相 了相非相為實相
ruò rén chū jiā xiū fàn xíng shè xīn jì jìng chǔ kōng xián
若人出家修梵行 攝心寂靜處空閑
shì wéi pú sà zhēn jìng xīn bù jiǔ dāng zhèng pú tí guǒ
是為菩薩真淨心 不久當證菩提果

fù cì shànán zǐ chū jiā pú sà rì yè héngguān shì jiān
「復次，善男子，出家菩薩日夜恒觀世間

shèzhái yī qiè jiē shì fán nǎoshēngchù hé yǐ gù rú yǒu yī rén
舍宅，一切皆是煩惱生處。何以故？如有一人

zào lì shèzhái yǐ zhū bǎowù ér zì zhuāngyán zào cǐ zhái yǐ ér zuò
造立舍宅⁸¹，以諸寶物而自莊嚴。造此宅已而作

shì niàn jīn cǐ shèzhái shì wǒ suǒ yǒu bù shǔ tā rén wéi wǒ
是念：『今此舍宅，是我所有，不屬他人，唯我

shèzhái zuì wéi jí xiáng tā rén shèzháisuǒ bù néng jí rú shì zhí zhuó
舍宅最為吉祥，他人舍宅所不能及。』如是執著

néngshēng fán nǎo yóu fán nǎo gù wǒ wǒ suǒ zhí ér wéigēnběn
能生煩惱，由煩惱故，我、我所執而為根本，

bā wàn sì qiānzhū chénláo méngèngxiāngjìng qǐ chōngmǎnzháizhōng
八萬四千諸塵勞門更相競起，充滿宅中。

suǒ yǐ zhě hé zài jiā fán fū shēnzhuó wǔ yù qī zǐ juànshǔ
所以者何？在家凡夫，深著五欲，妻子、眷屬、

nú bì pú shǐ xī jiē jù zú yǐ shì yīn yuán shēnglǎobìng sǐ
奴婢、僕使悉皆具足，以是因緣，生老病死，

yōu bēi kǔ nǎo yuàn zēng hé huì ēn ài bié lí pín qióngzhūshuāi
憂悲苦惱，怨憎合會，恩愛別離，貧窮諸衰，

qiú bù dé kǔ rú shì zhòng kǔ rú yǐng suí xíng rú xiǎng yìng shēng
求不得苦，如是眾苦，如影隨形，如響應聲，

shì shì xiāng xù héng bú duàn jué rú shì zhòng kǔ fēi wú suǒ yīn
世世相續，恒不斷絕。如是眾苦，非無所因，

dà xiǎo fán nǎo ér wéigēnběn yī qiè cái bǎozhuī qiú ér dé ruò wú xiān
大小煩惱而為根本。一切財寶追求而得，若無先

yīn bù kě zhuī qiú jiǎ shǐ zhuī qiú yì wú suǒ huò shànán zǐ
因，不可追求；假使追求，亦無所獲。善男子，

yǐ shì yì gù yī qiè fán nǎozhuī qiú wéiběn ruò miè zhuī qiú wú liàng
以是義故，一切煩惱追求為本，若滅追求，無量

⁸¹ 大正藏：八舍宅

fán nǎo xī jiē duàn jìn rán jīn shì shēn zhòng kǔ suǒ yī zhū yǒu zhì
煩惱悉皆斷盡。然今是身，眾苦所依，諸有智
zhě dāng shēng yàn lí rú guò qù shì jiā shè rú lái wèi zhū qín shòu
者，當生厭離，如過⁸²去世迦葉如來，為諸禽獸
ér shuō jì yán
而說偈言：

shì shēn wéi kǔ běn yú kǔ wéi zhī yè
是身為苦本 餘苦為枝葉
ruò néng duàn kǔ běn zhòng kǔ xī jiē chú
若能斷苦本 眾苦悉皆除
rǔ děng xiān shì yè zào zuì xīn bù huǐ
汝等先世業 造罪心不悔
gǎn dé bù kě ài zá lèi shòu kǔ shēn
感得不可愛 雜類受苦身
ruò qǐ yīn zhòng xīn yī niàn qiú chàn huǐ
若起殷重心 一念求懺悔
rú huǒ fén shān zé zhòng zuì jiē xiāo miè
如火焚山澤 眾罪皆銷滅
shì shēn kǔ bú jìng wú wǒ jí wú cháng
是身苦不淨 無我及無常
rǔ děng xiāng yīng dāng shēn shēng yàn lí xīn
汝等咸應當 深生厭離心

ěr shí wú liàng zhū qín shòu děng wén cǐ jì yǐ yú yī
「爾時，無量諸禽獸等，聞此偈已，於一
niàn xīn zhì chéng chàn huǐ biàn shě è dào shēng dì sì tiān fèng jìn
念心至誠懺悔，便捨惡道，生第四天，奉觀
yī shēng bǔ chù pú sà wén bú tuì fǎ jiū jìng niè pán shàn nán zǐ
一生補處菩薩，聞不退法，究竟涅槃。善男子，
yǐ shì yīn yuán jīn cǐ kǔ shēn yóu rú shè zhái yī qiè fán nǎo jí wéi
以是因緣，今此苦身猶如舍宅，一切煩惱即為
zhái zhǔ shì gù jìng xìn shàn nán zǐ děng fā pú tí xīn chū jiā rù dào
宅主。是故淨信善男子等，發菩提心出家入道，
bì dé jiě tuō yī qiè zhòng kǔ jiē dāng chéng jiù ā nù duō luó sān miǎo
必得解脫一切眾苦，皆當成就阿耨多羅三藐
sān pú tí
三菩提。」

⁸² 大正藏：過；永樂北藏：是；龍藏：是

ěr shí rú lái chóngshuō jì yán
爾時，如來重說偈言：

chū jiā pú sà héngguān chá 出家菩薩恒觀察	shè zhái suǒ shēng zhū fán nǎo 舍宅所生諸煩惱
rú yǒu yī rén zào shè zhái 如有一人造舍宅	zhǒngzhǒngzhēnbǎo yǐ yán shì 種種珍寶以嚴飾
zì niàn zhuàng lì wú néng bǐ 自念壯麗無能比	bù shǔ tā rén wéi wǒ yǒu 不屬他人唯我有
gōng qiǎo suǒ xiū zuì shū miào 工巧所修最殊妙	shì jiān shè zhái wú néng jí 世間舍宅無能及
rú shì fēn bié shēng zhí zhuó 如是分別生執著	yǐ wǒ wǒ suǒ wéi gēn běn 以我我所為根本
bā wàn sì qiān zhū fán nǎo 八萬四千諸煩惱	chōng mǎn shè zhái yǐ wéi zāi 充滿舍宅以為災
shì jiān yī qiè zhū nán nǚ 世間一切諸男女	liù qīn juàn shǔ jiē yuán mǎn 六親眷屬皆圓滿
yǐ shì yīn yuánshēngzhòng kǔ 以是因緣生眾苦	suǒ wèi shēng lǎo jí bìng sǐ 所謂生老及病死
yōu bēi kǔ nǎo cháng suí zhú 憂悲苦惱常隨逐	rú yǐng suí xíng bú zàn lí 如影隨形不暫離
zhū kǔ suǒ yīn tān yù shēng 諸苦所因貪欲生	ruò duàn zhuī qiú jìn zhū kǔ 若斷追求盡諸苦
shì shēn néng wéi zhū kǔ běn 是身能為諸苦本	qín xiū yàn lí qù pú tí 勤修厭離趣菩提
sān jiè shēn xīn rú shè zhái 三界身心如舍宅	fán nǎo zhái zhǔ jū qí zhōng 煩惱宅主居其中
rǔ děng yīng fā pú tí xīn 汝等應發菩提心	shě lí fán fū chū sān jiè 捨離凡夫出三界

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà chángguān zài jiā yóu
「復次，善男子，出家菩薩常觀在家，猶

rú dà guó yǒu yī zhǎngzhě qí jiā háo fù cái bǎo wú liàng yú duō
如大國有一長者，其家豪富，財寶無量，於多

jié zhōng fù zǐ yīn yuán xiāng xí bú duàn xiū zhū shàn xíng míng
劫中，父子因緣，相襲不斷，修諸善行，名

chēng yuǎn wén shì dà zhǎngzhě suǒ yǒu cái bǎo jiē fēn wéi sì yī
稱遠聞。是大長者，所有財寶皆分為四：一

fèn cái bǎo cháng qiú xī lì yǐ shàn jiā yè yī fèn cái bǎo yǐ chōng
分財寶，常求息利以贍家業；一分財寶，以充

suí rì gòng jǐ suǒ xū yī fèn cái bǎo huì shī gū dú yǐ xiū dāng fú
隨日供給所須；一分財寶，惠施孤獨以修當福；
yī fèn cái bǎo zhěng jì zōng qīn wǎng lái bīn lǚ rú shì sì fèn céng
一分財寶，拯濟宗親往來賓旅。如是四分曾
wú duàn jué fù zǐ xiāng chéng wéi shì jiā yè hòu yǒu yī zǐ yú chī
無斷絕，父子相承為世家業。後有一子，愚癡
bì è shēn zhuó wǔ yù zì xíng fàng yì wéi fù mǔ jiào bù yī
弊惡，深著五欲，恣行放逸，違父母教，不依
sì yè qǐ zhū shè zhái qī céng lóu guān bèi yú cháng zhì zhòng bǎo yán
四業，起諸舍宅七層樓觀，倍於常制眾寶嚴
shì liú lí wéi dì bǎo chuāng jiāo yìng lóng shǒu yú xíng wú bú jù zú
飾，瑠璃為地，寶窗交映，龍首魚形無不具足，
wēi miào yīn yuè zhòu yè bù jué shòu wǔ yù lè rú dāo lì tiān guǐ shén
微妙音樂晝夜不絕，受五欲樂如忉利天，鬼神
zēng xián rén tiān yuǎn lí yú shì líng jiā hū rán huǒ qǐ měng yàn chì
憎嫌，人天遠離。於是隣家忽然火起，猛焰熾
shèng suí fēng màn yán fén shāo kù zàng jí zhū lóu tái shí zhǎng zhě
盛隨風蔓延，焚燒庫藏及諸樓臺。時，長者
zǐ jiàn shì měng huǒ qǐ dà chēn xīn sù mìng qì zǐ nú bì juàn shǔ
子見是猛火起大瞋心，速命妻子、奴婢、眷屬，
rù yú chóng shè bì lóu gé mén yǐ yú chī gù yī shí jù sǐ
入於重舍，閉樓閣門，以愚癡故，一時俱死。
zài jiā fán fū yì fù rú shì shì jiān yú rén rú zhǎng zhě zǐ zhū fó rú
在家凡夫亦復如是，世間愚人如長者子，諸佛如
lái yóu rú zhǎng zhě bú shùn fó jiào zào zuò è yè duò sān è dào shòu
來猶如長者，不順佛教造作惡業，墮三惡道受
dà kǔ nǎo yǐ shì yīn yuán chū jiā pú sà dāng guān zài jiā rú zhǎng
大苦惱。以是因緣，出家菩薩當觀在家，如長
zhě zǐ bú shùn fù mǔ wéi huǒ suǒ shāo qī zǐ jù sǐ shàn nán
者子，不順父母，為火所燒，妻子俱死。善男
zǐ děng yīng shēng yuǎn lí rén tiān shì lè xiū qīng jìng xíng dāng zhèng pú
子等，應生厭離人天世樂，修清淨行當證菩
tí
提。」

ěr shí rú lái chóng shuō jì yán
爾時，如來重說偈言：

chū jiā pú sà guān zài jiā yóu rú zhǎng zhě shēng yú zǐ
出家菩薩觀在家猶如長者生愚子

qí jiā fù yǒu zhū cái bǎo
其家富有諸財寶

xiān shì jiā yè chuán zǐ sūn
先世家業傳子孫

cháng xiū shèng xíng wú guò è
常修勝行無過惡

jīn yín zhēn bǎo shù wú biān
金銀珍寶數無邊

cí bēi xǐ shě xīn wú juàn
慈悲喜捨心無倦

zhǎng zhě zuì hòu shēng yī zǐ
長者最後生一子

nián chǐ yǐ mài jīn lì shuāi
年齒已邁筋力衰

zǐ wéi fù mìng xíng fàng yì
子違父命行放逸

zào lì qī céng zhēn bǎo lóu
造立七層珍寶樓

gē chuī guǎn xián céng bù xiē
歌吹管絃曾不歇

shòu wǔ yù lè rú tiān gōng
受五欲樂如天宮

lín jiā xū rán zāi huǒ qǐ
隣家欻然災火起

kù zàng zhēn cái jí qī zǐ
庫藏珍財及妻子

jī è zhāo yāng suì miè shēn
積惡招殃遂滅身

sān shì zhū fó rú zhǎng zhě
三世諸佛如長者

bù xiū zhèng dào qǐ xié xīn
不修正道起邪心

cháng jié dú shòu fén shāo kǔ
長劫獨受焚燒苦

zài jiā fó zǐ rǔ dāng zhī
在家佛子汝當知

yàn shì chū jiā xiū fàn xíng
厭世出家修梵行

jiǔ yuǎn xiāng chéng wú quē fá
久遠相承無闕乏

yī qiè zī chǎn wéi sì fèn
一切資產為四分

míng chēng biàn mǎn zhū guó tǔ
名稱遍滿諸國土

chū rù xī lì biàn tā guó
出入息利遍他國

huì shī gū pín cháng bù jué
惠施孤貧常不絕

yú chī bú xiào wú zhì huì
愚癡不孝無智慧

jiā cái nèi wài jiē fù zǐ
家財內外皆付子

sì yè bú shào duò yú jiā
四業不紹墮於家

yòng gān liú lí zuò chuāng yǒu
用紺瑠璃作窗牖

cháng yǐ bú shàn shī yú xīn
常以不善師於心

yī qiè lóng shén jiē yuǎn lí
一切龍神皆遠離

měng yàn suí fēng nán kě jìn
猛焰隨風難可禁

céng lóu shè zhái xī fén shāo
層樓舍宅悉焚燒

qī zǐ juàn shǔ tóng yǔn mò
妻子眷屬同殞歿

yī qiè fán fū shì yú zǐ
一切凡夫是愚子

mìng zhōng duò zài zhū è qù
命終墮在諸惡趣

rú shì zhǎn zhuǎn wú jìn qī
如是展轉無盡期

bù tān shì lè qín xiū zhèng
不貪世樂勤修證

shān lín jì jìng lí zhū yuán
山林寂靜離諸緣

wèi bào sì ēn xiū shèng dé dāng yú sān jiè wéi fǎ wáng
為報四恩修勝德 當於三界為法王

jìn wèi lái jì dù zhòngshēng zuò bù qǐng yǒu chángshuō fǎ
盡未來際度眾生 作不請友常說法

yǒng jié ài liú chāo bǐ àn zhù yú qīng jìng niè pán chéng
永截愛流超彼岸 住於清淨涅槃城

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà guān yú shì jiān yī qiè
「復次，善男子，出家菩薩觀於世間一切

shèzhái yóu rú dà mèng pì rú zhǎngzhě yǒu yī tóng nǚ nián shǐ shí
舍宅，猶如大夢。譬如長者有一童女，年始十

wǔ duānzhèngshū miào ěr shí fù mǔ chǔ sān céng lóu jiāng qí
五，端正殊妙。爾時，父母處三層樓，將其

ài nǚ shòu zhū huān lè yú yè fēn zhōng mǔ nǚ tóng sù zài yī bǎo
愛女受諸歡樂，於夜分中，母女同宿，在一寶

chuáng ér gòng ān qǐn yú shì tóng nǚ mèng jiàn fù mǔ pìn yǔ fū jiā
床而共安寢。於是童女夢見父母娉與夫家，

jīng lì duō nián suì shēng yī zǐ duānzhèngshū miào yǒu cōng huì xiàng
經歷多年，遂生一子，端正殊妙，有聰慧相，

rì jiàn ēn yǎng néng zì xíng bù chǔ zài gāo lóu yīn wēi duò luò
日漸恩養，能自行步，處在高樓，因危墮落，

wèi zhì yú dì jiàn yǒu è hǔ jiē ér shí zhī shì shí tóng nǚ bèi fù
未至於地，見有餓虎接而食之。是時，童女倍復

jīng bù jǔ shēng háo kū suì biàn mèng jué ěr shí fù mǔ wèn qí
驚怖，舉聲號哭，遂便夢覺。爾時，父母問其

nǚ yán yǐ hé yīn yuán hū rán jīng bù shí nǚ xiū chǐ bù
女言：『以何因緣，忽然驚怖？』時，女羞恥不

kěn shuō zhī qí mǔ yīn qín qiè wèn qí gù shí nǚ wèi mǔ mì shuō rú
肯說之，其母慙慙竊問其故。時，女為母密說如

shàng suǒ mèng zhī shì shànnán zǐ shì jiān shēng sǐ yǒu wéi shèzhái
上所夢之事。善男子，世間生死有為舍宅，

cháng chǔ lún huí wèi dé zhēn jué ěr suǒ fēn wèi héng chǔ mèng zhōng
長處輪迴未得真覺，爾所分位恒處夢中，

shēng lǎo bìng sǐ sān jiè shèzhái rú bǐ tóng nǚ chǔ yú mèng zhōng xū
生老病死三界舍宅，如彼童女處於夢中，虛

wàng fēn bié yì fù rú shì yǎn mó guǐ shǐ hū rán ér zhì rú bǐ è hǔ
妄分別亦復如是。琰魔鬼使忽然而至，如彼餓虎

yú xū kōng zhōng jiē bǐ yīng hái ér dàn shí zhī yī qiè zhòngshēng niàn
於虛空中接彼嬰孩而噉食之。一切眾生念

niàn wú cháng lǎo bìng sǐ kǔ yì fù rú shì shéiyǒu zhì zhě ài yào
念無常，老病死苦，亦復如是。誰有智者愛樂
cǐ shēn yǐ shì yīn yuán guān yú shēng sǐ cháng yè mèngzhōng fā
此身？以是因緣，觀於生死長夜夢中，發
pú tí xīn yàn lí shì jiān dāng dé rú lái cháng zhù miào guǒ
菩提心厭離世間，當得如來常住妙果。」

ěr shí rú lái chóng shuō jì yán
爾時，如來重說偈言：

fó zǐ zhì qiú wú shàng dào dāng guān shè zhái rú mèngzhōng
佛子至求無上道 當觀舍宅如夢中
pì rú fù guì dà zhǎng zhě yǒu yī tóng nǚ miào duān yán
譬如富貴大長者 有一童女妙端嚴
suí qí fù mǔ shàng gāo lóu guān shì yóu cóng shèn huān lè
隨其父母上高樓 觀視遊從甚歡樂
nǚ xiàng lóu zhōng zuò shì mèng fēn míng mèng jiàn shì tā rén
女向樓中作是夢 分明夢見適他人
hòu yú fū jiā dàn yī zǐ qí mǔ ài niàn xīn lián mǐn
後於夫家誕一子 其母愛念心憐愍
zǐ shàng lóu tái dān xǐ lè yīn wēi zhuì duò yú hǔ kǒu
子上樓臺耽喜樂 因危墜墮於虎口
suì nǎi shī shēng cóng mèng jué fāng zhī mèng xiǎng běn fēi zhēn
遂乃失聲從夢覺 方知夢想本非真
wú míng àn zhàng rú cháng yè wèi chéng zhèng jué rú mèngzhōng
無明闇障如長夜 未成正覺如夢中
shēng sǐ shì jiān cháng bù shí wàng xiǎng fēn bié yì rú shì
生死世間常不實 妄想分別亦如是
wéi yǒu sì zhì dà yuán míng pò àn chēng wéi zhēn miào jué
唯有四智大圓明 破闇稱為真妙覺
wú cháng niàn niàn rú è hǔ yǒu wéi xū jiǎ nán jiǔ tíng
無常念念如餓虎 有為虛假難久停
sù niǎo píng dàn gè fēn fēi mìng jìn bié lí yì rú shì
宿鳥平坦各分飛 命盡別離亦如是
wǎng lái rèn yè shòu zhū bào fù mǔ ēn qíng bù xiāng shí
往來任⁸³業受諸報 父母恩情不相識
āi zāi fán fū shēng sǐ shēn lún zhuǎn sān tú cháng shòu kǔ
哀哉凡夫生死身 輪轉三塗長受苦

ruò zhī shàn è suí yè gǎn yīng dāng chàn huǐ lìng xiāo miè
若知善惡隨業感應當懺悔令消滅

yī qiè rén tiān miào lè guǒ cán kuì zhèng jiàn wéi suǒ yīn
一切人天妙樂果慚愧正見為所因

yīng fā jiān gù pú tí xīn pī jīng jìn jiǎ qín xiū xué
應發堅固菩提心被精進甲勤修學

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà guān yú shèzhái rú
「復次，善男子，出家菩薩觀於舍宅，如

pìn mǎ kǒu hǎi chū yú měngyàn tūn nà sì dú bǎi chuānzhòng liú wú bù
牝馬口海出於猛焰吞納四瀆，百川眾流無不

shāo jìn pì rú wǎng xī luó tuóguózhōng yǒu yī pú sà míngmiào dé
燒盡。譬如往昔羅陀國中，有一菩薩名妙得

bǐ àn rán shì pú sà yǒu cí bēi xīn cháng huái jiāo yì yǒu zhū shāng
彼岸，然是菩薩有慈悲心，常懷饒益。有諸商

rén rù hǎi cǎi bǎo jiāng shì pú sà tóng zài chuán bó jiē dá bǎo zhōu
人，入海採寶，將是菩薩同載船舶，皆達寶洲，

dù yú xiǎnnàn ér wú suǒ ài dào yú bǐ àn hòu shí pú sà nián jiàn
度於嶮難，而無所礙到於彼岸。後時菩薩，年漸

shuāilǎo yǐ jīng bǎi suì qǐ zuò fú cè lì bù néng qián yǒu yī
衰老，已經百歲，起坐扶策，力不能前。有一

shāngzhǔ yì pú sà suǒ lǐ bài gòng yǎng bái pú sà yán wǒ yù
商主詣菩薩所，禮拜供養，白菩薩言：『我欲

rù hǎi qiú zhū zhēn bǎo yǒng lí pín qióng dé dà fù guì jīn qǐng
入海，求諸珍寶，永離貧窮，得大富貴。今請

pú sà yǔ wǒ tóng wǎng ěr shí pú sà gào shāngzhǔ yán wǒ jīn
菩薩與我同往。』爾時，菩薩告商主言：『我今

shuāilǎo jīn lì wēiruò bù néng rù hǎi shāngzhǔ fù yán wéi
衰老，筋力微弱，不能入海。』商主復言：『惟

yuàn dà shì bù shě cí bēi āi shòu wǒ qǐng yú wǒ bó zhōng dàn zì
願大士不捨慈悲，哀受我請，於我舶中，但自

ān zuò shì wǒ suǒ yuàn ěr shí pú sà shòu shāng rén qǐng chéng
安坐，是我所願。』爾時，菩薩受商人請，乘

dà bó chuán rù yú dà hǎi xiàng dōng nán yù zhì qí bǎo suǒ shí yù běi
大舶船入於大海，向東南隅詣其寶所。時遇北

fēng piāo duò nán hǎi měng fēng xùn jí zhòu yè bù tíng jīng yú qī
風，漂墮南海，猛風迅疾，晝夜不停，經於七

rì jiàn dà hǎi shuǐ biàn wéi jīn sè yóu rú róng jīn ěr shí zhòng
日。見大海水變為金色，猶如鎔金。爾時，眾

shāng bó pú sà yán yǐ hé yīn yuán shuǐ biàn jīn sè yǒu rú shì
商白菩薩言：『以何因緣，水變金色有如是

xiàng pú sà gào yán rǔ děng dāng zhī wǒ jīn yǐ rù huáng jīn
相？』菩薩告言：『汝等當知，我今已入黃金

dà hǎi wú liàng wú biān zǐ mó zhēn jīn chōng mǎn dà hǎi jīn bǎo jiāo
大海，無量無邊紫磨真金充滿大海，金寶交

yìng yǒu rú shì xiàng rǔ děng jì néng chāo guò zhèng lù duò cǐ hǎi zhōng
映有如是相。汝等既能⁸⁴超過正路墮此海中，

gè zì qín qiú shè zhū fāng biàn huán guī běi fāng fù jīng shù rì jiàn
各自勤求設諸方便，還歸北方。』復經數日，見

dà hǎi shuǐ biàn wéi bái sè yóu rú kē xuě pú sà gào yán rǔ děng
大海水變為白色，猶如珂雪，菩薩告言：『汝等

dāng zhī wǒ jīn yǐ rù zhēn zhū dà hǎi bái yù zhēn zhū chōng mǎn hǎi
當知，我今已入真珠大海，白玉真珠充滿海

zhōng zhū yìng shuǐ sè yǒu rú shì xiàng rǔ dāng jìn lì shè zhū fāng biàn
中，珠映水色有如是相。汝當盡力設諸方便，

huán guī běi fāng fù jīng shù rì dà hǎi zhī shuǐ biàn wéi qīng sè rú
還歸北方。』復經數日，大海之水變為青色，如

qīng liú lí pú sà gào yán wǒ jí rǔ děng yǐ rù qīng bō lí hǎi
青琉璃，菩薩告言：『我及汝等已入青玻瓈海，

wú liàng wú biān qīng bō lí bǎo chōng mǎn dà hǎi bō lí zhī sè jiāo yìng
無量無邊青玻瓈寶，充滿大海，玻瓈之色交映

rú shì fù jīng shù rì dà hǎi zhī shuǐ biàn wéi hóng sè yóu rú xuè
如是。』復經數日，大海之水變為紅色，猶如血

xiàn pú sà gào yán wǒ jí rǔ děng yǐ rù hóng bō lí hǎi wú liàng
現，菩薩告言：『我及汝等已入紅玻瓈海，無量

wú biān hóng bō lí bǎo chōng mǎn dà hǎi bǎo sè hóng chì jiāo yìng rú
無邊紅玻瓈寶充滿大海，寶⁸⁵色紅赤交映如

shì fù jīng shù rì shuǐ biàn hēi sè yóu rú mò zhī yáo wén měng
是。』復經數日，水變黑色，猶如墨汁，遙聞猛

huǒ bào liè zhī shēng yóu rú dà huǒ shāo gān zhú lín chì rán féng⁸⁶ zhuō
火爆裂之聲，猶如大火燒乾竹林，熾然烽⁸⁶焯

shèn kě bù wèi rú shì xiàng mào céng wèi jiàn wén yòu jiàn dà huǒ qǐ yú
甚可怖畏，如是相貌曾未見聞。又見大火起於

⁸⁴ 大正藏：相

⁸⁵ 大正藏：寶

⁸⁶ 大正藏：烽；永樂北藏：烽；龍藏：烽

nánfāng yóu rú cuánfēngāo yú bǎizhàng yàn shì fēi kōnghuò hé huò
南方，猶如攢峯高逾百丈，焰勢飛空或合或
sàn guāng liú chediàn rú shì zhī xiàngwèicéngjiànwén wǒ děng
散，光流掣電，如是之相未曾見聞。『我等
shēnmìng shí nán kě bǎo yú shì pú sà gào zhòng rén yán rǔ děng jīn
身命實難可保！』於是菩薩告眾人言：『汝等今
zhě shèn kě bù wèi hé yǐ gù wǒ děng yǐ rù pìn mǎ kǒu hǎi jiē
者，甚可怖畏。何以故？我等已入牝馬口海，皆
bèi shāo jìn suǒ yǐ zhě hé yóu zhū zhòng shēng yè zēng shàng lì zì
被燒盡。所以者何？由諸眾生業增上力，自
rán tiān huǒ néng shāo hǎi shuǐ ruò shì tiān huǒ bù shāo hǎi shuǐ yī rì yè
然天火能燒海水。若是天火不燒海水，一日夜
zhōng yī qiè lù dì biàn chéng dà hǎi suǒ yǒu zhòng shēng xī jiē piāo
中，一切陸地變成大海，所有眾生悉皆漂
mò rán jīn wǒ děng yù dà hēi fēng piāo liú rú shì pìn mǎ kǒu hǎi
沒。然今我等遇大黑風，漂流如是牝馬口海，
wǒ jīn zhòng rén yú mìng wú jǐ ěr shí bó chuán yǒu qiān yú rén
我今眾人餘命無幾。』爾時，舶船⁸⁷有千餘人，
tóng shí fā shēng bēi háo tí kū huò zì bá fà huò zì tóu shēn zuò
同時發聲悲號啼哭，或自拔髮，或自投身，作
rú shì yán wǒ děng jīn zhě wèi qiú zhēn bǎo rù yú dà hǎi yù cǐ
如是言：『我等今者，為求珍寶，入於大海遇此
xiǎn nàn āi zāi kǔ zāi yǐ hé fāng biàn dé miǎn shì nàn shí
險難，哀哉苦哉！以何方便得免是難？』時，
qiān rén děng zhì chéng guī mìng huò chēng bēi mǔ huò chēng cí fù
千人等至誠歸命，或稱悲母，或稱慈父，
huò chēng fàn tiān huò chēng mó xī shǒu luó tiān wáng huò chēng dà lì
或稱梵天，或稱摩醯首羅天王，或稱大力
nà luó yán tiān huò yǒu guī mìng dé àn pú sà jìng lǐ dà shì ér zuò shì
那羅延天，或有歸命得岸菩薩，敬禮大士而作是
yán wéi yuàn pú sà jì wǒ děng bèi ěr shí pú sà wèi shì zhòng
言：『惟願菩薩濟我等輩。』爾時，菩薩為是眾
rén lí zhū kǒng bù ér shuō jì yán
人離諸恐怖，而說偈言：

shì jiān zuì shàng dà zhàng fū suī rù sǐ mén bù shēng wèi
世間最上大丈夫 雖入死門不生畏

⁸⁷ 大正藏：船舶

rǔ ruò yōu bēi shī zhì huì yīngdāng yī xīn shè fāngbiàn
汝若憂悲失智慧 應當一心設方便

ruò dé shànqiǎofāngbiàn mén lí zhū bā nàncāo bǐ àn
若得善巧方便門 離諸八難超彼岸

shì gù ān xīn wù yōu jù yīngdāngkěnniàn dà cí zūn
是故安心勿憂懼 應當懇念大慈尊

yú shì pú sà shuō cǐ jì yǐ shāozhòngmíngxiāng lǐ bài
「於是菩薩說此偈已，燒眾名香禮，拜

gòngyǎng shí fāngzhū fó fā shì yuànyán nánámó shí fāngzhū fó
供養十方諸佛，發是願言：『南無十方諸佛，

nánámó shí fāngzhū fó zhū dà pú sà mó hē sà zhòng sì xiàng sì guǒ
南無十方諸佛，諸大菩薩摩訶薩眾，四向四果

yī qiè xiánshèng yǒutiānyǎnzhě yǒutiān ěr zhě zhī tā xīn zhě zhòng
一切賢聖，有天眼者、有天耳者、知他心者、眾

zì zài zhě wǒ wèizhòngshēngyùn dà bēi xīn qì shěshēnmìng jì zhū kǔ
自在者，我為眾生運大悲心，棄捨身命濟諸苦

nàn rán jīn wǒ shēnyǒu yī shàngēn shòu chí rú lái bú wàng yǔ jiè
難。然今我身有一善根，受持如來不妄語戒，

wú liàngshēngzhōngwèicéngquēfàn ruò wǒ yī shēngyǒuwàng yǔ zhě
無量生中未曾缺犯。若我一生有妄語者，

jīn cǐ è fēngzhuǎn jiā zēngshèng rú shì jiè dé fēi xū wàngzhě yuàn
今此惡風轉加增盛；如是戒德非虛妄者，願

yǐ cǐ shàn huí shī yī qiè wǒ yǔ zhòngshēngdāngchéng fó dào ruò shí
以此善迴施一切，我與眾生當成佛道。若實

bù xū yuàn cǐ è fēngyìng shí xiū xī rú yì biànfēng suí niàn ér zhì
不虛，願此惡風應時休息，如意便風隨念而至，

rán zhū zhòngshēng jí shì wǒ shēn zhòngshēng yǔ wǒ děng wú chā bié
然諸眾生即是我身，眾生與我等無差別。』

shì dà pú sà fā qǐ rú shì tóng tǐ dà bēi wú ài yuàn yǐ jīng yī niàn
是大菩薩發起如是同體大悲無礙願已，經一念

qǐng è fēngxún zhǐ biàn dé shùn fēng jiě tuō zhòng nán dé zhì bǎo suǒ
頃，惡風尋止，便得順風解脫眾難，得至寶所

huò zhū zhēnbǎo ěr shí pú sà gào shāng rén yán rú shì zhēnbǎo
獲諸珍寶。爾時，菩薩告商人言：『如是珍寶

nánféngnàn yù rǔ děngxiān shì guǎngxíngtán shī dé zhí rú shì zhòng
難逢難遇，汝等先世廣行檀施，得值如是眾

miào zhēnbǎo xī xiū shī shí xīn yǒu lìn xī yǐ shì yīn yuán yù shì è
妙珍寶，昔修施時心有吝惜，以是因緣遇是惡

fēng rǔ zhūshāngrén suǒ dé zhēnbǎo xū zhī xiànlìang wú shǐ duō qǔ
風。汝諸商人所得珍寶，須知限量無使多取，
yǐ zòngtān xīn hòuzhāo dà nàn rǔ děngdāng zhī zhòngbǎo zhī zhōng
以縱貪心後招大難。汝等當知，眾寶之中
mìngbǎowéi zuì ruò cún qí mìng shì wú jià bǎo shí shāngrén děng
命寶為最，若存其命是無價寶。』時，商人等
méng pú sà jiào shēng zhī zú xīn bù gǎnduō qǔ ěr shí zhòng
蒙菩薩教，生知足心，不敢多取。爾時，眾
rén dé miǎn zāi nàn huò dà zhēnbǎo yuǎn lí pín qióng dào yú bǐ
人得免災難，獲大珍寶，遠離貧窮，到於彼
àn
岸。

zhūshànnán zǐ chū jiā pú sà yì fù rú shì qīn jìn zhū fó
「諸善男子，出家菩薩亦復如是，親近諸佛、
shànyǒu zhī shí rú bǐ shāngrén dé yù pú sà yǒng lí shēng sǐ
善友、知識，如彼商人得遇菩薩，永離生死，
dào yú bǐ àn yóu rú shāngzhǔ huò dà fù guì shì jiān suǒ yǒuyǒu wéi
到於彼岸，猶如商主獲大富貴。世間所有有為
shèzhái rú pìn mǎ kǒu hǎi néng shāo zhòng liú chū jiā pú sà yì fù rú
舍宅，如牝馬口海能燒眾流。出家菩薩亦復如
shì shěn dì guānchá zài jiā guò shī rǔ shànnán zǐ bù rǎn shì jiān zhū
是，審諦觀察在家過失。汝善男子不染世間諸
wǔ yù lè yàn lí sān jiè shēng sǐ kǔ nàn dé rù qīngliáng ān lè dà
五欲樂，厭離三界生死苦難，得入清涼安樂大
chéng
城。」

ěr shí rú lái chóngshuō jì yán
爾時，如來重說偈言：

chū jiā pú sà guān shè zhái rú pìn mǎ hǎi shāo zhòng liú
出家菩薩觀舍宅 如牝馬海燒眾流
pì rú wǎng xī luó tuó guó yǒu yī pú sà míng dé àn
譬如往昔羅陀國 有一菩薩名得岸
jù dà fù zhì qiǎo fāngbiàn wú yuán cí bēi shè yǒu qíng
具大富⁸⁸智巧方便 無緣慈悲攝有情
dé shì pú sà chéng bó chuán shāng rén huò bǎo chāo bǐ àn
得是菩薩乘船舶 商人獲寶超彼岸

rán shì dà shì nián shuāi lǎo bú yào lì tā hào chán jì
然是大士年衰老 不樂利佗好禪寂

yǒu yī shāng zhǔ qǐng pú sà yù rù dà hǎi qiú zhēn bǎo
有一商主請菩薩 欲入大海求珍寶

wéi yuàn dà shì shòu wǒ qǐng lìng wǒ fù ráo wú quē fá
唯願大士受我請 令我富饒無闕乏

yú shì pú sà yùn dà bēi jí biànshòuqǐngchéng bó chuán
於是菩薩運大悲 即便受請乘船舶

shí zhāng dà fān yù shùn fēng zhí wǎng dōng nán yì bǎo suǒ
時張大帆遇順風 直往東南詣寶所

hū yù bào fēng chuī bó chuán piāo duò nán hǎi mí suǒ wǎng
忽遇暴風吹船舶 漂墮南海迷所往

jīng guò qī rì dà hǎi shuǐ xī jiē biàn zuò huáng jīn sè
經過七日大海水 悉皆變作黃金色

zǐ mó huáng jīn mǎn hǎi zhōng bǎo yìng guāng xiàn zhēn jīn sè
紫磨黃金滿海中 寶映光現真金色

fù jīng shù rì dà hǎi shuǐ biàn wéi bái sè rú kē xuě
復經數日大海水 變為白色如珂雪

zhēn zhū zhēn bǎo mǎn hǎi zhōng suǒ yǐ hǎi shuǐ chéng bái sè
真珠珍寶滿海中 所以海水成白色

yòu jīng shù rì dà hǎi shuǐ biàn zuò gàn qīng rú liú lí
又經數日大海水 變作紺青如瑠璃

qīng bō lí zhū mǎn dà hǎi suǒ yǐ shuǐ zuò gàn qīng sè
青玻瓈珠滿大海 所以水作紺青色

yòu jīng shù rì dà hǎi shuǐ xī jiē biàn zuò hóng chì sè
又經數日大海水 悉皆變作紅赤色

hóng bō lí zhū mǎn hǎi zhōng gù biàn shuǐ sè tóng yú bǐ
紅玻瓈珠滿海中 故變水色同於彼

fù jīng shù rì dà hǎi shuǐ biàn wéi hēi shuǐ⁸⁹ rú mò zhī
復經數日大海水 變為黑水⁸⁹如墨汁

rú shì tiān huǒ suǒ fén shāo hǎi shuǐ jìn jiē rú mò sè
如是天火所焚燒 海水盡皆如墨色

cǐ hǎi míng wéi pī mǎ kǒu tūn nà sì hǎi jí zhòng liú
此海名為牝馬口 吞納四海及眾流

yī qiè chuán bó ruò jīng guò yǒu rén dào cǐ duō jiē sǐ
一切船舶若經過 有人到此多皆死

⁸⁹ 大正藏：色

tiān huǒ chì shèng rú shān jī bào liè zhī shēng rú léi zhèn
天火熾盛如山積 爆裂之聲如雷震
zhòng rén yáo jiàn xīn jīng bù háo jiào chuī xiōng bó dà shī
眾人遙見心驚怖 號叫搥胸白大師
yú shì pú sà qǐ cí bēi bù xī shēn mìng chuí jiù hù
於是菩薩起慈悲 不惜身命垂救護
bào fēng xún zhǐ shùn fēng qǐ dù yú xiǎn nàn zhì bǎo suǒ
暴風尋止順風起 渡於險難至寶所
gè huò zhēn qí dá bǐ àn yǒng lí pín qióng shòu ān lè
各獲珍琦達彼岸 永離貧窮受安樂
chū jiā pú sà yì rú shì qīn jìn zhū fó rú shāng zhǔ
出家菩薩亦如是 親近諸佛如商主
yǒng lí huǒzhái chāo zhēn jué yóu rú shāng rén guī běn chù
永離火宅超⁹⁰真覺 猶如商人歸本處
shì jiān suǒ yǒu zhū zhái shè rú bǐ pìn mǎ dà kǒu hǎi
世間所有諸宅舍 如彼牝馬大口海
chū jiā cháng yàn yú zài jiā bù rǎn shì jiān lí wǔ yù
出家常馱於在家 不染世間離五欲
yào zhù kōng xián xīn bú dòng shàn dá shèn shēn zhēn miào lǐ
樂住空閑心不動 善達甚深真妙理
huò chǔ rén jiān jù luò zhōng rú fēng cǎi huā wú suǒ sǔn
或處人間聚落中 如蜂採華無所損
sì wēi yí zhōng héng lì wù bù tān shì lè jí míng wén
四威儀中恒利物 不貪世樂及名聞
kǒuzhōng cháng chū róuruǎn yīn cū bǐ è yán duàn xiāng xù
口中常出柔軟音 麤鄙惡言斷相續
zhī ēn bào ēn xiū shàn yè zì tā jù dé rù zhēn cháng
知恩報恩修善業 自佗俱得入真常

ěr shí zhì guāng jí zhū zhǎng zhě yī wàn rén jù yì kǒutóng yīn
爾時，智光及諸長者一萬人俱，異口同音

ér bó fó yán shàn zāi shì zūn xī yǒu shàn shì rú shì rú
而白佛言：「善哉！世尊！希有！善逝！如是如

shì shì zūn suǒ shuō wēi miào dì yī shàn qiǎo fāng biàn ráo yì yǒu qíng
是。世尊所說微妙第一，善巧方便饒益有情。

rú fó suǒ shuō wǒ jīn xī zhī shì jiān zhái shè yóu rú láo yù yī qiè è
如佛所說我今悉知，世間宅舍猶如牢獄，一切惡

⁹⁰ 大正藏：趣

fǎ cóngshèzháishēng chū jiā zhī rén shí yǒu wú liàng wú biānshèng lì
法從舍宅生，出家之人實有無量無邊勝利。

yóu shì wǒ děngshēnyào chū jiā xiàn zài dāng lái héngshòu fǎ lè
由是我等深樂出家，現在當來恒受法樂。」

ěr shí shì zūngào zhūzhǎngzhě shàn zāi shàn zāi rǔ děng
爾時，世尊告諸長者：「善哉！善哉！汝等

fā xīn yào yù chū jiā ruò shànánán zǐ shàn nǚ rén fā ā nòuduō
發心樂欲出家，若善男子、善女人，發阿耨多

luó sānmiǎosān pú tí xīn yī rì yī yè chū jiā xiū dào èr bǎiwàn
羅三藐三菩提心，一日一夜出家修道，二百萬

jié bú duò è qù chángshēngshànchùshòushèngmiào lè yù shàn zhī
劫不墮惡趣，常生善處受勝妙樂，遇善知

shí yǒng bú tuì zhuǎn dé zhí zhū fó shòu pú tí jì zuò jīn gāngzuò
識永不退轉，得值諸佛受菩提記，坐金剛座

chéngzhèng jué dào rán chū jiā zhě chí jiè zuì nán néng chí jiè zhě shì
成正覺道。然出家者持戒最難，能持戒者是

zhēnchū jiā
真出家。」

shí zhūzhǎngzhě bō fó yán shì zūn wǒ děng chí jiè xiū zhū
時，諸長者白佛言：「世尊！我等持戒修諸

fàn xíng yuàn wǒ sù chūshēng sǐ kǔ hǎi yuàn wǒ sù rù chángyào bǎo
梵行，願我速出生死苦海，願我速入常樂寶

gōng yuàn wǒ guǎng dù yī qiè zhòngshēng yuàn wǒ jí zhèng yú wú
宮，願我廣度一切眾生，願我疾證於無

shēng zhì
生智。」

ěr shí shì zūngào mí lè pú sà jí wénshū shī lì rú shì
爾時，世尊告彌勒菩薩及文殊師利：「如是

zhǎngzhě fù zhǔ rǔ děng quàn lìng chū jiā shòu chí jìng jiè
長者付囑汝等，勸令出家，受持淨戒。」

shí jiǔ qiānrén yú mí lè qián chū jiā xiū dào shòu chí fó
時，九千人於彌勒前，出家修道，受持佛

jiè qī qiānrén jù yú wénshū qián chū jiā xiū dào shòu fó jìn jiè
戒。七千人俱於文殊前，出家修道，受佛禁戒。

rú shì rénděng jì dé chū jiā chéng jiù fǎ rěn rù yú rú lái mì
如是人等，既得出家，成就法忍，入於如來祕

mì jìng jiè bú fù tuì zhuǎn wú liàng wàn rén fā pú tí xīn zhì
密境界，不復退轉。無量萬人，發菩提心，至

bú tuì zhuǎnwèi wú shù rén tiān yuǎn chén lí gòu dé fǎ yǎnjìng
不退轉位⁹¹；無數人天，遠塵離垢，得法眼淨。

大乘本生心地觀經卷第四

⁹¹ 大正藏：退位

dà shèng běn shēng xīn dì guān jīng juàn dì wǔ
大乘本生心地觀經卷第五

táng jì bīn guó sān zàng bō rě děng yì
唐闍賓國三藏般若等譯

wú gòu xìng pǐn dì sì
無垢性品第四

ěr shí zhì guāng jí zhū zhǎng zhě jì chū jiā yǐ qí zhěng fǎ
爾時，智光及諸長者既出家已，齊整法
fú wǔ lún zhuó dì lǐ rú lái zú hé zhǎng gōng jìng bó fó yán
服，五輪著地，禮如來足，合掌恭敬，白佛言：
shì zūn wǒ děng cóng fó wén suǒ wèi wén zài jiā suǒ yǒu zhǒng zhǒng guò
「世尊！我等從佛聞所未聞在家所有種種過
shī fā pú tí xīn yàn lí shì jiān tì chú xū fà ér zuò bǐ qiū
失，發菩提心，厭離世間，剃除鬚髮而作比丘。
wéi yuàn rú lái yīng zhèng děng jué wèi wǒ děng lèi jí zhū zhòng
惟⁹²願如來、應、正等覺，為我等類及諸眾
shēng yǎn shuō chū jiā shū shèng gōng dé lìng dé wén zhě fā qīng jìng
生，演說出家殊勝功德，令得聞者，發清淨
xīn yào yuǎn lí xíng bú duàn fó zhǒng shì zūn dà ēn wú yuán
心，樂遠離行，不斷佛種。世尊大恩，無緣
cí bēi lián mǐn zhòng shēng rú luó hóu luó chū jiā pú sà yīng yún hé zhù
慈悲，憐愍眾生如羅睺羅！出家菩薩應云何住？
yún hé xiū xí wú gòu zhī yè yún hé tiáo fú yǒu lòu zhī xīn
云何修習無垢之業？云何調伏有漏之心？」

ěr shí shì zūn zàn tàn zhì guāng zhū bǐ qiū děng shàn zāi
爾時，世尊讚歎智光諸比丘等：「善哉！
shàn zāi shì zhēn fó zǐ néng wèi wèi lái yī qiè zhòng shēng wèn yú
善哉！是真佛子，能為未來一切眾生，問於
rú lái rú shì dà shì rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō rú lái shì
如來如是大⁹³事。如是如是，如汝所說，如來世
zūn lián mǐn zhòng shēng píng děng wú èr yóu rú yī zǐ rǔ jīn dì tīng
尊憐愍眾生，平等無二猶如一子。汝今諦聽，

⁹² 大正藏：唯

⁹³ 大正藏：大；永樂北藏：此；龍藏：此

shàn sī niàn zhī wú dāng wèi rǔ fēn bié yǎnshuō chū jiā pú sà rú shì
善思念之，吾當為汝分別演說，出家菩薩如是
zhù rú shì xiū xíng wú gòu zhī yè rú shì tiáo fú yǒu lòu zhī xīn
住，如是修行無垢之業，如是調伏有漏之心。」

wěi rán shì zūn yuànyào yù wén
「唯然，世尊！願樂欲聞。」

ěr shí fó gào zhì guāng bǐ qiū chū jiā pú sà zhù rú shì xīn
爾時，佛告智光比丘：「出家菩薩住如是心，
chángzuò shì guān wǒ dé rénshēn zhūgēn jù zú cóng hé chù mò
常作是觀：我得人身，諸根具足，從何處沒，
lái shēng cǐ jiān wǒ yú sān jiè zhōng dāngshēng hé jiè yú sì dà
來生此間？我於三界中，當生何界？於四大
zhōu fù shēng hé chù liù dào zhī zhōng shòushēng hé dào yǐ hé
洲，復生何處？六道之中，受生何道？以何
yīn yuán dé lí fù mǔ qī zǐ juànshǔ chū jiā xiū dào miǎn
因緣，得離父母、妻子、眷屬，出家修道，免
bā nànsēn zhuāngyán jié zhōng guò qù qiān fó jiē yǐ niè pán xīng
八難身？莊嚴劫中，過去千佛皆已涅槃；星
xiù jié zhōng wèi lái qiān fó wèi chū yú shì xián jié zhī zhōng xiàn zài
宿劫中，未來千佛未出於世；賢劫之中，現在
qiān fó jǐ fó rú lái chū xiàn yú shì huà yuán jiāng jìn rù bō niè pán
千佛，幾佛如來出現於世，化緣將盡入般涅槃？
jǐ fó shì zūn wèi chū yú shì shì zhūzhòngshēng gēnyuán wèi shú wèi
幾佛世尊未出於世？是諸眾生，根緣未熟，未
wénzhèng fǎ fù yú hé shí dāng lái mílè cóng dōu shuài tiān xià shēng
聞正法，復於何時，當來彌勒從兜率天下生
rén jiān xiànchéng fó dào yú wǒ shēnzhōng yǒu hé shàn yè jiè
人間，現成佛道？於我身中，有何善業？戒、
dìng huì xué dāng yǒu hé dé guò qù zhū fó jiē yǐ bú yù dāng
定、慧學，當有何德？過去諸佛皆已不遇，當
lái shì zūn dé jiàn fǒu yé wǒ jīn xiàn zài zhū fán fū dì sān yè fán
來世尊得見不耶⁹⁴？我今現在諸凡夫地，三業煩
nǎo hé zuì wéizhòng yī shēng yǐ lái zào hé zuì yè yú hé fó
惱何最為重？一生已來，造何罪業？於何佛
suǒ zènzhòngshàngēn wǒ cǐ shēnmìngnéng dé jǐ shí shì rì yǐ
所，曾種善根？我此身命能得幾時？是日已

⁹⁴ 大正藏：邪

guò mìng suí jiǎnshǎo yóu rú qiānyáng yì bǐ tú suǒ jiàn jiàn jìn
過，命隨減少，猶如牽羊，詣彼屠所，漸漸近
sǐ wú suǒ táo bì shēnhuàimìngzhōngshēng yú hé chù sān è dào
死，無所逃避，身壞命終生於何處？三惡道
kǔ rú hé tuōmiǎn rán wǒ cǐ shēn ài yào zhǎng yǎng niànniànshuāi
苦如何脫免？然我此身，愛樂長養，念念衰
lǎo wú shí zàn tíng shéiyǒu zhì zhě ài yào cǐ shēn zhì guāng dāng zhī
老，無時暫停，誰有智者愛樂此身？智光當知，
chū jiā pú sà cháng yú zhòu yè rú shì guānchá wù tān shì jiānshòu wǔ
出家菩薩常於晝夜如是觀察，勿貪世間受五
yù lè jīng qín xiū xí wèi cháng zàn shě rú qù dǐng shí rú jiù tóu
欲樂，精勤修習未嘗暫捨，如去頂石，如救頭
rán⁹⁵ xīn cháng chàn huǐ guò qù xiān zuì ān zhù rú shì sì wú gòu xìng
然⁹⁵，心常懺悔過去先罪，安住如是四無垢性，
yī xīn xiū xíng shí èr tóu tuó tiáo fú qí xīn rú zhān tuó luó rú shì fó
一心修行十二頭陀，調伏其心如旃陀羅，如是佛
zǐ shì míngchū jiā
子是名出家。

zhì guāng bǐ qiū yǐ hé yì gù shuō míng zhēn shí xiū shā mén
「智光比丘，以何義故，說名真實修沙門

xíng rú zhān tuó luó qí zhān tuó luó měi yóu xíng shí shǒu zhí xī zhàng
行如旃陀羅？其旃陀羅每遊行時，手執錫杖，
bù gǎn dāng lù ruò rén bī jìn zhèn xī lìng wén yú dà zhòng zhōng
不敢當路，若人逼近，振錫令聞。於大眾中，
xīn xíng qiān xià bù gǎn qīng màn bèi hē zé shí xīn wú yuàn hèn
心行謙下，不敢輕慢；被呵責時，心無怨恨，
wèi cháng jiā bào mà rǔ biān tà mò rán shòu zhī hé yǐ gù zì
未嘗加報；罵辱鞭撻，默然受之。何以故？自
zhī xià xìng bù jiē zhòng liú yǐ shì yīn yuán wú⁹⁶ chēn wú bào
知下性，不階眾流，以是因緣，無⁹⁶瞋無報。

zhì guāng dāng zhī chū jiā pú sà yì fù rú shì tì chú xū fà xíng tóng
智光當知，出家菩薩亦復如是，剃除鬚髮形同
yīng ér zhí chí yìng qì yī tā huó mìng shēn zhuó jiā shā rú pī jiǎ zhòu
嬰兒，執持應器依他活命，身著袈裟如被甲冑，
zhàng xī ér xíng rú chí máo shuò zhí zhì huì jiàn pò fán nǎo zé xiū
杖錫而行如持鋒稍，執智慧劍，破煩惱賊，修

⁹⁵ 大正藏：燃

⁹⁶ 大正藏：無；永樂北藏：被；龍藏：被

yīng ér xíngráo yì yī qiè shì gù yī qiè sān dú lì jiàn bú rù zhēn shí
嬰兒行饒益一切。是故一切三毒利箭，不入真實
shā mén zhī shēn chū jiā pú sà yǐ sānguānmén xiū rěn rǔ xíng míngzhēn
沙門之身。出家菩薩以三觀門修忍辱行，名真
chū jiā guānzhūzhòngshēng shì fó huàshēn guān yú zì shēnwéi shí yú
出家。觀諸眾生是佛化身，觀於自身為實愚
fū guānzhū yǒuqíngzuò zūn guì xiǎng guān yú zì shēnwéitóng pú xiǎng
夫；觀諸有情作尊貴想，觀於自身為僮僕想；
yòuguānzhòngshēngzuò fù mǔxiǎng guān zì jǐ shēn rú nán nǚ xiǎng
又觀眾生作父母想，觀自己身如男女想。
chū jiā pú sà chángzuò shì guān huò bèi dǎ mà zhōng bù jiā bào
出家菩薩常作是觀，或被打罵，終不加報，
shànqiǎofāngbiàn tiáo fú qí xīn
善巧方便，調伏其心。

zhì guāng bǐ qiū rǔ děng dì tīng yún hé míngwéi sì wú gòu
「智光比丘，汝等諦聽！云何名為四無垢
xìng yī fú wò jù yǐn shí tāngyào rú shì sì shì suí yǒu
性？衣服、卧具、飲食、湯藥，如是四事，隨有
suǒ dé cū xì chèn xīn yuǎn lí tān qiú shì wú gòuxìng zhū bǐ
所得，麤細稱心，遠離貪求，是無垢性。諸比
qiū děng yǐ hé yīn yuán rú shì sì xíngmíng wú gòuxìng zhì guāng
丘等，以何因緣，如是四行名無垢性？智光
dāng zhī zhū fó rú lái sān shí qī pǐn pú tí fēn fǎ jiē cóng cǐ shēng
當知，諸佛如來三十七品菩提分法，皆從此生，
fó fǎ sēngbǎocháng bú duàn jué shì gù dé míngwéi wú gòuxìng
佛法僧寶常不斷絕，是故得名為無垢性。」

ěr shí shì zūn ér shuō jì yán
爾時，世尊，而說偈言：

zhì guāng bǐ qiū rǔ dì tīng 智光比丘汝諦聽	chū jiā pú sà suǒ yīng zuò 出家菩薩所應作
wú yuán dà cí shèzhòngshēng 無緣大慈攝眾生	yóu rú yī zǐ jiē píng děng 猶如一子皆平等
fā pú tí xīn qiú zhèng jué 發菩提心求正覺	yīng zuò sān zhǒng chéng fó fǎ 應作三種成佛法
xīn cháng zhù sì wú gòu xìng 心常住四無垢性	dāng xiū shí èr tóu tuó xíng 當修十二頭陀行
xià xīn yóu rú zhān tuó luó 下心猶如旃陀羅	sì wēi yí zhōng zuò shì niàn 四威儀中作是念

shí fāng wú liàng zhū pú sà
十方無量諸菩薩

bǐ jì xiū zhèng wǒ yì ěr
彼既修證我亦爾

héng jū shēng sǐ wú liàng kǔ
恒居生死無量苦

liù dào lún huí chū hé dào
六道輪迴處何道

shēn kǒu yì yè yú hé xiū
身口意業於何修

sān xìng zhī xīn hé xīn duō
三性之心何心多

dà cí dà bēi héng xiāng xù
大慈大悲恒相續

wéi yǒu yuán zhě shuō miào fǎ
為有緣者說妙法

rú qù dǐng shí jiù tóu rán
如去頂石救頭燃

guān zhū yǒu qíng shì fó shēn
觀諸有情是佛身

yī qiè zhòng shēng děng zūn guì
一切眾生等尊貴

shì jiān zhòng shēng tóng fù mǔ
世間眾生同父母

bèi tā dǎ mǎ bù chēn xián
被它打罵不瞋嫌

sì shì gòng yǎng xīn bù zhuó
四事供養心不著

sān shí qī pǐn pú tí fēn
三十七品菩提分

rú shì shū shèng wú lòu fǎ
如是殊勝無漏法

bú fàng yì xíng cháng xiū xí
不放逸行常修習

pú tí zhì zhǒng niàn niàn zēng
菩提智種念念增

sù dé chāo yú wú liàng jié
速得超於無量劫

chà nà chà nà qù shèng dào
刹那刹那趣聖道

rú hé liú zhuǎn sān jiè zhōng
如何流轉三界中

wǒ jīn shì shēn zhù hé jiè
我今是身住何界

tāi luǎn shī huà shòu hé shēng
胎卵濕化受何生

suǒ zào zuì zhōng hé zhě zhòng
所造罪中何者重

rú shì wēi xì guān chá yǐ
如是微細觀察已

dà xǐ dà shě wéi xiān xīn
大喜大捨為先心

zhòu yè xiū xīn bú zàn tíng
晝夜修心不暫停

niàn sān guān mén cháng bù lí
念三觀門常不離

wéi wǒ dú chǔ yú fán lèi
唯我獨處於凡類

wǒ wéi tóng pú jū bēi jiàn
我為僮僕居卑賤

wǒ rú nán nǚ xíng xiào yǎng
我如男女行孝養

qín xiū rěn rǔ wú yuàn jí
勤修忍辱無怨嫉

shì zé míng wéi wú gòu xìng
是則名為無垢性

jí yǐ rú lái guǒ bào shēn
及以如來果報身

sì wú gòu xìng wéi gēn běn
四無垢性為根本

shì míng chū jiā zhēn fó zǐ
是名出家真佛子

wú lòu shèng dào jiē chéng jiù
無漏聖道皆成就

duān zuò huā wáng fǎ jiè zhōng
端坐華王法界中

fú zhì èr yán jiē yuán mǎn wú biān jié hǎi lì qún shēng
福智二嚴皆圓滿 無邊劫海利羣生

yóu wú gòu xìng jiē chéng shú zhèng huò rú lái cháng zhù guǒ
由無垢性皆成熟⁹⁷ 證獲如來常住果

fù cì zhì guāng bǐ qiū chū jiā pú sà yú suǒ zhuó yī bù
「復次，智光比丘，出家菩薩於所著衣不

yīng tān zhuó ruò xì ruò cū suí qí suǒ dé héng yú shī zhě wèi shēng
應貪著，若細若麤隨其所得，恒⁹⁸於施者為生

fú tián wù xián cū è bù dé wèi yī guǎng shuō fǎ yào qǐ zhū fāng
福田，勿嫌麤惡；不得為衣廣說法要，起諸方

biàn yǔ tān xiāng yìng shì jiān fán fū wèi yī fú gù fēi fǎ tān qiú zào
便與貪相應。世間凡夫為衣服故，非法貪求，造

bú shàn yè duò yú è dào jīng wú liàng jié bù yù zhū fó bù
不善業，墮於惡道，經無量劫，不遇諸佛，不

wén zhèng fǎ shòu kǔ bì yǐ fù shēng rén jiān pín qióng kùn kǔ
聞正法，受苦畢已，復生人間，貧窮困苦，

qiú bù dé kǔ zhòu yè bī pò yī bù bì xíng shí bù zhī mìng rú shì
求不得苦晝夜逼迫，衣不蔽形，食不支命。如是

zhòng kǔ jiē yóu xiān shì wèi yī fú gù duō shā shēng mìng zào zhǒng
眾苦，皆由先世為衣服故，多殺生命，造種

zhǒng zuì chū jiā pú sà jí bù rú shì suí qí suǒ dé bù xián cū è
種罪。出家菩薩即不如是，隨其所得不嫌麤惡，

dàn huái cái kuì yǐ chōng fǎ yī dé shí shèng lì yī zhě néng fù
但懷慚愧以充法衣，得十勝利：一者，能覆

qí shēn yuǎn lí xiū chǐ jù zú cán kuì xiū xíng shàn fǎ èr zhě yuǎn
其身遠離羞恥，具足慚愧修行善法。二者，遠

lí hán rè jí yǐ wén méng è shòu dú chóng ān wěn xiū dào
離寒熱及以蚊虻、惡獸、毒蟲，安隱修道。

sān zhě shì xiàn shā mén chū jiā xiàng mào jiàn zhě huān xǐ yuǎn lí
三者，示⁹⁹現沙門出家相貌，見者歡喜，遠離

xié xīn sì zhě jiā shā jí shì rén tiān bǎo chuáng zhī xiàng zūn zhòng
邪心。四者，袈裟即是人天寶幢之相，尊重

jìng lǐ dé shēng fàn tiān wǔ zhě zhuó jiā shā shí shēng bǎo tā¹⁰⁰
敬禮，得生梵天。五者，著袈裟時，生寶塔

⁹⁷ 大正藏：就

⁹⁸ 大正藏：但

⁹⁹ 大正藏：示；永樂北藏：亦；龍藏：亦

¹⁰⁰ 大正藏：塔；永樂北藏：幢；龍藏：幢

xiǎng néngmièzhòng zuì shēngzhū fú dé liù zhě běn zhì jiā shā
想，能滅眾罪，生諸福德。六者，本制袈裟
rǎn¹⁰¹ lìng huài sè lí wǔ yù xiǎng bù shēngtān ài qī zhě jiā
染¹⁰¹令壞色，離五欲想，不生貪愛。七者，袈
shā shì fó jìng yī yǒngduàn fán nǎo zuò liáng tián gù bā zhě shēn
裟是佛淨衣，永斷煩惱，作良田故。八者，身
zhuó jiā shā zuì yè xiāochú shí shàn yè dào niàn niàn zēng zhǎng jiǔ
著袈裟，罪業消除，十善業道念念增長。九
zhě jiā shā yóu rú liáng tián néng shàn zēng zhǎng pú sà dào gù shí
者，袈裟猶如良田，能善增長菩薩道故。十
zhě jiā shā yóu rú jiǎ zhòu fán nǎo dú jiàn bù néng hài gù zhì guāng
者，袈裟猶如甲冑，煩惱毒箭不能害故。智光
dāng zhī yǐ shì yīn yuán sān shì zhū fó yuán jué shēng wén
當知，以是因緣，三世諸佛、緣覺、聲聞，
qīng jìng chū jiā shēn zhuó jiā shā sān shèng tóng zuò jiě tuō bǎo chuáng
清淨出家，身著袈裟，三聖同坐解脫寶床，
zhí zhì huì jiàn pò fán nǎo mó gòng rù yī wèi zhū niè pán jiè
執智慧劍，破煩惱魔，共入一味諸涅槃界。」

ěr shí shì zūn ér shuō jì yán
爾時，世尊而說偈言：

zhì guāng bǐ qiū yīng shàn tīng 智光比丘應善聽	dà fú tián yī shí shèng lì 大福田衣十勝利
shì jiān yī fú zēng yù rǎn 世間衣服增欲染	rú lái fǎ fú bù rú shì 如來法服不如是
fǎ fú néng zhē shì xiū chǐ 法服能遮世羞恥	cán kuì yuán mǎn shēng fú tián 慚愧圓滿生福田
yuǎn lí hán shǔ jí dú chóng 遠離寒暑及毒蟲	dào xīn jiān gù dé jiū jìng 道心堅固得究竟
shì xiàn chū jiā lí tān yù 示現出家離貪欲	duàn chú wǔ jiàn zhèng xiū chí 斷除五見正修持
zhān lǐ jiā shā bǎo chuáng xiàng ¹⁰² 瞻禮袈裟寶幢相 ¹⁰²	gōng jìng shēng yú fàn wáng fú 恭敬生於梵王福
fó zǐ pī yī shēng tā xiǎng 佛子披衣生塔想	shēng fú miè zuì gǎn rén tiān 生福滅罪感人天
sù róng zhì jìng zhēn shā mén 肅容致敬真沙門	suǒ wéi bù rǎn zhū chén sú 所為不染諸塵俗

¹⁰¹ 大正藏：染

¹⁰² 大正藏：想

zhū fó chēng zàn wéi liáng tián lì lè qún shēng cǐ wéi zuì
諸佛稱讚為良田 利樂羣生此為最
jiā shā shén lì bù sī yì néng lìng xiū zhí pú tí xíng
袈裟神力不思議 能令修植菩提行
dào yá zēng zhǎng rú chūn miáo pú tí miào guǒ lèi qiū shí
道芽增長如春苗 菩提妙果類秋實
jiān gù jīn gāng zhēn jiǎ zhòu fán nǎo dú jiàn bù néng hài
堅固金剛真甲冑 煩惱毒箭不能害
wǒ jīn lüè zàn shí shèng lì lì jié guǎngshuō wú yǒubiān
我今略讚十勝利 歷劫廣說無有邊
ruò yǒu lóng shēn pī yī lǚ dé tuō jīn chì niǎo wáng shí
若有龍身披一縷 得脫金翅鳥王食
ruò rén dù hǎi chí cǐ yī bú bù lóng yú zhū guǐ nán
若人渡海持此衣 不怖龍魚諸鬼難
léi diàn pī lì tiān zhī nù pī jiā shā zhě wú kǒng wèi
雷電霹靂天之怒 披袈裟者無恐畏
bái yī ruò néng qīn pěng chí yī qiè è guǐ wú néng jìn
白衣若能親捧持 一切惡鬼無能近
ruò néng fā xīn qiú chū jiā yàn lí shì jiān xiū fó dào
若能發心求出家 厭離世間修佛道
shí fāng mó gōng jiē zhèn dòng shì rén sù zhèng fǎ wángshēn
十方魔宮皆振動 是人速證法王身

fù cì zhì guāng pú sà chū jiā fó zǐ cháng xíng qǐ shí
「復次，智光菩薩，出家佛子常行乞食，

yīng shě shēn mìng bú duàn shì xīn suǒ yǐ zhě hé yī qiè yǒu qíng jiē yī
應捨身命不斷是心。所以者何？一切有情皆依

shí zhù shì yǐ qǐ shí lì yì wú qióng rǔ děng dāng zhī chū jiā pú
食住，是以乞食利益無窮。汝等當知，出家菩

sà cháng xíng qǐ shí yǒu shí shèng lì yún hé wéi shí yī zhě cháng
薩常行乞食有十勝利。云何為十？一者，常

xíng qǐ shí yǐ zì huómìng chū rù zì yóu bù shǔ tā gù èr zhě
行乞食，以自活命，出入自由不屬他故。二者，

xíng qǐ shí shí xiānshuōmiào fǎ lìng qǐ shàn xīn rán hòu zì shí
行乞食時，先說妙法，令起善心，然後自食。

sān zhě wéi bù shī rén fā dà bēi xīn wèishuōzhèng fǎ lìng qǐ shě
三者，為不施人發大悲心，為說正法，令起捨

xīn ér shēngshèng fú sì zhě yī fó jiàoxíng zēngzhǎng jiè pǐn
心，而生勝福。四者，依佛教行，增長戒品，

fú dé yuánmǎn zhì huì wú qióng wǔ zhě cháng xíng qǐ shí yú
福德圓滿，智慧無窮。五者，常行乞食，於
qī jiǔ màn zì rán xiāomiè zhòngsuǒ gōngjìng shì liáng fú tián liù zhě
七九慢自然消滅，眾所恭敬，是良福田。六者，
yú qǐ shí shí dāng dé rú lái wú jiàn dǐng xiàng yīng shòu shì jiānguǎng
於乞食時，當得如來無見頂相，應受世間廣
dà gòng yǎng qī zhě rǔ děng fó zǐ suí xué cǐ fǎ zhù chí sān bǎo
大供養。七者，汝等佛子隨學此法，住持三寶，
ráo yì yǒu qíng bā zhě yú qǐ shí shí bù dé wèi qiú yǐn shí¹⁰³
饒益有情。八者，於乞食時，不得為求飲食，
qǐ xī wàng xīn zàn tàn yī qiè nán zǐ nǚ rén jiǔ zhě xíng qǐ shí shí
起希望心，讚歎一切男子女人。九者，行乞食時，
xū yī cì dì bù yīng fēn bié pín fù zhī jiā shí zhě cháng xíng qǐ
須依次第，不應分別貧富之家。十者，常行乞
shí zhū fó huān xǐ dé yī qiè zhì zuì wéi liáng yuán zhì guāng pú sà
食，諸佛歡喜，得一切智最為良緣。智光菩薩，
wǒ wèi rǔ děng lüè shuō rú shì shí zhǒng lì yì ruò guǎng fēn bié wú
我為汝等略說如是十種利益，若廣分別，無
liàng wú biān rǔ děng bǐ qiū jí wèi lái shì qiú fó dào zhě yīng rú shì
量無邊。汝等比丘及未來世求佛道者，應如是
xué
學。」

ěr shí shì zūn ér shuō jì yán
爾時，世尊而說偈言：

zhì guāng pú sà rǔ dì tīng 智光菩薩汝諦聽	chū jiā dà shì yīng lí tān 出家大士應離貪
dāng fā chū shì xiū xíng xīn 當發出世修行心	qǐ shí tóu tuó wéi gēn běn 乞食頭陀為根本
fán fū zhù yú yǒu lòu shí 凡夫住於有漏食	shèng zhě xī yī wú lòu shí 聖者悉依無漏食
yǒu lòu wú lòu zhū shèng fán 有漏無漏諸聖凡	yī qiè wú bù yī shí zhù 一切無不依食住
wǒ wèi rǔ děng zhū fó zǐ 我為汝等諸佛子	kāi yǎn chū shì èr lì xíng 開演出世二利行
sān shì rú lái suǒ chēng zàn 三世如來所稱讚	qǐ shí gōng dé yǒu shí lì 乞食功德有十利

¹⁰³ 大正藏：食故

piānchēng cǐ xíng zuì wéishèng chū rù zì zài wú xì fù
偏稱此行最為勝 出入自在無繫縛
xiān lìng shī zhǔ fā chū xīn lìng qù pú tí rán hòu shí
先令施主發初心 令趣菩提然後食
wèi chú qiān tān shuō miào fǎ néng qǐ¹⁰⁴ dà shě wú liàng xīn
為除慳貪說妙法 能起¹⁰⁴大捨無量心
yī dà shī jiào xíng qǐ shí zēngzhǎng wú liàng zhū fàn xíng
依大師教行乞食 增長無量諸梵行
qī jiǔ zhǒng màn zì chú miè wéi zhū rén tiān suǒ zūn jìng
七九種慢自除滅 為諸人天所尊敬
rú lái dǐng xiàng bù kě jiàn zhuànmiào fǎ lún huà shí fāng
如來頂相不可見 轉妙法輪化十方
jìn wèi lái jì chuán cǐ fǎ lìng bú duàn jué sān bǎozhǒng
盡未來際傳此法 令不斷絕三寶種
ruò wèi yǐn shí qǐ wàng xīn bù yīng zàn tàn zhū nán nǚ
若為飲食起妄心 不應讚歎諸男女
qǐ dà cí bēi píng děng yì bù shēng fēn bié pín yǔ fù
起大慈悲平等意 不生分別貧與富
qīng jìng qǐ shí fó suǒ zàn yī qièzhǒng zhì cóng cǐ shēng
清淨乞食佛所讚 一切種智從此生
sān shì rú lái chū yú shì wéi zhū zhòngshēngshuō sì shí
三世如來出于世 為諸眾生說四食
duàn chù sī shí wéi qí sì jiē shì yǒu lòu shì jiān shí
段觸思識為其四 皆是有漏世間食
wéi yǒu fǎ xǐ chán yuè shí nǎi shì shèng xián suǒ shí zhě
唯有法喜禪悅食 乃是聖賢所食者
rǔ děng yàn lí shì jiān wèi dāng qiú chū shì wú lòu shí
汝等厭離世間味 當求出世無漏食

fù cì zhì guāng pú sà chū jiā fó zǐ yú zhū yī yào bù
「復次，智光菩薩，出家佛子於諸醫藥不

yīngtānzhuó ruò yǒubìng shí tā jiānyào yǐ suǒ qì shěyào hē lí pí
應貪著，若有病時，佗煎藥已所棄捨藥，訶梨毗

lí jí ā mó lè qǔ shì děngyào jí yīng fú zhī nǎi zhì yī shēng fú
梨及阿摩勒，取是等藥即應服之，乃至一生服

suǒ qì yào yú zhū yào dēng cháng shēng zhī zú rú shì míng wéi zhēn shí
所棄藥，於諸藥等常生知足，如是名為真實

¹⁰⁴ 大正藏：起；永樂北藏：趣；龍藏：趣

shā mén chū jiā fó zǐ héng fú qì yào shì rén huò dé shí zhǒng shèng
沙門。出家佛子恒服棄藥，是人獲得十種勝
lì yún hé wéi shí yī zhě wèi qiú yào cǎo bú jìn tā rén yǒng
利。云何為十？一者，為求藥草，不近他人，永
xī tān qiú ān zhù zhèng niàn èr zhě bú jìng guān mén yì dé chéng
息貪求，安住正念。二者，不淨觀門易得成
jiù chū shì zhī xīn néng dé jiān gù sān zhě yú zhū zhēn wèi héng
就，出世之心能得堅固。三者，於諸珍味，恒
bù tān zhuó sù zhèng zhèng zhì cān chán yuè wèi sì zhě yú
不貪著，速證正智，餐¹⁰⁵禪悅味¹⁰⁶。四者，於
zhū shì jiān yī qiè cái wù cháng néng zhī zú zǎo dé jiě tuō wǔ zhě
諸世間一切財物，常能知足，早得解脫。五者，
bú jìn shì jiān yī qiè fán fū qīn jìn chū shì qīng jìng shàn yǒu liù zhě
不近世間一切凡夫，親近出世清淨善友。六者，
yóu bù xián è zhū qì yào děng yú cū yǐn shí yì dé jiě tuō qī zhě
由不嫌惡諸棄藥等，於麤飲食亦得解脫。七者，
yú suǒ zhòng yào yǒng bù xī wàng yī qiè shì jiān wú bù zūn gù bā zhě
於所重藥永不希望，一切世間無不尊故。八者，
sù néng tiáo fú zhū fán nǎo bìng zhèng dé rú lái cháng zhù fǎ shēn jiǔ
速能調伏諸煩惱病，證得如來常住法身。九
zhě yǒng duàn sān jiè yī qiè fán nǎo néng liáo zhòng shēng shēn xīn zhòng
者，永斷三界一切煩惱，能療眾生身心重
bìng shí zhě néng shùn fó jiào xiū pú sà xíng fú zhì yuán mǎn dé dà
病。十者，能順佛教修菩薩行，福智圓滿得大
pú tí zhì guāng dāng zhī wǒ wèi rǔ děng lüè shuō qì yào shí zhǒng
菩提。智光當知，我為汝等略說棄藥十種
shèng lì rú shì miào xíng qù lái xiàn zài chū jiā pú sà jiē gòng
勝利，如是妙行，去、來、現在出家菩薩皆共
xiū xué rǔ děng yīng dāng wèi zhū zhòng shēng yǎn shuō liú bù wú lìng duàn
修學，汝等應當為諸眾生演說流布，無令斷
jué jí wèi rú lái guǎng shè gòng yǎng shì jiān suǒ yǒu cái jìng gòng yǎng
絕，即為如來廣設供養，世間所有財敬供養
suǒ bù néng jí yú pú sà xíng bú fù tuì zhuǎn sù zhèng wú shàng zhèng
所不能及，於菩薩行不復退轉，速證無上正
děng pú tí
等菩提。」

¹⁰⁵ 大正藏：殮

¹⁰⁶ 大正藏：食

ěr shí shì zūn chóngshuō jì yán
爾時，世尊重說偈言：

zhì guāng bǐ qiū rǔ shàn tīng 智光比丘汝善聽	chū jiā suǒ fú wú gòu yào 出家所服無垢藥
pú sà miào xíng cǐ wéi xiān 菩薩妙行此為先	zhòngshēng yǒu bìng rú jǐ bìng 眾生有病如己病
yǐ dà bēi ēn jiù zhòng kǔ 以大悲恩救眾苦	fù yòng cí xīn shī ān lè 復用慈心施安樂
zuì shàng miào yào yǔ tā rén 最上妙藥與佗人	qián rén suǒ qì ér zì fú 前人所棄而自服
pú sà bù zé guì jiàn yào 菩薩不擇貴賤藥	dàn liáo zhòng bìng lìng ān wěn 但療眾病令安隱
qǔ tā suǒ qì zhī yú yào 取佗所棄之餘藥	yǐn fú yǐ chōng zhì suǒ jí 飲服以充治所疾
qǔ tā qì yào yǒu shí lì 取佗棄藥有十利	sān shì rú lái gòng chēng zàn 三世如來共稱讚
suī qiú yī yào bú jìn tā 雖求醫藥不近佗	yǒng xī zhuī qiú zhù zhèng niàn 永息追求住正念
bú jìng guān mén yì chéng shú 不淨觀門易成熟	ér néng yuǎn zuò pú tí yīn 而能遠作菩提因
bù zhuó gān wèi lí zhū tān 不著甘味離諸貪	dāng qiú fǎ xǐ chán yuè shí 當求法喜禪悅食
yú shì cái bǎo néng zhī zú 於世財寶能知足	huò dé wú lòu qī shèng cái 獲得無漏七聖財
shě bǐ fán yú bú gòng zhù 捨彼凡愚不共住	qīn jìn shèng xián wéi liáng yǒu 親近聖賢為良友
yóu shì bù xián zhòng qì yào 由是不嫌眾棄藥	yì yú yǐn shí duàn tān qiú 亦於飲食斷貪求
zhēnshàn miào yào bù xī wàng 珍膳妙藥不希望	shì jiān suǒ yǐ xián zūn zhòng 世間所以咸尊重
néng liáo shēn xīn fán nǎo bìng 能療身心煩惱病	wù dé zhēn rú fǎ xìng shēn 悟得真如法性身
yǒng duàn sān jiè zhū xí qì 永斷三界諸習氣	zhèng dé wú shàng zhēn jiě tuō 證得無上真解脫
néng shùn fó jiào qù pú tí 能順佛教趣菩提	fú zhì yuán chéng bào shēn guǒ 福智圓成報身果
rǔ děng fó zǐ jiē xiū xué 汝等佛子皆修學	dāng zuò jīn gāng zhēn dào chǎng 當坐金剛真道場

fù cì zhì guāng chū jiā pú sà yuǎn lí xuānnào zhù ā
「復次，智光，出家菩薩遠離喧鬧，住阿
lán rě xiū shè qí xīn wú liàngqiān suì yǐ qiú fó dào sān shì rú lái lí
蘭若修攝其心，無量千歲以求佛道，三世如來離
zhū xuānnào jì rán xián jū wàn xíng zēng xiū zhèng pú tí guǒ yuán
諸喧鬧，寂然閑居，萬行增修，證菩提果，緣
jué shēng wén yī qiè xián shèng zhèng dé shèng guǒ yì fù rú shì qí
覺、聲聞一切賢聖，證得聖果亦復如是。其
ā lán rě yǒu shí zhǒng dé néng lìng zhèng dé sān pú tí guǒ yún hé
阿蘭若有十種德，能令證得三菩提果。云何
míng wéi shí zhǒng shèng dé yī zhě wéi dé zì zài zhù ā lán rě sì
名為十種勝德？一者，為得自在住阿蘭若，四
wēi yí zhōng bù shǔ tā gù èr zhě lí wǒ wǒ suǒ míng ā lán rě
威儀中不屬佗故。二者，離我、我所名阿蘭若，
yú shù xià shí wú zhí zhuó gù sān zhě yú wò jù děng wú suǒ ài zhuó
於樹下時，無執著故。三者，於卧具等無所愛著，
yóu sī dāng wò sì wú wèi chuáng sì zhě ā lán rě chù sān dú wēi bó
由斯當卧四無畏床。四者，阿蘭若處三毒微薄，
lí tān chēn chī suǒ yuán jìng gù wǔ zhě yào ā lán rě xiū yuǎn lí xíng
離貪瞋癡所緣境故。五者，樂阿蘭若修遠離行，
bù qiú rén tiān wǔ yù lè gù liù zhě néng shě xuānnào zhù xián jì
不求人天五欲樂故。六者，能捨喧鬧，住閑寂
chù xiū xí fó dào bù xī qū mìng qī zhě ài yào jì jìng lí
處，修習佛道，不惜軀命。七者，愛樂寂靜，離
shì yán cí qì shě fán yú wú sǎn luàn gù¹⁰⁷ bā zhě shì chū shì
世言詞，棄捨凡愚，無散亂故¹⁰⁷。八者，世出世
jiān yī qiè shì yè yì dé chéng jiù wú zhàng ài gù¹⁰⁸ jiǔ zhě
間，一切事業易得成就，無障礙故¹⁰⁸。九者，
ā lán rě chù shì sān mèi shì¹⁰⁹ néng dé bǎi qiān dà sān mèi gù shí zhě
阿蘭若處是三昧室¹⁰⁹，能得百千大三昧故。十者，
qīng jìng rú kōng yǐ wéi shè zhái xīn wú zhàng ài dé dà zhì gù zhì
清淨如空以為舍宅，心無障礙得大智故。智
guāng dāng zhī ā lán rě chù yǒu rú shì děng wú liàng gōng dé yǐ shì
光當知，阿蘭若處有如是等無量功德，以是

¹⁰⁷ 大正藏及麗藏：七者，愛樂寂靜，離世言詞，棄捨凡愚，無散亂故；永樂北藏及龍藏：七者，愛樂寂靜，世間一切事業易得成就，無障礙故

¹⁰⁸ 大正藏及麗藏：八者，世出世間，一切事業易得成就，無障礙故；永樂北藏及龍藏：經本元少第八段（缺八者）

¹⁰⁹ 大正藏：室；永樂北藏：空；龍藏：空

yīn yuán chū jiā fó zǐ shì shěshēnmìng bù lí shān lín ruò wèi
因緣，出家佛子，誓捨身命，不離山林。若為
tīng fǎ gòngyǎngbìngrén shī sēng fù mǔ chū ā lán rě rù
聽法，供養病人、師僧、父母，出阿蘭若，入
jù luò zhōng yí sù huán guī yú lán rě chù ruò yǒu yīn yuán wèi dé guī
聚落中，宜速還歸於蘭若處。若有因緣未得歸
zhě yīngzuò shì xiǎng jīn cǐ jù luò yóu rú shān lín suǒ dé cái wù
者，應作是想：『今此聚落猶如山林，所得財物
xū jiǎ rú mèng ruò yǒu suǒ dé bù yīng tān zhuó rú shì fó zǐ shì
虛假如夢，若有所得，不應貪著。』如是佛子是
mó hē sà
摩訶薩。」

ěr shí shì zūn ér shuō jì yán
爾時，世尊而¹¹⁰說偈言：

zhì guāng rǔ děng shàn dì tīng 智光汝等善諦聽	wú fán nǎo rén suǒ zhù chù ¹¹¹ 無煩惱人所住處 ¹¹¹
yuǎn lí xuān nào chǔ jì jìng 遠離喧鬧處寂靜	cǐ shì shén xiān suǒ jū chù 此是神仙所居處
sān shì pú sà qiú pú tí 三世菩薩求菩提	yú lán rě zhōng chéng zhèng jué 於蘭若中成正覺
yuán jué shēng wén zhū shèng zhòng 緣覺聲聞諸聖眾	yì yú cǐ chù zhèng pú tí 亦於此處證菩提
zhù ā lán rě huò shí lì 住阿蘭若獲十利	néng lìng zhèng dé sān shèng guǒ 能令證得三乘果
zì zài yóu xíng rú shī zǐ 自在遊行如師子	sì wēi yí zhōng wú xì fù 四威儀中無繫縛
shān lín shù xià shèng suǒ yào 山林樹下聖所樂	wú wǒ wǒ suǒ míng lán rě 無我我所名蘭若
yī fú wò jù wú xì zhuó 衣服卧具無繫著	zuò sì wú wèi shī zǐ zuò 坐四無畏師子座
lí zhū fán nǎo míng lán rě 離諸煩惱名蘭若	yī qiè tān ài wú suǒ zhuó 一切貪愛無所著
cháng jū wù wài yàn chén láo 常居物外厭塵勞	bú yào shì jiān wǔ yù lè 不樂世間五欲樂
yuǎn lí kuì nào jì jìng zhě 遠離憤鬧寂靜者	qì shēn shě mìng ¹¹² qiú fó dào 棄身捨命 ¹¹² 求佛道

¹¹⁰ 大正藏：重

¹¹¹ “智光汝等善諦聽，無煩惱人所住處”句，大正藏及麗藏有；永樂北藏及龍藏則無

néng zhù jì jìng wú rén shēng yú zhū sǎn luàn xīn bù qǐ
能住寂靜無人聲 於諸散亂心不起
shì chū shì jiān zhū shàn yè xīn wú zhàng ài jiē chéng jiù
世出世間諸善業 心無障礙皆成就
yóu shì lán rě wéi gēn běn néng shēng bǎi qiān zhū sān mèi
由是蘭若為根本 能生百千諸三昧
yǐ dà kōng jì wéi xū shì¹¹³ xíng zhě shēn xīn wú zhàng ài
以大空寂為虛室¹¹³ 行者身心無障礙
jù zú rú shì shí shèng lì shì gù zhòng shèng cháng jū zhǐ
具足如是十勝利 是故眾聖常居止
zhì guāng rǔ děng zhū fó zǐ ruò yù sù chéng yī qiè zhì
智光汝等諸佛子 若欲速成一切智
nǎi zhì mèng zhōng mò shě lí ā lán rě chù pú tí dào
乃至夢中莫捨離 阿蘭若處菩提道
wǒ miè dù hòu fā xīn zhě ér néng zhù yú lán rě chù
我滅度後發心者 而能住於蘭若處
bù jiǔ dāng zuò bǎo huā wáng zhèng dé fǎ shēn cháng lè guǒ
不久當坐寶華王 證得法身常樂果

ěr shí shì zūn shuō shì fǎ shí wú liàng bǎi qiān chū fā xīn zhě
爾時，世尊說是法時，無量百千初發心者，

yú wú shàng dào dé bú tuì zhuǎn shí zhì guāng děng zhū pú sà zhòng
於無上道，得不退轉。時，智光等諸菩薩眾，

dé tuó luó ní jù dà shéntōng bǎi wàn rén tiān fā pú tí yì wù sān
得陀羅尼，具大神通，百萬人天發菩提意，悟三

jiě tuō ěr shí rú lái gào zhū dà zhòng ruò yǒu jìng xìn shàn nán zǐ
解脫。爾時，如來告諸大眾：「若有淨信善男子、

shàn nǚ rén dé wén rú shì sì wú gòu xìng shèn shēn fǎ mén shòu chí dú
善女人，得聞如是四無垢性甚深法門，受持讀

xí jiě shuō shū xiě rú shì rén děng suǒ shēng zhī chù yù shàn zhī
習，解說書寫，如是人等，所生之處，遇善知

shí xiū pú sà xíng yǒng bú tuì zhuǎn bù wéi yī qiè zhū yè fán nǎo
識，修菩薩行，永不退轉，不為一切諸業煩惱

zhī suǒ rǎo luàn ér yú xiàn shì huò dà fú zhì zhù chí sān bǎo dé zì zài
之所擾亂，而於現世獲大福智，住持三寶得自在

lì shào jì fó zhǒng shǐ bú duàn jué mìng zhōng bì shēng zhī zú tiān
力，紹繼佛種使不斷絕，命終必生知足天

¹¹² 大正藏：棄捨身命

¹¹³ 大正藏：室；永樂北藏：空；龍藏：空

gōng fèng jìn mí lè zhèng bú tuì wèi lóng huā chū huì dé wén zhèng
宮，奉觀彌勒，證不退位，龍華初會得聞正
fǎ shòu¹¹⁴ pú tí jì sù chéng fó dào ruò yù yuàn shēng shí fāng fó
法，受¹¹⁴菩提記速成佛道。若欲願生十方佛
tǔ suí qí suǒ yuàn ér dé wǎng shēng jiàn fó wén fǎ jiū jìng bú tuì
土，隨其所願而得往生，見佛聞法，究竟不退
ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí
阿耨多羅三藐三菩提。」

ā lán rě pǐn dì wǔ 阿蘭若品第五

ěr shí huì zhōng yǒu yī pú sà mó hē sà míng cháng jīng jìn
爾時，會中有一菩薩摩訶薩，名常精進，
chéng fó wēi shén jí cóng zuò qǐ piān tǎn yòu jiān yòu xī zhuó dì
承佛威神，即從座起，偏袒右肩，右膝著地，
hé zhǎng gōng jìng ér bái fó yán shì zūn rú fó suǒ shuō ā lán
合掌恭敬，而白佛言：「世尊！如佛所說，阿蘭
rě chù shì pú tí dào chǎng ruò yǒu fā xīn qiú pú tí zhě bù yīng shě
若處是菩提道場，若有發心求菩提者，不應捨
lí ā lán rě chù shì lán rě zhōng yǒu duō zhòng shēng hǔ bào chái
離阿蘭若處。是蘭若中，有多眾生，虎豹豺
láng¹¹⁵ dú chóng è shòu nǎi zhì fēi niǎo jí yǔ liè shī bù shí rú
狼¹¹⁵，毒蟲惡獸，乃至飛鳥及與獵師，不識如
lái bù wén zhèng fǎ yòu bú jìng sēng cǐ zhū yǒu qíng wú fù shàn
來，不聞正法，又不敬僧。此諸有情，無復善
gēn yuǎn lí jiě tuō hé gù rú lái lìng xiū xué rén zhù ā lán rě sù
根，遠離解脫。何故如來令修學人，住阿蘭若速
dé chéng fó wéi yuàn shì zūn wèi zhū zhòng shēng fēn bié jiě shuō jué
得成佛？惟願世尊為諸眾生分別解說，決
yí lìng xǐ fā pú tí xīn shǐ bù tuì zhuǎn
疑令喜，發菩提心使不退轉。」

ěr shí fó gào cháng jīng jìn pú sà shàn zāi shàn zāi
爾時，佛告常精進菩薩：「善哉！善哉！
shàn nán zǐ rǔ yǐ dà cí wèn yú rú lái qīng jìng jiě tuō ráo yì wèi lái
善男子，汝以大慈問於如來清淨解脫，饒益未來

¹¹⁴ 大正藏：授

¹¹⁵ 大正藏：狼；永樂北藏：狼；龍藏：狼

zhū xiū xíngzhě gōng dé wú liàng dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī
諸修行者，功德無量。諦聽諦聽，善思念之，
wǒ jīn wèi rǔ fēn bié yǎnshuō ā lán rě chùzhǒngzhǒnggōng dé
我今為汝分別演說阿蘭若處種種功德。」

wěi rán shì zūn yuànyào yù wén
「唯然，世尊！願樂欲聞。」

ěr shí fó gào cháng jīng jìn pú sà rú rǔ suǒshuō ā lán
爾時，佛告常精進菩薩：「如汝所說，阿蘭
rě chù dé chéngshèngzhě shān lín zhī zhōngduōzhūzhòngshēng yǐ hé
若處得成聖者，山林之中多諸眾生，以何
yīn yuán bù dé chéng fó shì yì bù rán suǒ yǐ zhě hé bǐ zhū
因緣不得成佛？是義不然。所以者何？彼諸
zhòngshēng bù shí sānbǎo bù zhī yàn zú bù shí shàn è yú shān
眾生，不識三寶，不知厭足，不識善惡，於山
lín zhōng suī yǒu shì jiānzhǒngzhǒngzhēnbǎo ér bù néng zhī fú zàng zhī
林中，雖有世間種種珍寶，而不能知伏藏之
chù pú sà mó hē sà jí bù rú shì shànnán zǐ pú sà néng zhī
處，菩薩摩訶薩即不如是。善男子，菩薩能知
fó fǎ sēngbǎo shì chū shì bǎo qī zhēn fú zàng shì shì jiānbǎo
佛、法、僧寶是出世寶，七珍伏藏是世間寶，
xī néngbiàn qí zhǒngzhǒng sè xiàng zhī qí suǒ zài ér bù tān qiú
悉能辯¹¹⁶其種種色相，知其所在而不貪求，
yì bú yàojiàn hé kuàng qǔ hū pú sà chū jiā fā jiān gù xīn
亦不樂見，何況取乎¹¹⁷？菩薩出家，發堅固心，
bù xī shēnmìng shě lí fù mǔ liù qīn juànshǔ yào zhù shān lín
不惜身命，捨離父母、六親眷屬，樂住山林，
chángzuò shì niàn jiǎ shǐ sānqiān dà qiān shì jiè jié jìn zhī shí qī
常作是念：『假使三千大千世界劫盡之時，七
rì bìngchū huǒ zāi chì rán fénshāowàn wù rì yuèxīngchén miào
日並出，火災熾然，焚燒萬物，日月星辰、妙
gāoshānwáng jí qī jīn shān tié wéishānděng shí zhì jiē sàn sān jiè
高山王及七金山、鐵圍山等，時至皆散。三界
zhī dǐng fēi fēi xiǎngtiān bā wàn jié jìn huánshēng xià dì zhuàn lún
之頂非非想天，八萬劫盡，還生下地。轉輪
shèngwángqiān zǐ wéirào qī bǎojiànshǔ sì zhōuxián fú shòumìngbào
聖王千子圍遶，七寶眷屬四洲咸伏，壽命報

¹¹⁶ 大正藏：辯

¹¹⁷ 大正藏：手取

jìn xū yú bù tíng wǒ jīn yì ěr jiǎ shǐ shòuniánmǎn yī bǎi suì qī
盡須臾不停。我今亦爾，假使壽年滿一百歲，七

bǎo jù zú shòuzhūkuài lè yǎnmó shǐ zhì bù miǎn wú cháng zuò
寶具足，受諸快樂，琰魔使至不免無常。』作

shì sī wéi wǒ jīn bù rú dài qí fù mǔ jí zhūzhòngshēng xiū pú sà
是思惟：『我今不如代其父母及諸眾生修菩薩

xíng dāng dé jīn gāng bú huài zhī shēn huán lái sān jiè jiù dù fù mǔ
行，當得金剛不壞之身，還來三界救度父母。』

zuò shì yuàn yǐ zhù ā lán rě wèi zhūzhòngshēng fā hóng shì yuàn
作是願已，住阿蘭若，為諸眾生發弘誓願。

shànggēn pú sà fā shì yuànyán yuàn wǒ wèi dé chéng fó yǐ lái
上根菩薩發是願言：『願我未得成佛已來，

cháng yú lù dì chángzuò bú wò zhōnggēn pú sà fā shì yuànyán
常於露地長坐不卧。』中根菩薩發是願言：

yuàn wǒ wèi dé chéng fó yǐ lái yú shù yè zhōng chángzuò bú wò
『願我未得成佛已來，於樹葉中常坐不卧。』

xiàgēn pú sà fā shì yuànyán yuàn wǒ wèi dé chéng fó yǐ lái yú
下根菩薩發是願言：『願我未得成佛已來，於

shí shì zhōngchángzuò bú wò rú shì sāngēnchū jiā pú sà zuò sān
石室中常坐不卧。』如是三根出家菩薩，坐三

zhōngzuò gè zuò shì niàn guò qù pú sà zuò yú cǐ zuò ér néngzhèng
種座，各作是念：『過去菩薩坐於此座，而能證

dé tuó luó ní méngōng dé zì zài guò xiàn wèi lái zhū pú sà děng
得陀羅尼門功德自在。過、現、未來諸菩薩等

jiē yú cǐ zuò dé tuó luó ní xiū zhèng zì zài wǒ yì rú shì jīn zuò cǐ
皆於此座，得陀羅尼修證自在。我亦如是今坐此

chù bì dāng chéng jiù yú tuó luó ní ér dé zì zài ruò wèi chéng jiù
處，必當成就於陀羅尼而得自在。若未成就

dé zì zài zhě zhōng bù shě lí ā lán rě chù
得自在者，終不捨離阿蘭若處。』

huòyǒu pú sà wèi dé yuánmǎn sì wú liàng xīn zhōng bù shě
「或有菩薩，未得圓滿四無量心，終不捨

lí ā lán rě chù huòyǒu pú sà wèi dé yuánmǎn wǔ tōngshén lì
離阿蘭若處。或有菩薩，未得圓滿五通神力，

zhōng bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu pú sà wèi dé yuánmǎn liù bō
終不捨離阿蘭若處。或有菩薩，未得圓滿六波

luó mì zhōng bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu pú sà wèi dé yuán
羅蜜，終不捨離阿蘭若處。或有菩薩，未得圓

mǎnshànqiǎofāngbiàn zhōng bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu pú sà
滿善巧方便，終不捨離阿蘭若處。或有菩薩，
wèinéngtiáo fú yī qiè yǒuqíng zhōng bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu
未能調伏一切有情，終不捨離阿蘭若處。或有
pú sà wèi dé yuánmǎn sì zhǒngshè fǎ zhōng bù shě lí ā lán rě
菩薩，未得圓滿四種攝法，終不捨離阿蘭若
chù huòyǒu pú sà wèinéng xiū xí liù niàn zhī fǎ zhōng bù shě lí
處。或有菩薩，未能修習六念之法，終不捨離
ā lán rě chù huòyǒu pú sà wèinéngchéng jiù duōwén zhì huì zhōng
阿蘭若處。或有菩薩，未能成就多聞智慧，終
bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu pú sà wèinéngchéng jiù jiān gù xìn
不捨離阿蘭若處。或有菩薩，未能成就堅固信
lì zhōng bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu pú sà wèinéngduànchú
力，終不捨離阿蘭若處。或有菩薩，未能斷除
liù shí èr jiàn zhōng bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu pú sà wèinéng
六十二見，終不捨離阿蘭若處。或有菩薩，未能
xiū xí bā zhǒngzhèngdào zhōng bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu pú
修習八種正道，終不捨離阿蘭若處。或有菩
sà wèinéngyǒngduàn èr zhàng xí qì zhōng bù shě lí ā lán rě chù
薩，未能永斷二障習氣，終不捨離阿蘭若處。
huòyǒu pú sà wèinéngyuánmǎn suí bìng yǔ yào wēimiào zhì huì zhōng
或有菩薩，未能圓滿隨病與藥微妙智慧，終
bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu pú sà wèinéngyuánmǎn dà pú tí
不捨離阿蘭若處。或有菩薩，未能圓滿大菩提
xīn zhōng bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu pú sà wèinéngyuánmǎn
心，終不捨離阿蘭若處。或有菩薩，未能圓滿
héngshā sānmèi zhōng bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu pú sà wèi
恒沙三昧，終不捨離阿蘭若處。或有菩薩，未
néngchéng jiù wú liàngshéntōng zhōng bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu
能成就無量神通，終不捨離阿蘭若處。或有
pú sà yǐ dìngtōng lì jiàn shí bā kōng ér xīn bù jīng rú shì dà shì ruò
菩薩，以定通力見十八空而心不驚，如是大事若
wèichéng jiù zhōng bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu pú sà wèinéng
未成就，終不捨離阿蘭若處。或有菩薩，未能
yuánmǎn yī qiè zhì zhì zhōng bù shě lí ā lán rě chù huòyǒu pú sà
圓滿一切智智，終不捨離阿蘭若處。或有菩薩，
wèi dé yuánmǎn yī qiè zhǒng zhì zhōng bù shě lí ā lán rě chù huò
未得圓滿一切種智，終不捨離阿蘭若處。或

yǒu pú sà wèi dé xiū xí sān shí qī zhǒng pú tí fēn fǎ zhōng bù shě
有菩薩，未得修習三十七種菩提分法，終不捨
lí ā lán rě chù huò yǒu pú sà wèi dé yuán mǎn shí dì wàn xíng
離阿蘭若處。或有菩薩，未得圓滿十地萬行，
zhōng bù shě lí ā lán rě chù huò yǒu pú sà yú bǎi jié zhōng wèi néng
終不捨離阿蘭若處。或有菩薩，於百劫中未能
xiū xíng xiàng hǎo zhī yè zhōng bù shě lí ā lán rě chù huò yǒu pú sà
修行相好之業，終不捨離阿蘭若處。或有菩薩，
wèi dé yuán mǎn rú lái sì zhì zhōng bù shě lí ā lán rě chù huò yǒu
未得圓滿如來四智，終不捨離阿蘭若處。或有
pú sà wèi néng yuán mǎn zhèng dà niè pán zhōng bù shě lí ā lán rě
菩薩，未能圓滿證大涅槃，終不捨離阿蘭若
chù huò yǒu pú sà zuò jīn gāng zuò wèi néng zhèng dé ā nòu duō luó sān
處。或有菩薩，坐金剛座未能證得阿耨多羅三
miǎo sān pú tí cháng zuò bù qǐ shì míng pú sà ā lán rě xíng shàn
藐三菩提，常坐不起，是名菩薩阿蘭若行。善
nán zǐ chū jiā pú sà fā pú tí xīn rù yú shān lín zuò sān zhǒng zuò
男子，出家菩薩發菩提心入於山林，坐三種座
jiàn mó shēn xīn jīng sān dà jié ér xiū wàn xíng zhèng dé wú shàng zhèng
鍊磨身心，經三大劫而修萬行，證得無上正
děng pú tí
等菩提。」

ěr shí shì zūn chóng shuō jì yán
爾時，世尊重說偈言：

xī zhū rú lái yīn dì shí	zhù ā lán rě lí chén chù
昔諸如來因地時	住阿蘭若離塵處
fú duàn fán nǎo suǒ zhī zhàng	chāo guò sān jiè zhèng pú tí
伏斷煩惱所知障	超過三界證菩提
guò qù pú sà xiū xíng yuàn	yǐ ā lán rě wéi shè zhái
過去菩薩修行願	以阿蘭若為舍宅
ā sēng qí jié xiū fú zhì	shí dì jiū jìng zhèng sān shēn
阿僧祇劫修福智	十地究竟證三身
wèi lái pú sà qiú fó guǒ	rù yú shēn shān xiū miào xíng
未來菩薩求佛果	入於深山修妙行
duàn chú èr zhàng shēng sǐ yīn	dāng zhèng sān kōng zhēn jiě tuō
斷除二障生死因	當證三空真解脫
xiàn zài shí fāng zhū pú sà	xiū chí wàn xíng zhù kōng xián
現在十方諸菩薩	修持萬行住空閑

bù xī shēn mìng qiú pú tí
不 惜 身 命 求 菩 提

ruò yù sù zhèng shēn sān mèi
若 欲 速 證 深 三 昧

ā lán rě chù xīn wú zhēng
阿 蘭 若 處 心 無 諍

ruò yù yóu xì shí fāng guó
若 欲 遊 戲 十 方 國

gòng yǎng zhū fó lì qún shēng
供 養 諸 佛 利 羣 生

yù zhèng yǒu wú rú huàn zhì
欲 證 有 無 如 幻 智

zhù ā lán rě pú tí chǎng
住 阿 蘭 若 菩 提 場

ruò yù sù dé rú rú zhì
若 欲 速 得 如 如 智

jìn dà jié hǎi lì qún shēng
盡 大 劫 海 利 羣 生

ruò rén yù dé nán sī zhì
若 人 欲 得 難 思 智

shān wáng jiè zǐ bú huài xiàng
山 王 芥 子 不 壞 相

ruò rén yù dé wú ài zhì
若 人 欲 得 無 礙 智

suí lèi zhòng shēng gè dé jiě
隨 類 眾 生 各 得 解

ruò yù wú shēng jí wú miè
若 欲 無 生 及 無 滅

fàng guāng shuō fǎ lì qún shēng
放 光 說 法 利 羣 生

ruò yǐ zú zhǐ àn dà dì
若 以 足 指 按 大 地

dǔ xiàng fā xīn chú xié jiàn
覩 相 發 心 除 邪 見

ruò yù zhū fó chū xiàn shí
若 欲 諸 佛 出 現 時

niàn niàn zhèng dé wú shēng zhì
念 念 證 得 無 生 智

yīn xiū miào dìng chāo¹¹⁸ shéntōng
因 修 妙 定 超 神 通

néng biàn dà dì wéi qī bǎo
能 變 大 地 為 七 寶

wǎng lái zì zài yùn shén tōng
往 來 自 在 運 神 通

zhù ā lán rě wú wèi chù
住 阿 蘭 若 無 畏 處

liǎo dá zhū fǎ běn lái kōng
了 達 諸 法 本 來 空

lìng zhòng yì rù zhēn jiě tuō
令 眾 亦 入 真 解 脫

zhèng huì zhū fǎ rú rú xìng
證 會 諸 法 如 如 性

dāng zhù lán rě kōng jì chù
當 住 蘭 若 空 寂 處

miào gāo shān wáng nà jiè zǐ
妙 高 山 王 納 芥 子

rù yú lán rě shén tōng shì
入 於 蘭 若 神 通 室

yī yī miào yīn yǎn shuō fǎ
以 一 妙 音 演 說 法

dāng zhù lán rě xiū miào guān
當 住 蘭 若 修 妙 觀

yīng xiàn shí fāng zhū guó tǔ
應 現 十 方 諸 國 土

mò lí lán ruò kōng jì shì
莫 離 蘭 若 空 寂 室

lìng shí fāng jiè jiē zhèn dòng
令 十 方 界 皆 振 動

dāng zhù lán rě guān zì xīn
當 住 蘭 若 觀 自 心

zuì chū xiàn yú wēi miào gòng
最 初 獻 於 微 妙 供

tán bō luó mì jiē yuán mǎn
檀波羅蜜皆圓滿

ruò rén yú fó niè pán shí
若人於佛涅槃時

yǒng duàn pín qióng jí bā nǎn
永斷貧窮及八難

ruò yù fú zhì jiē yuán mǎn
若欲福智皆圓滿

shòu fó fù zhǔguǎnghóngyuàn¹¹⁹
受佛付囑廣弘願

ruò yú zhū fó niè pán hòu
若於諸佛涅槃後

zhù yú zhū fó zàn zhēn shèng
助於諸佛讚真乘

rén tiān dà shī bó qié fàn
人天大師薄伽梵

ruò yù fèng jìn xiū gòng yǎng
若欲奉覲修供養

zhòng bǎo zhī zūn fǎ wéi zuì
眾寶之尊法為最

rú rén yù dé cháng tīng fǎ
如人欲得常聽法

shǐ cóng jīn shēn zhì fó shēn
始從今身至佛身

nǎi zhì wèi dé dà pú tí
乃至未得大菩提

ruò rén yù bào fù mǔ ēn
若人欲報父母恩

rù ā lán rě pú tí chǎng
入阿蘭若菩提場

ruò yù xiàn shì zēng fú zhì
若欲現世增福智

rú shì yǒu qíng fā shàn xīn
如是有情發善心

sān shì pú sà qiú zhēn jué
三世菩薩求真覺

zhù ā lán rě xiū miào xíng
住阿蘭若修妙行

zuì hòu gòng yǎng chéng tán yì
最後供養成檀義

shì yuàn zhù yú lán rě zhōng
誓願住於蘭若中

wèi lái zhū fó lín niè pán
未來諸佛臨涅槃

zhù ā lán rě xiū liù niàn
住阿蘭若修六念

jié jí yí fǎ dù zhòng shēng
結集遺法度眾生

zhù ā lán ruò kōng jì shè
住阿蘭若空寂舍

nán jiàn nán yù guò yōu tán
難見難遇過優曇

dāng zhù lán rě hóng bēi yuàn
當住蘭若弘悲願

chéng fó huà lì jiē yóu cǐ
成佛化利皆由此

zhù ā lán rě xiū fàn xíng
住阿蘭若修梵行

chángyuàn fā xīn hóngzhèngjiào
常願發心弘正教

niàn niàn bù shě ā lán rě
念念不捨阿蘭若

dài yú fù mǔ fā shì yuàn
代於父母發誓願

zhòu yè cháng xiū yú miào dào
晝夜常修於妙道

dāng lái bú duò bā nǎn zhōng
當來不墮八難中

zhù ā lán rě xiū bēi yuàn
住阿蘭若修悲願

dé dào niè pán lán rě zhōng
得道涅槃蘭若中

shì gù míng wéi dà dào chǎng sān shèng shèng zhòng jiē tóng chù
是故名為大道場 三乘聖眾皆同處
pú sà yàn kǔ rù shān lín wèi dù qún shēng qiú shèng dào
菩薩厭苦入山林 為度羣生求聖道
zì wèi chéng fó xiān dù tā liù dào sì shēng jiē bēi mǐn
自未成佛先度佗 六道四生皆悲愍
shàng gēn pú sà jū lù dì zhōng gēn pú sà jū yè zhōng
上根菩薩居露地 中根菩薩居葉中
xià gēn pú sà jū shí shì wèi chéng fó dào cháng bú wò
下根菩薩居石室 未成佛道常不卧
sān shì pú sà zhù lán rě dé tuó luó ní zì zài lì
三世菩薩住蘭若 得陀羅尼自在力
jīn wǒ shì tóng pú sà xīn wèi dé zǒng chí héng zhǐ cǐ
今我誓同菩薩¹²⁰心 未得總持恒止此
dé dà pú tí zài lán rě rù dà yuán jì yóu zhù chù
得大菩提¹²¹在蘭若 入大圓寂由住處
pú sà qǐ yú jīn gāng zhì duàn huò zhèng zhēn chéng miào jué
菩薩起於金剛智 斷惑證真成妙覺
guǎng huà zhòng shēng yóu jù luò wèi qiú jì miè yào shān lín
廣化眾生遊聚落 為求寂滅樂山林
wàn xíng yīn mǎn guǒ yì yuán jìn wèi lái shí dù qún pǐn
萬行因滿果亦圓 盡未來時度羣品

ěr shí shì zūn yǎn shuō rú shì chū jiā pú sà ā lán nà xíng wú
爾時，世尊演說如是出家菩薩阿蘭那行，無

liàng pú sà zhèng jí xǐ dì héng hé shā děng wú shù pú sà yǒng lí
量菩薩證極喜地；恒河沙等無數菩薩，永離

xiàng yòng wēi xì fán nǎo zhèng bú dòng dì bù kě shuō bù kě shuō pú
相用微細煩惱，證不動地；不可說不可說菩

sà mó hē sà duàn yī qiè zhàng rù miào jué dì wú biān yǒu qíng fā
薩摩訶薩，斷一切障入妙覺地；無邊有情發

wú děng děng ā nòu duō luó sān miào sān pú tí xīn jiǔ wàn qī qiān zhòng
無等等阿耨多羅三藐三菩提心；九萬七千眾

shēng yuǎn chén lí gòu dé fǎ yǎn jìng
生，遠塵離垢，得法眼淨。

大乘本生心地觀經卷第五

¹²⁰ 大正藏：薩；永樂北藏：提；龍藏：提

¹²¹ 大正藏：提；永樂北藏：薩；龍藏：薩

dà shèng běn shēng xīn dì guān jīng juàn dì liù
大乘本生心地觀經卷第六

táng jì bīnguósānzàng bō rě děng yì
唐罽賓國三藏般若等譯

lí shì jiān pǐn dì liù
離世間品第六

ěr shí huì zhōng yǒu yī pú sà mó hē sà míng yào yuǎn lí xíng
爾時，會中有一菩薩摩訶薩名樂遠離行，
chéng fó wēi lì cóng zuò ér qǐ yú dà zhòng zhōng wèi zhū pú sà
承佛威力，從坐而起，於大眾中，為諸菩薩
shuō ā lán rě xíng pǔ gào yī qiè zhū pú sà yán chū jiā pú sà zhù
說阿蘭若行，普告一切諸菩薩言：「出家菩薩住
ā lán rě yīng zuò shì niàn yǐ hé yīn yuán yuǎn lí shì jiān xiū ā
阿蘭若，應作是念：『以何因緣遠離世間，修阿
lán rě qīng jìng miào xíng zhū fó zǐ děng yī xīn dì tīng wǒ chéng
蘭若清淨妙行？』諸佛子等，一心諦聽，我承
fó lì jīn wèi rǔ děng fēn bié yǎn shuō ā lán rě xíng
佛力，今為汝等分別演說阿蘭若行。」

zhū pú sà yán shàn zāi dà shì wèi wǒ děng bèi jí wèi lái
諸菩薩言：「善哉！大士，為我等輩及未來
shì qiú pú tí zhě wéi yuàn shuō zhī wǒ děng yào wén
世求菩提¹²²者，惟¹²³願說之，我等樂聞。」

shì shí yào yuǎn lí xíng pú sà gào zhū dà zhòng yī qiè shì jiān
是時，樂遠離行菩薩告諸大眾：「一切世間
duō zhū kǒng bù chū jiā pú sà wèi yàn shì jiān zhǒng zhǒng kǒng bù shě
多諸恐怖，出家菩薩為厭世間種種恐怖，捨
lí fù mǔ jí zhū juàn shǔ zhù ā lán rě xiū yuǎn lí xíng yún hé míng
離父母及諸眷屬，住阿蘭若修遠離行。云何名
wéi zhǒng zhǒng kǒng bù huò yǒu pú sà ér zuò shì niàn wǒ wéi kǒng
為種種恐怖？或有菩薩而作是念：『我為恐
bù yī qiè fán nǎo cóng wǒ shēng gù huò yǒu pú sà ér shuō wǒ
怖，一切煩惱從我生故。』或有菩薩而說：『我

¹²² 大正藏：提；永樂北藏：薩；龍藏：薩

¹²³ 大正藏：唯

suǒ shì wéikǒng bù yī qiè fán nǎo wǒ suǒ shēng gù huò yǒu pú sà ér
所是為恐怖，一切煩惱我所生故。』或有菩薩而

shuō qī màn shì wéikǒng bù zhǒng zhǒng màn bú jìng shàn rén gù
說：『七慢是為恐怖，種種慢不敬善人故。』

huò yǒu pú sà yǐ bǐ sān dú ér wéikǒng bù zào wú liàng zuì duò è
或有菩薩，以彼三毒而為恐怖，造無量罪墮惡

dào gù huò yǒu pú sà yǐ bǐ wǔ yù ér wéikǒng bù dān zhuó shì
道故。或有菩薩，以彼五欲而為恐怖，耽著世

lè duò bā nán gù pì rú shì jiān yǒu qī bù shé dāng¹²⁴ hài rén shí
樂墮八難故。譬如世間有七步蛇，當¹²⁴害人時，

dú lì chì shèng chū guò qī bù jí biàn mìng zhōng yī shé dú lì shàng
毒力熾盛，出過七步，即便命終。一蛇毒力尚

néng sǔn rén hé kuàng wǔ shé gòng wéi shāng shā dú lì zhuǎn shèng mìng
能損人，何況五蛇共為傷殺，毒力轉盛命

nán dé quán shì jiān wǔ yù yì fù rú shì yī yī yù lè gè néng yǐn
難得全。世間五欲亦復如是，一一欲樂各能引

qǐ bā wàn sì qiān wēi xì chén láo mí huò yú fū lìng duò dì yù
起八萬四千微細塵勞，迷惑愚夫，令墮地獄、

è guǐ chù shēng jí yú nán chù shòu dà kǔ nǎo hé kuàng jù zú tān
餓鬼、畜生及餘難處受大苦惱，何況具足貪

zhuó zhū chén rú héng hé shā wú shù zhū fó chū xīng yú shì shuō fǎ
著諸塵？如恒河沙無數諸佛，出興於世說法

jiào huà xì guāng xùn jí zhōng bù dé jiàn cháng zài è dào yóu yú zì
教化，隙光迅疾終不得見，常在惡道猶於自

jiā chǔ wú xiá¹²⁵ zhōng rú xì yuán guān guò qù yǒu fó yù lìng zhòng
家，處無暇¹²⁵中如戲園觀。過去有佛，欲令眾

shēng yàn shě wǔ yù ér shuō jì yán
生厭捨五欲，而說偈言：

pì rú fēi é jiàn huǒ guāng yǐ ài huǒ gù ér jìng rù
譬如飛蛾見火光以愛火故而競入

bù zhī yàn zhù¹²⁶ shāo rán lì wěi mìng huǒ zhōng gān zì fén
不知焰炷¹²⁶燒然力委命火中甘自焚

shì jiān fán fū yì rú shì tān ài hǎo sè ér zhuī qiú
世間凡夫亦如是貪愛好色而追求

¹²⁴ 大正藏：若

¹²⁵ 大正藏：暇

¹²⁶ 大正藏：炷；永樂北藏：性；龍藏：性

bù zhī sè yù rǎn zhuó rén huán bèi huǒ shāo lái zhòng kǔ
不知色欲染著人 還被火燒來眾¹²⁷苦
pì rú qún lù jū lín sǒu shí yú fēng cǎo ér zì yǎng
譬如羣鹿居林藪 食¹²⁸於豐草而自養
liè shī jiǎ zuò mǔ lù shēng xún shēng zhōng jiàn jiē zhì sǐ
獵師假作母鹿聲 尋聲¹²⁹中箭皆致死
shì jiān fán fū yì rú shì tān zhuó zhǒng zhǒng kě yì shēng
世間凡夫亦如是 貪著種種可意聲
bù zhī shēng néng rǎn zhuó rén huán shòu sān tú zhū kǔ bào
不知聲能染著人 還受三塗諸苦報
pì rú mì fēng néng fēi yuǎn yóu yú chūn lín cǎi zhòng huā
譬如蜜蜂能飛遠 遊於春林採眾花
wèi ài zuì xiàng jiá shàng xiāng xiàng ěr yīn zhī ér yǎn sǐ
為愛醉象頰上香 象耳因之而掩死
shì jiān fán fū yì rú shì ài zhuó yī qiè shòu yòng xiāng
世間凡夫亦如是 愛著一切受用香
bù zhī xiāng néng rǎn zhuó xīn shēng sǐ lún huí cháng yè kǔ
不知香能染著心 生死輪迴長夜苦
pì rú lóng yú chǔ yú shuǐ yóu yǒng chén fú ér zì lè
譬如龍魚處於水 游泳沈浮而自樂
wèi tān fāng ěr suì tūn gōu ài wèi wàng shēng jiē zhì sǐ
為貪芳餌遂吞鈎 愛味忘生皆致死
shì jiān fán fū yì rú shì shé gēn dān wèi yǐ zī shēn
世間凡夫亦如是 舌根耽味以資身
shā tā zì huó xīn bù píng gǎn dé sān tú jí zhòng kǔ
殺佗自活心不平 感得三塗極重苦
pì rú bái xiàng jū shān zé zì zài yóu rú shī zǐ wáng
譬如白象居山澤 自在猶如師子王
yù xīn zuì luàn chǔ hūn mí zhuī xún mǔ xiàng shēng tān rǎn
欲心醉亂處昏迷 追尋母象生貪染
yī qiè fán fū yì rú shì qù bǐ miào chù tóng kuáng xiàng
一切凡夫亦如是 趣彼妙觸同狂象
ēn ài chán fù bù xiū xī sǐ rù dì yù kǔ nán liáng
恩愛纏縛¹³⁰不休息 死入地獄苦難量

127 大正藏：來眾

128 大正藏：食；永樂北藏：貪；龍藏：貪

129 大正藏：尋聲；永樂北藏：羣鹿；龍藏：羣鹿

130 大正藏：綿

shì jiān nán nǚ hù tān qiú jiē yóu yào zhuó zhū sè yù
世間男女互貪求 皆由樂著諸色欲
rén tiān yóu cǐ gù¹³¹ chán fù duò zhuì sān tú hēi àn zhōng
人天由此故¹³¹ 纏縛 墮墜三塗黑闇中
ruò néng shě lí tān yù xīn zhù ā lán rě xiū fàn xíng
若能捨離貪欲心 住阿蘭若修梵行
bì dé chāo yú shēng sǐ kǔ sù rù wú wéi cháng lè gōng
必得超於生死苦 速入無為常樂宮

huò yǒu pú sà yǐ tān duō cái ér wéi kǒng bù zì jǐ cái bǎo
「或有菩薩，以貪多財而為恐怖。自己財寶

héng qiú jī jù ér bú shòu yòng hé kuàng néng shī pín fá zhòng shēng
恒求積聚而不受用，何況能施貧乏眾生？

yú jǐ cái bǎo shēn shēng tān zhuó yú tā cái bǎo yù lìng sǔn jiǎn yǐ shì
於己財寶深生貪著，於他財寶欲令損減，以是

yīn yuán mìng zhōng zhī hòu duò dà dì yù shòu wú liàng kǔ rú
因緣，命終之後，墮大地獄，受無量苦，如

shì kǔ bào míng wéi dì yī zhèng gǎn zhī guǒ cóng dì yù chū shòu chù
是苦報，名為第一正感之果。從地獄出，受畜

shēng shēn shēn cháng láo kǔ shuǐ cǎo bù zú jīng duō shí zhōng chóu
生身，身常勞苦，水草不足，經多時中，酬

sǔn tā cái rú shì zhòng kǔ míng wéi dì èr zhèng gǎn zhī guǒ shòu shì
損他財，如是眾苦，名為第二正感之果。受是

zuì yǐ shēng è guǐ zhōng yīn¹³² jī kě kǔ wú liàng qiān jié bù wén
罪已，生餓鬼中，因¹³²飢渴苦，無量千劫不聞

jiāng shuǐ yǐn shí zhī míng qí yān rú zhēn qí fù rú shān zòng dé yǐn
漿水飲食之名，其咽如針，其腹如山，縱得飲

shí suí biàn wéi huǒ rú shì kǔ shēn míng wéi dì sān zhèng gǎn zhī guǒ
食，隨變為火，如是苦身，名為第三正感之果。

bì shì zuì yǐ lái shēng rén jiān pín qióng xià jiàn wéi tā suǒ shǐ
畢是罪已，來生人間，貧窮下賤，為他所使，

yú zhū cái bǎo suǒ qiú nán dé yú yī qiè shí ér bú zì zài rú
於諸財寶，所求難得，於一切時，而不自在，如

shì yú bào míng xiāng sì guǒ yī qiè pú sà fēn míng zhī jiàn rú shì yīn
是餘報名相似果。一切菩薩，分明知見如是因

guǒ cháng shēng kǒng bù yù qiú jiě tuō yóu shì kǒng bù yuǎn lí
果，常生恐怖，欲求解脫，由是恐怖，遠離

¹³¹ 大正藏：被

¹³² 大正藏：困

juànshǔ zhù ā lán rě huòyǒu pú sà yǐ kě ài xīn ér wéikǒng bù
眷屬，住阿蘭若。或有菩薩，以渴愛心而為恐怖，
yú zhū wèi dé yī qiè cái bǎo rì yè zhuī qiú shēng kě ài gù huòyǒu
於諸未得一切財寶，日夜追求生渴愛故。或有
pú sà wǒ wǒ suǒ jiàn ér wéikǒng bù wèi zhū fán nǎo zuò yī zhǐ gù
菩薩，我、我所見而為恐怖，為諸煩惱作依止故。
huòyǒu pú sà yǐ zhū fǎ jiàn ér wéikǒng bù yǔ suǒ zhī zhàng zuò yī
或有菩薩，以諸法見而為恐怖，與所知障作依
zhǐ gù huòyǒu pú sà liù shí èr jiàn ér wéikǒng bù rù xié jiàn lín
止故。或有菩薩，六十二見而為恐怖，入邪見林
nánchū lí gù huòyǒu pú sà yí wéikǒng bù yú zhēnzhèng fǎ shēng
難出離故。或有菩薩疑為恐怖，於真正法生
yí huò gù huòyǒu pú sà yǐ bǐ duàn jiàn ér wéikǒng bù zhí wú
疑惑故。或有菩薩，以彼斷見而為恐怖，執無
hòu shì bō wú yīn guǒ shēng dà xié jiàn rù dì yù gù huòyǒu pú sà
後世，撥無因果，生大邪見入地獄故。或有菩薩，
yǐ bǐ cháng jiàn ér wéikǒng bù zhí wǔ qù shēnhéngcháng jué dìng suí
以彼常見而為恐怖，執五趣身恒常決定，隨
shàn è yè wú biàn yì gù huòyǒu pú sà yǐ bǐ jí dù ér wéikǒng
善惡業無變易故。或有菩薩，以彼嫉妬而為恐
bù bú nài tā róng huái è xīn gù huòyǒu pú sà cháng yǐ diào jǔ
怖，不耐他榮懷惡心故。或有菩薩，常以掉舉
ér wéikǒng bù xīn bú jì jìng shēng sǎn luàn gù huòyǒu pú sà yǐ
而為恐怖，心不寂靜生散亂故。或有菩薩，以
bú xìn xīn ér wéikǒng bù rú rén wú shǒu suī zhì bǎo shān zhōng wú
不信心而為恐怖，如人無手，雖至寶山，終無
suǒ dé wú xìn shǒu zhě suī yù sān bǎo wú suǒ dé gù huòyǒu pú
所得，無信手者，雖遇三寶，無所得故。或有菩
sà yǐ bǐ wú cán ér wéikǒng bù nèi wú xiū chǐ cháng zào zhū è
薩，以彼無慚而為恐怖，內無羞恥，常造諸惡，
yè zhàng wú míng nán jiàn fó gù huòyǒu pú sà yǐ wú kuì xīn ér wéi
業障無明難見佛故。或有菩薩，以無愧心而為
kǒng bù wài wú xiū chǐ qì ēn bèi dé shēng sǐ lún huí duò sān
恐怖，外無羞恥，棄恩背德，生死輪迴，墮三
tú gù huòyǒu pú sà yǐ fèn hèn děng ér wéikǒng bù néng sǔn zì
塗故。或有菩薩，以忿恨等而為恐怖，能損自
tā hù wéi yuàn jié yú duō jié zhōng zhàng fó dào gù huòyǒu
他，互為怨結，於多劫中，障佛道故。或有

pú sà yǐ bǐ wàng shī ér wéikǒng bù yú suǒ wén fǎ bù néng yì chí
菩薩，以彼忘失而為恐怖，於所聞法不能憶持，
wàng shī wén yì zēng yú chī gù huòyǒu pú sà nǎi zhì yī qiè bú shàn
忘失文義增愚癡故。或有菩薩，乃至一切不善
hēi yè ér wéikǒng bù hé yǐ gù yī qiè bú shàn shì shēng sǐ yīn
黑業而為恐怖。何以故？一切不善是生死因，
lún zhuǎnsān jiè bù dé chū lí yú shì wú liàng wú biānkǒng bù jiē néng
輪轉三界不得出離，於是無量無邊恐怖，皆能
zhàng ài chū shì shèng fǎ huòyǒu pú sà yǐ wǔ zhǒng gài ér wéikǒng
障礙出世勝法。或有菩薩，以五種蓋而為恐
bù wǔ zhǒng fán nǎo fù gài pú sà pú tí xīn gù huòyǒu pú sà
怖，五種煩惱覆蓋菩薩菩提心故。或有菩薩，
yǐ zēng è xīn ér wéikǒng bù yú zhū zhòng shēng wú lián mǐn xīn xiū pú
以憎惡心而為恐怖，於諸眾生無憐愍心，修菩
tí xíng duō tuì zhuǎn gù huòyǒu pú sà yǐ pò jiè gòu ér wéikǒng bù
提行多退轉故。或有菩薩，以破戒垢而為恐怖，
wū huì shèng fǎ nán dé guǒ gù huòyǒu pú sà yǐ bǐ yōu nǎo ér wéi
污穢聖法難得果故¹³³。或有菩薩，以彼憂惱而為
kǒng bù wàng xiǎng chì rán shī shàn yè gù huòyǒu pú sà yǐ è zuò
恐怖，妄想熾然失善業故。或有菩薩，以惡作
xīn ér wéikǒng bù yú suǒ xiū shàn shēng zhuī huǐ gù huòyǒu pú sà
心而為恐怖，於所修善生追悔故。或有菩薩，
ér shuō kuáng zuì shì wéikǒng bù bù shí shàn è wú zūn bēi gù huòyǒu
而說狂醉是為恐怖，不識善惡無尊卑故。或有
pú sà yǐ fēi shí sǐ ér wéikǒng bù bú zhù zhèng niàn guī wú cháng
菩薩，以非時死而為恐怖，不住正念歸無常
gù huòyǒu pú sà yǐ wàng yǔ yè ér wéikǒng bù shēng shēng shì
故。或有菩薩，以妄語業而為恐怖，生生世
shì suǒ yǒu yán shuō yī qiè zhòng shēng bú xìn shòu gù huòyǒu pú sà
世所有言說，一切眾生不信受故。或有菩薩，
yǐ sì diāndǎo ér wéikǒng bù yóu sì diāndǎo lún huí shēng sǐ qǐ fán
以四顛倒而為恐怖，由四顛倒輪迴生死，起煩
nǎo yè bù qiú fó gù huòyǒu pú sà ér shuō è yǒu shì wéikǒng bù
惱業不求佛故。或有菩薩，而說惡友是為恐怖，
suí bú shàn yǒu zào è yè gù huòyǒu pú sà yǐ wǔ yùn mó ér wéikǒng
隨不善友造惡業故。或有菩薩，以五蘊魔而為恐

¹³³ 大正藏：故；永樂北藏：報；龍藏：報

bù shì wǔ yù shēn cóng fán nǎo shēng shēng yǐ jí qǐ wú liàng fán nǎo
怖，是五蘊身從煩惱生，生已即起無量煩惱，
yīn zhū fán nǎo zào bù shàn yè yóu zhū huò yè duò dà shēn kēng yǐ shì
因諸煩惱造不善業，由諸惑業墮大深坑，以是
yīn yuán ér shēng kǒng bù huò yǒu pú sà yǐ fán nǎo mó ér wéi kǒng bù
因緣而生恐怖。或有菩薩，以煩惱魔而為恐怖，
dà xiǎo fán nǎo néng xù shēng sǐ tuì pú tí xīn duò è dào gù huò yǒu
大小煩惱能續生死，退菩提心墮惡道故。或有
pú sà yàn huàn sǐ mó ér wéi kǒng bù fā pú tí xīn wèi dé bú tuì
菩薩，厭患死魔而為恐怖，發菩提心未得不退，
shēn huài mìng zhōng shēng tuì zhuǎn gù huò yǒu pú sà yǐ zhū tiān mó ér
身壞命終生退轉故。或有菩薩，以諸天魔而
wéi kǒng bù tiān¹³⁴ mó眷屬充滿欲界，障修道人退
菩提故。或有菩薩，以無記心而為恐怖，於諸善
fǎ bù néng jìn xiū kōng guò cháng shí tuì shàn yè gù huò yǒu pú sà
法不能進修，空過長時退善業故。或有菩薩，
yǐ bǐ bā nán ér wéi kǒng bù duò bā nán zhě cóng míng rù míng shēng
以彼八難而為恐怖，墮八難者從冥入冥，生
sǐ cháng yè nán yù míng gù huò yǒu pú sà guān bǐ dì yù ér wéi kǒng
死長夜難遇明故。或有菩薩，觀彼地獄而為恐
bù yī duò dì yù jīng wú liàng jié shòu dà kǔ nǎo nán jiě tuō gù
怖，一墮地獄經無量劫，受大苦惱，難解脫故。
huò yǒu pú sà duò¹³⁵ chù shēng dào ér wéi kǒng bù páng shēng jiè zhōng
或有菩薩，墮¹³⁵畜生道而為恐怖，傍生界中
shòu yú chī bào jīng wú liàng jié nán chū lí gù huò yǒu pú sà dū¹³⁶ è
受愚癡報，經無量劫難出離故。或有菩薩覩¹³⁶餓
guǐ dào ér wéi kǒng bù yú héng shā jié shòu jī kě kǔ nán kě zhí yù
鬼道而為恐怖，於恒沙劫受飢渴苦，難可值遇
fó fǎ sēng gù huò yǒu pú sà xiǎng yù jiè shēng ér wéi kǒng bù fán
佛法僧故。或有菩薩，想欲界生而為恐怖，煩
nǎo zá qǐ zào zhū è yè duò sān tú gù huò yǒu pú sà yǐ bǐ
惱雜起，造諸惡業，墮三塗故。或有菩薩，以彼

¹³⁴ 大正藏：天；永樂北藏：天；龍藏：大

¹³⁵ 大正藏：觀

¹³⁶ 大正藏：觀

sè jiè ér wéikǒng bù yǒu fù fán nǎo néng zhàng dìng gù huò yǒu pú sà
色界而為恐怖，有覆煩惱能障定故。或有菩薩，
yǐ wú sè jiè ér wéikǒng bù sān jiè zhī zhōng zuì wéi jì jìng yóu rú niè
以無色界而為恐怖，三界之中最為寂靜猶如涅
pán yǒu qíng wàng zhí ér wéi jiū jìng jié jìn mìng zhōng zhuì dì yù gù
槃，有情妄執而為究竟，劫盡命終墜¹³⁷地獄故。
huò yǒu pú sà shuò shuò shēng sǐ ér wéikǒng bù shēng xié jiàn jiā nán
或有菩薩，數數生死而為恐怖，生邪見家難
chū lí gù huò yǒu pú sà yàn lí shēng sǐ ér wéikǒng bù sǐ cǐ
出離故。或有菩薩，厭離生死而為恐怖，死此
shēng bǐ cháng shòu kǔ nǎo zhàng pú sà xíng qiú niè pán gù huò yǒu pú
生彼常受苦惱，障菩薩行求涅槃故。或有菩
sà yǐ shì jiān yǔ shì wéikǒng bù xīn cháng sǎn luàn fāng shàn yè gù
薩，以世間語是為恐怖，心常散亂妨善業故。
huò yǒu pú sà yǐ xīn yì shí ér wéikǒng bù suǒ yuán xíng xiàng bù kě
或有菩薩，以心意識而為恐怖，所緣行相不可
zhī gù ruò zài sù jiā yóu sī kǒng bù zhòu yè xiāng xù rǎo luàn shàn
知故。若在俗家，由斯恐怖晝夜相續，擾亂善
xīn bù néng zhèng dé wú kǒng bù fǎ guò qù pú sà zhù ā lán rě
心，不能證得無恐怖法。過去菩薩住阿蘭若，
jiē néng zhèng dé wú kǒng bù fǎ jí shì ā nòu duō luó sān miǎo sān pú
皆能證得無恐怖法，即是阿耨多羅三藐三菩
tí wèi lái pú sà zhù ā lán rě xī jiē dāng dé wú kǒng bù fǎ ā
提；未來菩薩住阿蘭若，悉皆當得無恐怖法阿
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí xiàn zài shí fāng zhū dà pú sà zhù ā lán
耨多羅三藐三菩提；現在十方諸大菩薩住阿蘭
rě duàn yī qiè zhàng dé wú kǒng bù ā nòu duō luó sān miǎo sān pú
若，斷一切障，得無恐怖阿耨多羅三藐三菩
tí rǔ děng dāng zhī suí yìng xiū xué sān shì pú sà shè niàn shēn xīn
提。汝等當知，隨應修學三世菩薩，攝念身心
zhù ā lán rě tiáo fú wàng xiǎng yǒng wú kǒng bù jiū jìng ā nòu duō luó
住阿蘭若，調伏妄想永無恐怖，究竟阿耨多羅
sān miǎo sān pú tí
三藐三菩提。

fù cì chū jiā pú sà zhù ā lán rě dāng zuò hé yè zuò
「復次，出家菩薩住阿蘭若，當作何業？作

¹³⁷ 大正藏：墜

hé děngniàn rì yè chángzuò rú shì sī wéi shì jiān suǒ yǒu yī qiè
何等念？日夜常作如是思惟：『世間所有一切

kǒng bù jiē cóng wǒ shēng yī qiè kǒng bù zhuó wǒ shēng gù yī qiè kǒng
恐怖皆從我生，一切恐怖著我生故，一切恐

bù wǒ wéigēnběn gù yī qiè kǒng bù wǒ ài shēng gù yī qiè kǒng bù
怖我為根本故，一切恐怖我愛生故，一切恐怖

wǒ xiǎng shēng gù yī qiè kǒng bù wǒ jiàn shēng gù yī qiè kǒng bù wǒ
我想生故，一切恐怖我見生故；一切恐怖我

wéi zhù chù yī qiè kǒng bù yīn wǒ shēng gù yī qiè kǒng bù fēn bié shēng
為住處，一切恐怖因我生故，一切恐怖分別生

gù yī qiè kǒng bù fán nǎo shēng gù yī qiè fán nǎo wǒ ài shēng gù
故，一切恐怖煩惱生故，一切煩惱我愛生故。

ruò wǒ zhù zài ā lán rě chù bù néng shě lí wǒ wǒ suǒ zhí bù yīng
若我住在阿蘭若處，不能捨離我、我所執，不應

zhù shì ā lán rě zhōng bù rú huán zhù bái yī wū shè hé yǐ gù
住是阿蘭若中，不如還住白衣屋舍。何以故？

ruò yǒu wǒ xiǎng bù yīng zhù zhǐ ā lán rě chù ruò yǒu bǔ tè qié luó
若有我想，不應住止阿蘭若處。若有補特伽羅

xiàng zhě bù yīng zhù zhǐ ā lán rě chù ruò rén jù yǒu wǒ wǒ suǒ zhí
相者，不應住止阿蘭若處。若人具有我、我所執，

bù yīng zhù zhǐ ā lán rě chù ruò yǒu fǎ jiàn bù yīng zhù zhǐ ā lán rě
不應住止阿蘭若處。若有法見，不應住止阿蘭若

chù ruò yǒu jù cǐ sì diān dǎo zhí bù yīng zhù zhǐ ā lán rě chù
處。若有具此四顛倒執，不應住止阿蘭若處。』

rǔ děng dì tīng ruò yǒu xiū xíng yī niè pán xiàng bù yīng zhù zhǐ ā lán
汝等諦聽！若有修行依¹³⁸涅槃相，不應住止阿蘭

rě chù hé kuàng gèng qǐ zhū fán nǎo xiàng
若處，何況更起諸煩惱相？

rǔ děng dì tīng ruò yǒu bù zhuó yī qiè xiàng yīng dāng ān zhù
「汝等諦聽！若有不著一切相，應當安住

ā lán rě chù shì míng dāng zuò wú zhuó dào chǎng yī qiè zhū fǎ jiē
阿蘭若處，是名當坐無著道場，一切諸法皆

bù kě dé ruò xīn tiáo róu wú yǒu zhēng lùn yīng dāng ān zhù ā lán rě
不可得。若心調柔無有諍論，應當安住阿蘭若

chù yú shì yīn yuán dōu wú suǒ zhuó yīng dāng ān zhù ā lán rě chù
處。於世因緣都無所著，應當安住阿蘭若處。

¹³⁸ 大正藏：作

yú sè shēng xiāng wèi chùdēng fǎ wú yī zhǐ zhě yīngdāng
於色、聲、香、味、觸等法無依止者，應當
ān zhù ā lán rě chù yú yī qiè fǎ yǒupíngděngjiàn yīngdāng ān zhù
安住阿蘭若處。於一切法有平等見，應當安住
ā lán rě chù yú sì wēi yí néngtiáo zì xīn yīngdāng ān zhù ā lán
阿蘭若處。於四威儀能調自心，應當安住阿蘭
rě chù néngshě yī qiè zhūkǒng bù zhě yīngdāng ān zhù ā lán rě chù
若處。能捨一切諸恐怖者，應當安住阿蘭若處。
zhū fó zǐ děng yǐ yào yán zhī yú zhū fán nǎo dé jiě tuō zhě yīngdāng
諸佛子等，以要言之，於諸煩惱得解脫者，應當
ān zhù ā lán rě chù ruò dé chéng jiù niè pán yīn zhě yīngdāng ān zhù
安住阿蘭若處。若得成就涅槃因者，應當安住
ā lán rě chù néngshàn xiū xíng sì wú gòuxìng yīngdāng ān zhù ā lán
阿蘭若處。能善修行四無垢性，應當安住阿蘭
rě chù ruò yǎoshǎo yù néng zhī zú zhě yīngdāng ān zhù ā lán rě chù
若處。若有少欲能知足者，應當安住阿蘭若處。
jù zú duō wényǒu zhì huì zhě yīngdāng ān zhù ā lán rě chù ruò néng
具足多聞有智慧者，應當安住阿蘭若處。若能
xiū xíng sān jiě tuō zhě yīngdāng ān zhù ā lán rě chù yǒng duàn néng fù
修行三解脫者，應當安住阿蘭若處。永斷能縛
fán nǎo jié zhě yīngdāng ān zhù ā lán rě chù néng shěn guān chá shí èr
煩惱結者，應當安住阿蘭若處。能審觀察十二
yīn yuán yīngdāng ān zhù ā lán rě chù suǒ zuò yǐ bàn zhě yīngdāng
因緣，應當安住阿蘭若處。所作已辦者，應當
ān zhù ā lán rě chù shě zhū zhòng dàn zhě yīngdāng ān zhù ā lán rě
安住阿蘭若處。捨諸重擔者，應當安住阿蘭若
chù zhèng wù zhēn rú shēn miào lǐ zhě yīngdāng ān zhù ā lán rě chù
處。證悟真如深妙理者，應當安住阿蘭若處。

rǔ děngdāng zhī ā lán rě chù zhǒngzhǒng yào cǎo dà
「汝等當知，阿蘭若處，種種藥草、大
xiǎoshù mùshēng ā lán rě céng wú kǒng bù yì wú fēn bié pú sà
小樹木生阿蘭若，曾無恐怖，亦無分別。菩薩
mó hē sà zhù ā lán rě yì fù rú shì guān zì shēn xīn yóu rú kū shù
摩訶薩住阿蘭若亦復如是，觀自身心猶如枯樹，
qiáng bì wǎ lì děng wú yǒu yì yú yī qiè fǎ wú yǒu fēn bié wǒ guān
牆壁瓦礫等無有異，於一切法無有分別。我觀
shēn xīn yóu rú huàn mèng zhōng wú yǒu shí niànniànshuāilǎo qí xī
身心猶如幻夢，中無有實，念念衰老，其息

chū yǐ gèng bú fù rù yóushàn è yīn suí yè shòubào shì shēn wú
出已更不復入，由善惡因隨業受報。是身無
cháng sù qǐ sù miè shì shēn xū jiǎ zhōng bù jiǔ tíng rú shì shēn
常，速起速滅；是身虛假，終不久停。如是身
zhōng wú wǒ wǒ suǒ wú yǒuqíng wú mìngzhě wú yǎng yù zhě
中無我、我所，無有情，無命者，無養育者，
wú shì fū zhě wú bǔ tè qié luó zhě wú zuò yè zhě wú yǒujiàn¹³⁹
無士夫者，無補特伽羅者，無作業者，無有見
zhě rú shì dèngxiàngběn lái kōng jì yóu rú xū kōng yì rú pào mào
者。如是等相本來空寂，猶如虛空，亦如泡沫，
chángyīngniànniànzuò rú shì guān yī qièkǒng bù jiē dé jiě tuō rú bǐ
常應念念作如是觀，一切恐怖皆得解脫，如彼
shù mù wú yǒukǒng bù shí zhū pú sà dé dà ān lè wú wèishēng¹⁴⁰ chù
樹木無有恐怖。時，諸菩薩得大安樂無畏生處，
shì míng pú sà zhù ā lán rě qiú ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
是名菩薩住阿蘭若求阿耨多羅三藐三菩提。

fù cì chū jiā pú sà zhù ā lán rě zhòu yè xiāng xù yīng
「復次，出家菩薩住阿蘭若，晝夜相續應
rú shì guān shì ā lán rě shànnéng xiū xí sì wú gòuxìng ān lè zhī
如是觀：是阿蘭若，善能修習四無垢性安樂之
chù shì ā lán rě shànnéng xiū xí zhī zú zhī chù shì ā lán rě
處。是阿蘭若，善能修習知足之處。是阿蘭若，
yú zhū fán nǎo dé jiě tuō chù shì ā lán rě jù zú duō wén zhì huì zhī
於諸煩惱得解脫處。是阿蘭若，具足多聞智慧之
chù shì ā lán rě fú duàn fán nǎo suǒ zhī zhàng chù shì ā lán rě
處。是阿蘭若，伏斷煩惱所知障處。是阿蘭若，
néng rù sān zhǒng jiě tuō mén chù shì ā lán rě shànnéng zhèng dé bā
能入三種解脫門處。是阿蘭若，善能證得八
jiě tuō chù shì ā lán rě shànnéng guān chá shí èr yuán chù shì ā
解脫處。是阿蘭若，善能觀察十二緣處。是阿
lán rě shànnéng duàn chú yè zhàng zhī chù shì ā lán rě néng dé
蘭若，善能斷除業障之處。是阿蘭若，能得
chū guǒ yù liú zhī chù shì ā lán rě néng dé dì èr yī lái guǒ chù
初果預流之處。是阿蘭若，能得第二一來果處。
shì ā lán rě néng dé dì sān bù huán guǒ chù shì ā lán rě dé
是阿蘭若，能得第三不還果處。是阿蘭若，得

¹³⁹ 大正藏：童兒

¹⁴⁰ 大正藏：坐

dì sì guǒ ā luó hàn chù shì ā lán rě zhèng dé pì zhī fó guǒ zhī
第四果阿羅漢處。是阿蘭若，證得辟支佛果之
chù shì ā lán rě yǐ bàn suǒ zuò dé zì zài chù shì ā lán rě
處。是阿蘭若，已辦所作得自在處。是阿蘭若，
shě zhū zhòng dàn dé qīng ān chù shì ā lán rě zhèng dé èr kōng zhēn
捨諸重擔得輕安處。是阿蘭若，證得二空真
rú zhī chù shì ā lán rě néng xiū wú liàng dà cí xīn chù shì ā lán
如之處。是阿蘭若，能修無量大慈心處。是阿蘭
rě xiū zhèng wú liàng dà bēi xīn chù shì ā lán rě néng shàn xiū xí
若，修證無量大悲心處。是阿蘭若，能善修習
xǐ wú liàng chù shì ā lán rě shàn néng xiū xí shě wú liàng chù shì
喜無量處。是阿蘭若，善能修習捨無量處。是
ā lán rě néng fā pú tí xīn chù shì ā lán rě pú sà xiū chí dào
阿蘭若，能發菩提心處。是阿蘭若，菩薩修持到
shí xìn chù shì ā lán rě fù cì jìn xiū dào shí zhù chù shì ā lán
十信處。是阿蘭若，復次進修到十住處。是阿蘭
rě zhǎn zhuǎn zēng xiū dào shí xíng chù shì ā lán rě zhǎn zhuǎn xiū
若，展轉增修到十行處。是阿蘭若，展轉修
xíng shí huí xiàng chù shì ā lán rě shàn néng xiū xí sì shàn gēn chù
行十迴向處。是阿蘭若，善能修習四善根處。
shì ā lán rě xiū xíng liù dù bō luó mì chù shì ā lán rě xiū xíng
是阿蘭若，修行六度波羅蜜處。是阿蘭若，修行
chū dì zhì shí dì chù shì ā lán rě zhèng dé liù gēn qīng jìng zhī chù
初地至十地處。是阿蘭若，證得六根清淨之處。
shì ā lán rě shàn néng zhèng dé tiān yǎn tōng chù shì ā lán rě dé
是阿蘭若，善能證得天眼通處。是阿蘭若，得
tiān ěr tōng jí sù zhù zhì shēng sǐ zhì míng shén jìng tā xīn rú shì
天耳通及宿住智、生死智、明神境、他心如是
tōng chù shì ā lán rě yǒu cán kuì chù shì ā lán rě bú fàng yì
通處。是阿蘭若，有慚愧處。是阿蘭若，不放逸
chù shì ā lán rě xiū wǔ gēn chù shì ā lán rě zhèng dé wú liàng
處。是阿蘭若，修五根處。是阿蘭若，證得無量
wú biān sān mèi zhī chù shì ā lán rě néng dé héng shā tuó luó ní mén
無邊三昧之處。是阿蘭若，能得恒沙陀羅尼門
zhèng zì zài chù shì ā lán rě wù wú shēng rěn shì ā lán rě
證自在處。是阿蘭若，悟無生忍。是阿蘭若，
yǒng chū sān jiè duàn shēng sǐ chù shì ā lán rě dé bú tuì zhuǎn
永出三界斷生死處。是阿蘭若，得不退轉。

shì ā lán rě xiáng fú yī qiè zhòng mó yuàn dí xiāochú yè zhàng jiàn
是阿蘭若，降伏一切眾魔怨敵，銷除業障見

fó wén fǎ rú shì zhī chù shì ā lán rě dé fó bú gòng zuì shàng fǎ
佛聞法如是之處。是阿蘭若，得佛不共最上法

mén shì ā lán rě xiū xí jiè yùn qīng jìng zhī chù shì ā lán rě
門。是阿蘭若，修習戒蘊清淨之處。是阿蘭若，

chūshēng wú lòu sān mó dì chù shì ā lán rě néngshēng bō rě zhèng
出生無漏三摩地處。是阿蘭若，能生般若證

jiě tuō chù shì ā lán rě néngshēng jiě tuō zhī jiàn zhī chù shì ā
解脫處。是阿蘭若，能生解脫知見之處。是阿

lán rě dé sān shí qī pú tí fēn fǎ shì ā lán rě shàn néng xiū shè
蘭若，得三十七菩提分法。是阿蘭若，善能修攝

shí èr tóu tuó shì ā lán rě zhì néng fēn bié dì lǐ zhù chù shì ā
十二頭陀。是阿蘭若，智能分別諦理住處。是阿

lán rě yǒng lí yǒu lòu wǔ yùn shēng chù¹⁴¹ shì ā lán rě néng dé
蘭若，永離有漏五蘊生處¹⁴¹。是阿蘭若，能得

jiě tuō shí èr rù chù shì ā lán rě yǒng lí yǒu lòu shí bā jiè chù
解脫十二入處。是阿蘭若，永離有漏十八界處。

shì ā lán rě wēi miào guān chá shí bā kōng chù shì ā lán rě róng
是阿蘭若，微妙觀察十八空處。是阿蘭若，容

shòu yī qiē zhū fǎ kōng chù shì ā lán rě zēng zhǎng shí shàn fǎ shēng
受一切諸法空處。是阿蘭若，增長十善法生

zhī chù shì ā lán rě zēng zhǎng jiān gù pú tí xīn chù shì ā lán
之處。是阿蘭若，增長堅固菩提心處。是阿蘭

rě sān shì zhū fó zàn tàn zhī chù shì ā lán rě yī qiē pú sà gōng
若，三世諸佛讚歎之處。是阿蘭若，一切菩薩恭

jìng zàn tàn rú shì zhī chù shì ā lán rě pí pó shī fó yú ní jù tuó
敬讚歎如是之處。是阿蘭若，毗婆尸佛於尼俱陀

shù xià chéng dào shì ā lán rě shī qì rú lái yú shī lì shā shù xià
樹下成道。是阿蘭若，尸棄如來於尸利沙樹下

chéng dào shì ā lán rě pí shè rú lái ā shī pó duō shù xià chéng dào
成道。是阿蘭若，毗舍如來阿尸婆多樹下成道。

shì ā lán rě jù liú sūn fó wú yōu shù xià chéng děng zhèng jué shì ā
是阿蘭若，俱留孫佛無憂樹下成等正覺。是阿

lán rě jù nà hán móu ní rú lái yōu tán shù xià chéng děng zhèng jué
蘭若，俱那含牟尼如來優曇樹下成等正覺。

¹⁴¹ “是阿蘭若，善能修攝十二頭陀。是阿蘭若，智能分別諦理住處。是阿蘭若，永離有漏五蘊生處”句，大正藏及麗藏有，永樂北藏及龍藏則無

shì ā lán rě jiā shè rú lái suō tuó shù xià chéngděngzhèngjué shì
是阿蘭若，迦葉如來娑¹⁴²陀樹下成等正覺。是
ā lán rě shì jiā rú lái yú bì bō luó shù xià chéngdào zhī chù rǔ
阿蘭若，釋迦如來於畢鉢羅樹下成道之處。汝
děngdāng zhī ā lán rě chùyǒu rú shì děng wú liàng wú biāngōng dé
等當知，阿蘭若處有如是等無量無邊功德
shèng lì
勝利。」

ěr shí yào yuǎn lí xíng pú sà wèi zhū dà zhòng ér shuō jì yán
爾時，樂遠離行菩薩為諸大眾，而說偈言：

chū jiā pú sà zhù lán rě dāng zuò hé niàn jí hé yè
出家菩薩住蘭若 當作何念及何業
shì jiān suǒ yǒu zhū kǒng bù jiē cóng wǒ jiàn wǒ suǒ shēng
世間所有諸恐怖 皆從我見我所生
ruò néng duàn chú wǒ wǒ suǒ yī qiè kǒng bù wú suǒ yī
若能斷除我我所 一切恐怖無所依
ruò yǒu néng zhí wǒ jiàn xīn bì jìng bù chéng pú tí dào
若有能執我見心 畢竟不成菩提道
niè pán cháng zhù jiē wú xiàng hé kuàng fán nǎo fēi fǎ xiàng
涅槃常住皆無相 何況煩惱非法相
bù zhuó zhū fǎ jí zhòng shēng xīn wú zhēng lùn xiū zhèng niàn
不著諸法及眾生 心無諍論修正念
sì wēi yí zhōng tiáo fú xīn yīng zhù lán rě cháng jì jìng
四威儀中調伏心 應住蘭若常寂靜
néng duàn fán nǎo xīn zhī zú zhù yú lán rě kōng jì shè
能斷煩惱心知足 住於蘭若空寂舍
rù sān jiě tuō wú xiàng mén zhù yú lán rě lí chén gòu
入三解脫無相門 住於蘭若離塵垢
néng guān shí èr yīn yuán fǎ sì dì èr kōng zhēn miào lǐ
能觀十二因緣法 四諦二空真妙理
shì jiān bā fǎ bù qīng dòng rú shì dà shì zhù lán rě
世間八法不傾動 如是大士住蘭若
néng guān zì shēn rú kū mù yì rú shuǐ mò jí huàn mèng
能觀自身如枯木 亦如水沫及幻夢
bù zhuó èr biān píng děng xiàng rú shì sà duǒ zhù lán rě
不著二邊平等相 如是薩埵住蘭若

¹⁴² 大正藏：娑

zuì yè chán fù wú chángshēn běn lái xū jiǎ yuán wú shí
罪業纏縛無常身本來虛假元無實
wǒ fǎ èr zhí jí zuì xiàng yú sān shì zhōng bù kě dé
我法二執及罪相於三世中不可得
zì shēn tā shēn wú yǒu èr yī qiè zhū fǎ yì rú shì
自身他身無有二一切諸法亦如是
dì guān fǎ xìng wú qù lái rú shì pú sà zhù lán rě
諦觀法性無去來如是菩薩住蘭若
zhān tán tú shēn jí zàn tàn yǐ dāo tú gē bìng mà rǔ
梅檀塗身及讚歎以刀屠割并罵辱
yú cǐ èr rén wú ài zēng rú shì pú sà zhù lán rě
於此二人無愛憎如是菩薩住蘭若
chū jiā yào zhù ā lán rě zhòu yè yīng zuò rú shì guān
出家樂住阿蘭若晝夜應作如是觀
ā lán rě chù zhēn dào chǎng yī qiè rú lái chéng zhèng jué
阿蘭若處真道場一切如來成正覺
ā lán rě chù miào fǎ kōng chū shì zhèng fǎ zhī suǒ shēng
阿蘭若處妙法空出世正法之所生
ā lán rě chù shèng suǒ zūn néng shēng sān shèng shèng dào gù
阿蘭若處聖所尊能生三乘聖道故
ā lán rě chù shèng suǒ zhái yī qiè shèng xián cháng zhù gù
阿蘭若處聖所宅一切聖賢常住故
ā lán rě chù rú lái gōng shí fāng zhū fó suǒ yī gù
阿蘭若處如來宮十方諸佛所依故
ā lán rě chù jīn gāng zuò sān shì zhū fó dé dào gù
阿蘭若處金剛座三世諸佛得道故
ā lán rě chù niè pán gōng sān shì rú lái yuán jì gù
阿蘭若處涅槃宮三世如來圓寂故
ā lán rě chù dà cí shì pú sà zhù cǐ xiū cí gù
阿蘭若處大慈室菩薩住此修慈故
ā lán rě chù shì bēi tián sān shì zhū fó xiū bēi gù
阿蘭若處是悲田三世諸佛修悲故
ā lán rě chù liù tōng shì pú sà yú cǐ yóu xì gù
阿蘭若處六通室菩薩於此遊戲故
ā lán rě chù dà wú wèi néng duàn yī qiè kǒng bù gù
阿蘭若處大無畏能斷一切恐怖故
ā lán rě chù sān mó dì zhū qiú dào zhě dé dìng gù
阿蘭若處三摩地諸求道者得定故

ā lán rě chù tuó luó ní zhū chí zhòu rén shén lì gù
阿蘭若處陀羅尼 諸持呪人神力故

ā lán rě chù shàn fǎ táng zēng zhǎng yī qiè shàn fǎ gù
阿蘭若處善法堂 增長一切善法故

ā lán rě chù pú tí shì pú sà xiū dào dé rěn gù
阿蘭若處菩提室 菩薩修道得忍故

ruò yù yǒng chāo sān jiè kǔ pú tí niè pán dāng xiū zhèng
若欲永超三界苦 菩提涅槃當修證

biànzhōu fǎ jiè lì qúnshēng yīng jū lán rě pú tí shì
遍周法界利羣生 應居蘭若菩提室

suǒ xiū liù dù sì shè fǎ huí shī sān yǒu jí sì ēn
所修六度四攝法 迴施三有及四恩

zì tā jù rù gān lù chéng tóng zhèng yī rú zhēn fǎ jiè
自他俱入甘露城 同證一如真法界

ěr shí yào yuǎn lí xíng pú sà mó hē sà wèi zhū dà zhòngshuō
爾時，樂遠離行菩薩摩訶薩，為諸大眾說

shì fǎ yǐ fó yán shàn zāi shàn zāi shàn nán zǐ rǔ wèi dà
是法已，佛言：「善哉！善哉！善男子，汝為大

zhòng jí wèi lái shì qiú fó dào zhě fēn bié yǎnshuō ā lán rě chù shū
眾及未來世求佛道者，分別演說阿蘭若處殊

shèngōng dé lì yì ān lè xiàn zài wèi lái yī qiè zhòngshēng qù xiàng
勝功德，利益安樂現在未來一切眾生，趣向

pú tí zhèngzhēn jué dào rǔ suǒ chéng jiù wú liàngōng dé qiān fó gòng
菩提正真覺道。汝所成就無量功德，千佛共

shuō bù néng qióng jìn
說不能窮盡。」

ěr shí huì zhōng zhì guāng pú sà wú liàng ā sēng qí pú sà dà
爾時，會中智光菩薩、無量阿僧祇菩薩大

zhòng wén ā lán rě zuì shèngōng dé jí dé wén chí tuó luó ní mén
眾，聞阿蘭若最勝功德，即得聞持陀羅尼門；

wú liàng zhòngshēng fā wú děngděng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn
無量眾生發無等等阿耨多羅三藐三菩提心，

dé bú tuì zhuǎn qiān yì zhòngshēng yuǎn chén lí hù dé fǎ yǎnjìng
得不退轉；千億眾生遠塵離垢，得法眼淨。

yànshēn pǐn dì qī
獸身品第七

ěr shí mí lè pú sà mó hē sà jí cóngzuò qǐ piāntǎnyòu
爾時，彌勒菩薩摩訶薩，即從座起，偏袒右

jiān yòu xī zhuó dì hé zhǎnggōngjìng ér bó fó yán shì zūn
肩，右膝著地，合掌恭敬，而白佛言：「世尊！

wǒ děng jì wù chū jiā pú sà mó hē sà yàn lí shì jiānzhù ā lán rě
我等既悟出家菩薩摩訶薩獸離世間住阿蘭若，

tiáo fú qí xīn xiū wú gòuxíng rán cǐ pú sà zhù kòngxiánchù zì yú shì
調伏其心修無垢行。然此菩薩住空閑處，自於是

shēnyīngzuò hé guān
身應作何觀？」

ěr shí fó gào mí lè pú sà yán shàn zāi shàn zāi shàn
爾時，佛告彌勒菩薩言：「善哉！善哉！善

nán zǐ rǔ wèizhòngshēng qǐ dà bēi xīn qǐngwèn rú lái rù shèng zhì
男子，汝為眾生起大悲心，請問如來入聖智

guānmiào xíng fǎ mén rǔ dāng shàn tīng jīn wèi rǔ shuō
觀妙行法門。汝當善聽，今為汝說。」

wěi rán shì zūn yuànyào yù wén
「唯然，世尊！願樂欲聞。」

shànnán zǐ chū jiā pú sà zhù ā lán rě qiú ā nòuduō luó
「善男子！出家菩薩住阿蘭若，求阿耨多羅

sānmiāosān pú tí shí sì wēi yí zhōng wēi xì guānchá shì yǒu lòu
三藐三菩提時，四威儀中，微細觀察，是有漏

shēnsān shí qī zhǒng bú jìng huì è shì bù kě ài shì bù jiān láo
身三十七種不淨穢惡，是不可愛，是不堅牢。

dāngguān cǐ shēn yóu rú pī qì wài yǐ zá cǎi jīn yín qī bǎoqiǎo shì
當觀此身，猶如坏器，外以雜彩金銀七寶巧飾

zhuāngyán nèi yǐ fèn huì zhǒngzhǒng bú jìng tián sè chōngmǎn liǎngjiān
莊嚴，內以糞穢種種不淨填塞充滿，兩肩

dàn fù suí qì¹⁴³ ér xíng qí yǒujiànzhě jiē shēng ài yào bù zhī
擔負，隨器而行，其有見者，皆生愛樂，不知

qì zhōngchéngmǎn bú jìng yǒu liù hēi shé cháng zài cǐ qì yī shé suí
器中盛滿不淨，有六黑蛇常在此器，一蛇隨

¹⁴³ 大正藏：途

dòng qì jí pò huài dú hài chòu è jìng wú suǒ kān shì jiān zhī
動，器即破壞，毒害臭惡，竟無所堪。世間之
rén zhuāngyán qí shēn rú bǐ cǎi huà chéng bú jìng qì tān chēn chí
人，莊嚴其身，如彼彩畫盛不淨器，貪瞋癡
sān míngwéi xīn bìng fēng huáng tán yì míngwéi shēn bìng nèi wài
三，名為心病；風黃痰癢，名為身病。內外
liù bìng néng hài shēn xīn rú bǐ liù shé jū yú qì nèi yī yī shé
六病能害身心，如彼六蛇，居於器內，一一蛇
dòng qì jí pò huài yī yī bìng fā shēn jí wú cháng shàn nán
動，器即破壞，一一病發，身即無常。善男
zǐ chū jiā pú sà chǔ yú kòng xián guān chá shì shēn míngwéi dì yī bú
子，出家菩薩處於空閑觀察是身，名為第一不
jìng guān xiāng chū jiā pú sà yú rì yè zhōng yòu guān zì shēn
淨觀相。出家菩薩，於日夜中，又觀自身，
chòu huì bú jìng yóu rú sǐ gǒu hé yǐ gù bǐ shēn yì shì fù mǔ bú
臭穢不淨，猶如死狗。何以故？彼身亦是父母不
jìng wéi shēng yuán gù chū jiā pú sà yòu guān zì shēn rú yǐ zǐ tái ān
淨為生緣故。出家菩薩又觀自身，如蟻子臺安
zhù zhòng yǐ shí yǒu bái xiàng lái zhì tái biān yǐ shēn chù tái tái
住眾蟻。時，有白象來至臺邊，以身觸臺，臺
jí bēng suì shàn nán zǐ cǐ tái suǒ wèi wǔ yùn zhī shēn bái xiàng shì
即崩碎。善男子，此臺所謂五蘊之身，白象是
wéi yǎn mó luó shǐ shēn guī hòu shì rú xiàng huài tái chū jiā pú sà
為琰魔羅使，身歸後世，如象壞臺。出家菩薩
yòu guān zì shēn ér zuò shì niàn wǒ jīn cǐ shēn cóng dǐng zhì zú
又觀自身，而作是念：『我今此身，從頂至足，
pí ròu gǔ suǐ gòng xiāng hé hé yǐ chéng qí shēn yóu rú bā jiāo
皮肉骨髓，共相和合，以成其身，猶如芭蕉，
zhōng wú shí gù chū jiā pú sà yòu guān zì shēn wú yǒu qiáng lì
中無實故。』出家菩薩又觀自身，無有強力，
pí ròu bó fù rú tú fù qiáng yì wàn máo fà rú cǎo shēng dì wēi xì
皮肉薄覆如塗附牆，億萬毛髮如草生地，微細
fēng dà chū rù máo kǒng shéi yǒu zhì zhě dāng lè cǐ shēn chà nà chà
風大出入毛孔，誰有智者當樂此身？刹那刹
nà shuāi bài zhuǎn gù chū jiā pú sà yòu guān zì shēn rú yǎng dú shé
那衰敗轉故。出家菩薩又觀自身，如養毒蛇
ér qǔ qí hài wǒ jīn suī yǐ yǐn shí yī fú zī zhǎng shì shēn ér bù
而取其害。我今雖以飲食衣服資長是身，而不

shí ēn bì jìng huán lìng duò yú è dào chū jiā pú sà yòu guān zì shēn
識恩，畢竟還令墮於惡道。出家菩薩又觀自身，
pì rú yuàn jiā zhà zuò qīn yǒu sì qiú qí biàn ér jiāng dú yào duàn
譬如怨家，詐作親友，伺求其便，而將毒藥斷
bǐ mìng gēn wǒ shēn rú shì běn fēi zhēn shí zhōng zhì wú cháng
彼命根。我身如是，本非真實，終致無常，
fēi shèng ài gù chū jiā pú sà yòu guān zì shēn rú shuǐ shàng pào
非聖愛故。出家菩薩又觀自身，如水上泡，
suī fù miào hǎo liú lí zhū sè chà nà yīn yuán qǐ miè wú héng yǒu wéi
雖復妙好瑠璃珠色，剎那因緣起滅無恒，有為
niàn niàn bù jiǔ zhù gù chū jiā pú sà yòu guān zì shēn rú qián tà pó
念念不久住故。出家菩薩又觀自身，如乾闥婆
chéng suī xiàn xiàng zhuàng ér bù shí yǒu jīn zhě wǒ shēn yì fù
城，雖現相狀，而不實有，今者我身，亦復
rú shì chū jiā pú sà yòu guān zì shēn yóu rú yǐng xiàng wǒ shēn yì
如是。出家菩薩又觀自身，猶如影像，我身亦
ěr suī yǒu fēi zhēn chū jiā pú sà yòu guān zì shēn pì rú wài guó
爾，雖有非真。出家菩薩又觀自身，譬如外國
qiáng shèng yuàn dí jīn zhě wǒ shēn yì fù rú shì fán nǎo yuàn dí qīn
強盛怨敵，今者我身亦復如是，煩惱怨敵侵
lǜè shàngēn chū jiā pú sà yòu guān zì shēn rú xiǔ shè zhái suī jiā
掠善根。出家菩薩又觀自身，如朽舍宅，雖加
xiū qì dāng bì bēng huài wǒ shēn yì ěr suī jiā ài niàn dāng
修葺，當必崩壞，我身亦爾，雖加愛念，當
bì wú cháng chū jiā pú sà yòu guān zì shēn rú jìn yuàn guó chéng yì
必無常。出家菩薩又觀自身，如近怨國城邑
rén mín cháng huá i kǒng bù jīn zhě wǒ shēn yì fù rú shì yú niàn niàn
人民，常懷恐怖，今者我身亦復如是，於念念
zhōng wèi wú cháng yuàn chū jiā pú sà yòu guān zì shēn rú wú liàng
中，畏無常怨。出家菩薩又觀自身，如無量
xīn wéi huǒ shāo ruò rán shì měng huǒ céng wú yàn zú wǒ shēn yì ěr
薪為火燒熟，然是猛火曾無厭足，我身亦爾，
yǐ tān ài huǒ shāo wǔ yù xīn qí xīn zēng zhǎng yì fù rú shì chū jiā
以貪愛火燒五欲薪，其心增長亦復如是。出家
pú sà yòu guān zì shēn rú xīn shēng zǐ cí mǔ lián mǐn héng jiā shǒu
菩薩又觀自身，如新生子，慈母憐愍，恒加守
hù wǒ shēn yì ěr ruò bù shǒu hù bìng zhī shēn xīn jí biàn bù
護，我身亦爾，若不守護，病之身心，即便不

néng yǒu suǒ xiū zhèng chū jiā pú sà yòu guān zì shēn běn xìng bú jìng
能有所修證。出家菩薩又觀自身，本性不淨，
pì rú yǒu rén yàn huàn tàn sè shè zhū fāng biàn yǐ shuǐ xǐ zhī
譬如有人，厭患炭色，設諸方便，以水洗之，
jīng wú liàng shí hēi sè réng jiù nǎi zhì tàn jìn zhōng wú suǒ yì
經無量時，黑色仍舊，乃至炭盡，終無所益；
wǒ shēn yì ěr yǒu lòu bú jìng jiǎ shǐ hǎi shuǐ jìn wèi lái jì xǐ zhī wú
我身亦爾，有漏不淨，假使海水盡未來際洗之無
yì yì fù rú shì chū jiā pú sà yòu guān zì shēn rú yóu wò xīn yǐ
益，亦復如是。出家菩薩又觀自身，如油沃薪以
huǒ fén shāo yòu yù dà fēng shì bù kě zhǐ shì shēn yì ěr míng wǔ
火焚燒，又遇大風勢不可止；是身亦爾，名五
yùn xīn wò tān ài yóu zòng chēn huì huǒ yú chí fēng lì wú yǒu xiū xī
蘊薪，沃貪愛油縱瞋恚火，愚癡風力無有休息。
chū jiā pú sà guān yú zì shēn yóu rú è jí sì bǎi sì bìng suǒ zhù
出家菩薩觀於自身，猶如惡疾，四百四病所住
chù gù yì rú dà cháng bā wàn sì qiān chóng suǒ zhù gù shì wú
處故。亦如大腸，八萬四千蟲所住故。是無
cháng chù chū xī bù huán jí wú cháng gù yì rú fēi qíng shén shí
常處，出息不還即無常故。亦如非情，神識
yì tuō tóng wǎ shí gù yì rú hé shuǐ chà nà qián hòu bú zàn zhù gù
易脫同瓦石故。亦如河水，剎那前後不暫住故。
yì rú yā yóu yú yī qiè shì shòu láo kǔ gù wú suǒ yī zhě yóu rú
亦如壓油，於一切事受勞苦故。無所依者，猶如
yīng ér shī fù mǔ gù wú jiù hù zhě yóu rú hā má shé suǒ tūn gù
嬰兒失父母故。無救護者，猶如蝦蟆蛇所吞故。
rú xué wú dǐ xīn xīn suǒ fǎ bù kě zhī gù héng bù zhī zú yú wǔ
如穴無底，心心所法不可知故。恒不知足，於五
yù lè xīn wú yàn gù héng bú zì zài duàn cháng èr jiàn suǒ xì fù gù
欲樂心無厭故。恒不自在，斷常二見所繫縛故。
bù shēng cán kuì suī méng juàn shǔ yǎng yù qì shě shēng gù yì
不生慚愧，雖蒙眷屬¹⁴⁴ 養育棄捨生¹⁴⁵ 故。亦
rú sǐ shī yú rì yè fēn jìn miè huài gù wéi shòu zhū kǔ yú yī qiè
如死屍，於日夜分近滅壞故。唯受諸苦，於一切
chù wú zhēn lè gù wéi kǔ suǒ yī yī qiè zhòng kǔ yī shēn zhù gù
處無真樂故。為苦所依，一切眾苦依身住故。

¹⁴⁴ 大正藏：蒙

¹⁴⁵ 大正藏：主

rú kōng jù luò yú shì shēnzhōng wú zhǔ zǎi gù bì jìngkōng jì biàn
如空聚落，於是身中無主宰故。畢竟空寂，遍
jì suǒ zhí wànggòuhuà gù rú gǔ zhōngxiǎng jiē shì xū wàngsuǒxiǎn
計所執妄構畫故。如谷中響，皆是虛妄所顯
xiàn gù yì rú chuán bó ruò wú chuán shī jí piāomò gù yì rú
現故。亦如船舶，若無船師即漂沒故。亦如
dà chē yùn zài cái bǎo hé yǐ gù chéng yú dà shèng dào pú tí gù
大車運載財寶。何以故？乘於大乘到菩提故。
shàn nán zǐ chū jiā pú sà rì yè guān chá fēi bú ài xī rú shì zhī
善男子，出家菩薩日夜觀察，非不愛惜如是之
shēn yù lìng zhòng shēng chū shēng sǐ hǎi dào bǐ àn gù
身，欲令眾生出生死海到彼岸故。」

ěr shí shì zūn shuō shì fǎ yǐ gào mí lè pú sà mó hē sà yán
爾時，世尊說是法已，告彌勒菩薩摩訶薩言：

shàn nán zǐ xiū rú shì xíng cǐ zé míng wéi chū jiā fó zǐ suǒ guān
「善男子，修如是行，此則名為出家佛子所觀
fǎ yào ruò yǒu fó zǐ fā pú tí xīn wèi qiú ā nòuduō luó sān miǎo sān
法要。若有佛子發菩提心，為求阿耨多羅三藐三
pú tí zhù ā lán rě xiū xí rú shì sān shí qī guān yì jiào tā xiū rú
菩提住阿蘭若，修習如是三十七觀，亦教佗修如
shì fǎ yào jiě shuō shū xiě shòu chí dú xí yuǎn lí yī qiè wǒ
是法要，解說書寫，受持讀習，遠離一切我、
wǒ suǒ zhí yǒng duàn tān zhuó wǔ yù shì lè sù néng chéng shú bú
我所執，永斷貪著五欲世樂，速能成熟¹⁴⁶不
huài xìn xīn qiú dà pú tí bù xī qū mìng hé kuàng shì jiān suǒ yǒu zhēn
壞信心，求大菩提不惜軀命，何況世間所有珍
bǎo xiàn shēn bì dé jiū jìng chéng mǎn yī qiè rú lái jīn gāng zhì yìn
寶？現身必得究竟成滿一切如來金剛智印，
yú wú shàng dào yǒng bú tuì zhuǎn liù dù wàn xíng sù dé yuán mǎn
於無上道，永不退轉，六度萬行速得圓滿，
jí chéng ā nòuduō luó sān miǎo sān pú tí
疾成阿耨多羅三藐三菩提。」

ěr shí huì zhōng bā wàn sì qiān xīn fā yì pú sà shēn yàn shì
爾時，會中八萬四千新發意菩薩，深猷世
jiān dé dà rěn lì bú fù tuì zhuǎn yú wú shàng dào bǎi qiān pó luó
間，得大忍力，不復退轉於無上道；百千婆羅

¹⁴⁶ 大正藏：就

mén fā pú tí xīn chéngshú xìn gēn dé bú tuì zhuǎn sānwàn liù
門發菩提心，成熟信根，得不退轉；三萬六
qiānshànánán zǐ shàn nǚ rén yuǎn lí chén gù dé fǎ yǎnjìng
千善男子、善女人，遠離塵垢，得法眼淨。

大乘本生心地觀經卷第六

dà shèng běn shēng xīn dì guān jīng juàn dì qī
大乘本生心地觀經卷第七

táng jì bīnguósānzàng bō rě děng yì
唐罽賓國三藏般若等譯

bō luó mì duō pǐn dì bā
波羅蜜多品第八

ěr shí mí lè pú sà mó hē sà bó fó yán shì zūn yǐ hé
爾時，彌勒菩薩摩訶薩白佛言：「世尊！以何
yīn yuán yīn qín chēng zàn zhù ā lán rě xiū pú sà xíng ér bù chēng
因緣，殷勤¹⁴⁷稱讚住阿蘭若修菩薩行，而不稱
zàn zhù yú yú chù xiū pú sà xíng rú lái yī shí zài líng jù shān wèi
讚住於餘處修菩薩行？如來一時在靈鷲山，為
zhū pú sà guǎng shuō fǎ yào ér zuò shì yán pú sà huò shí zhǐ yín nǚ
諸菩薩廣說法要，而作是言：『菩薩或時止姪女
jiā qīn jìn tú zhě shì jiào lì xǐ wú shù fāng biàn ráo yì zhòng
家，親近屠者，示教利喜，無數方便，饒益眾
shēng wèi shuō miào fǎ lìng rù fó dào shì zūn jīn rì wèi xīn fā
生，為說妙法，令入佛道。』世尊今日為新發
yì suǒ shuō miào fǎ ér bù rú shì rán wǒ děng lèi qīn yú fó qián
意所說妙法，而不如是，然我等類，親於佛前，
dé wén shēn fǎ wú yǒu yí huò wéi yuàn rú lái wèi wèi lái shì qiú fó
得聞深法，無有疑惑。惟¹⁴⁸願如來為未來世求佛
dào zhě yǎn shuō shēn shēn wēi miào zhēn lǐ lìng pú sà xíng wú fù tuì
道者，演說甚深微妙真理，令菩薩行無復退
zhuǎn
轉。」

ěr shí fó gào mí lè pú sà mó hē sà shàn nán zǐ fā
爾時，佛告彌勒菩薩摩訶薩：「善男子，發
ā nòng duō luó sān miǎo sān pú tí xīn qiú pú tí dào yǒu èr pú sà yī
阿耨多羅三藐三菩提心求菩提道有二菩薩：一
zhě zài jiā èr zhě chū jiā zài jiā pú sà wèi yù huà dǎo yīn shì tú sì
者在家，二者出家。在家菩薩為欲化導姪室屠肆，

¹⁴⁷ 大正藏：慇懃

¹⁴⁸ 大正藏：唯

jiē dé qīn jìn chū jiā pú sà zé bù rú shì rán cǐ pú sà gè yǒu jiǔ
皆得親近，出家菩薩則不如是。然此菩薩各有九
pǐn shànggēnsān pǐn jiē zhù lán rě wú jiàn jīng jìn lì yì yǒu qíng
品，上根三品皆住蘭若，無間精進，利益有情；
zhōng xià èr gēn zhū pú sà děng suí yí suǒ zhù fāng chù bú dìng huò
中下二根諸菩薩等，隨宜所住，方處不定，或
zhù lán rě huò jū jù luò suí yuán lì yì ān wěn zhòng shēng rú shì
住蘭若，或居聚落，隨緣利益安隱眾生，如是
xíng mén rǔ yīng guān chá
行門汝應觀察。

fù cì shàn nán zǐ chū jiā pú sà xiū xí fó dào yǐ dé
「復次，善男子，出家菩薩修習佛道，已得
wú lòu zhēn shí zhī fǎ suí yuán lì lè yī qiè yǒu qíng ruò yǒu fó zǐ
無漏真實之法，隨緣利樂一切有情。若有佛子
wèi dé zhēn zhì zhù yú lán rě yào dāng qīn jìn zhū fó pú sà ruò yǒu
未得真智住於蘭若，要當親近諸佛菩薩，若有
zhí yù zhēn shàn zhī shí yú pú sà xíng bì bú tuì zhuǎn yǐ shì yīn yuán
值遇真善知識，於菩薩行必不退轉。以是因緣，
zhū fó zǐ děng yīng dāng zhì xīn qiú jiàn yī fó jí yī pú sà shàn nán
諸佛子等，應當至心求見一佛及一菩薩。善男
zǐ rú shì míng wéi chū shì fǎ yào rǔ děng xián dāng yī xīn xiū xué
子，如是名為出世法要，汝等咸當一心修學。

fù cì shàn nán zǐ chū jiā pú sà yàn lí shì jiān zhù ā lán
「復次，善男子，出家菩薩厭離世間住阿蘭
rě shěng yòng gōng lì dé yuán mǎn bā wàn sì qiān bō luó mì xíng
若，省用功力得圓滿八萬¹⁴⁹四千波羅蜜行，
sù zhèng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí suǒ yǐ zhě hé ruò shě
速證阿耨多羅三藐三菩提。所以者何？若捨
míng lì zhù shān lín zhě yú shēn mìng cái bì wú lìn xī yǒng wú xì
名利住山林者，於身命財，必無吝惜，永無繫
shǔ zì rán yì mǎn sān zhǒng bō luó mì duō
屬，自然易滿三種波羅蜜多。」

mí lè pú sà bó fó yán shì zūn zhù ā lán rě chū jiā pú sà
彌勒菩薩白佛言：「世尊！住阿蘭若出家菩薩
bú xù cái bǎo yǐ hé yīn yuán néng dé yuán mǎn tán bō luó mì
不畜財寶，以何因緣，能得圓滿檀波羅蜜？」

¹⁴⁹ 大正藏：…得圓八萬…

fó gào mí lè pú sà mó hē sà shànnán zǐ zhù ā lán rě
佛告彌勒菩薩摩訶薩：「善男子，住阿蘭若

chū jiā pú sà rù yú jù luò suǒ qǐ zhī shí xiān yǐ shǎo fēn shī yú
出家菩薩，入於聚落所乞之食，先以少分施於

zhòngshēng yòu yǐ yú fēn shī yú suǒ yù jí dé míngwéi tán bō luó mì
眾生，又以餘分施於所欲，即得名為檀波羅蜜。

yǐ zì shēnmìng gòng yǎng sān bǎo tóu mù suǐ nǎo shī lái qiú zhě jí dé
以自身命供養三寶，頭目髓腦施來求者，即得

míngwéi qīn jìn bō luó mì wèi qiú fǎ zhě shuō chū shì fǎ lìng fā wú
名為親近波羅蜜。為求法者說出世法，令發無

shàng pú tí xīn gù jí dé míngwéi zhēn shí bō luó mì shànnán zǐ
上菩提心故，即得名為真實波羅蜜。善男子，

shì míngchū jiā pú sà chéng jiù bù shī bō luó mì duō
是名出家菩薩成就布施波羅蜜多。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà zhù ā lán rě gù xiū
「復次，善男子，出家菩薩住阿蘭若，故修

shí èr tóu tuó zhī xíng ruò xíng bù shí kàn èr zhǒu dì bù sǔn zhòng
十二頭陀之行，若行步時，看二肘地，不損眾

shēng jí dé míngwéi chí jiè bō luó mì jiān chí jìn jiè bù xī qū
生，即得名為持戒波羅蜜。堅持禁戒，不惜軀

mìng jí dé míngwéi qīn jìn bō luó mì wèi qiú chū shì shuō fǎ jiào
命，即得名為親近波羅蜜。為求出世，說法教

huà lìng fā wú shàng pú tí zhī xīn jí dé míngwéi zhēn shí bō luó mì
化，令發無上菩提之心，即得名為真實波羅蜜。

shànnán zǐ shì míngchū jiā pú sà chéng jiù chí jiè bō luó mì duō
善男子，是名出家菩薩成就持戒波羅蜜多。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà zhù ā lán rě néng
「復次，善男子，出家菩薩住阿蘭若，能

miè chēn huì dé cí xīn sān mèi yì wú huǐ rǔ yī qiè zhòngshēng jí dé
滅瞋恚得慈心三昧，亦無毀辱一切眾生，即得

míngwéi rěn rǔ bō luó mì ruò wèi yī rén shuō yī jù fǎ lìng fā ā nòng
名為忍辱波羅蜜。若為一人說一句法，令發阿耨

duō luó sān miǎo sān pú tí xīn jí dé míngwéi zhēn shí bō luó mì shàn
多羅三藐三菩提心，即得名為真實波羅蜜。善

nán zǐ shì míngchū jiā pú sà chéng jiù rěn rǔ bō luó mì duō
男子，是名出家菩薩成就忍辱波羅蜜多。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà wèi lìng zhòngshēng dé
「復次，善男子，出家菩薩為令眾生得

chéng fó gù xiū jīng jìn xíng wèi dé chéng fó fú zhì léi ruò bù
成佛故，修精進行。未得成佛，福智羸弱，不
tān ān lè bú zào zhòng zuì yú xī pú sà xíng kǔ xíng zhōng shēn shēng
貪安樂，不造眾罪，於昔菩薩行苦行中深生
huān xǐ qiáo jìng zōng yǎng cháng wú xiū xī yǐ shì yīn yuán jí
歡喜，翹敬宗仰，常無休息，以是因緣，即
dé míng wéi jīng jìn bō luó mì qì shě shēn mìng rú juān tì tuò yī qiè
得名為精進波羅蜜。棄捨身命如捐涕唾，一切
shí zhōng wèi cháng xiè dài jí dé míng wéi qīn jìn bō luó mì yù yǒu
時中未嘗懈怠，即得名為親近波羅蜜。遇有
yuán zhě shuō zuì shàng dào lìng qù wú shàng zhèng děng pú tí jí dé
緣者說最上道，令趣無上正等菩提，即得
míng wéi zhēn shí bō luó mì yóu jīng jìn xīn rú shì shí xíng guò qù bù
名為真實波羅蜜。由精進心，如是十行，過去不
tuì xiàn zài jiān gù wèi lái sù mǎn shàn nán zǐ shì míng chū jiā
退，現在堅固，未來速滿。善男子，是名出家
pú sà mó hē sà chéng jiù jīng jìn bō luó mì duō
菩薩摩訶薩成就精進波羅蜜多。

fù cì shàn nán zǐ chū jiā pú sà zhù ā lán rě xiū xí sān
「復次，善男子，出家菩薩住阿蘭若修習三

mèi wèi shè zhū fǎ lìng bú sǎn shī rù zhū jiě tuō yǒng duàn biān jiàn
昧，為攝諸¹⁵⁰法令不散失，入諸解脫永斷邊見，
xiàn yú shéntōng huà bǐ zhòngshēng lìng dé zhèng zhì duàn fán nǎo
現於神通，化彼眾生，令得正智，斷煩惱
běn rù zhēn fǎ jiè wù rú shí dào dāng qù pú tí yǐ shì yīn
本，入真法界，悟如實道，當趣菩提，以是因
yuán jí dé míng wéi chán dìng bō luó mì yù lìng zhòngshēng rú wǒ wú
緣即得名為禪定波羅蜜。欲令眾生，如我無
yì xī dé mǎn zú tiáo fú yǒu qíng bù shě sān mèi bù xī shēn mìng
異，悉得滿足，調伏有情不捨三昧，不惜身命
xiū cǐ sān mèi jí dé míng wéi qīn jìn bō luó mì wèi zhū zhòngshēng shuō
修此三昧，即得名為親近波羅蜜。為諸眾生說
shēn miào fǎ jiē lìng qù xiàng wú shàng pú tí jí dé míng wéi zhēn shí
深妙法，皆令趣向無上菩提，即得名為真實
bō luó mì shàn nán zǐ shì míng chū jiā pú sà chéng jiù chán dìng bō
波羅蜜。善男子，是名出家菩薩成就禪定波

¹⁵⁰ 大正藏：善

luó mì duō
羅蜜多。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà chū yú kòngxián qīn
「復次，善男子，出家菩薩處於空閑，親
jìn gòngyǎng zhū fó pú sà yī qiè zhì zhě chángyào tīng wén shēn shēn
近供養諸佛菩薩一切智者，常樂聽聞甚深
miào fǎ xīn shēng kě yǎng héng wú yàn zú shànnéng fēn bié èr dì
妙法，心生渴仰，恒無厭足，善能分別二諦
zhēn lǐ duànchú èr zhàng tōng dá wǔ míng shuō zhū fǎ yào néng jué
真理，斷除二障，通達五明，說諸法要能決
zhòng yí yǐ shì yīn yuán jí dé míng wéi bō rě bō luó mì wèi qiú bàn
眾疑，以是因緣即得名為般若波羅蜜。為求半
jì qì shě shēn mìng bú dàn zhòng kǔ zhì qiú pú tí jí dé chéng jiù
偈棄捨身命，不憚眾苦志求¹⁵¹菩提，即得成就
qīn jìn bō luó mì yú dà huì zhōng wèi rén shuō fǎ yú shēn miào yì wú
親近波羅蜜。於大會中為人說法，於深妙義無
suǒ mì xī néng lìng fā qǐ dà pú tí xīn yú pú sà xíng dé bú tuì
所祕惜，能令發起大菩提心，於菩薩行得不退
zhuǎn cháng néng guān chá wǒ shēn lán rě jí pú tí xīn zhēn shí fǎ
轉，常能觀察我身、蘭若及菩提心、真實法
shēn rú shì sì zhǒng wú yǒu chā bié rú shì rú shì guān miào lǐ gù
身，如是四種無有差別，如是如是觀妙理故，
jí dé míng wéi zhēn shí bō luó mì shànnán zǐ shì míng chū jiā pú sà
即得名為真實波羅蜜。善男子，是名出家菩薩
chéng jiù bō rě bō luó mì duō
成就般若波羅蜜多。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà zhù kòngxián chù cháng
「復次，善男子，出家菩薩住空閑處，常
néng xiū xí fāng biàn shèng zhì bō luó mì duō yǐ tā xīn zhì néng liǎo yǒu
能修習方便勝智波羅蜜多，以佗心智能了有
qíng yì lè fán nǎo xīn xíng chā bié yīng bìng yǔ yào xī lìng chú chā zì zài
情意樂煩惱心行差別，應病與藥悉令除差，自在
yóu xì shéntōng sān mèi fā dà bēi yuàn chéng shú zhòng shēng zhū fó zhī
遊戲神通三昧，發大悲願成熟眾生，諸佛之
fǎ wú bù tōng dá yǐ shì yīn yuán jí dé míng wéi fāng biàn shàn qiǎo bō
法無不通達，以是因緣即得名為方便善巧波

¹⁵¹ 大正藏：志求

luó mì duō wèi yù ráo yì zhūzhòngshēng gù yú shēnmìng cái dōu bú
羅蜜多。為欲饒益諸眾生故，於身命財都不
gù xī jí dé míngwéi qīn jìn bō luó mì duō wèi zhūzhòngshēngyuàn
固惜，即得名為親近波羅蜜多。為諸眾生怨
qīn píngděng shuō wēimiào fǎ lìng rù fó zhì jí dé míngwéizhēn shí bō
親平等，說微妙法令入佛智，即得名為真實波
luó mì duō shànnán zǐ shì míngchū jiā pú sà chéng jiù fāngbiànshàn
羅蜜多。善男子，是名出家菩薩成就方便善
qiǎo bō luó mì duō¹⁵²
巧波羅蜜多。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà rù yú shān lín wèi zhū
「復次，善男子，出家菩薩入於山林，為諸
zhòngshēngchángnéng xiū xí yuàn bō luó mì xīn héngguāncházhū fǎ
眾生常能修習願波羅蜜，心恒觀察諸法
zhēnxìng fēi yǒu fēi kōngzhōngdào miào lǐ yú shì sù shì xī néngbiàn
真性，非有非空中道妙理，於世俗事悉能辨
liǎo wèihuà yǒuqíng héng xiū cí bēi yǐ shì yīn yuán jí dé míngwéi
了，為化有情恒修慈悲，以是因緣，即得名為
yuàn bō luó mì yǐ sì hóngyuànshèshòuzhòngshēng nǎi zhì shěshēn bú
願波羅蜜。以四弘願攝受眾生，乃至捨身不
huàibēi yuàn jí dé míngwéi qīn jìn bō luó mì shuō wēimiào fǎ biàn cái
壞悲願，即得名為親近波羅蜜。說微妙法辯才
wú ài ruò yǒutīngwén bì jìng bú tuì jí dé míngwéizhēn shí bō luó
無礙，若有聽聞畢竟不退，即得名為真實波羅
mì shànnán zǐ shì míngchū jiā pú sà chéng jiù yuàn bō luó mì duō
蜜。善男子，是名出家菩薩成就願波羅蜜多。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà zhù ā lán rě yǐ zhèng
「復次，善男子，出家菩薩住阿蘭若，以正
zhì lì shànliǎo yǒuqíng xīn xíng hēi bái néng wèizhòngshēngshuōxiāngyìng
智力善了有情心行黑白，能為眾生說相應
fǎ lìng rù dà shèngshènsēnmào yì jí néng ān zhù jiū jìng niè pán
法，令入大乘甚深妙義，即能安住究竟涅槃，
yǐ shì yīn yuán jí dé míngwéi lì bō luó mì yǐ zhèng zhì yǎnzhàojiàn
以是因緣，即得名為力波羅蜜。以正智眼照見
wǔ yùnkōng jì zhī lǐ néngshěshēnmìng lì zhòngshēng gù jí dé míng
五蘊空寂之理，能捨身命利眾生故，即得名

¹⁵² 大正藏：波羅蜜；永樂北藏：波羅蜜多；龍藏：波羅蜜多

wéi qīn jìn bō luó mì yǐ miào zhì lì huà xié jiàn zhòng lìng duàn lún huí
為親近波羅蜜。以妙智力化邪見眾，令斷輪迴
shēng sǐ è yè qù xiàng cháng lè jiū jìng niè pán jí dé míng wéi zhēn
生死惡業，趣向常樂究竟涅槃，即得名為真
shí bō luó mì shàn nán zǐ shì míng chū jiā pú sà chéng jiù lì bō luó
實波羅蜜。善男子，是名出家菩薩成就力波羅
mì duō
蜜多。

fù cì shàn nán zǐ chū jiā pú sà zhù ā lán rě yú yī
「復次，善男子，出家菩薩住阿蘭若，於一
qiè fǎ liǎo zhī shàn è yuǎn lí xié jiàn shè shòu zhèng fǎ bú yàn shēng
切法了知善惡，遠離邪見，攝受正法，不厭生
sǐ bú yào niè pán jí dé míng wéi zhì bō luó mì bú ài zì shēn
死，不樂涅槃，即得名為智波羅蜜。不愛自身，
lián mǐn zhòng shēng yú shēn mìng cái héng xiū dà shě jí dé míng wéi qīn
憐愍眾生，於身命財恒修大捨，即得名為親
jìn bō luó mì yǐ wēi miào zhì wèi zhū zhòng shēng shuō yī shèng fǎ lìng
近波羅蜜。以微妙智為諸眾生說一乘法，令
rù ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yǐ shì yīn yuán jí dé míng wéi
入阿耨多羅三藐三菩提，以是因緣，即得名為
zhēn shí bō luó mì shàn nán zǐ shì míng chū jiā pú sà chéng jiù zhì bō
真實波羅蜜。善男子，是名出家菩薩成就智波
luó mì duō
羅蜜多。

shàn nán zǐ rú shì děng bō luó mì duō yǐ hé yì gù
「善男子，如是等波羅蜜多，以何義故，
shuō wéi bā wàn sì qiān chà bié rǔ děng dāng zhī wèi duō tān zhě fēn
說為八萬四千差別？汝等當知，為多貪者，分
bié yǎn shuō èr qiān yī bǎi bō luó mì duō wèi duō chēn zhě fēn bié yǎn
別演說二千一百波羅蜜多；為多瞋者，分別演
shuō èr qiān yī bǎi bō luó mì duō wèi duō chí zhě fēn bié yǎn shuō èr
說二千一百波羅蜜多；為多癡者，分別演說二
qiān yī bǎi bō luó mì duō wèi děng fēn zhě fēn bié yǎn shuō èr qiān yī
千一百波羅蜜多；為等分者，分別演說二千一
bǎi bō luó mì duō shàn nán zǐ yú rú shì děng èr qiān yī bǎi bō luó
百波羅蜜多。善男子，於如是等二千一百波羅

mì duō yǐ wéigēnběn zhuǎnzēng shí¹⁵³ bèi suì chéng bā wàn sì qiān bō
蜜多以為根本，轉增十倍遂成八萬四千波
luó mì duō rú shì děng fǎ jiē lì tā xíng shànnán zǐ ruò yǒuzhòng
羅蜜多，如是等法皆利他行。善男子，若有眾
shēng qí xìngnántiáo wén shì fǎ yǐ xīn wèitiáo fú jí wèixuān
生，其性難調，聞是法已，心未調伏，即為宣
shuō bā wàn sì qiānzhū sānmèimén rú shì miào fǎ jiē zì lì xíng ruò
說八萬四千諸三昧門，如是妙法皆自利行。若
yǒuzhòngshēng qí xìngnántiáo wén shì fǎ yǐ xīn wèitiáo fú jí
有眾生，其性難調，聞是法已，心未調伏，即
wèixuānshuō bā wàn sì qiāntuó luó ní mén rú shì miào fǎ jiē lì tā
為宣說八萬四千陀羅尼門，如是妙法皆利他
xíng shànnán zǐ wǒ wèitiáo fú yī qiè yǒuqíng shuō rú shì fǎ jí
行。善男子，我為調伏一切有情，說如是法及
yǐ wú shù shànqiǎofāngbiàn xiànzhǒngzhǒngxiàngjiàohuàzhòngshēng
以無數善巧方便，現種種相教化眾生。
shànnán zǐ yǐ shì yì gù yī qiè rén tiān pǔ chēng rú lái míng wéi
善男子，以是義故，一切人、天普稱如來名為
dǎo shī shànnán zǐ wèi lái xiàn zài zhū fó shì zūn xī jiē xiū xí bā
導師。善男子，未來現在諸佛世尊，悉皆修習八
wàn sì qiān bō luó mì mén bā wàn sì qiānzhū sānmèimén bā wàn sì
萬四千波羅蜜門，八萬四千諸三昧門，八萬四
qiāntuó luó ní mén yǒngduàn bā wàn sì qiānwēi fán nǎozhàng bā wàn
千陀羅尼門，永斷八萬四千微煩惱障，八萬
sì qiānwēi suǒ zhī zhàng jiē yì lán rě pú tí shù xià¹⁵⁴ zuò jīn gāng
四千微所知障，皆詣蘭若菩提樹下，坐金剛
zuò rù jīn gāngdìng xiáng fú yī qiè tiān mó yuàn yǐ zhèng dé ā
座，入金剛定，降伏一切天魔怨已，證得阿
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
耨多羅三藐三菩提。」

ěr shí shì zūn yù chóngxuān cǐ yì ér shuō jì yán
爾時，世尊欲重宣此義，而說偈言：

chāo guò sān jiè dà fǎ wáng chū xiàn shì jiān huà qún pǐn
超過三界大法王 出現世間化羣品

héng hé shā děng zhū pú sà rù fó gān lù zhì huì mén
恒河沙等諸菩薩 入佛甘露智慧門

¹⁵³ 大正藏：十；永樂北藏：上；龍藏：上

¹⁵⁴ 大正藏：王

lì jié dé dào cí shì zūn
歷劫得道慈氏尊

shàn zāi wú gù fǎ wáng zǐ
善哉無垢法王子

wǒ yǐ shī zǐ wú wèi biàn
我以師子無畏辯

rǔ děng yī xīn shàn dì tīng
汝等一心善諦聽

shí fāng shì jiè kě shǐ kōng
十方世界可使空

jiāng qiú jiě tuō chū shì dào
將求解脫出世道

shàng gēn sān pǐn jū lán rě
上根三品居蘭若

suǒ qiú dào guǒ děng wú chā
所求道果等無差

yǐ huò wú lòu zhēn dà shì
已獲無漏真大士

kāi shì yǒu kōng bú èr mén
開示有空不二門

wèi dé wú lòu zhū fó zǐ
未得無漏諸佛子

shàngēn huí xiàng shī zhòngshēng
善根迴向施眾生

yuàn wǒ cháng dǔ fó pú sà
願我常覩佛菩薩

ruò shǐ héng wén fǎ yǔ yīn
若使恒聞法雨音

yǐ shēn cháng chǔ yú dì yù
以身常處於地獄

yǐ shēn cháng chǔ yú lún huí
以身常處於輪迴

yǐ shì yīn yuán zhū fó zǐ
以是因緣諸佛子

ruò yǒu fó zǐ xiū shèng dào
若有佛子修聖道

yǐ dà bēi xīn ér qǐ wèn
以大悲心而啟問

zhì huì néng wèn¹⁵⁵ zhēn fó shèng
智慧能問¹⁵⁵真佛乘

shuō dà shèng zhōng qù jué lù
說大乘中趣覺路

zhuǎn shòu wèi lái suǒ yīng shòu
轉授未來所應授

wú lìng duàn jìn chū shì dào
無令斷盡出世道

bú guò sān gēn jiǔ pǐn lèi
不過三根九品類

zhōng xià suí yuán huà shì jiān
中下隨緣化世間

tóngzhèng¹⁵⁶ zhēn rú fó xìng hǎi
同證¹⁵⁶真如佛性海

suí yí yìng xiàn jì qún shēng
隨宜應現濟羣生

zì lì lì tā wú jiàn duàn
自利利他無間斷

yīng zhèng qín xiū sān zhǒng xué
應正勤修三種學

yī xīn zhuān niàn fó pú sà
一心專念佛菩薩

wú biān zhuāng yán gōng dé shēn
無邊莊嚴功德身

pǔ dé tóng zhān xīn bú tuì
普得同霑心不退

fēi bù qīn jìn dà cí zūn
非不親近大慈尊

fēi bù qīn wén wēi miào fǎ
非不親聞微妙法

xì xīn cháng niàn tiān rén shī
繫心常念天人師

fā qǐ wú shàng pú tí xīn
發起無上菩提心

¹⁵⁵ 大正藏：問；永樂北藏：開；龍藏：開

¹⁵⁶ 大正藏：證；永樂北藏：說；龍藏：說

yàn shì zhù yú lán rě zhōng
獸世住於蘭若中

měi rì zì shí xiān bù shī
每日自食先布施

sān lún qīng jìng shì tán nà
三輪清淨是檀那

dāng zhī zhèng huò bō luó mì
當知證獲波羅蜜

ruò yǒu rǎn xīn shī zhēn cái
若有染心施珍財

cái shī jí dé míng tán dù
財施即得名檀度

néng shī shēn mìng jí qī zǐ
能施身命及妻子

ruò yǒu qiú fǎ shàn nán nǚ¹⁵⁷
若有求法善男女

lìng fā wú shàng pú tí xīn
令發無上菩提心

cí bēi jìng xìn jù cán kuì
慈悲淨信具慚愧

yuàn chéng rú lái wú shàng zhì
願成如來無上智

jiān chí pú sà sān jù jiè
堅持菩薩三聚戒

yōng hù fó fǎ zhù shì jiān
擁護佛法住世間

fú chēn huì xīn cí bēi guān
伏瞋恚心慈悲觀

bù xī qū mìng jiù zhòng shēng
不惜軀命救眾生

néng xíng nán xíng bú zàn shě
能行難行不暫捨

bú gòng rǎn wū héng liàn xīn
不共染污恒鍊心

chū rù¹⁵⁸ sān mèi dé zì zài
出入三昧得自在

yì dé míng xiū sān zhǒng dù
亦得名修三種度

jiān jiāng fǎ bǎo shī zhòng shēng
兼將法寶施眾生

yǐ cǐ xiū yīn dé yuán mǎn
以此修因德圓滿

wéi yóu xīn jìng bù yóu cái
唯由心淨不由財

bù rú jìng xīn shī shǎo fèn
不如淨心施少分

cǐ bō luó mì fēi èr sān
此波羅蜜非二三

rú shì dé míng qīn jìn dù
如是得名親近度

wéi shuō yī qiè dà shèng jīng
為說一切大乘經

nǎi míng zhēn shí bō luó mì
乃名真實波羅蜜

shè shòu zhòng shēng lí yú tān
攝受眾生離於貪

cái fǎ èr shī míng chū dù
財法二施名初度

kāi fā pú tí lí shēng sǐ
開發菩提離生死

néng huǐ wù fàn zhēn chí jiè
能悔誤犯真持戒

dāng niàn sù yīn duì yuàn hài
當念宿因對怨害

shì míng rěn rǔ bō luó mì
是名忍辱波羅蜜

sān sēng qí jié cháng zēng jìn
三僧祇劫常增進

wéi dù yǒu qíng qiú jiě tuō
為度有情求解脫

biàn huà shén tōng yóu shí fāng
變化神通遊十方

157 大正藏：子

158 大正藏：入出

wèi duàn zhòng shēng fán nǎo yīn sān mó dì mén qiú jiě tuō
為斷眾生煩惱因三摩地門求解脫
ruò yù chéng jiù zhēn zhì huì qīn jìn pú sà jí rú lái
若欲成就真智慧親近菩薩及如來
yào wén chū shì miào lǐ mén xiū dá sān míng duàn èr zhàng
樂聞出世妙理門修達三明斷二障
néng zhī zhòng shēng xīn chā bié suí bìng yǔ yào lìng fú xíng
能知眾生心差別隨病與藥令服行
cí bēi shàn qiǎo yīng gēn yí fāng biàn lì shēng dù qún yǒu
慈悲善巧應根宜方便利生度羣有
guān yī qiè fǎ zhēn jù yì bù zhuó zhōng biān lí yǒu wú
觀一切法真句義不著中邊離有無
jìng zhì wú jiàn huì zhēn rú èr lì jūn píng zhōu fǎ jiè
淨智無間會真如二利均平周法界
zhì lì néng liǎo zhòng shēng xìng wèi shuō xiāng yīng zhǒng zhǒng fǎ
智力能了眾生性為說相應種種法
zhì lì néng rù zhòng shēng xīn lìng duàn lún huí shēng sǐ běn
智力能入眾生心令斷輪迴生死本
zhì lì néng fēn hēi bái fǎ suí yīng qǔ shě gè liǎo zhī
智力能分黑白法隨應取捨各了知
shēng sǐ niè pán běn píng děng chéng jiù yǒu qíng lí fēn bié
生死涅槃本平等成就有情離分別
rú shì shí zhǒng shū shèng xíng shè rù bā wàn sì qiān zhōng
如是十種殊勝行攝入八萬四千中
suí qí pǐn lèi shèng fǎ mén nǎi míng pú sà bō luó mì
隨其品類勝法門乃名菩薩波羅蜜
bā wàn sì qiān sān mó dì néng miè zhòng shēng sǎn luàn xīn
八萬四千三摩地能滅眾生散亂心
bā wàn sì qiān zǒng chí mén néng chú huò zhàng xiāo mó zhòng
八萬四千總持門能除惑障銷魔眾
dà shèng fǎ wáng fāng biàn lì sān zhǒng fǎ yào huà zhòng shēng
大聖法王方便力三種法要化眾生
jiào wǎng chuí yú shēng sǐ hǎi zhì bǐ rén tiān ān lè chù
教網垂於生死海置彼人天安樂處

ěr shí shì zūn shuō shì fǎ shí bā wàn sì qiān dāo lì tiān zǐ
爾時，世尊說是法時，八萬四千忉利天子，

duànzhū¹⁵⁹ jiè zhàng zhèng huān xǐ dì wú shù bǎi qiān liù yù tiān zǐ
斷諸¹⁵⁹界障，證歡喜地；無數百千六欲天子，
wù wú shēng rěn dé tuó luó ní shí liù dà guó wáng dé wén chí tuó
悟無生忍，得陀羅尼；十六大國王，得聞持陀
luó ní wú liàng sì zhòng wén pú sà xíng huò dé bú tuì dì huò dé
羅尼；無量四眾聞菩薩行，或得不退地，或得
sān mèi mén huò dé tuó luó ní huò dé dà shén tōng huò yǒu pú sà
三昧門，或得陀羅尼，或得大神通；或有菩薩
zhèng dé¹⁶⁰ sān dì nǎi zhì shí dì yǒng yuè huān xǐ wú liàng bǎi qiān zhū
證得¹⁶⁰三地乃至十地，踊躍歡喜；無量百千諸
rén tiān děng fā ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí xīn bú fù tuì zhuǎn
人天等，發阿耨多羅三藐三菩提心，不復退轉；
bā qiān rén tiān yuǎn chén lí gòu dé fǎ yǎn jìng
八千人天，遠塵離垢，得法眼淨。

gōng dé zhuāng yán pǐn dì jiǔ
功德莊嚴品第九

ěr shí mí lè pú sà mó hē sà bó fó yán shì zūn rú fó
爾時，彌勒菩薩摩訶薩白佛言：「世尊！如佛
suǒ shuō zhù ā lán rě gōng dé chéng jiù dāng dé zuò fó pú sà yún hé
所說住阿蘭若功德成就當得作佛。菩薩云何
xiū zhū gōng dé ér néng zhù shì ā lán rě zhōng wéi¹⁶¹ yuàn shì zūn
修諸功德，而能住是阿蘭若中？惟¹⁶¹願世尊
wèi wǒ jiě shuō
為我解說。」

ěr shí fó gào mí lè pú sà mó hē sà yán rǔ shàn nán zǐ
爾時，佛告彌勒菩薩摩訶薩言：「汝善男子，
dāng xiū xué zhě dàn yǒu yī dé shì rén yīng zhù ā lán rě chù qiú wú
當修學者，但有一德，是人應住阿蘭若處求無
shàng dào yún hé wéi yī wèi guān yī qiè fán nǎo gēn yuán jí shì zì
上道。云何為一？謂觀一切煩惱根源即是自
xīn liǎo dá cǐ fǎ kān néng zhù zhǐ ā lán rě chù suǒ yǐ zhě hé
心，了達此法，堪能住止阿蘭若處。所以者何？

¹⁵⁹ 大正藏：三

¹⁶⁰ 大正藏：二

¹⁶¹ 大正藏：唯

pì rú kuángquǎn bèi rén qū dǎ dànzhú wǎ shí bù zhú yú rén wèi lái
譬如狂犬被人驅打，但逐瓦石不逐於人。未來
shì zhōngzhù ā lán rě xīn fā xīn zhě yì fù rú shì ruò jiàn sè shēng
世中住阿蘭若新發心者，亦復如是，若見色、聲、
xiāng wèi chù fǎ qí xīn rǎnzhuó shì rén bù zhī fán nǎo gēn
香、味、觸、法，其心染著，是人不知煩惱根
běn bù zhī¹⁶² wǔ jìng cóng zì xīn shēng jí cǐ míng wéi wèi néng shàn zhù
本，不知¹⁶²五境從自心生，即此名為未能善住
ā lán rě chù yǐ shì yīn yuán yào zhù jì jìng qiú wú shàng dào yī
阿蘭若處，以是因緣，樂住寂靜求無上道。一
qiè pú sà mó hē sà děng ruò wǔ yù jìng xiàn qián zhī shí guān chá zì
切菩薩摩訶薩等，若五欲境現前之時，觀察自
xīn yīng zuò shì niàn wǒ cóng wú shǐ zhì yú jīn rì lún huí liù qù
心，應作是念：『我從無始至于今日，輪迴六趣
wú yǒu chū qī jiē zì wàng xīn ér shēng mí dào yú wǔ yù jìng tān ài
無有出期，皆自妄心而生迷倒，於五欲境貪愛
rǎnzhuó rú shì pú sà míng wéi kān zhù ā lán rě chù ruò yǒu rén wèn
染著。』如是菩薩名為堪住阿蘭若處。若有人問：
hé děng yǒu qíng yú wèi lái shì dāng dé zuò fó yīng zhǐ shì rén yú
『何等有情於未來世當得作佛？』應指是人於
dāng lái shì chū sān jiè kǔ pò sì mó jūn sù chéng pú tí rù
當來世，出三界苦，破四魔軍，速成菩提，入
fó zhì huì yī qiè shì jiān tiān lóng bā bù ā sū luó děng jiē yīng gòng
佛智慧，一切世間天龍八部、阿蘇羅等皆應供
yǎng ruò shàn nán zǐ jí shàn nǚ rén yǐ qīng jìng xīn gòng yǎng rú shì
養。若善男子及善女人，以清淨心供養如是
zhù ā lán rě zhēn shàn fó zǐ suǒ huò fú dé wú liàng wú biān ruò fù
住阿蘭若真善佛子，所獲福德無量無邊。若復
yǒu rén yǐ zhòng zhēn bǎo gòng yǎng bēi mǔ suǒ huò gōng dé yì wú chā bié
有人以眾珍寶供養悲母，所獲功德亦無差別。
hé yǐ gù shì rén dāng dé ā nù duō luó sān miǎo sān pú tí zhuàn
何以故？是人當得阿耨多羅三藐三菩提，轉
zhèng fǎ lún dù rén tiān zhòng shào sān bǎo zhǒng shǐ bú duàn jué dāng
正法輪度人天眾，紹三寶種使不斷絕，當
wèi zhòng shēng zuò guī yī gù
為眾生作歸依故。

¹⁶² 大正藏：知；永樂北藏：因；龍藏：因

fù cì shànnán zǐ yǒu èr zhǒng fǎ xì fù xíngzhě lìng
「復次，善男子，有二種法繫縛行者，令
bù kānrèn zhù ā lán rě yī zhě ài yào duàn jiàn xié fǎ èr zhě
不堪任住阿蘭若：一者，愛樂斷見邪法；二者，
ài yào cáibǎo lè jù yòu shànnán zǐ yǒu èr zhǒng rén bù kān
愛樂財寶樂具。又，善男子，有二種人，不堪
jū zhù ā lán rě chù yī zhě jù zú jiāomàn èr zhě è dà shèng
居住阿蘭若處：一者，具足憍慢；二者，惡大乘
fǎ yòu shànnán zǐ yǒu èr zhǒng rén bù yīng jū zhù ā lán rě
法。又，善男子，有二種人，不應居住阿蘭若
chù yī zhě xié jiàn bú xìn fó yǔ èr zhě shēn zì pò jiè cè
處：一者，邪見不信佛語；二者，身自破戒，策
yì chí jiè rú shì dēng rén bù yīng jū zhù ā lán rě chù qiú wú shàng
役持戒。如是等人，不應居住阿蘭若處求無上
dào
道。

fù cì shànnán zǐ jù sì zhǒng dé yīngdāng ān zhù ā
「復次，善男子，具四種德，應當安住阿
lán rě chù yún hé wéi sì yī zhě duō¹⁶³ wénzǒng chí bú wàng
蘭若處。云何為四？一者，多¹⁶³聞總持不忘；
èr zhě fēnmíngnéng jiě miào yì sānzhě zhèngniàncháng bú fàng yì
二者，分明能解妙義；三者，正念常不放逸；
sì zhě suí shùn rú lái jiàoxíng¹⁶⁴ shànnán zǐ ruò yǒu fó zǐ chéng
四者，隨順如來教行¹⁶⁴。善男子，若有佛子成
jiù rú shì sì zhǒng shèng dé yīngdāng ān zhù ā lán rě chù xiū pú sà
就如是四種勝德，應當安住阿蘭若處，修菩薩
xíng qiú wú shàng dào
行，求無上道。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà fù yǒu sì dé zhuāngyán
「復次，善男子，出家菩薩復有四德莊嚴
zì shēn zhù ā lán rě qiú fó zhì huì yún hé wéi sì yī zhě dà
自身，住阿蘭若求佛智慧。云何為四？一者，大
cí èr zhě dà bēi sānzhě dà xǐ sì zhě dà shě shàn
慈；二者，大悲；三者，大喜；四者，大捨。善
nán zǐ rú shì sì fǎ néngshēng yī qiè fú dé zhì huì lì yì ān
男子，如是四法，能生一切福德智慧，利益安

¹⁶³ 大正藏：多；永樂北藏：名；龍藏：名

¹⁶⁴ 大正藏：隨順如來教行；永樂北藏：隨順如教而行；龍藏：隨順如教而行

lè wú liàngzhòngshēng sù zhèng wú shàng dà pú tí fǎ
樂無量眾生，速證無上大菩提法。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà fù yǒu sì dé chí jiè
「復次，善男子，出家菩薩復有四德，持戒

qīngjìng néng zhì pú tí yún hé wéi sì yī zhě héngzhù sì wú gòu
清淨能至菩提。云何為四？一者，恒住四無垢

xìng èr zhě cháng xíng shí èr tóu tuó sānzhě yuǎn lí zài jiā chū
性；二者，常行十二頭陀；三者，遠離在家出

jiā sì zhě yǒng lí chǎnkúang jí dù shànnán zǐ yī qiè pú sà
家；四者，永離諂誑嫉妬。善男子，一切菩薩

yī cǐ sì fǎ yǒng lí shēng sǐ dé dà pú tí
依此四法，永離生死，得大菩提。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà fù yǒu sì fǎ yǒng lí
「復次，善男子，出家菩薩復有四法永離

shēng sǐ dé dà pú tí¹⁶⁵ fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà fù yǒu
生死得大菩提¹⁶⁵；復次，善男子，出家菩薩復有

sì fǎ shè yī qiè shàn yún hé wéi sì yī zhě jìng chí jìn jiè fù yǒu
四法攝一切善。云何為四？一者，淨持禁戒復有

duō wén èr zhě rù zhū sān mèi néng jù zhì huì sānzhě dé liù shén
多聞；二者，入諸三昧能具智慧；三者，得六神

tōngjiān xiū zhǒng zhì sì zhě shànqiǎofāngbiànyòu bú fàng yì shàn
通兼修種智；四者，善巧方便又不放逸。善

nán zǐ rú shì sì fǎ sān shì pú sà gòng suǒ xiū xué rǔ děng fó
男子，如是四法，三世菩薩共所修學，汝等佛

zǐ yì yīng xiū xí jí zhèngguǎng dà wú shàng pú tí
子亦應修習，疾證廣大無上菩提。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà jù sì zhǒng fǎ yú
「復次，善男子，出家菩薩具四種法，於

pú sà xíng dé bú tuì zhuǎn yún hé wéi sì yī zhě bù shī èr zhě
菩薩行得不退轉。云何為四？一者，布施；二者，

ài yǔ sānzhě lì xíng sì zhě tóng shì shànnán zǐ rú shì
愛語；三者，利行；四者，同事。善男子，如是

sì xíng qù pú tí lù lì shēnggēnběn yī qiè pú sà jiē yīng xiū xué
四行，趣菩提路利生根本，一切菩薩皆應修學。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà fù jù sì dé zhù yú
「復次，善男子，出家菩薩復具四德，住於

¹⁶⁵ “復次，善男子，出家菩薩復有四法永離生死得大菩提”句，大正藏及麗藏無，永樂北藏及龍藏則有

lán rě chí jiè qīngjìng zhuāngyán zì shēn yún hé wéi sì yī zhě
蘭若，持戒清淨，莊嚴自身。云何為四？一者，
guānchá zì wúběnxìng fú duàn èr zhí zhèng wú wǒ gù èr zhě
觀察自無本性，伏斷二執，證無我故。二者，
tā shēn yì wúběnxìng yú yuàn qīn suǒ lí zēng ài gù sān zhě
他身亦無本性，於怨親所，離憎愛故；三者，
shēn xīn kuài lè xīn xīn suǒ fǎ wú fēn bié gù sì zhě dé píngděng
身心快樂，心心所法無分別故；四者，得平等
zhì shēng sǐ niè pán wú chā bié gù shànán zǐ rú shì sì fǎ
智，生死涅槃無差別故。善男子，如是四法，
yī qiè pú sà suǒ yīng xiū xí rǔ děng fó zǐ yì dāng xiū xí sù¹⁶⁶ qù
一切菩薩所應修習，汝等佛子亦當修習，速趣
wú shàngzhèngděng pú tí
無上正等菩提。

fù cì shànán zǐ yī qiè pú sà fù yǒu sì yuàn chéng
「復次，善男子，一切菩薩復有四願，成
shú yǒu qíng zhù chí sānbǎo jīng dà jié hǎi zhōng bú tuì zhuǎn yún hé wéi
熟有情住持三寶，經大劫海終不退轉。云何為
sì yī zhě shì dù yī qiè zhòngshēng èr zhě shì duàn yī qiè fán
四？一者，誓度一切眾生；二者，誓斷一切煩
nǎo sān zhě shì xué yī qiè fǎ mén sì zhě shì zhèng yī qiè fó
惱；三者，誓學一切法門；四者，誓證一切佛
guǒ shànán zǐ rú shì sì fǎ dà xiǎo pú sà jiē yīng xiū xué sān
果。善男子，如是四法，大小菩薩皆應修學，三
shì pú sà suǒ xué chù gù
世菩薩所學處故。

fù cì shànán zǐ chū jiā pú sà fù yǒu sì fǎ zhù ā
「復次，善男子，出家菩薩復有四法，住阿
lán rě chí jiè qīngjìng yún hé wéi sì yī zhě ài yào kōng xìng kōng
蘭若持戒清淨。云何為四？一者，愛樂空性，空
suǒ xiǎn gù èr zhě dé wú kǒng bù zhèng sān mèi gù sān zhě
所顯故；二者，得無恐怖，證三昧故；三者，
yú zhū zhòngshēng qǐ dà bēi yuàn sì zhě yú èr wú wǒ wú yàn bèi xīn
於諸眾生起大悲願；四者，於二無我無厭背心。
shànán zǐ rú shì sì fǎ yī qiè pú sà rù shèng yào mén yī cǐ
善男子，如是四法，一切菩薩入聖要門，依此

¹⁶⁶ 大正藏：速；永樂北藏：遠；龍藏：遠

sì fǎ duàn èr zhàngù
四法斷二障故。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà fù yǒu sì fǎ zhù ā
「復次，善男子，出家菩薩復有四法，住阿
lán rě shàn chí jìn jiè zhuāngyán qí shēn yún hé wéi sì yī zhě
蘭若，善持禁戒，莊嚴其身。云何為四？一者，
yǒngshě wǒ jiàn èr zhě shě wǒ suǒ jiàn sānzhě lí duànchángjiàn
永捨我見；二者，捨我所見；三者，離斷常見；
sì zhě shēnnéng wù jiě shí èr yīn yuán shànnán zǐ rú shì sì fǎ
四者，深能悟解十二因緣。善男子，如是四法，
néngchú huǐ jìn shǒu hù jìng jiè zhuāngyán qí shēn
能除毀禁，守護淨戒，莊嚴其身。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà zhù ā lán rě yòuguān
「復次，善男子，出家菩薩住阿蘭若，又觀
sì fǎ néng hù jìn jiè miào xíng zēng xiū qù qiú fó zhì yún hé wéi sì
四法，能護禁戒妙行增修趣求佛智。云何為四？
yī zhě guānchá wǔ yùnshēngmiè èr zhě guān shí èr chù rú kōng jù
一者，觀察五蘊生滅；二者，觀十二處如空聚
luò sānzhě guān shí bā jiè xìngtóng fǎ jiè sì zhě yú sù dì fǎ
落；三者，觀十八界性同法界；四者，於俗諦法
wú shě wú zhuó shànnán zǐ rú shì sì fǎ yī qiè pú sà suǒ yīng xiū
無捨無著。善男子，如是四法，一切菩薩所應修
xué shì gù fó zǐ zhù ā lán rě yī xīn xiū xí qiú wú shàng dào
學，是故佛子住阿蘭若，一心修習求無上道。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà zhù ā lán rě jù zú
「復次，善男子，出家菩薩住阿蘭若，具足
sì zhǒng chí jiè qīngjìng zhuāngyán zì shēn yún hé wéi sì yī zhě
四種持戒清淨莊嚴自身。云何為四？一者，
chéng jiù bú jiànshēnguān èr zhě chéng jiù bú jiàn yǔ¹⁶⁷ guān sān
成就不見身觀；二者，成就不見語¹⁶⁷觀；三
zhě chéng jiù bú jiàn yì guān sì zhě yuǎn lí liù shí èr jiànshànnéng
者，成就不見意觀；四者，遠離六十二見善能
chéng jiù yī qiè zhì guān shànnán zǐ ruò yǒu fó zǐ chéng jiù rú
成就一切智觀。善男子，若有佛子，成就如
shì sì zhǒng qīngjìng xiànsēnzhèng huò zhèng xìng lí shēng nǎi zhì sù
是四種清淨，現身證獲正性離生，乃至速

¹⁶⁷ 大正藏：語；永樂北藏：諸；龍藏：諸

zhèng wú shàng pú tí yǐ shì yīn yuán rǔ děng fó zǐ guān rú shì
證無上菩提。以是因緣，汝等佛子，觀如是
děng sì zhǒng fǎ mén duàn sì è dào zhèng sì niè pán jìn wèi lái
等四種法門，斷四惡道，證四涅槃，盡未來
jì dù zhū yǒu qíng lìng zhèng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí
際度諸有情，令證阿耨多羅三藐三菩提。

fù cì shàn nán zǐ chū jiā pú sà zhù ā lán rě jù zú
「復次，善男子，出家菩薩住阿蘭若，具足
bā zhǒng sān mèi qīng jìng zhuāng yán zì shēn yún hé wéi bā yī zhě
八種三昧清淨莊嚴自身。云何為八？一者，
dú zuò lán rě sān mèi qīng jìng èr zhě yuǎn lí qǐ yǔ sān mèi qīng jìng
獨坐蘭若三昧清淨；二者，遠離綺語三昧清淨；
sān zhě yuǎn lí wǔ yù sān mèi qīng jìng sì zhě tiáo fú shēn xīn sān
三者，遠離五欲三昧清淨；四者，調伏身心三
mèi qīng jìng wǔ zhě yǐn shí zhī zú sān mèi qīng jìng liù zhě yuǎn lí
昧清淨；五者，飲食知足三昧清淨；六者，遠離
è qiú sān mèi qīng jìng qī zhě yuǎn lí yīn shēng qǐ ài sān mèi qīng jìng
惡求三昧清淨；七者，遠離因聲起愛三昧清淨；
bā zhě wèi zhòng shuō fǎ bù qiú lì yǎng sān mèi qīng jìng shàn nán zǐ
八者，為眾說法不求利養三昧清淨。善男子，
rú shì bā zhǒng sān mèi qīng jìng néng shēng bǎi qiān zhū sān mèi mén rǔ
如是八種三昧清淨，能生百千諸三昧門，汝
děng fó zǐ¹⁶⁸ yīng dāng xiū xí sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
等佛子¹⁶⁸，應當修習，速證無上正等菩提。

fù cì shàn nán zǐ chū jiā pú sà zhù ā lán rě fù yǒu
「復次，善男子，出家菩薩住阿蘭若，復有
bā zhǒng zhì huì qīng jìng yún hé wéi bā yī zhě wǔ yùn shàn qiǎo zhì
八種智慧清淨。云何為八？一者，五蘊善巧智
huì qīng jìng èr zhě shí èr chù shàn qiǎo zhì huì qīng jìng sān zhě
慧清淨；二者，十二處善巧智慧清淨；三者，
shí bā jiè shàn qiǎo zhì huì qīng jìng sì zhě èr shí èr gēn shàn qiǎo fāng
十八界善巧智慧清淨；四者，二十二根善巧方
biàn zhì huì qīng jìng wǔ zhě sān jiě tuō mén shàn qiǎo fāng biàn zhì huì qīng
便智慧清淨；五者，三解脫門善巧方便智慧清
jìng liù zhě néng miè yī qiè fán nǎo shàn qiǎo fāng biàn zhì huì qīng jìng
淨；六者，能滅一切煩惱善巧方便智慧清淨；

¹⁶⁸ “如是八種三昧清淨，能生百千諸三昧門，汝等佛子”句大正藏及麗藏有；永樂北藏及龍藏則無

qī zhě néngmiè suí fán nǎoshànqiǎofāngbiàn zhì huì qīngjìng bā zhě
七者，能滅隨煩惱善巧方便智慧清淨；八者，
néngmiè liù shí èr jiànshànqiǎofāngbiàn zhì huì qīngjìng shànán zǐ rú
能滅六十二見善巧方便智慧清淨。善男子，如
shì bā zhǒng zhì huì qīngjìng rǔ děng pú sà dāng qín xiū xí sù zhèng
是八種智慧清淨，汝等菩薩當勤修習，速證
wú shàngzhèngděng pú tí
無上正等菩提。

fù cì shànán zǐ chū jiā pú sà zhù ā lán rě fù yǒu
「復次，善男子，出家菩薩住阿蘭若，復有
bā zhǒngshéntōngqīngjìng zhuāngyán zì shēn yún hé wéi bā yī zhě
八種神通清淨莊嚴自身。云何為八？一者，
yú zhū sè fǎ dé wú zhàng ài tiānyǎnshànqiǎofāngbiànshéntōngqīngjìng
於諸色法，得無障礙天眼善巧方便神通清淨；
èr zhě yú zhūshēngjìng dé wú zhàng ài tiān ěr shànqiǎofāngbiànshén
二者，於諸聲境，得無障礙天耳善巧方便神
tōngqīngjìng sānzhě yú zhūzhòngshēng xīn xīn suǒ fǎ dé wú zhàng
通清淨；三者，於諸眾生心心所法，得無障
ài tā xīn zhì shànqiǎofāngbiànshéntōngqīngjìng sì zhě yì niànguò qù
礙他心智善巧方便神通清淨；四者，憶念過去
shēngchù sǐ chù dé wú zhàng ài sù zhù zhì shànqiǎofāngbiànshéntōng
生處死處，得無障礙宿住智善巧方便神通
qīngjìng wǔ zhě néngwǎng shí fāng wú shù fó chà dé wú zhàng ài
清淨；五者，能往十方無數佛刹，得無障礙
shénjìng zhì shànqiǎofāngbiànshéntōngqīngjìng liù zhě néng zhī zhòng
神境智善巧方便神通清淨；六者，能知眾
shēng lòu jìn wèi jìn dé wú zhàng ài lòu jìn zhì shànqiǎofāngbiànshén
生漏盡未盡，得無障礙漏盡智善巧方便神
tōngqīngjìng qī zhě néngmiè yī qiè fán nǎo dé wú zhàng ài wú lòu
通清淨；七者，能滅一切煩惱，得無障礙無漏
zhì shànqiǎofāngbiànshéntōngqīngjìng bā zhě xiànjiàn zì shēn yī qiè
智善巧方便神通清淨；八者，現見自身一切
shàngēn huí xiàngzhòngshēngshànqiǎofāngbiànshéntōngqīngjìng shànán
善根迴向眾生善巧方便神通清淨。善男
zǐ rú shì bā zhǒngshéntōngqīngjìng shí fāng pú sà tóngsuǒ xiū xué
子，如是八種神通清淨，十方菩薩同所修學，
rǔ děng pú sà yì yīng xiū xí sù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
汝等菩薩亦應修習，速證無上正等菩提。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà zhù ā lán rě xiànsēn
「復次，善男子，出家菩薩住阿蘭若，現身

huò dé bā zhǒngqīngjìng yún hé wéi bā yī zhě shēn yè qīngjìng
獲得八種清淨。云何為八？一者，身業清淨；

èr zhě yǔ yè qīngjìng sānzhě yì yè qīngjìng sì zhě zhèng
二者，語業清淨；三者，意業清淨；四者，正

xìngqīngjìng wǔ zhě zhèngniàn qīngjìng liù zhě tóu tuó qīngjìng
性清淨；五者，正念¹⁶⁹清淨；六者，頭陀清淨；

qī zhě lí chǎnqīngjìng bā zhě yī niàn bú wàng pú tí xīn qīngjìng
七者，離諂清淨；八者，一念不忘菩提心清淨。

shànnán zǐ ruò yǒu fó zǐ zhù ā lán rě jù zú rú shì bā zhǒngqīng
善男子，若有佛子住阿蘭若，具足如是八種清

jìng xiànsēnchéng jiù wú biānshàngēn bú fù tuì zhuǎn ā nòuduō luó
淨，現身成就無邊善根，不復退轉阿耨多羅

sānmiǎosān pú tí
三藐三菩提。

fù cì shànnán zǐ chū jiā pú sà fù yǒu bā zhǒngduōwén
「復次，善男子，出家菩薩復有八種多聞

qīngjìng zhuāngyán zì shēn yún hé wéi bā yī zhě zūn jìng hé shàng
清淨莊嚴自身。云何為八？一者，尊敬和尚

ā shé lí duōwénqīngjìng èr zhě yuǎn lí jiāomànshēngqiān xià xīn
¹⁷⁰阿闍梨多聞清淨；二者，遠離憍慢生謙下心

duōwénqīngjìng sānzhě jīng jìn yǒngměngduōwénqīngjìng sì zhě
多聞清淨；三者，精進勇猛多聞清淨；四者，

ān zhù zhèngniàn duōwénqīngjìng wǔ zhě wèi qiú fǎ zhěshuōshēnshēn
安住正念多聞清淨；五者，為求法者說甚深

yì duōwénqīngjìng liù zhě bú ài zì zàn huǐ tā duōwénqīngjìng
義多聞清淨；六者，不愛自讚¹⁷¹毀他多聞清淨；

qī zhě chángnéngguānchá yī qiè shàn fǎ duōwénqīngjìng bā zhě
七者，常能觀察一切善法多聞清淨；八者，

tīngwénzhèng fǎ rú shuō xiū xíng duōwénqīngjìng shànnán zǐ rú shì bā
聽聞正法如說修行多聞清淨。善男子，如是八

zhǒngduōwénqīngjìng rǔ děng pú sà jiē yīng xiū xí sù zhèng wú shàng
種多聞清淨，汝等菩薩皆應修習，速證無上

zhèngděng pú tí
正等菩提。」

¹⁶⁹ 大正藏：命

¹⁷⁰ 大正藏：上

¹⁷¹ 大正藏：讚；永樂北藏：護；龍藏：護

ěr shí shì zūnshuō rú shì děng pú sà xíng yǐ gào mí lè pú
爾時，世尊說如是等菩薩行已，告彌勒菩
sà mó hē sà yán shànnán zǐ wǒ niè pánhòu hòu wǔ bǎi suì
薩摩訶薩言：「善男子，我涅槃後，後五百歲，
fǎ yù miè shí wú liàngzhòngshēng yàn lí shì jiān kě yǎng rú lái
法欲滅時，無量眾生，厭離世間，渴仰如來，
fā ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn rù ā lán rě wèi wú shàng dào
發阿耨多羅三藐三菩提心，入阿蘭若為無上道，
xiū xí rú shì pú sà yuàn xíng yú dà pú tí dé bú tuì zhuǎn rú shì
修習如是菩薩願行，於大菩提得不退轉。如是
fā xīn wú liàngzhòngshēng mìngzhōngshàngshēng dǔ shǐ tiāngōng dé jiàn
發心無量眾生，命終上生覩史天宮，得見
rǔ shēn wú biān fú zhì zhī suǒ zhuāngyán chāoyuèshēng sǐ zhèng bú tuì
汝身無邊福智之所莊嚴，超越生死證不退
zhuǎn yú dāng lái shì dà bǎolónguā pú tí shù xià dé ā nòuduō luó
轉，於當來世大寶龍華菩提樹下，得阿耨多羅
sānmiǎosān pú tí
三藐三菩提。」

ěr shí shì zūnshuō shì fǎ shí èr wàn wǔ qiān xīn fā yì pú sà
爾時，世尊說是法時，二萬五千新發意菩薩，
yú pú tí xíngjiāng yù tuì zhuǎn wén rú shì fǎ fā jiān gù xīn chāo shí
於菩提行將欲退轉，聞如是法發堅固心，超十
xìn wèi zhì dì liù wèi sānwàn bā qiān jìng xíng pó luó mén yǒng duàn
信位至第六位¹⁷²；三萬八千淨行婆羅門，永斷
xié jiàn dé dà fǎ rěn jí tuó luó ní qī wàn liù qiān rén jiē fā wú
邪見，得大法忍及陀羅尼；七萬六千人，皆發無
děngděng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí xīn
等等阿耨多羅三藐三菩提心。

大乘本生心地觀經卷第七

¹⁷² 大正藏：住

dà shèng běn shēng xīn dì guān jīng juàn dì bā
大乘本生心地觀經卷第八

táng jì bīnguósānzàng bō rě děng yì
唐罽賓國三藏般若等譯

guān xīn pǐn dì shí
觀心品第十

ěr shí wénshū shī lì pú sà mó hē sà jí cóngzuò qǐ zhěng
爾時，文殊師利菩薩摩訶薩，即從座起，整
yī fú piāntǎnyòujiān yòu xī zhuó dì qū gōng hé zhǎng bó fó
衣服，偏袒右肩，右膝著地，曲躬合掌，白佛
yán shì zūn rú fó suǒshuō gào miào dé děng wǔ bǎi zhǎng zhě
言：「世尊！如佛所說，告妙德等五百長者，
wǒ wèi rǔ děng fū yǎn xīn dì wēi miào fǎ mén ér cǐ dào chǎng wú
我為汝等敷演心地微妙法門，而此道場，無
liàng wú biān rén tiān dà zhòng jiē shēng kě yǎng wǒ jīn wèi shì qǐ wèn
量無邊人天大眾，皆生渴仰。我今為是啟問
rú lái yún hé wéi xīn yún hé wéi dì wéi yuàn shì zūn wú yuán
如來，云何為心？云何為地？惟¹⁷³願世尊無緣
dà cí wú ài dà bēi wèi zhū zhòng shēng fēn bié yǎn shuō wèi lí kǔ zhě
大慈無礙大悲，為諸眾生分別演說，未離苦者，
lìng dé lí kǔ wèi ān lè zhě lìng dé ān lè wèi fā xīn zhě lìng
令得離苦，未安樂者，令得安樂，未發心者，令
dé fā xīn wèi zhèng guǒ zhě lìng dé zhèng guǒ tóng yú yī dào ér dé
得發心，未證果者，令得證果，同於一道而得
niè pán
涅槃。」

ěr shí bó qié fàn yǐ wú liàng jié zhōng xiū zhū fú zhì suǒ huò
爾時，薄伽梵以無量劫中，修諸福智所獲
qīng jìng jué dìng shèng fǎ dà miào zhì yìn yìn wénshū shī lì yán shàn
清淨決定勝法大妙智印，印文殊師利言：「善
zāi shàn zāi rǔ jīn zhēn shì sān shì fó mǔ yī qiē rú lái zài xiū xíng
哉！善哉！汝今真是三世佛母，一切如來在修行

¹⁷³ 大正藏：唯

dì jiē céng yǐn dǎo chū fā xìn xīn yǐ shì yīn yuán shí fāngguó
地，皆曾引導，初發信心，以是因緣，十方國
tǔ chéngzhèngjué zhě jiē yǐ wénshū ér wéi qí mǔ rán jīn rǔ shēn
土成正覺者，皆以文殊而為其母。然今汝身，
yǐ běnyuàn lì xiàn pú sà xiàng qǐngwèn rú lái bù sī yì fǎ dì
以本願力，現菩薩相，請問如來不思議法。諦
tīng dì tīng shàn sī niàn zhī wú dāng pǔ wèi fēn bié jiě shuō
聽諦聽，善思念之，吾當普為分別解說。」

wěi rán shì zūn wǒ děngyào wén
「唯然，世尊！我等樂聞。」

ěr shí bó qié fàn miào shàn chéng jiù yī qiè rú lái zuì shèng zhù
爾時，薄伽梵妙善成就一切如來最勝住

chí píngděng xìng zhì zhǒngzhǒng xī yǒu wēi miào gōng dé yǐ néng shàn huò
持平等性智種種希有微妙功德，已能善獲

yī qiè zhū fó jué dìng shèng fǎ dà shèng zhì yìn yǐ shàn yuán zhèng yī
一切諸佛決定勝法大乘智印，已善圓證一

qiè rú lái jīn gāng mì mì shū shèng miào zhì yǐ néng ān zhù wú ài dà
切如來金剛祕密殊勝妙智，已能安住無礙大

bēi zì rán jiù shè shí fāng yǒu qíng yǐ shàn yuán mǎn miào guān chá zhì
悲，自然救攝十方有情，已善圓滿妙觀察智，

bù guān ér guān bù shuō ér shuō shì bó qié fàn gào zhū fó mǔ wú
不觀而觀，不說而說。是薄伽梵，告諸佛母無

gòu dà shèng wén shū shī lì pú sà mó hē sà yán dà shàn nán zǐ cǐ
垢大聖文殊師利菩薩摩訶薩言：「大善男子，此

fǎ míng wéi shí fāng rú lái zuì shèng mì mì xīn dì fǎ mén cǐ fǎ míng
法名為十方如來最勝祕密心地法門，此法名

wéi yī qiè fán fū rù rú lái dì dùn wù fǎ mén cǐ fǎ míng wéi yī qiè
為一切凡夫入如來地頓悟法門，此法名為一切

pú sà qù dà pú tí zhēn shí zhèng lù cǐ fǎ míng wéi sān shì zhū fó zì
菩薩趣大菩提真實正路，此法名為三世諸佛自

shòu fǎ lè wēi miào bǎo gōng cǐ fǎ míng wéi yī qiè ráo yì yǒu qíng wú
受法樂微妙寶宮，此法名為一切饒益有情無

jìn bǎo zàng cǐ fǎ néng yǐn zhū pú sà zhòng dào sè jiū jìng zì zài zhì
盡寶藏。此法能引諸菩薩眾到色究竟自在智

chù cǐ fǎ néng yǐn yì pú tí shù hòu shēn pú sà zhēn shí dǎo shī cǐ
處，此法能引詣菩提樹後身菩薩真實導師。此

fǎ néng yǔ shì chū shì cái rú mó ní bǎo mǎn zhòng shēng yuàn cǐ fǎ
法能雨世出世財，如摩尼寶滿眾生願。此法

néngshēng shí fāng sān shì yī qiè zhū fó gōng dé běnyuán cǐ fǎ néng
能生十方三世一切諸佛功德本源。此法能
xiāo yī qiè zhòngshēng zhū è yè guǒ cǐ fǎ néng yǔ yī qiè zhòngshēng
銷一切眾生諸惡業果，此法能與一切眾生
suǒ qiú yuàn yìn cǐ fǎ néng dù yī qiè zhòngshēng shēng sǐ xiǎn nán cǐ
所求願印，此法能度一切眾生生死險難，此
fǎ néng xī yī qiè zhòngshēng kǔ hǎi bō làng cǐ fǎ néng jiù kǔ nǎo
法能息一切眾生苦海波浪。此法能救苦惱
zhòngshēng ér zuò jí nán¹⁷⁴ cǐ fǎ néng jié yī qiè zhòngshēng lǎo bìng
眾生而作急難¹⁷⁴。此法能竭一切眾生老病
sǐ hǎi cǐ fǎ shàn néng chū shēng zhū fó yīn yuán zhǒng zǐ cǐ fǎ néng
死海。此法善能出生諸佛因緣種子，此法能
yǔ shēng sǐ cháng yè wéi dà zhì jù cǐ fǎ néng pò sì mó bīng zhòng
與生死長夜為大智炬，此法能破四魔兵眾
ér zuò jiǎ zhòu cǐ fǎ jí shì zhèng yǒng měng jūn zhàn shèng zhū qí cǐ
而作甲冑。此法即是正勇猛軍戰勝旌旗，此
fǎ jí shì yī qiè zhū fó wú shàng fǎ lún cǐ fǎ jí shì zuì shèng fǎ
法即是一切諸佛無上法輪，此法即是最勝法
chuáng cǐ fǎ jí shì jī dà fǎ gǔ cǐ fǎ jí shì chuī dà fǎ luó
幢，此法即是擊大法鼓，此法即是吹大法螺，
cǐ fǎ jí shì dà shī zǐ wáng cǐ fǎ jí shì dà shī zǐ hǒu cǐ fǎ yóu
此法即是大師子王，此法即是大師子吼。此法猶
rú guó dà shèng wáng shàn néng zhèng zhì ruò shùn wáng huà huò dà ān lè
如國大聖王善能正治，若順王化獲大安樂，
ruò wéi wáng huà xún bèi zhū miè
若違王化尋被誅滅。

shàn nán zǐ sān jiè zhī zhōng yǐ xīn wéi zhǔ néng guān xīn
「善男子，三界之中，以心為主；能觀心
zhě jiū jìng jiě tuō bù néng guān zhě jiū jìng chén lún zhòngshēng
者，究竟解脫；不能觀者，究竟沈淪。眾生
zhī xīn yóu rú dà dì wǔ gǔ wǔ guǒ cóng dà dì shēng¹⁷⁵ rú shì xīn
之心猶如大地，五穀五果從大地生¹⁷⁵。如是心
fǎ shēng shì chū shì shàn è wǔ qù yǒu xué wú xué dú jué pú sà
法，生世出世善惡五趣、有學無學、獨覺菩薩

¹⁷⁴ 大正藏：而作急難；永樂北藏：而作急難；龍藏：一切急難

¹⁷⁵ 大正藏及麗藏：不能觀者，究竟沈淪。眾生之心猶如大地，五穀五果從大地生；永樂北藏：不能觀者地生；龍藏：不能觀者永處纏縛，譬如萬物皆從地生

jí yú rú lái yǐ shì yīn yuán sān jiè wéi xīn xīn míng wéi dì yī
及於如來。以是因緣，三界唯心，心名為地。一
qiè fán fū qīn jìn shàn yǒu wén xīn dì fǎ rú lǐ guān chá rú
切凡夫，親近善友，聞心地法，如理觀察，如
shuō xiū xíng zì zuò jiào tā zàn lì qīng wèi rú shì zhī rén néng
說修行，自作教佗，讚勵慶慰，如是之人，能
duàn sān zhàng sù yuán zhòng xíng jí dé ā nòng duō luó sān miǎo sān
斷三¹⁷⁶障，速圓眾行，疾得阿耨多羅三藐三
pú tí
菩提。」

ěr shí dà shèng wén shū shī lì pú sà bó fó yán shì zūn
爾時，大聖文殊師利菩薩白佛言：「世尊！

rú fó suǒ shuō wéi jiāng xīn fǎ wéi sān jiè zhǔ xīn fǎ běn wú¹⁷⁷ bù
如佛所說，唯將心法為三界主。心法本無¹⁷⁷，不
rǎn chén huì yún hé xīn fǎ rǎn tān chēn chí yú sān shì fǎ shéi
染塵穢，云何心法，染貪瞋癡？於三世法，誰
shuō wéi xīn guò qù xīn yǐ miè wèi lái xīn wèi zhì xiàn zài xīn bú zhù
說為心？過去心已滅，未來心未至，現在心不住。
zhū fǎ zhī nèi xìng bù kě dé zhū fǎ zhī wài xiàng bù kě dé zhū fǎ
諸法之內性不可得，諸法之外相不可得，諸法
zhōng jiān dōu bù kě dé xīn fǎ běn lái wú yǒu xíng xiàng xīn fǎ běn lái
中間都不可得。心法本來無有形相，心法本來
wú yǒu zhù chù yī qiè rú lái shàng bú jiàn xīn hé kuàng yú rén dé jiàn
無有住處；一切如來尚不見心，何況餘人得見
xīn fǎ yī qiè zhū fǎ cóng wàng xiǎng shēng yǐ shì¹⁷⁸ yīn yuán jīn
心法？一切諸法從妄想生，以是¹⁷⁸因緣，今
zhě shì zūn wèi dà zhòng shuō sān jiè wéi xīn yuàn fó āi mǐn rú shí
者世尊，為大眾說三界唯心。願佛哀愍，如實
jiě shuō
解說。」

ěr shí fó gào wén shū shī lì pú sà yán rú shì rú shì
爾時，佛告文殊師利菩薩言：「如是如是，

shàn nán zǐ rú rǔ suǒ wèn xīn xīn suǒ fǎ běn xìng kōng jì wǒ shuō
善男子，如汝所問，心心所法本性空寂，我說

¹⁷⁶ 大正藏：三；永樂北藏：二；龍藏：二

¹⁷⁷ 大正藏：無；永樂北藏：元；龍藏：元

¹⁷⁸ 大正藏：是；永樂北藏：是；龍藏：何

zhòng yù yǐ míng qí yì shànán zǐ xīn rú huàn fǎ yóubiàn jì
眾喻以明其義。善男子，心如幻法，由遍計
shēng zhǒngzhǒng xīn xiǎng shòu kǔ lè gù xīn rú shuǐ liú niànniàn
生，種種心想，受苦樂故。心如水流¹⁷⁹念念
shēngmiè yú qiánhòu shì bú zànzhù gù xīn rú dà fēng yī chà nà
生滅，於前後世不暫住故。心如大風，一剎那
jiān lì fāngsuǒ gù xīn rú dēngyàn zhòngyuán hé hé ér dé shēng gù
間歷方所故。心如燈焰，眾緣和合而得生故。
xīn rú diànguāng xū yú zhī qǐng bù jiǔ zhù gù xīn rú xū kōng kè
心如電光，須臾之頃不久住故。心如虛空，客
chénfánnǎosuǒ fù zhàng gù xīn rú yuánhóu yóuwǔ yù shù bú zànzhù
塵煩惱所覆障故。心如猿猴，遊五欲樹不暫住
gù xīn rú huà shī néng huà shì jiānzhǒngzhǒng sè gù xīn rú tóng
故。心如畫師，能畫世間種種色故。心如僮
pú wéizhū fánnǎosuǒ cè yì gù xīn rú dú xíng wú dì èr gù
僕，為諸煩惱所策役故。心如獨行，無第二故。
xīn rú guówáng qǐ zhǒngzhǒng shì dé zì zài gù xīn rú yuàn jiā
心如國王，起種種事得自在故。心如怨家，
néng lìng zì shēnshòu dà kǔ gù xīn rú āi chén bèn wū zì shēnshēng
能令自身受大苦故。心如埃塵，坌污自身生
zá huì gù xīn rú yǐngxiàng yú wú cháng fǎ zhí wéicháng gù xīn
雜穢故。心如影像，於無常法執為常故。心
rú huàn mèng yú wú wǒ fǎ zhí wéi wǒ gù xīn rú yè chā néng
如幻夢，於無我法¹⁸⁰執為我故。心如夜叉，能
dànzhǒngzhǒng gōng dé fǎ gù xīn rú qīngyíng hào huì è gù xīn
噉種種功德法故。心如青蠅，好穢惡故。心
rú shāzhě néng hài shēn gù xīn rú dí duì cháng sì guò gù xīn
如殺者，能害身故。心如敵對，常伺過故。心
rú dào zéi qiè gōng dé gù xīn rú dà gǔ qǐ dòuzhàn gù xīn
如盜賊，竊功德故。心如大鼓，起鬪戰故。心
rú fēi é ài dēng sè gù xīn rú yě lù zhú jiǎ shēng gù xīn
如飛蛾，愛燈色故。心如野鹿，逐假聲故。心
rú qúnzhū lè zá huì gù xīn rú zhòngfēng jí mì wèi gù xīn
如羣豬，樂雜穢故。心如眾蜂，集蜜味故。心

¹⁷⁹ 大正藏：流水

¹⁸⁰ 大正藏：於無我法；永樂北藏：於我法相；龍藏：於我法相

rú zuì xiàng dān pìn chù gù shànnán zǐ rú shì suǒshuō xīn xīn suǒ
如醉象，耽牝觸故。善男子，如是所說心心所
fǎ wú nèi wú wài yì wú zhōngjiān yú zhū fǎ zhōng qiú bù kě dé
法，無內無外亦無中間，於諸法中求不可得，
qù lái xiàn zài yì bù kě dé chāoyuèsān shì fēi yǒu fēi wú cháng huái
去來現在亦不可得，超越三世非有非無，常懷
rǎn zhuó cóng wàng yuán xiàn yuán wú zì xìng xīn xìng kōng gù rú shì kōng
染著從妄緣現，緣無自性心性空故。如是空
xìng bù shēng bú miè wú lái wú qù bù yì bú yì fēi duàn fēi
性，不生不滅，無來無去，不一不異，非斷非
cháng běn wú shēng chù yì wú miè chù yì fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn
常，本無生處，亦無滅處，亦非遠離非不遠
lí rú shì xīn děng bú yì wú wéi wú wéi zhī tǐ bú yì xīn děng
離，如是心等不異無為，無為之體不異心等。
xīn fǎ zhī tǐ běn bù kě shuō fēi xīn fǎ zhě yì bù kě shuō hé yǐ gù?
心法之體本不可說，非心法者亦不可說。何以故？
ruò wú wéi shì xīn jí míng duàn jiàn ruò lí xīn fǎ jí míng cháng jiàn
若無為是心即名斷見，若離心法即名常見。
yǒng lí èr xiàng bù zhuó èr biān rú shì wù zhě míng jiàn zhēn dì wù
永離二相不著二邊，如是悟者名見真諦，悟
zhēn dì zhě míng wéi xián shèng yī qiè xián shèng xìng běn kōng jì wú wéi
真諦者名為賢聖。一切賢聖性本空寂，無為
fǎ zhōng jiè wú chí fàn yì wú dà xiǎo wú yǒu xīn wáng jí xīn suǒ fǎ
法中戒無持犯，亦無大小，無有心王及心所法，
wú kǔ wú lè rú shì fǎ jiè zì xìng wú gòu wú shàng zhōng xià chā bié
無苦無樂。如是法界自性無垢，無上中下差別
zhī xiàng hé yǐ gù shì wú wéi fǎ xìng píng děng gù rú zhòng hé shuǐ
之相。何以故？是無為法性平等故。如眾河水
liú rù hǎi zhōng jìn tóng yī wèi wú bié xiàng gù cǐ wú gòu xìng shì
流入海中，盡同一味無別相故。此無垢性，是
wú děng děng yuǎn lí wú wǒ jí lí wǒ suǒ¹⁸¹ cǐ wú gòu xìng fēi
無等等，遠離於我及離我所¹⁸¹。此無垢性，非
shí fēi xū cǐ wú gòu xìng shì dì yī yì wú jìn miè xiàng tǐ běn bù
實非虛。此無垢性，是第一義，無盡滅相體本不

181 “此無垢性，是無等等，遠離於我及離我所”句，大正藏及麗藏有；永樂北藏及龍藏則無

shēng cǐ wú gòuxìng chángzhù bú biàn zuì shèng niè pán wǒ suǒ
生。此無垢性，常住不變，最勝涅槃，我所
182 jìng gù cǐ wú gòuxìng yuǎn lí yī qiè píngděng bù píngděng 183
淨故。此無垢性，遠離一切平等不平等，
tǐ wú yì gù ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén yù qiú ā nòuduō
體無異故。若有善男子、善女人，欲求阿耨多
luó sān miǎo sān pú tí zhě yīng dāng yī xīn xiū xí rú shì xīn dì guān
羅三藐三菩提者，應當一心修習如是心地觀
fǎ
法。」

ěr shí shì zūn yù chóng xuān cǐ yì ér shuō jì yán
爾時，世尊欲重宣此義，而說偈言：

sān shì jué mǔ miào jí xiáng	qǐng wèn rú lái xīn dì fǎ
三世覺母妙吉祥	請問如來心地法
wǒ jīn yú cǐ dà huì zhòng	kāi yǎn chéng fó guān xíng mén
我今於此大會眾	開演成佛觀行門
cǐ fǎ nán yù guò yōu tán	yī qiè shì jiān yīng kě yǎng
此法難遇過優曇	一切世間應渴仰
shí fāng zhū fó zhèng dà jué	wú bù cóng cǐ fǎ xiū chéng
十方諸佛證大覺	無不從此法修成
wǒ shì wú shàng tiáo yù shī	zhuǎn zhèng fǎ lún zhōu shì jiè
我是無上調御師	轉正法輪周世界
huà dù wú liàng zhū zhòng shēng	dāng zhī yóu wù xīn dì guān
化度無量諸眾生	當知由悟心地觀
yī qiè yǒu qíng wén cǐ fǎ	xīn qù pú tí dé shòu jì
一切有情聞此法	欣趣菩提得授記
yī qiè yǒu yuán dé jì rén	xiū cǐ guān mén dāng zuò fó
一切有緣得記人	修此觀門當作佛
zhū fó zì shòu dà fǎ lè	zhù xīn dì guān miào bǎo gōng
諸佛自受大法樂	住心地觀妙寶宮
shòu zhí pú sà wù wú shēng	guān xīn dì mén biàn fǎ jiè
受職菩薩悟無生	觀心地門遍法界
hòu shēn pú sà zuò jué shù	rù cǐ guān xíng zhèng pú tí
後身菩薩坐覺樹	入此觀行證菩提

182 大正藏：樂

183 大正藏及麗藏：一切平不平等；永樂北藏及龍藏：一切平等不平等

cǐ fǎ néng yù qī shèng cái
此法能雨七聖財

cǐ fǎ míng wéi fó běn mǔ
此法名為佛本母

cǐ fǎ míng wéi jīn gāng jiǎ
此法名為金剛甲

cǐ fǎ néng zuò dà zhōu chuán ¹⁸⁴
此法能作大舟船

cǐ fǎ zuì shèng dà fǎ gǔ
此法最勝大法鼓

cǐ fǎ jīn gāng dà fǎ luó
此法金剛大法螺

cǐ fǎ yóu rú dà shèng zhǔ
此法猶如大聖主

cǐ fǎ yóu rú wò rùn tián
此法猶如沃潤田

wǒ yǐ zhòng yù míng kōng yì
我以眾喻明空義

xīn yǒu dà lì shì jiè shēng
心有大力世界生

è xiǎng shàn xīn gèng zào jí
惡想善心更造集

yī zhǐ wàng yè yǒu shì jiān
依止妄業有世間

xīn rú liú shuǐ bú zàn zhù
心如流水不暫住

yì rú yuán hóu yī shù xì
亦如猿猴依樹戲

rú kòng fēi niǎo wú suǒ ài
如空飛鳥無所礙

rú shì xīn fǎ běn fēi yǒu
如是心法本非有

ruò néng guān xīn tǐ xìng kōng
若能觀心體性空

mǎnzhòngshēngyuàn mó ní bǎo
滿眾生願摩尼寶

chū shēng sān shì sān fó shēn
出生三世三佛身

néng dí sì zhòng zhū mó jūn
能敵四眾諸魔軍

lìng dù zhōng liú zhì bǎo suǒ
令渡中流至寶所

cǐ fǎ gāo xiǎn dà fǎ chuáng
此法高顯大法幢

cǐ fǎ zhào shì dà fǎ jù
此法照世大法炬

shǎng gōng fá guò shùn rén xīn
賞功罰過順人心

shēngchéngzhǎngyǎng yī shí hòu
生成長養依時候

shì zhī sān jiè wéi yī xīn
是知三界唯一心

zì zài néng wéi biàn huà zhǔ
自在能為變化主

guò xiàn wèi lái shēng sǐ yīn
過現未來生死因

ài fēi ài guǒ héng xiāng xù
愛非愛果恒相續

xīn rú piāo fēng guò guó tǔ
心如飄風過國土

yì rú huàn shì yī huàn chéng
亦如幻事依幻成

rú kòng jù luò rén bēn zǒu
如空聚落人奔走

fán fū zhí mí wèi fēi wú
凡夫執迷謂非無

huò zhàng bù shēng biàn jiě tuō
惑障不生便解脫

ěr shí rú lái yú zhū zhòngshēng qǐ dà bēi xīn yóu rú fù mǔ
爾時，如來於諸眾生起大悲心，猶如父母

ài niàn yī zǐ wèimiè shì jiān dà lì xié jiàn lì yì ān lè yī qiè yǒu
愛念一子，為滅世間大力邪見，利益安樂一切有
qíng xuānshuōguān xīn tuó luó ní yuē
情，宣說觀心陀羅尼曰：

ǎn shì tuó bō luó dǐ
「唵（一） 室佗（二） 波羅（二合） 底（三）

fèi dàn jiā lú mǐ
吠憚（四） 迦盧弭（五）」

ěr shí rú lái shuō zhēn yán yǐ gào wén shū shī lì pú sà mó
爾時，如來說真言已，告文殊師利菩薩摩

hē sà rú shì shén zhòu jù dà wēi lì ruò yǒu shàn nán zǐ shàn
訶薩：「如是神呪，具大威力，若有善男子、善

nǚ rén chí cǐ zhòu shí jǔ qīng jìng shǒu zuǒ yòu shí zhǐ gèng hù xiāng
女人，持此呪時，舉清淨手，左右十指更互相

chā yǐ zuǒ yā yòu gèng xiāng jiān wò rú fù zhuó xíng míng
叉，以左壓右¹⁸⁵，更相堅¹⁸⁶握，如縛著形，名

jīn gāng fù yìn chéng cǐ yìn yǐ xí qián zhēn yán yíng mǎn yī biàn
金剛縛印。成此印已習，前真言，盈滿一遍，

shèng yú dú xí shí èr bù jīng suǒ huò gōng dé wú yǒu xiàn liàng nǎi zhì
勝於讀習十二部經，所獲功德無有限量，乃至

pú tí bú fù tuì zhuǎn
菩提不復退轉。」

fā pú tí xīn pǐn dì shí yī 發菩提心品第十一

ěr shí bó qié fàn yǐ néng shàn huò yī qiè rú lái guàn dǐng bǎo
爾時，薄伽梵已能善獲一切如來灌頂寶

guān chāo guò sān jiè yǐ dé yuán mǎn tuó luó ní zì zài yǐ shàn yuán
冠超過三界，已得圓滿陀羅尼自在，已善圓

zhèng sān mó dì zì zài miào shàn chéng jiù yī qiè zhì zhì yī qiè
證三摩地自在，妙善成就¹⁸⁷一切智智、一切

zhǒng zhì néng zuò yǒu qíng zhǒng zhǒng chā bié shí bó qié fàn wèi
種智，能作有情種種差別。時¹⁸⁸，薄伽梵為

¹⁸⁵ 大正藏：以右押左

¹⁸⁶ 大正藏：堅；永樂北藏：豎；龍藏：豎

¹⁸⁷ 大正藏：就；永樂北藏：熟；龍藏：熟

¹⁸⁸ 大正藏：時；永樂北藏：是；龍藏：是

zhūzhòngshēngxuānshuōguān xīn miào mén yǐ gào wénshū shī lì pú sà
諸眾 生宣說觀心妙門已，告文殊師利菩薩
mó hē sà yán dà shànnán zǐ wǒ wèizhòngshēng yǐ shuō xīn dì
摩訶薩言：「大善男子，我為眾生已說心地，
yì fù dāngshuō fā pú tí xīn dà tuó luó ní lìng zhū yǒuqíng fā ā nòu
亦復當說發菩提心大陀羅尼，令諸有情發阿耨
duō luó sānmiǎosān pú tí xīn sù yuánmiào guǒ
多羅三藐三菩提心，速圓妙果。」

ěr shí wénshū shī lì pú sà bó fó yán shì zūn rú fó
爾時，文殊師利菩薩白佛言：「世尊！如佛
suǒshuō guò qù yǐ miè wèi lái wèi zhì xiàn zài bú zhù sān shì suǒ
所說，過去已滅，未來未至，現在不住，三世所
yǒu yī qiè xīn fǎ běnxìng jiē kōng bǐ pú tí xīn shuō hé míng fā
有一切心法，本性皆空，彼菩提心，說何名發？
shàn zāi shì zūn yuàn wèi jiě shuō duàn zhū yí wǎng lìng qù pú tí
善哉！世尊！願為解說斷諸疑網，令趣菩提。」

fó gào wénshū shī lì shànnán zǐ zhū xīn fǎ zhōng qǐ zhòng
佛告文殊師利：「善男子，諸心法中起眾
xié jiàn wèi yù chú duàn liù shí èr jiànzhǒngzhǒngjiàn gù xīn xīn suǒ fǎ
邪見，為欲除斷六十二見種種見故，心心所法
wǒ shuō wéi kōng rú shì zhū jiàn wú yī zhǐ gù pì rú cóng lín méng mì
我說為空，如是諸見無依止故。譬如叢林蒙密
mào shèng shī zǐ bái xiàng hǔ láng è shòu qián zhù qí zhōng
茂盛，師子、白象、虎、狼惡獸潛住其中，
dú fā hài rén jiǒng jué xíng jì shí yǒu zhì zhě yǐ huǒ shāo lín yīn
毒發害人，迥絕行跡。時，有智者以火燒林，因
lín kōng gù zhū dà è shòu wú fù yí yú xīn kōng jiàn miè yì fù
林空故，諸大惡獸無復遺餘。心空見滅，亦復
rú shì yòu shànnán zǐ yǐ hé yīn yuán lì kōng yì yé¹⁸⁹ wèi
如是。又，善男子，以何因緣立空義耶¹⁸⁹？為
miè fán nǎo cóng wàng xīn shēng ér shuō shì kōng shànnán zǐ ruò zhí
滅煩惱從妄心生，而說是空。善男子，若執
kōng lǐ wéi jiū jìng zhě¹⁹⁰ kōng xìng yì kōng zhí kōng zuò bìng yì yīng chú
空理為究竟者¹⁹⁰，空性亦空，執空作病亦應除

¹⁸⁹ 大正藏：邪

¹⁹⁰ 大正藏：者；永樂北藏：有；龍藏：有

qiǎn hé yǐ gù ruò zhí kōng yì wéi jiū jìng zhě zhū fǎ jiē wú yīn wú
遣。何以故？若執空義為究竟者，諸法皆無因無
guǒ lù qié yē tuó yǒu hé chā bié shàn nán zǐ rú ā qié tuó yào
果，路伽耶¹⁹¹陀有何差別？善男子，如阿伽陀藥
néng liáo zhū bìng ruò yǒu bìng zhě fú zhī bì chāi qí bìng jì yù yào
能療諸病，若有病者服之必差，其病既愈，藥
suí bìng chú wú bìng fú yào yào huán chéng bìng shàn nán zǐ běn
隨病除，無病服藥，藥還成病。善男子，本
shè kōng yào wéi chú yǒu bìng zhí yǒu chéng bìng zhí kōng yì rán shéi yǒu zhì
設空藥為除有病，執有成病執空亦然，誰有智
zhě fú yào qǔ bìng shàn nán zǐ ruò qǐ yǒu jiàn shèng qǐ kōng jiàn kōng
者服藥取病？善男子，若起有見勝起空見，空
zhì yǒu bìng wú yào zhì kōng shàn nán zǐ yǐ shì yīn yuán fú yú
治有病，無藥治空。善男子，以是因緣，服於
kōng yào chú xié jiàn yǐ zì jué wù xīn néng fā pú tí cǐ jué wù xīn
空藥除邪見已，自覺悟心能發菩提，此覺悟心
jí pú tí xīn wú yǒu èr xiàng shàn nán zǐ zì jué wù xīn yǒu sì
即菩提心，無有二相。善男子，自覺悟心有四
zhǒng yì yún hé wéi sì wèi zhū fán fū yǒu èr zhǒng xīn zhū fó pú
種義。云何為四？謂諸凡夫有二種心，諸佛菩
sà yǒu èr zhǒng xīn shàn nán zǐ fán fū èr xīn qí xiàng yún hé yī
薩有二種心。善男子，凡夫二心其相云何？一
zhě yǎn shí nǎi zhì yì shí tóng yuán zì jìng míng zì wù xīn èr zhě
者，眼識乃至意識，同¹⁹²緣自境名自悟心。二者，
lí yú wǔ gēn xīn xīn suǒ fǎ hé hé yuán jìng míng zì wù xīn shàn nán
離於五根心心所法，和合緣境名自悟心。善男
zǐ rú shì èr xīn néng fā pú tí shàn nán zǐ xián shèng èr xīn qí
子，如是二心能發菩提。善男子，賢聖二心其
xiàng yún hé yī zhě guān zhēn shí lǐ zhì èr zhě guān yī qiè jìng
相云何？一者，觀真實理智。二者，觀一切境
zhì shàn nán zǐ rú shì sì zhǒng míng zì wù xīn
智。善男子，如是四種名自悟心。」

ěr shí wén shū shī lì pú sà bó fó yán shì zūn xīn wú
爾時，文殊師利菩薩白佛言：「世尊！心無

¹⁹¹ 大正藏：邪

¹⁹² 大正藏：同；永樂北藏：因；龍藏：因

xíngxiàng yì wú zhùchù fán fū xíngzhě zuì chū fā xīn yī hé děngchù
形相亦無住處，凡夫行者最初發心，依何等處？

guān hé děngxiàng
觀何等相？」

fó yán shànnán zǐ fán fū suǒguān pú tí xīn xiàng yóu rú
佛言：「善男子，凡夫所觀菩提心相，猶如

qīngjìng yuánmǎnyuè lún yú xiōng yì shàngmínglǎng ér zhù ruò yù sù
清淨圓滿月輪，於胸臆上明朗而住。若欲速

dé bú tuì zhuǎnzhě zài ā lán rě jí kōng jì shì duānshēnzhèngniàn
得不退轉者，在阿蘭若及空寂室，端身正念

jié qián rú lái jīn gāng fù yìn míng mù guānchá yì zhōng míng yuè zuò
結前如來金剛縛印，冥目觀察臆中明月，作

shì sī wéi shì mǎnyuè lún wǔ shí yóu xún wú gòu míng jìng nèi wài chéng
是思惟：是滿月輪五十由旬無垢明淨，內外澄

chè zuì jí qīngliáng yuè jí shì xīn xīn jí shì yuè chén yì wú rǎn
澈最極清涼，月即是心，心即是月。塵翳無染

wàngxiǎng bù shēng néng lìng zhòngshēngshēn xīn qīngjìng dà pú tí xīn
妄想不生，能令眾生身心清淨，大菩提心

jiān gù bú tuì jié cǐ shǒu yìn chí niànguānchá dà pú tí xīn wēimào
堅固不退。結此手印持念觀察，大菩提心微妙

zhāng jù yī qiè pú sà zuì chū fā xīn qīngjìng zhēnyán
章句，一切菩薩最初發心清淨真言：

ǎn pú dì shì duō móu zhì bō
「唵(一) 菩地(二) 室多(三) 牟致波(四)

tuó yē¹⁹³ mǐ
陀耶¹⁹³ (五) 弭(六)」

cǐ tuó luó ní jù dà wēi dé néng lìng xíngzhě bú fù tuì zhuǎn
「此陀羅尼具大威德，能令行者不復退轉，

qù lái xiàn zài yī qiè pú sà zài yú yīn dì chū fā xīn shí xī jiē
去來現在一切菩薩，在於因地初發心時，悉皆

zhuānniàn chí cǐ zhēnyán rù bú tuì dì sù yuánzhèngjué shànnán zǐ
專念持此真言，入不退地速圓正覺。善男子，

shí bǐ xíngzhě duānshēnzhèngniàn dōu bú dòngyáo xì xīn yuè lún
時彼行者，端身正念，都不動搖，繫心月輪

chéngshúguānchá shì míng pú sà guān pú tí xīn chéng fó sānmèi ruò
成熟觀察，是名菩薩觀菩提心成佛三昧。若

¹⁹³ 大正藏：邪

yǒu fán fū xiū cǐ guānzhě suǒ qǐ wǔ nì sì zhòng shí è jí yī
 有凡夫修此觀者，所起五逆、四重、十惡及一
 chǎn tí rú shì děng zuì jìn jiē xiāomiè jí huò wǔ zhǒng sān mó dì
 闡提，如是等罪盡皆消滅，即獲五種三摩地
 mén yún hé wéi wǔ yī zhě chà nà sān mèi èr zhě wēi chén
 門。云何為五？一者，剎那三昧；二者，微塵
 sān mèi sān zhě bái lǚ sān mèi sì zhě qǐ fú sān mèi wǔ zhě
 三昧；三者，白縷三昧；四者，起伏三昧；五者，
 ān zhù sān mèi yún hé míng wéi chà nà sān mèi wèi zàn xiǎng niàn mǎnyuè
 安住三昧。云何名為剎那三昧？謂暫想念滿月
 ér zhù pì rú mí hóushēnyǒusuǒ xì yuǎn bù dé qù jìn bù dé tíng
 而住。譬如獼猴身有所繫，遠不得去，近不得停，
 wéi kùn jī kě xū yú zhù zhǐ fán fū guān xīn yì fù rú shì zàn dé sān
 唯困飢渴須臾住止。凡夫觀心亦復如是，暫得三
 mèi míng wéi chà nà yún hé míng wéi wēi chén sān mèi wèi yú sān mèi
 昧名為剎那。云何名為微塵三昧？謂於三昧
 shǎo fēn xiāng yìng pì rú yǒu rén cháng zì shí kǔ wèi céng shí tián
 少分相應。譬如有人，常自食苦，未曾食甜，
 yú yī shí zhōng dé yī xǔ¹⁹⁴ mì dào yú shé gēn zēng shèng huān xǐ
 於一時中，得一許¹⁹⁴蜜到於舌根，增勝歡喜，
 bèi shēng yǒng yuè gèng qiú duō mì rú shì xíng zhě jīng yú cháng jié
 倍生踊躍，更求多蜜。如是行者，經於長劫
 shí zhòng kǔ wèi ér jīn dé yǔ gān tián sān mèi shǎo fēn xiāng yìng míng wéi
 食眾苦味，而今得與甘甜三昧少分相應，名為
 wēi chén yún hé míng wéi bái lǚ sān mèi wèi fán fū rén zì wú shǐ
 微塵。云何名為白縷三昧？謂凡夫人，自無始
 shí jìn wèi lái jì jīn dé cǐ dìng pì rú rǎn zào duō hēi sè zhōng jiàn
 時盡未來際，今得此定。譬如染皂多黑色中見
 yī bái lǚ rú shì xíng zhě yú duō shēng sǐ hēi àn yè zhōng ér jīn
 一白縷，如是行者，於多生死黑闇夜中，而今
 fāng dé bái jìng sān mèi míng zhī wéi lǚ yún hé míng wéi qǐ fú sān mèi
 方得白淨三昧，名之為縷。云何名為起伏三昧？
 suǒ wèi xíng zhě guān xīn wèi shú huò shàn chéng lì wèi shàn chéng lì
 所謂行者觀心未熟，或善成立、未善成立，
 rú shì sān mèi yóu chēng dī áng míng wéi qǐ fú yún hé míng wéi ān zhù
 如是三昧猶稱低昂，名為起伏。云何名為安住

¹⁹⁴ 大正藏：塵

sān mèi xiū qián sì dìng xīn dé ān zhù shànnéngshǒu hù bù rǎn zhū
三昧？修前四定心得安住，善能守護不染諸
chén rú rén xià zhōng yuǎnshè shā qì bèishòuyán dú qí xīn kě
塵。如人夏中，遠涉沙磧，備受炎毒，其心渴
fá dài wú suǒ kān hū dé xuěshāngānměi zhī shuǐ tiān sū tuó dēng
乏，殆無所堪，忽得雪山甘美之水、天酥陀等，
dùnchú rè nǎo shēn yì tài rán shì gù sānmèimíngwéi ān zhù rù cǐ
頓除熱惱，身意泰然，是故三昧名為安住。入此
dìng yǐ yuǎn lí huòzhàng fā shēng wú shàng pú tí zhī yá sù dēng
定已，遠離惑障，發生無上菩提之芽，速登
pú sà gōng dé shí dì
菩薩功德十地。」

ěr shí huì zhōng wú liàng rén tiān wén cǐ shēnshēnzhū pú sà mǔ
爾時，會中無量人天，聞此甚深諸菩薩母
bù kě sī yì dà tuó luó ní yǐ jiǔ wàn bā qiānzhū pú sà děng zhèng
不可思議大陀羅尼已，九萬八千諸菩薩等，證
huān xǐ dì wú liàngzhòngshēng fā ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí
歡喜地；無量眾生，發阿耨多羅三藐三菩提
xīn
心。

chéng fó pǐn dì shí èr 成佛品第十二

ěr shí bó qié fàn néng shàn ān zhù qīng jìng fǎ jiè sān shì píng
爾時，薄伽梵能善安住清淨法界，三世平
děng wú shǐ wú zhōng bú dòng níng rán cháng wú duàn jìn dà zhì guāng
等無始無終，不動凝然常無斷盡，大智光
míng pǔ zhào shì jiè shànqiǎofāngbiànbiànxiànshéntōng huà shí fāng tǔ
明普照世界，善巧方便變現神通，化十方土
mǐ bù zhōubiàn shì bó qié fàngào wénshū shī lì pú sà mó hē sà yán
靡不周遍，是薄伽梵告文殊師利菩薩摩訶薩言：
yú qié xíngzhě guānyuè lún yǐ yīngguān sānzhǒng dà mì mì fǎ yún
「瑜伽行者觀月輪已，應觀三種大祕密法。云
hé wéi sān yī zhě xīn mì mì èr zhě yǔ mì mì sān zhě
何為三？一者，心祕密；二者，語祕密；三者，
shēn mì mì yún hé míngwéi xīn mì mì fǎ yú qié xíngzhě guān mǎn
身祕密。云何名為心祕密法？瑜伽行者，觀滿

yuèzhōngchūshēng jīn sè wǔ gǔ jīn gāng guāngmíng huànrányóu rú róng
月中出生金色五鈷金剛，光明燦然猶如鎔
jīn fàng yú wú shù dà bái guāng míng yǐ shì guānchá míng xīn mì mì
金，放於無數大白光明，以是觀察名心祕密。

yún hé míng wéi yǔ yán mì mì
云何名為語言祕密？

ǎn dì shì duō pó ěr luó
「唵（一）地室多（二合）婆爾羅（二合二）

cǐ tuó luó ní jù dà wēi lì yī qiè pú sà chéng fó zhēn jì
「此陀羅尼具大威力，一切菩薩成佛真跡

195 shì gù míng wéi yǔ yán mì mì yún hé míng wéi shēn mì mì fǎ yú
，是故名為語言祕密。云何名為身祕密法？於

dào chǎng zhōng duān shēn zhèng niàn shǒu jié yǐn dǎo wú shàng pú tí zuì
道場中端身正念，手結引導無上菩提最

dì yī yìn ān zhì xiōng yì xīn yuè lún zhōng shàn nán zǐ wǒ dāng wéi
第一印，安置胷臆心月輪中。善男子，我當為

rǔ shuō qí yìn xiàng xiān yǐ zuǒ yòu èr dà mǔ zhǐ gè rù zuǒ yòu shǒu
汝說其印相，先以左右二大拇指，各入左右手

zhǎng zhī nèi gè yǐ zuǒ yòu tóu zhǐ zhōng zhǐ jí dì sì zhǐ jǐn wò
掌之內，各以左右頭指中指及第四指，緊¹⁹⁶握

mǔ zhǐ zuò yú shǒu quán jí shì jiān láo jīn gāng quán yìn cì bù gǎi
拇指作於手拳，即是堅牢金剛拳印。次不改

quán shū zuǒ tóu zhǐ zhí shù¹⁹⁷ xū kōng yǐ qí zuǒ quán zhuó yú xīn
拳舒左頭指，直豎¹⁹⁷虛空，以其左拳著於心

shàng yòu quán xiǎo zhǐ jǐn wò zuǒ quán tóu zhǐ yī jié cì yǐ yòu quán
上，右拳小指緊握左拳頭指一節。次以右拳

tóu zhǐ zhī tóu jí zhǐ yòu quán mǔ zhǐ yī jié yì zhuó xīn qián shì
頭指之頭，即指右拳拇指一節，亦著心前，是

míng yǐn dǎo wú shàng pú tí dì yī zhì yìn yì míng néng miè wú míng hēi
名引導無上菩提第一智印，亦名能滅無明黑

àn dà guāng míng yìn yǐ jié cǐ yìn jiā chí lì gù shí fāng zhū fó mó
闇大光明印。以結此印加持力故，十方諸佛摩

xíng zhě dǐng shòu¹⁹⁸ dà pú tí shèng jué dìng jì shì dà pí lú zhē nà
行者頂，授¹⁹⁸大菩提勝決定記，是大毗盧遮那

195 大正藏：跡；永樂北藏：言；龍藏：言

196 大正藏：堅

197 大正藏：豎

198 大正藏：受

rú lái wú liàng fú jù dà miào zhì yìn
如來無量福聚大妙智印。

ěr shí xíngzhě jié cǐ yìn yǐ jí zuò cǐ guān yī qiè
「爾時，行者結此印已，即作此觀：『一切
yǒuqíngòng jié cǐ yìn chíniànzhēnyán shí fāng shì jiè wú sān è dào
有情共結此印，持念真言，十方世界無三惡道、
bā nán kǔ guǒ tòngshòu dì yī qīngjìng fǎ lè wǒ jīn shǒushàngyǒu dà
八難苦果，同受第一清淨法樂。我今首上有大
bǎoguān qí tiānguānzhōng wǔ fó rú lái jié jiā fū zuò wǒ shì pí lú
寶冠，其天冠中五佛如來結跏趺坐，我是毗盧
zhē nà rú lái yuánmǎn jù zú sān shí èr xiàng bā shí zhǒnghǎo fàng
遮那如來，圓滿具足三十二相、八十種好，放
dà guāngmíngzhào shí fāng jiè lì yì ān lè yī qiè zhòngshēng rú
大光明照十方界，利益安樂一切眾生。』如
shì guānchá míng rù pí lú zhē nà rú lái zuì shèng sān mèi pì rú yǒu
是觀察，名入毗盧遮那如來最勝三昧。譬如有
rén wù jiā lú wēimiàoguānmén zì zuò shì guān wǒ shēn jí shì jīn chì
人悟迦盧微妙觀門，自作是觀：我身即是金翅
niǎowáng xīn yì yǔ yán yì fù rú shì yǐ cǐ guān lì néngxiāo dú yào
鳥王，心意語言亦復如是。以此觀力能消毒藥，
yī qiè è dú bù néngwéi hài fán fū xíngzhě yì fù rú shì zuòxiáng
一切惡毒不能為害。凡夫行者亦復如是，作降
fú zuòshēn bú dòngyáo shǒu jié zhì yìn mì niànzhēnyán xīn rù cǐ
伏坐身不動搖，手結智印，密念真言，心入此
guān¹⁹⁹ néngmiè sān dú xiāochú yè zhàngzēngzhǎng fú zhì shì chū shì
觀能滅三毒，消除業障增長福智，世出世
yuàn sù dé yuánmǎn bā wàn sì qiānzhū fán nǎozhàng bù néngxiàn qǐ
願速得圓滿，八萬四千諸煩惱障不能現起，
héng hé shāděngsuǒ zhī zhòngzhàngjiàn jiànxiāomiè wú lòu dà zhì néng
恒河沙等所知重障漸漸消滅，無漏大智能
duàn jīn gāng bō rě bō luó mì xiànqiányuánmǎn sù dé ā nòuduō luó
斷金剛般若波羅蜜現前圓滿，速得阿耨多羅
sānmiǎosān pú tí
三藐三菩提。」

ěr shí wénshū shī lì pú sà bó fó yán xī yǒu shì zūn
爾時，文殊師利菩薩白佛言：「希有世尊！

¹⁹⁹ 大正藏：入此觀時

xī yǒushàn shì rú lái chū shì guò yōu tán huā jiǎ shǐ chū shì shuō shì fǎ
希有善逝！如來出世過優曇華，假使出世說是法
nán rú shì xīn dì sānzhǒng mì mì wú shàng fǎ lún shí néng lì lè yī
難，如是心地三種祕密無上法輪，實能利樂一
qiè zhòngshēng rù rú lái dì jí pú sà dì zhēn shí zhèng lù ruò yǒu
切眾生，入如來地及菩薩地真實正路，若有
zhòngshēng bù xī shēnmìng xiū xíng cǐ fǎ sù zhèng pú tí
眾生不惜身命修行此法，速證菩提。」

ěr shí fó gào wén shū shī lì pú sà yán ruò yǒu shàn nán zǐ
爾時，佛告文殊師利菩薩言：「若有善男子、
shàn nǚ rén yù dé xiū xí sānzhǒng mì mì chéng fó miào mén zǎo huò
善女人，欲得修習三種祕密成佛妙門，早獲
rú lái gōng dé shēnzhě dāng zhuó pú sà sān shí èr zhǒng dà jīn gāng jiǎ
如來功德身者，當著菩薩三十二種大金剛甲，
xiū cǐ miào guān bì zhèng rú lái qīngjìng fǎ shēn yún hé míng wéi sān
修此妙觀，必證如來清淨法身。云何名為三
shí èr jiǎ yī zhě yú wú liàng jié wèi zhòngshēng gù bú yàn shēng sǐ
十二甲？一者，於無量劫為眾生故不厭生死
shòu kǔ dà jiǎ èr zhě shì dù wú liàng yǒu qíng nǎi zhì lóu yǐ bù shě dà
受苦大甲。二者，誓度無量有情乃至螻蟻不捨大
jiǎ sānzhě jué wù zhòngshēngshēng sǐ chángmèng ān zhì sānzhǒng mì
甲。三者，覺悟眾生死長夢安置三種祕
mì dà jiǎ sì zhě yōng hù fó fǎ yú yī qiè shí yóu rú xiǎng yìng hù
密大甲。四者，擁護佛法於一切時猶如響應護
fǎ dà jiǎ wǔ zhě yǒngmiènéng qǐ yǒu wú èr jiàn yī qiè fán nǎo jīn
法大甲。五者，永滅能起有無二見一切煩惱金
gāng dà jiǎ liù zhě tóu mù suǐ nǎo qī zǐ zhēn bǎo yǒu lái
剛大甲。六者，頭目、髓腦、妻子、珍寶有來
qiú zhěnéngshě dà jiǎ qī zhě jiā zhōngsuǒshòu yī qiè lè jù yǒng bù
求者能捨大甲。七者，家中所受一切樂具永不
tān zhuó néng shī dà jiǎ bā zhě néng chí pú sà sān jù jìng jiè jí²⁰⁰
貪著能施大甲。八者，能持菩薩三聚淨戒及
bù shě lí tóu tuó dà jiǎ jiǔ zhě zhuó rěn rǔ yī yù zhū wéi yuán huǐ mà
不捨離頭陀大甲。九者，著忍辱衣遇諸違緣毀罵
biān dǎ bú bào dà jiǎ shí zhě jiào huà suǒ yǒu yī qiè yuán jué shēng wén
鞭打不報大甲。十者，教化所有一切緣覺聲聞

lìng qù yī shèng huí xīn dà jiǎ shí yī zhě pì rú dà fēng zhòu yè bù
令趣一乘迴心大甲。十一者，譬如大風晝夜不
xiē dù zhū yǒu qíng jīng jìn dà jiǎ shí èr zhě shēn xīn jì jìng kǒu wú guò
歇度諸有情精進大甲。十二者，身心寂靜口無過
fàn xiū xíng jiě tuō sān mèi dà jiǎ shí sān zhě shēng sǐ niè pán wú yǒu èr
犯修行解脫三昧大甲。十三者，生死涅槃無有二
jiàn ráo yì zhòng shēng píng děng dà jiǎ shí sì zhě wú yuán dà cí lì
見饒益眾生平等大甲。十四者，無緣大慈利
yì qún pǐn héng wú yàn shě yǔ lè dà jiǎ shí wǔ zhě wú ài dà bēi jiù
益羣品恒無厭捨與樂大甲。十五者，無礙大悲救
shè yī qiè wú yǒu xiàn liàng bá kǔ dà jiǎ shí liù zhě yú zhū zhòng shēng
攝一切無有限量拔苦大甲。十六者，於諸眾生
wú yǒu yuàn jié héng zuò ráo yì dà xǐ dà jiǎ shí qī zhě suī xíng kǔ
無有怨結恒作饒益大喜大甲。十七者，雖行苦
xíng bú dàn qú láo héng wú tuì zhuǎn dà shě dà jiǎ shí bā zhě yǒu kǔ
行不憚劬勞恒無退轉大捨大甲。十八者，有苦
zhòng shēng lái pú sà suǒ dài bǐ shòu kǔ bú yàn dà jiǎ shí jiǔ zhě rú
眾生來菩薩所代彼受苦不厭大甲。十九者，如
guān zhǎng zhōng ā mó lè guǒ rú shì néng jiàn jiě tuō dà jiǎ èr shí zhě
觀掌中阿摩勒果如是能見解脫大甲。二十者，
jiàn wǔ yùn shēn rú zhān tuó luó sǔn hài shàn shì wú zhuó dà jiǎ èr shí yī
見五蘊身如旃陀羅損害善事無著大甲。二十一
zhě jiàn shí èr rù rú kōng jù luò cháng huái kǒng bù yàn shě dà jiǎ èr
者，見十二入如空聚落常懷恐怖厭捨大甲。二
shí èr zhě jiàn shí bā jiè yóu rú huàn huà wú yǒu zhēn shí dà zhì dà jiǎ
十二者，見十八界猶如幻化無有真實大智大甲。
èr shí sān zhě jiàn yī qiè fǎ tóng yú fǎ jiè bú jiàn zhòng xiàng zhèng zhēn
二十三者，見一切法同於法界不見眾相證真
dà jiǎ èr shí sì zhě yǎn tā rén è bù cáng jǐ guò yàn lí sān jiè chū
大甲。二十四者，掩佗人惡不藏己過厭離三界出
shì dà jiǎ èr shí wǔ zhě rú dà yī wáng yìng bìng yǔ yào pú sà suí
世大甲。二十五者，如大醫王應病與藥菩薩隨
yí yǎn huà dà jiǎ èr shí liù zhě jiàn bǐ sān shēng tǐ běn bú yì jiū
宜演化大甲。二十六者，見彼三乘體本不異究
jìng huí xīn guī yī dà jiǎ èr shí qī zhě shào sān bǎo zhǒng shǐ bú duàn
竟迴心歸一大甲。二十七者，紹三寶種使不斷
jué zhuǎn miào fǎ lún dù rén dà jiǎ èr shí bā zhě fó yú zhòng shēng
絕轉妙法輪度人大甲。二十八者，佛於眾生

yǒu dà ēn dé wèibào fó ēn xiū dào dà jiǎ èr shí jiǔ zhě guān yī qiè
有大恩德為報佛恩修道大甲。二十九者，觀一切
fǎ běnxìngkòng jì bù shēng bú miè wú gòu dà jiǎ sān shí zhě wú wú
法本性空寂不生不滅無垢大甲。三十者，悟無
shēngrěn dé tuó luó ní yàoshuōbiàn cái wú ài dà jiǎ sān shí yī zhě
生忍得陀羅尼樂說辯才無礙大甲。三十一者，
guǎnghuà yǒu qíng zuò pú tí shù lìng zhèng fó guǒ yī wèi dà jiǎ sān shí
廣化有情坐菩提樹令證佛果一味大甲。三十
èr zhě yī chà nà xīn bō rě xiāng yìng wù sān shì fǎ wú yú dà jiǎ shì
二者，一剎那心般若相應悟三世法無餘大甲，是
míng pú sà mó hē sà sān shí èr zhǒng jīn gāng dà jiǎ
名菩薩摩訶薩三十二種金剛大甲。

wénshū shī lì pú sà ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rénshēn
「文殊師利菩薩，若有善男子、善女人身
pī rú shì jīn gāng jiǎ zhòu dāng qín xiū xí sān zhǒng mì mì yú xiàn shì
被如是金剛甲冑，當勤修習三種祕密，於現世
zhōng jù dà fú zhì sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
中具大福智，速證無上正等菩提。」

ěr shí dà shèng wénshū shī lì pú sà mó hē sà jí zhū dà
爾時，大聖文殊師利菩薩摩訶薩及諸大
zhòng wén fó suǒshuō sān zhǒng mì mì xīn dì miào fǎ jí sān shí èr
眾，聞佛所說三種祕密心地妙法，及三十二
jīn gāng jiǎ zhòu yī qiè pú sà suǒ yīng xué chù gè tuō wú jià yīng luò bǎo
金剛甲冑一切菩薩所應學處，各脫無價瓔珞寶
yī gòng yǎng pí lú zhē nà rú lái jí shí fāng zūn ér zàn fó yán
衣，供養毗盧遮那如來及十方尊，而讚佛言：

shàn zāi shàn zāi bó qié fàn yǎnshuō wú biān pú sà xíng yuàn lì
「善哉！善哉！薄伽梵演說無邊菩薩行願，利
yì ān lè yī qiè zhòngshēng shě fán fū shēn shǐ rù fó dì jīn zhě wǒ
益安樂一切眾生，捨凡夫身使入佛地。今者我
děng hǎi huì dà zhòng wèibào fó ēn bù xī shēnmìng wèi zhū zhòngshēng
等海會大眾，為報佛恩不惜身命，為諸眾生
biàn zhū fó tǔ fēn bié yǎnshuō cǐ wēi miào fǎ shòu chí dú sòng shū
遍諸佛土，分別演說此微妙法，受持讀誦，書
xiě liú bù lìng bú duàn jué wéi yuàn rú lái yáo chuí hù niàn
寫流布，令不斷絕。惟²⁰¹願如來遙垂護念。」

²⁰¹ 大正藏：唯

ěr shí dà huì wén cǐ miào fǎ dé dà ráo yì bù kě chēng jì
爾時，大會聞此妙法得大饒益，不可稱計
wú shù pú sà gè dé zhèng wù bú tuì zhuǎn wèi yī qiè rén tiān jiē huò
無數菩薩，各得證悟不退轉位；一切人天皆獲
shèng lì nǎi zhì wǔ qù yī qiè yǒu qíng duàn zhū zhòng zhàng dé wú liàng
勝利，乃至五趣一切有情，斷諸重障得無量
lè xī jiē dāng dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí
樂，悉皆當得阿耨多羅三藐三菩提。

zhǔ lèi pǐn dì shí sān 囑累品第十三

ěr shí shì jiā móu ní rú lái gào wén shū shī lì pú sà děng ā
爾時，釋迦牟尼如來告文殊師利菩薩等阿
sēng qí hǎi huì dà zhòng yán wǒ yú wú liàng nà yǔ duō bǎi qiān dà jié
僧祇海會大眾言：「我於無量那庾多百千大劫，
bù xī shēn mìng tóu mù shǒu zú xuè ròu gǔ suǐ qī zǐ
不惜身命，頭目、手足、血肉、骨髓、妻子、
guó chéng yī qiè zhēn bǎo yǒu lái qiú zhě xī yòng bù shī xiū xí
國城，一切珍寶，有來求者，悉用布施，修習
bǎi qiān nán xíng kǔ xíng huò zhèng dà shèng xīn dì guān mén jīn yǐ cǐ
百千難行苦行，獲證大乘心地觀門。今以此
fǎ fù zhǔ rǔ děng rǔ děng dāng zhī cǐ shèn shēn jīng shí fāng sān
法付囑汝等，汝等當知²⁰²，此甚深經，十方三
shì wú shàng shí lì zhī suǒ xuān shuō
世無上十力之所宣說。

rú shì jīng bǎo zuì jí wēi miào néng wéi yǒu qíng yī qiè lì lè
「如是經寶最極微妙，能為有情一切利樂。
yú cǐ sān qiān dà qiān shì jiè shí fāng zhū fó guó tǔ zhī zhōng suǒ yǒu wú
於此三千大千世界十方諸佛國土之中，所有無
biān zhū yǒu qíng lèi páng shēng è guǐ dì yù zhòng shēng yóu cǐ
邊諸有情類，傍生、餓鬼、地獄眾生，由此
dà shèng xīn dì guān jīng shū shèng gōng dé wēi shén zhī lì líng lí
《大乘心地觀經》殊勝功德威神之力，令離
zhū kǔ dé shòu ān lè rú shì jīng lì fú dé nán sī néng lìng suǒ zài guó
諸苦得受安樂。如是經力福德難思，能令所在國

²⁰² 大正藏：汝等當知；永樂北藏：汝等當知；龍藏：當知

tǔ fēng lè wú zhūyuàn dí
土豐樂無諸怨敵。

pì rú yǒurén dé rú yì zhū zhì yú jiā zhōng néngshēng yī
「譬如有人得如意珠置於家中，能生一
qiè shūmiào lè jù cǐ miào jīng bǎo yì fù rú shì néng yǔ guó jiè wú
切殊妙樂具；此妙經寶亦復如是，能與國界無
jìn ān lè yì rú sān shí sāntiān mò ní tiān gǔ néng chū zhǒng zhǒng bǎi
盡安樂。亦如三十三天末尼天鼓能出種種百
qiān yīn shēng lìng bǐ tiān zhòng shòu zhū kuài lè cǐ jīng fǎ gǔ yì fù rú
千音聲，令彼天眾受諸快樂；此經法鼓亦復如
shì néng lìng guó jiè zuì shèng ān lè
是，能令國界最勝安樂。

yǐ shì yīn yuán rǔ děng dà zhòng zhù dà rěn lì liú tōng cǐ
「以是因緣，汝等大眾住大忍力，流通此
jīng
經。」

ěr shí wénshū shī lì pú sà bó fó yán shì zūn xī yǒu
爾時，文殊師利菩薩白佛言：「世尊！希有
rú lái xī yǒu shàn shì nǎi shuō shēn dà chéng wēi miào xīn dì guān
如來！希有善逝！乃說甚深大乘微妙心地觀
jīng néng guǎng lì yì dà shèng xíng zhě wěi rán shì zūn shí wéi shēn
經，能廣利益大乘行者。唯然，世尊！實為深
miào ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén néng chí cǐ jīng nǎi zhì yī sì
妙，若有善男子、善女人，能持此經乃至一四
jù jì rú shì zhī rén dé jǐ suǒ fú
句偈，如是之人得幾所福？」

ěr shí bó qié fàngào wénshū shī lì pú sà yán ruò yǒu shàn
爾時，薄伽梵告文殊師利菩薩言：「若有善
nán zǐ shàn nǚ rén yú héng hé shā sān qiān dà qiān shì jiè mǎn zhōng
男子、善女人，於恒河沙三千大千世界，滿中
qī bǎo yǐ yòng gòng yǎng shí fāng zhū fó wèi yī yī fó zào lì jīng shè
七寶，以用供養十方諸佛，為一一佛造立精舍，
qī bǎo zhuāng yán ān zhì gòng yǎng fó jí pú sà mǎn héng shā jié bǐ
七寶莊嚴，安置供養佛及菩薩滿恒沙劫，彼
zhū rú lái suǒ yǒu wú liàng shēng wén dì zǐ yì yǐ gòng yǎng yī qiè suǒ
諸如來所有無量聲聞弟子，亦以供養一切所
xū rú gòng yǎng fú děng wú chā bié rú shì zhū fó jí shēng wén děng
須，如供養佛等無差別。如是諸佛及聲聞等

bō niè pán hòu qǐ dà bǎo tǎ gòng yǎng shè lì ruò shàn nán zǐ shàn
般涅槃後，起大寶塔供養舍利。若善男子、善
nǚ rén zàn wén xìn jiě cǐ xīn dì jīng yī sì jù jì fā pú tí xīn shòu
女人，暫聞信解此心地經一四句偈發菩提心，受
chí dú niàn jiě shuō shū xiě nǎi zhì jí shǎo wèi yī rén shuō yǐ bǐ
持讀念，解說書寫，乃至極少為一人說。以彼
zhǒng zhǒng gòng yǎng gōng dé bǐ cǐ shuō jīng suǒ huò gōng dé shí liù fēn
種種供養功德，比此說經所獲功德，十六分
zhōng bù jí qí yī nǎi zhì suàn shù pì yù suǒ bù néng jí kuàng néng
中不及其一，乃至算數譬喻所不能及；況能
jù zú shòu chí dú xí guǎng wèi rén shuō suǒ dé fú lì bù kě xiàn liàng
具足受持讀習廣為人說，所得福利不可限量。
ruò yǒu nǚ rén fā pú tí xīn shòu chí dú xí shū xiě jiě shuō cǐ
若有女人發菩提心，受持、讀習、書寫、解說此
xīn dì jīng rú shì nǚ rén wéi zuì hòu shēn gèng bú fù shòu bú duò è
心地經，如是女人為最後身更不復受，不墮惡
dào bā nán zhī chù yú xiàn shēn zhōng gǎn dé shí zhǒng shèng lì zhī fú
道八難之處，於現身中感得十種勝利之福：
yī zhě zēng yì shòu mìng èr zhě chú zhòng bìng nǎo sān zhě néng
一者，增益壽命；二者，除眾病惱；三者，能
miè yè zhàng sì zhě fú zhì bèi zēng wǔ zhě bù fá zī cái
滅業障；四者，福智倍²⁰³增；五者，不乏資財；
liù zhě pí fū rùn zé qī zhě wéi rén ài jìng bā zhě dé xiào
六者，皮膚潤澤；七者，為人愛敬；八者，得孝
yǎng zǐ jiǔ zhě juàn shǔ hé mù shí zhě shàn xīn jiān láo
養子；九者，眷屬和睦；十者，善心堅牢。

wén shū shī lì zài zài chù chù ruò dú ruò fēng ruò jiě shuō
「文殊師利，在在處處，若讀若諷，若解說，
ruò shū xiě jīng juàn suǒ zhù zhī chù jí shì fó tǎ yī qiè tiān rén
若書寫，經卷所住之處，即是佛塔，一切天、人、
fēi rén děng yīng yǐ rén zhōng tiān shàng shàng miào zhēn bǎo ér gòng yǎng
非人等，應以人中、天上上妙珍寶而供養
zhī suǒ yǐ zhě hé ruò cǐ jīng diǎn suǒ zài zhī chù jí wéi yǒu fó jí
之。所以者何？若此經典所在之處，即為有佛及
zhū pú sà yuán jué shēng wén hé yǐ gù yī qiè rú lái xiū xíng
諸菩薩、緣覺、聲聞。何以故？一切如來修行

²⁰³ 大正藏：皆

cǐ jīng shě fán fū yǐ dé ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yī qiè xián
此經，捨凡夫已得阿耨多羅三藐三菩提，一切賢
shèng jiē cóng cǐ jīng dé jiě tuō gù wénshū shī lì wǒ niè pánhòu
聖皆從此經得解脫故。文殊師利，我涅槃後，
hòu wǔ bǎi suì fǎ yù miè shí ruò yǒu fǎ shī shòu chí dú xí jiě
後五百歲，法欲滅時，若有法師受持、讀習、解
shuō shū xiě cǐ xīn dì jīng zhòng jīng zhōng wáng rú shì fǎ shī yǔ wǒ
說、書寫此心地經眾經中王，如是法師與我
wú yì ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén gòng yǎng zūn zhòng cǐ fǎ
無異。若有善男子、善女人，供養尊重此法
shī zhě jí wéi gòng yǎng shí fāng sān shì yī qiè zhū fó suǒ dé fú dé
師者，即為供養十方三世一切諸佛，所得福德
píngděng wú èr shì míng zhēn fǎ gòng yǎng rú lái rú shì míng wéi zhèng
平等無二，是名真法供養如來，如是名為正
xíng gòng yǎng suǒ yǐ zhě hé shì dà fǎ shī zài wú fó shí wèi zhuó
行供養。所以者何？是大法師在無佛時，為濁
è shì xié jiàn yǒu qíng yǎn shuō shēn xīn dì jīng wáng shǐ lí è jiàn
惡世邪見有情，演說甚深心地經王，使離惡見，
qù pú tí dào guǎng xuān liú bù lìng fǎ jiǔ zhù rú shì míng wéi wú
趣菩提道，廣宣流布，令法久住，如是名為無
xiàng hǎo fó yī qiè rén tiān suǒ yīng gòng yǎng ruò yǒu shàn nán zǐ shàn
相好佛，一切人天所應供養。若有善男子、善
nǚ rén hé zhǎng gōng jìng cǐ fǎ shī zhě wǒ shòu wú shàng dà pú tí
女人，合掌恭敬此法師者，我授無上大菩提
jì shì rén dāng dé ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí ruò rén dé wén
記，是人當得阿耨多羅三藐三菩提。若人得聞
cǐ xīn dì jīng wèi bào sì ēn fā pú tí xīn ruò zì shū ruò shǐ rén
此心地經，為報四恩發菩提心，若自書，若使人
shū ruò dú niàn tōng lì rú shì rén děng suǒ huò fú dé yǐ fó zhì
書，若讀念通利，如是人等所獲福德，以佛智
lì chóu liáng duō shǎo bù dé qí biān shì rén míng wéi zhū fó zhēn zǐ
力籌量多少不得其邊，是人名為諸佛真子。
yī qiè zhū tiān fàn wáng dì shì sì dà tiān wáng hē lì dì mǔ²⁰⁴
一切諸天梵王、帝釋、四大天王、訶利帝母
wǔ bǎi juàn shǔ nǐ luó bá duō dà guǐ shén wáng lóng shén bā bù yī qiè
五百眷屬、儼羅跋多大鬼神王、龍神八部一切

²⁰⁴ 大正藏：底

tīng fǎ zhū guǐ shén děng zhòu yè bù lí cháng dāng yōng hù rú shì fó
聽法，諸鬼神等晝夜不離，常當擁護如是佛
zǐ zēng zhǎng niàn huì yǔ wú ài biàn jiào huà zhòng shēng lìng zhòng fó
子，增長念慧與無礙辯，教化眾生令種佛
yīn
因。

wén shū shī lì rú shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén lín mìng zhōng
「文殊師利，如是善男子、善女人臨命終

shí xiàn qián dé jiàn shí fāng zhū fó sān yè bú luàn chū huò shí zhǒng
時，現前得見十方諸佛，三業不亂，初獲十種

shēn yè qīng jìng yún hé wéi shí yī zhě shēn bú shòu kǔ èr zhě
身業清淨。云何為十？一者，身不受苦；二者，

mù jīng bú lù sān zhě shǒu bú diào dòng sì zhě zú wú shēn suō
目睛不露；三者，手不掉動；四者，足無伸縮；

wǔ zhě biàn nì bù yí liù zhě tǐ bú hàn liú qī zhě bú wài
五者，便溺不遺；六者，體不汗流；七者，不外

mén mō bā zhě shǒu quán shū zhǎn jiǔ zhě yán róng bù gǎi²⁰⁵ ;
捫摸；八者，手拳舒展；九者，顏容不改；

shí zhě zhuǎn cè zì rú yóu jīng lì gù yǒu rú shì xiàng cì huò shí
十者，轉側自如。由經力故有如是相。次獲十

zhǒng yǔ yè qīng jìng yún hé wéi shí yī zhě chū wēi miào yǔ èr
種語業清淨。云何為十？一者，出微妙語；二

zhě chū róu ruǎn yǔ sān zhě chū jí xiáng yǔ sì zhě chū yào
者，出柔軟語；三者，出吉祥語；四者，出樂

wén yǔ wǔ zhě chū suí shùn yǔ liù zhě chū lì yì yǔ qī zhě
聞語；五者，出隨順語；六者，出利益語；七者，

chū wēi dé yǔ bā zhě bú bèi juàn shǔ jiǔ zhě rén tiān jìng ài
出威德語；八者，不背眷屬；九者，人天敬愛；

shí zhě zàn fó suǒ shuō rú shì shàn yǔ jiē yóu cǐ jīng cì huò shí zhǒng
十者，讚佛所說。如是善語皆由此經。次獲十種

yì yè qīng jìng yún hé wéi shí yī zhě bù shēng chēn huì èr zhě
意業清淨。云何為十？一者，不生瞋恚；二者，

bù huái jié hèn sān zhě bù shēng qiān xīn sì zhě bù shēng dù xīn
不懷結恨；三者，不生慳心；四者，不生妬心；

wǔ zhě bù shuō guò è liù zhě bù shēng yuàn xīn qī zhě wú
五者，不說過惡；六者，不生怨心；七者，無

²⁰⁵ 大正藏：故

diāndǎo xīn bā zhě bù tānzhòng wù jiǔ zhě yuǎn lí qī màn
顛倒心；八者，不貪眾物；九者，遠離七慢；
shí zhě jí yù zhèng dé yī qiè fó fǎ yuánmǎnsānmèi wénshū shī
十者，疾²⁰⁶欲證得一切佛法圓滿三昧。文殊師
lì rú shì gōng dé jiē yóushòu chí dú xí tōng lì jiě shuō shū
利，如是功德，皆由受持讀習、通利解說、書
xiě shēnmiào jīng diǎnnán sī yì lì cǐ xīn dì jīng yú wú liàngchù
寫深妙經典難思議力。此心地經，於無量處，
yú wú liàng shí bù kě dé wén hé kuàng dé jiàn jù zú xiū xí rǔ
於無量時，不可得聞，何況得見具足修習？汝
děng dà huì yī xīn fèng chí sù shě fán fū dāng chéng fó dào
等大會，一心奉持，速捨凡夫，當成佛道。」

ěr shí wénshū shī lì fǎ wáng zǐ děng wú liàng dà pú sà zhì
爾時，文殊師利法王子等無量大菩薩，智
guāng pú sà děng xīn fā yì pú sà ā rě jiāo chén rú děng zhū dà
光菩薩等新發意菩薩，阿若憍陳如等諸大
shēngwén tiānlóng bā bù rén fēi rénzòng gè gè yī xīn shòu
聲聞，天龍八部、人、非人眾，各各一心，受
chí fó yǔ jiē dà huān xǐ xìn shòu fèng xíng
持佛語，皆大歡喜，信受奉行。

大乘本生心地觀經卷第八

²⁰⁶ 大正藏：樂

● 結誦儀

bǔ quēzhēnyán 補闕真言

(三編)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù
南無喝囉怛那。哆囉夜耶。佉囉佉囉。俱住俱住。
mó là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná
摩囉摩囉。虎囉。吽。賀賀。蘇怛拿。吽。潑抹拿。
suō pó hē
娑婆訶。

fā yuànwén 發願文

zhì xīn chàn huǐ wǒ yǔ yī qiè zhòngshēng cóng wú
志心懺悔。我(某甲)與一切衆生，從無
shǐ lái mí shī zhēn xīn liú zhuǎnshēng sǐ liù gēn zuì zhàng wú
始來，迷失真心，流轉生死，六根罪障，無
liàng wú biān yuánmiào fó shèng wú yǐ kāi jiě yī qiè suǒ yuàn
量無邊，圓妙佛乘，無以開解，一切所願，
bù dé xiànrán wǒ jīn dú sòng dà shèngběnshēng xīn dì guānjīng
不得現前。我今讀誦《大乘本生心地觀經》，
yǐ cǐ shàngēn fā lù hēi è guò xiàn wèi lái sān yè suǒ zào wú
以此善根，發露黑惡，過、現、未來三業所造無
biānzhòng zuì jiē dé xiāomiè shēn xīn qīng jìng huòzhàngjuānchú
邊重罪，皆得消滅，身心清淨，惑障蠲除，
fú zhì zhuānyán jìng yīn zēngzhǎng zì tā hènghuàn sù dé yuánchéng
福智莊嚴，淨因增長，自他行願速得圓成。
yuànzhū rú lái cháng zài shuō fǎ suǒ yǒugōng dé qǐ suí xǐ xīn huí
願諸如來常在說法，所有功德起隨喜心，迴
xiàng pú tí zhèngcháng lè guǒ mìngzhōng zhī rì zhèngniànxiànrán
向菩提，證常樂果。命終之日，正念現前，
miànjiàn mí tuó jí zhūshèngzhòng yī chà nà qǐng shēngliánhuāzhōng
面見彌陀及諸聖衆，一剎那頃，生蓮華中。

pǔ yuànzhòngshēng jù chéng fó dào
普願衆生，俱成佛道。

ná mó fó ná mó fǎ ná mó sēng
南無佛 南無法 南無僧 (合掌三稱)

ná mó yí qiè rú lái yīng zhèngděngjué
南無一切如來·應·正等覺 (合掌三稱)

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南無本師釋迦牟尼佛 (合掌三稱)

huíxiàng jì
迴向偈

(一編)

sòngjīngōng dé shūshèngxíng wú biānshèng fú jiē huí xiàng
誦經功德殊勝行 無邊勝福皆迴向

pǔ yuànchén nì zhū yǒuqíng sù wǎng wú liàngguāng fó chà
普願沉溺諸有情 速往無量光佛刹

shí fāng sān shì yī qiè fó yī qiè pú sà mó hē sà
十方三世一切佛 一切菩薩摩訶薩

mó hē bō rě bō luó mì
摩訶般若波羅蜜

huíxiàng jì
迴向偈

(一編)

yuàn yǐ cǐ gōng dé zhuāngyán fó jìng tǔ
願以此功德 莊嚴佛淨土

shàngbào sì chóng ēn xià jì sān tú kǔ
上報四重恩 下濟三途苦

ruò yǒu jiàn wén zhě xī fā pú tí xīn
若有見聞者 悉發菩提心

jìn cǐ yī bào shēn tóngshēng jí lè guó
盡此一報身 同生極樂國

sān guī yī
三皈依

(一編)

zì guī yī fó dāngyuànzhòngshēng tǐ jiě dà dào fā wú
自皈依佛，當願眾生，體解大道，發無

shàng xīn zì guī yī fǎ dāngyuànzhòngshēng shēn rù jīng zàng
上心。自皈依法，當願眾生，深入經藏，

zhì huì rú hǎi zì guī yī sēng dāngyuànzhòngshēng tǒng lǐ dà zhòng
智慧如海。自皈依僧，當願眾生，統理大眾，

yī qiè wú ài hé nán shèng zhòng
一切無礙。和南聖眾。

此咒置经书中可灭误跨之罪

南无护法韦驮尊天菩萨

